

Forfatter: Lyschander, C. C.

Titel: C. C. Lyschander's digtning 1579-1623

Citation: Lyschander, C. C.: "C. C. Lyschander's digtning 1579-1623", i Lyschander, C. C.: *C. C. Lyschander's digtning 1579-1623*, 1989, s. 5. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-lyschan-der-shoot-idm139705700930256.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: C. C. Lyschander's digtning 1579-1623

Reformation, renæssance og barok har haft en bred plads i DSLs arbejde siden dets stiftelse i 1911. Dets to første udgaver var *Danske Viser 1530-1630 I-VII* og *Tycho Brahe's Opera omnia I-XV* (begge genoptrykt i 1970'erne); så sent som i 1987 udsendtes *Niels Stensen's Korrespondance i dansk Oversættelse I-II* og det store afsluttende registerbind af *Danske Domme 1375-1662 I-VIII*; og i rækken af forfatteres Samlede Skrifter findes Jacob Worm, Thomas Kingo, Anders Bording og Anders Arrebo. Forlænger man sidstnævnte navnerække bagud i tid, støder man på Hans Christensen Sthen og Claus Christoffersen Lyschander, og Sthens Skrifter har DSL i arbejde til udgivelse i tre bind.

Claus Christoffersen Lyschander, 1558-1624, står i litteraturens historie som den sidste væsentlige repræsentant for middelalderens og det 16. århundredes fri versifikation; han var i det hele en gammeldags krønikeskriver "af gammel dyd og dansk oprigtighed", som Kingo skrev om Niels Juel.

Lyschander skrev fagprosa: Danmarks første forfatterleksikon, affattet på latin og utrykt i datiden, og den store tidstypiske *Danske Kongers Slægtbog* 1622. Her gælder det imidlertid hans digtning, dels den latinske, der fortrinsvis hører ungdomstiden til, dels den danske, der behandler historisk-episke emner: *Billeslægtens Rimkrønike* viser allerede i titlen tilbage til et ældre hovedværk i vor litteratur, og versificerede beretninger om den unge Christian IV's bedrifter berømmer hans Grønlandsekspeditioner, hans byggeri, hans søns ophøjelse til vordende konge.

Af Lyschanders digte blev Bille-krøniken ikke trykt i datiden og er til gengæld som det eneste udgivet i nyere tid, dog for et århundrede siden. I dette bind tilgængeliggøres for første gang hele det stofglade og hjertelige forfatterskab på vers. Kommentarbundet har krævet dybtgående historiske og sproglige studier og er en forudsætning for i dag at læse Lyschander. Når det er så stort, skyldes det ikke blot opgavens omfang, men også det praktiske forhold, at udgiveren i stedet for at udskille en ordliste af kommentaren har gentaget forklaringerne til enkeltord, hvorved dobbeltopslag kan spares.

Forord

Universitetslektor, dr. phil. *Flemming Lundgreen-Nielsen* tilbød efter mangeårige Grundtvig-studier at opfylde et gammelt ønske i DSL ved at lægge års arbejde i denne ældre, men ikke så ganske forskellige historiker-poet. Latindigtningen er udgivet, oversat og kommenteret af forskningsbibliotekar, cand. mag. *Erik Petersen*. En væsentlig indsats lagde universitetslektorerne, cand. mag. *Allan Karker* og dr. phil. *Sten Ebbesen* i arbejdet som tilsynsførende.

Universitets-Jubilæets danske Samfund takkes for tilladelse til at benytte *H.F.Rørdams* udgave af *Billeslægtens Rimkrønike* fra 1888 i forbindelse med nyudgivelse efter et langt større manuskriptmateriale end da kendt. *Flemming Lundgreen-Nielsen* har kunnet kvittere ved, for UJDS at udsende en indledet og kommenteret udgave af den senere norske kansler *Jens Bielkes* i datiden utrykte digte om Christian IV's Grønlandstogter og krigshavn.

Forudsætningen for trykningen var som sædvanlig en substantiel fondsbevilling, endnu en af de mange, som hvert år tilflyder DSL fra *Carlsbergfondet*. DSLs bestyrelse bringer sin hjertelige tak til fondsdirektionen og de medvirkende.

IVER KJÆR, formand

UFFE ANDREASEN

TORBEN NIELSEN

ERIK PETERSEN

JOHN KOUSGÅRD SØRENSEN

/ERIK DAL

Latinsk digtning med dansk oversættelse

10

Rammens orig. bredde 114 mm.

11

12

EPITHALAMIUM

Epithalamium
in honorem nvptiarvm viri celeberrimi,
antiqva generis Nobilitate et singulari Prudentia præstantissimi,
D. Johannis Kravse, Domini de Egholm, matrimonium contrahentis
cvm generosissima et pvdicissima virgine Christina Holck,
filia viri excellentissimi Dn: Johannis Holck, D: de Barreskov.
Scriptum a Clavdio Christophori Lyschandro.

EPITHALAMIUM.

Fama volat Danicæ, diversa per oppida gentis,
Sacra Choagenses ducere festa viros.
Et boreis illuc concurrere plurima terris
Agmina, solennes, exhibitura dies.
Causa nec ambigua est, quia te generose sequuntur
HANNO CRAUSENICÆ stirps generosa domus:
Ista luce tibi, sponsalia sacra parantur,
Intrat et in thalamos, virgo pudica tuos.
Turba subit procerum, Gethici cum milite regni,
Et flos arctoæ, nobilitatis adest.
Itur in antiquas, sacris concentibus, ædes.
Et pia soluuntur vota, repente Deo:
Acclamat populus, vivant sine fine beati,
Sponsus, et egregio sponsa decore nitens.
Hæc dum multisono, celebrantur in vrbe, tumultu
Perstrepit, et cunctas fama diserta vias:
Nec me contineo, quin sponte precantibus adsim,
Et pars sim turbæ parua volentis idem,
Cedat vt auspitiis iam lux hodierna beatis,
Atque sit, vt flix ista futura dies.
Sed licet o heros, nec te satis inclyte noui
Nec mea (quod credam) nomina forsan habes:
Id tamen efficiam, nec me debere negabo,
Hoc studium Pietas, obligat ista sibi.
Fama per has terras, tua me generosa movebat,
Et generis virtus, nobilitasque tui.

BRYLLUPSDIGT

Bryllupsdigt

til ære for den højt berømmede og ved sin slægts gamle adel og sin enestående klogskab højst fortrinlige hr. Hans Krafse, herre til Egholm, som indgår ægteskab med den højfornemme og ærbare jomfru Kirsten Holck, datter af den meget fremragende hr. Hans Holck, herre til Barritskov. Skrevet af Claus Christoffersen Lyschander.

Bryllupsdigt

Rygtet iler gennem det danske folks forskellige byer, at mænd fra Køge holder hellig fest, og at adskillige skarer fra de nordiske lande samles dér, for at holde højtidsdage. Og der er ingen tvivl om årsagen, for de følger dig, ædle Hans, huset Krafses ædle ætling: denne dag forberedes det hellige bryllup for dig, og en ærbar jomfru træder ind i dit kammer. En skare af fornemme træder til, sammen med riddere fra det svenske rige, og blomsten af den nordiske adel er tilstede. Man går under hellig musik ind i den gamle kirke, og de fromme løfter afgives øjeblikkeligt for Gud. Menigheden jubler: lad dem uophørligt leve lykkeligt, brudgommen og bruden som stråler i enestående skønhed. Mens dette fejres i byen under megen larm og kommers og det veltalende rygte støjende går gennem alle gader, holder heller ikke jeg mig tilbage fra af egen drift at være sammen med de lykønskende og at være en lille del af den skare, som har et og samme ønske: at dagen i dag må forløbe under lykkelige varsler, og at denne dag må vise sig lykkelig. Men selv om, O min helt, jeg ikke kender dig, du navnkundige, særlig godt, og du (som jeg tror) måske ikke kender mine navne, vil jeg alligevel gøre det, og jeg vil ikke nægte, at jeg skylder at gøre det; Fromheden gør krav på denne deltagelse. Dit ædle ry i disse lande bevægede mig, samt din slægts dyd og adel. Det var nemlig

14

Scilicet istud erat, quod me sine fine coëgit,
Addere conceptis carmina pauca meis:
At te Dij princeps, si quid mortalia curant,
Sic reor, æterna, prosperitate beant.
Vidisti facile quæ te via sola secundet,
Vtilis et vitæ, quæ sit habenda tuæ.
Est mihi (dixisti) constans et amabilis vxor
F_dere legitimi consocianda thori.
Hæc me dulcisono circumdet amore maritum,
Surgat in amplexus molliter illa meos.
Hæc mea promoveat bona, semet, adaugeat vltro,
Et regina domus est statuenda meæ.
O sapiens animus, quàm non superabilis unquam
A superis hoc est, quod meditatur opus.
Non lasciuus amor: non hanc caro pallida legem
Tradidit: hanc statuit, qui regit astra Deus.
Ille etenim tunc, cum gentis primordia nostræ
Condidit ac hominum finxit in orbe genus
Omnia prospiciens, quibus hic opus, illud haberet
Consortem thalami, vidit abesse viro:
Non est conveniens homini: sed inutile dixit
Vt solitari more quiescat humi.
En age, lenimen, iuveni faciemus Adamo,
Subsidium rebus, quod queat esse suis.
Nec mora c_lestis gelidos sopor occupat artus.
Inque virum domini, dextra repente subit.
Prodiit ex costa, mulier speciosa virili.

Quæque homini primo, defuit, illa fuit.
Iamque erat à somno pater experrectus inertī:
Cum Deus hac socia, concomitatus adest,
Agnovit vir adesse suam, bona corporis inquit
Atque meæ quondam pars ea carnis erat.
Iuit in amplexum vir coniugis: illa maritum
Suscipit, id gratum f_dus utrisque fuit.
Addidit et Dominus, gentis promissa futuræ,
Imperiumque orbis sponta ferebat ijs.
Ista luce thoro sociatur uterque iugali
Principium thalamus, sic socialis habet.
Ille sed ordo fuit, tibi vir celeberrime, cordi,
Cum subit in f_dus, virgo pudica tuum.

15

det, som uden ophør fik mig til at føje nogle småvers til min beslutning. Men dig, O fyrste - det er min tro - velsigner guderne, om de ellers kerer sig om det dødelige, med evig fremgang. Du har uden vanskelighed indset, hvilken vej der alene er til gavn og lykke, og hvilken der må anses for nyttig for dit liv. "Jeg må (har du sagt) i det lovlige ægteskabs pagt få mig en trofast og elskelig hustru ved min side. En som kan omgive mig, hendes ægtemand, med en sødtklingende kærlighed; hun skal lægge sig ømt i mine arme. En som af sig selv vil fremme, bevare og forøge mine godser; hun skal gøres til dronning for mit hus". O vise sjæl, altid uovervindelig, det værk du har i tankerne, kommer fra guderne. Det er ikke løssluppen kærlighed: det er ikke det gustne kød, der har overleveret denne lov; Gud, der styrer stjernerne, har bestemt den. For dengang Han skabte vor æts begyndelse og dannede menneskenes slægt i verden, og i alle henseender sørgede for, at den skulle have, hvad der var fornødent har, så han, at manden manglede en ægtefælle. "Det er ikke passende for mennesket", sagde han, "men unyttigt, at det hviler ensomt på jorden. Vi vil derfor skabe en støtte for den unge Adam, som kan være en hjælp i hans sager". Og uden tøven overmander en himmelsk søvn de kølige lemmer, og Herrens højrehånd griber i manden; af mandens ribben fremtræder en skøn kvinde, og hun var, hvad der fattedes det første menneske. Og snart var stamfaderen vågnet af den uvirksomme søvn; da Gud er der, ledsaget af denne fælle, forstod manden, at hun var hans. "Hun var", sagde han, "engang en god del af mit legeme og af mit kød". Manden gav sig hen i hustruens favn; hun tager imod ægtemanden, det var en kær pagt for dem begge. Herren føjede også løfter til om en kommende slægt for dem begge, og gav dem selv herredømmet over verden. Den dag forenes de to i ægtesengen, således har det fælles brudekammer sin oprindelse. Men denne indstiftelse lå dig på hjerte, du højt berømmede mand, da den ærbare jomfru indgik i pagten med dig. Hvis du tænker på den

16

Si decus, et primæ perpendis originis omen
Ipse Deus Thalami, proximus author erat.
Iamque vbi tædarum sanctissima tecta subintrās
Ordinis immemorem te vetat esse sui.
Participemque facit, quot habet status iste bonorum
Quot gerat et fructus, conferat ille tibi
Non Deus instituit deserti frigida lecti,
Taedia, Romanæ sunt ea gentis opus.
Nec cupis illa sequi, f_līx, sine crimine f_līx,
Cuius, cum Domino, tam bene quadrai amor.
Iamque vbi difficiles vitare libidinis æstus
Expētis, et pura mente vocare Deum,
Hac molles fugiunt veneris ratione procellæ,
In tua sic Christus tecta repente subit.
Dumque ita progeniem serie numerare decenti
Tu cupis, et claram, prole beare domum,
His locus est, surgat tibi quo numerosa propago
hæc illa est statio, qua pater esse queas.
Magna fuit CHRAVSÆ quondam reverentia gentis,
Vixque domus serie nobiliore viget.
Iamque ea progenies multo venerabilis æuo,
Floruit æternæ religionis amans.
Clara armis, opibusque potens, celeberrima magnis
Ingenijs, quorum maxima fama manet.
CASPARUS laudem BASNESSIVS extulit heros
Multaque pro patriæ, commoditate tulit:
Clarus et HEILERUS qui te generavit, habetur
Isque suæ genti, tot benefacta dedit.

Multa quidem superest, nec me generosa latebat
Turba, sed est scriptis amplior illa meis.
Iam te tanta domus, te tam speciosa reliquit
Tutorem generis, præsidiumque sui.
Prodit ab HOLCHORUM, tibi sponsa propagine gentis
Nobilis et cultu splendidiore nitens.
Hanc cole vir præstans, dilecti more mariti,
Illaque ceu dominum te reverenter, amet.
Sic tunc conueniunt animi, crescitque voluptas
Et noua principium, sic Paradisus habet.
Fulgeat in thalamo, f_lux reuerentia Christi,
Fulgeat et pietas, et socialis amor.

17

første oprindelses anstændighed og dens budskab, så var Gud den første ophavsmand til ægteskabet, og nu, hvor du indtræder i ægteskabets højhellige rum, forbyder Han dig at være uden tanke på Hans indstiftelse. Og Han gør dig delagtig i alle de goder, den stand rummer; måtte han yde dig også alle de frugter den bærer. Gud indstiftede ikke den forladte sengs golde kedsomhed, det er romerfolkets værk. Og det ønsker du ikke at følge, O lykkelige, du brødefri lykkelige, hvis kærlighed så smukt stemmer overens med Herren. Og når du nu stræber efter at undgå lidenskabens svære brusen og at påkalde Gud med rent sind, så flygter elskovens milde storme på denne måde, således træder Kristus pludselig ind i dit hus. Og mens du på den måde ønsker at tælle en sømmelig række af børn og lyksaliggøre dit berømte hus med afkom, så er stedet her, hvor den talrige slægt skal rejse sig for dig, hér er den plads, hvor du kan være fader. Stor var engang ærefrygten for slægten Krafse, og næppe noget hus hævder sig ved en ædlere anerække. Og allerede da blomstrede denne slægt, af en agtværdig ælde, i sin kærlighed til den evige gudstro; den var berømt for sine bedrifter i krig, mægtig ved sine rigdomme, og meget berømmet for sine store ånder, hvis store ry fortsat lever. Helten Jesper til Basnæs øgede dens ros, og han udstod meget til gode for fædrelandet. Også Eiler, som avlede dig, anses for berømt, og han skænkede sin slægt så mange velgerninger. Derudover er der en stor og ædel skare, og det er ikke skjult for mig - men den er for stor til dette mit skrift. Nu har dette så store, dette så anselige hus efterladt dig som beskytter og værn for sin slægt. Din hustru kommer fra Holckernes slægts æt; hun er ædel og stråler ved sin fornemme dannelse. Pas på hende, herlige mand, som en elsket ægtemand skal gøre det, og hun skal med ærefrygt elske dig som sin herre. Således bliver sjælene da forenede, og lysten vokser, og et nyt paradys tager sin begyndelse. Lad en lykkelig ærefrygt for Kristus lyse i brudekammeret, lad også fromhed og gensidig kærlighed lyse. Således vil den sande

18

Sic ibi vera salus, sic et bona cuncta sequentur
C_lestis Synodus, quæ deitatis habet.
Sic videatis opes, et opum fore temporis vsu
Multiplices fructus, multiplicesque gradus.
Sic tum sponse tibi, florens et amabilis ordo
Prolis eat, generis, gloria magna tui.
Iamque nouam turbam, cùm nos moriamur, habeb
Quæ patriæ referat commoda multa suæ.
At Deus omnipotens, et qui regit æthera Christus,
Cælestem vobis protinus addat opem.
Spiritus et domini, terram, mare, sydera complens
Instinctu moueat pectora vestra suo.
In pietate velut, spacium iuuenile recessit
Atque salutari fluxit amore Dei.
Sic thorus incipiens per plurima tempora durans
Humanæ speculum, prosperitatis erit.
Viuite f_luces ambo iuuenilibus annis,
Experiundo thori, quæ bona f_dus habet.
O quàm dulcis is est status, o ter amabile pignus
Nullum hoc in toto, clarius orbe manet.
Viuite f_luces, sine labe virilibus annis,
Viue vir excellens, et generose diu.
Non infrugiferum, venit hoc nec inutile f_dus,
Hæc domus, hæc omnis fons et origo boni.
Viuite f_luces, faustique senilibus annis
Viue puellarum, gloria, viue decus
Seruet vos Christus, totum qui temperat orbem
Et f_lux Thalamo, sit precor iste dies.

Viuite f_lices, vt cum subit vltimus æui
Terminus, in regno pars sit habenda Dei.

19

frelse følge der, således vil også alle de goder følge, som guddommens himmelske forsamling rummer. Således kan I komme til at se rigdomme, og se, at rigdommes frugter ved tidens brug bliver mangfoldige, og deres grader mangfoldige. Således vil du, brudgom, da få en blomstrende og elskelig række af børn, en stor ære for din slægt. Og snart vil du, når vi selv dør, have en ny skare, som kan bringe sit fædreland mange goder. Men måtte den almægtige Gud og Kristus, som styrer himlen, straks give jer sin himmelske hjælp! Og måtte Herrens ånd, der opfylder jord, hav, stjerner fylde og bevæge jeres hjerter! Ligesom ungdomstiden er svundet bort i fromhed og er forløbet i Guds frelsende kærlighed, således vil den nye ægtepagt, som varer igennem lange tider, være et spejl på menneskelig lykke og fremgang. Lev begge lykkelige i ungdommens år, og oplev, hvilke glæder ægtepagten rummer. O hvor sød er den stand, O trefoldig elskelige pant, intet mere herligt findes i hele verden. Lev lykkelige, uden synd i manddommens år, lev længe, du strålende og ædle mand. Denne pagt kommer ikke som noget ufrugtbart eller unyttigt, den er selve hjemmet, den er alt det godes kilde og udspring. Lev lykkelige og velsignede i jeres gamle år, leve du, pigers ære og pyd. Måtte Kristus, som styrer hele verden, bevare jer, og måtte denne dag være lykkebringende, beder jeg, for ægteskabet. Lev lykkelige, således at I, når livets yderste grænse er nået, da får del i Guds rige.

20

Rammens orig. bredde 136 mm.

21

22

23

CARMEN ELEGIACUM

Carmen Elegiacvm
continens seriem antiqvæ ac generosæ familiæ Krabborum,
et encomia præcipuorum Heroum illius
gentis, qui nostris temporibus floruerunt.

Dedicatum
magnifico ac generoso heroi, natalium
splendore, doctrina, prudentia
et viua virtutis imagine præclarissimo,
Dno: Nicolao Krabbe, Dno: de Vegeholm,
artium liberalium fautori, Mæcenati ac patrono suo
summa obseruantia colendo
per
Clavdivm Christophorvm Bram.

*

DIGT I ELEGISK VERSEMÅL

Digt i elegisk versemål
indeholdende en gennemgang af Krabbernes
gamle og ædle familie, og lovprisninger af de særligt

fremstående helte af denne slægt,
som har virket i vore tider.
Tilegnet den storsindede og ædle helt, den ved sin fødsels glans,
ved sin lærdom, klogskab og sit levende billede på dyden glimrende
Herr Niels Krabbe, herre til Vegeholm,
de frie kunsters velynder, forfatterens mæcen og beskytter,
værdig til den største ærbødighed,
ved Claus Christoffer fra Vram.

24

TE mea Musa breui celebret domus incluta versu,
KRABBEOS dominos quæ generosa paris.
Namque per antiqui viguisti tempora regni,
Nunc quoque precipuè clara decensque manes.
Scilicet in natis toto venerabilis orbe,
Heroum virtus, hæret et ipse decor.

AT licet illa domus gestis et honore perenni,
Inferior nulla nobilitate manet:
Non tamen initium tantæque propaginis author,
Quærenti potuit cognitus esse mihi,
Sed puto quod quondam Danici cum nominis illa,
Inuoluit virtus, et generosa stetit:
Et sibi victrici labentia regna subegit,
illa manu, rerum certa trophæa ferens:
Tum reor in Dania mauortius extitit heros,
Inter belligeros, qui tulit arma viros.
Is quia multa gerens fortissima bella sequutus,
Egregia semper prosperitate fuit,
Accepit clypium certissima signa peractæ
Virtutis, testem perpetuumque sibi.
Sic mihi (si phas est id coniectare) videtur,
KRABBORUM initium tum habuisse domum.
Inde diu fauste multis venerabilis annis
Floruit, æternæ relligionis amans,
Clara armis, opibusque potens, celeberrima magnis
Ingenijs, quorum maxima fama, viget.

Primus in hac serie, quem nos tetigisse licebat,
BVstropius magno nomine, MAGNUS erat.
Ille suos ortus, et nomen adauxit auorum,
Et rebus gestis et pietate sua.
Namque animo vigili fortissima bella peregit,
Propellens patriæ tristia fata suæ.
Inque Dei c tus, et templa, gregesque scholarum,
Omni munificus tempore fautor erat;
Sic quia perpetuo Christum dilexit amore,
Viuit apud superos, præmia certa ferens.
Vxor ei BUGGI, fuit ELISABETHA, TYCHONIS
Filia, præclara nobilitate potens.

25

Dig, O navnkundige hus, skal min muse berømme i et korfattet digt, du ædle, som frembringer herrerne Krabbe. For du var fuld af styrke i det gamle riges tider; også nu er du fortsat i enestående grad berømt og skøn; for heltes dyd, der æres i hele verden, og skønheden selv har lejret sig dybt i dine børn.

Men skønt dette hus, i kraft af sine bedrifter og evige ære, ikke står tilbage for noget i adel, så har jeg alligevel ikke, da jeg søgte derefter, kunnet finde frem til begyndelsen og ophavsmanden til denne store slægt. Men jeg antager, at engang, da det danske navns velkendte dyd foldede sig ud og stod ædel frem, og den med sejrende hånd undertvang sig de vaklende riger, og frembar sejrens sikre trofæer, dengang, tror jeg, fremstod der i Danmark en martialske helt, som bar sine våben blandt krigende mænd. Eftersom han, i dådligt virke som deltager i de tapreste krige, altid nød en enestående fremgang, modtog han skjoldet, det sikreste tegn på det mandige mod, han havde udvist, og et evigt vidnesbyrd for ham selv. Således forekommer Krabbernes hus mig (om det er tilladt at gætte) at måtte have haft sin begyndelse. Derpå blomstrede det lykkeligt og var agtet i mange år i kærlighed til den evige gudstro, berømt for sine bedrifter i

krig, mægtigt ved sine rigdomme og meget berømmet for sine store ånder, hvis store ry fortsat lever.

Den første i den række, som det var os tilladt at komme i berøring med, var Bustrup'eren med det store navn Mogens. Han højnede sit udspring og sine forfædres navn både ved sine bedrifter og ved sin fromhed. For med årvågent mod udkæmpede han de tapreste krige og afværgede en trist skæbne for sit fædreland, og mod Guds forsamlinger og kirkerne og skolerne var han altid en rundhåndet velgører. Eftersom han således elskede Kristus med uophørlig kærlighed, lever han i himlen, og modtager sin sikre belønning. Hans hustru var Bugges søn Tyges datter Lisbeth, som udmærkede sig

26

Hæc multos natos, et te MARTINE reliquit,
Posteritas magni concelebranda viri.
Tu nihil aut acies: aut bellica signa moratus,
Legisti vitæ nobilioris opus.
Inclyta diuini iuris decreta docebas,
In studijs vitæ tempora dulcis agens.
Sed nunc ARHVSIA requiescis in æde sepultus
Coniunctus matri contiguusque tuæ.

Proximus insequitur TYCHO, ter maximus heros,
KRABBIACÆ columen, et noua stella domus.
Illius in cunctis, est fama notissima terris,
Et vincit proauos, exuperatque suos.
Militis aurati fortissima signa gerebat:
MARSCHALCVM Danicæ nobilitatis agens.
Cum fera Scandiacas resonaret bella per oras
SVETICA gens, flamma vindice cuncta petens,
Impiger accessit, Danos in prælia ducens,
Victamque incursu deijcit ille suo.
Ista luce gemens HANNONIUS occidit AGO
Dux Sueticæ summus militiæque caput.
Inque manus hostis vexilla suprema recepit,
HAFNIACAque statim victor in vrbe locat.
Hinc fouit patriam, tranquillæ tempore pacis,
HELSINBVRGENSIS m_nibus arcis agens.
Sed nova confestim, commotio regna coëgit:
Et fremuère dolo Teutones atque Slauī.
Hos tamen egregio, domuit pater ille triumpho,
Eiectosque solo, compulit ire domum.
Tu quoque Norbiacæ princeps celeberrime gentis,
Magne SEVERE, Gothis qui pia iura dabas,
Qui SVECOS bello, FINNOSque SLAVOSque domabas
VANDALICISque potens vrbibus hostis eras.
Hunc fugis: et retro vertentia terga dedisti,
M_nia Romani Cæsaris, alta petens.
Inde pater patriæ, celebri cum laude vigebat,
Vltima dum vitæ, prodijt hora suæ.
Is fuit illustri variaque propagine felix,
Filiolos numerans præcipuosque duos.

27

ved sin glimrende adel. Hun efterlod sig mange børn, herunder dig, Morten, en stor mands berømmelige efterkommer. Du brød dig ikke om slagmarker og krigsbannere, men valgte et ædlere livs gerning. Du underviste i den kirkelige rets navnkundige bestemmelser, og brugte det kære livs stunder på studier. Men nu hviler du i århus, begravet i kirken, forenet og anbragt side om side med din mor.

Næst efter følger Tyge, en trefoldigt stor helt, Krabbernes hus' støttepille og nye stjerne. Hans ry er yderst velkendt i alle lande, og han overtræffer og overgår sine forfædre. Han bar den forgyldte ridders meget tapre tegn: han virkede som den danske adels marskal. Da det svenske folk for larmende frem med vilde krige på de skånske strækninger og angreb alt med hævnende bål og brand, drog han ufortrøden imod dem, og anførte de danske i slag, og han fordrev de besejrede svenskere med sit angreb. Den dag faldt under sukke åke Hansson, den svenske hærs øverste leder og overhoved. Og han tog fjendens fornemmeste bannere i sine hænder og anbragte dem straks som sejrherre i København. Derefter støttede han, i den stille freds tid, fædrelandet, idet han tilbragte tiden på borgen i Helsingborg. Men en ny rystelse trængte snart efter rigerne: såvel tyskere som slaver rasede svigefuldt. Dog, dem tæmmede denne fader under enestående triumf, og tvang dem til at gå hjem, fordrevet fra landet. Også du, den Norby'ske slægts højt

berømmede fyrste, store Søren, som gav gotherne fromme love, du som tæmmede svenskerne og finnerne og slaverne i krig, og som var en magtfuld fjende for vandalernes byer, også du flygter for ham og viste ham ryggen, idet du søgte til den romerske kejsers høje mure. Derpå levede han, berømmet og rost, som Fædrelandets Fader, indtil hans livs sidste time indtraf. Han var velsignet med et herligt afkom af begge køn, hvoriblandt han især talte to små sønner.

28

Primus ERICUS erat, nulli pietate secundus,
Omnibus ingenio maior et arte potens.
Qui cunctis superans facundæ munere linguæ,
Vtilis in patria gente senator erat.
Nam dum ROMANIS, Danorum inuadere regnum
Mens grauis expulsi nomine regis, erat,
Ille sub exorta molliuit origine rixas,
Cæsarij repetens inclyta regna ducis.
Romanumque loquens ex hoste reliquit amicum,
Perpetuò Danis conciliando suis.
Sed quia perpetuò Dominum pietate colebat,
Auscultans omni tempore rite Deo,
Ditauit, coluit sacros sine fine ministros,
Templaque munifica largus adauxit ope.
Nam Bibliothecam construxit in vrbe Roensi,
Inde iuuentuti commoda multa ferens.
Talis erat, tali viguit cum laude beatus,
Nunc cum c_lcolis viuit in axe poli.

Ille REVENTLOVIA veteri de semine duxit
Vxorem, varijs quæ fuit aucta bonis.
Hæc auxit thalamum celebri castissima prole,
Quæ multis nunc est concelebranda modis.
Nomen aui TYCHO seruauerat omine fausto,
Proximus est serie GLOBINIANVS ei.
Det Deus omnipotens et qui regit æthera Christus,
Semper vt auspicijs crescat vterque bonis.

Altera progenies diui veneranda THYCHONIS,
MAGNVS erat, veteris nomen adeptus aui.
Conuenère viro sua nomina, magnus et omni
Excellens studio magnificusque fuit.
Is patris exemplo defendere limina terræ,
Optauit patriæ sedulitate pia.
Atque adeo natale solum dilexit, vt eius
Pro fama cuperet proque salute mori.
Iam c_lo gaudens, hanc dum seruare laborat,
C_lestem patriam perpetuamque tulit.

29

Den første var Erik, som ikke stod tilbage for nogen i fromhed, bedre begavet end alle og udmærket i kunst. Han overgik alle i veltalenhedens gave og var en nyttig rigsråd i sit fædrene folk. For da romerne havde alvorlige planer om at angribe de danskes rige i den landflygtige konges navn, neddæmpede han stridighederne i deres vorden, idet han opsøgte den kejserlige fyrstes navnkundige riger. Og ved sin tale efterlod han romeren, fra at have været en fjende, som en ven ved for al fremtid at gøre ham venligt stemt overfor sine danske landsmænd. Men eftersom han uden ophør dyrkede Herren med fromhed og til enhver tid behørigt adlød Gud, berigede og plejede han uden ende de hellige tjenere og forøgede rundhåndet kirkerne med gavmild hjælp. For i Roskilde opførte han et bibliotek og bragte således ungdommen mange goder. En sådan mand var han, og med en sådan ros levede han lykkelig. Nu lever han i himlen sammen med himmelboerne.

Han giftede sig med en kvinde af Reventlowernes gamle slægt; hun var begavet med forskellige goder. Meget ærbar var hun, og frugtbar gjorde ægteskabet med et talrigt afkom, som nu skal berømmes på mange måder. Som et lykkebringende varsel havde Tyge bevaret bedstefaderens navn; næst efter ham i rækken kommer Glob. Den almægtige Gud og Kristus, som styrer himlen, give, at begge altid må vokse under gunstige vilkår.

Den guddommelige Tyges anden agtværdige ætling var Mogens, som bar den gamle bedstefaders navn. Hans navne passede på manden; han var stor og fremragende i ethvert studie og storsindet. Efter faderens

forbilledede ønskede han med from iver at forsvare fædrelandets grænser. Og han elskede fødelandet i den grad, at han begærede at dø for dets ry og for dets frelse. Nu glæder han sig ved himlen; mens han bestræbte sig for at bevare dette fædreland, opnåede han et himmelsk og evigt.

30

Illius vxor erat gentis CATHARINA GEDANÆ,
Nobilis ac animo splendidiore nitens.
Hos igitur numerant magna cum laude parentes,
TYCHO, IACOBVS, TACHELIVSQVE minor.
Tu quoque NICOLEOS, heros celeberrime gentis,
Qui reliquis annis maior es, inde satus.
Tu studijs veris, multaue indagine rerum,
Clarus es, et verè nobile nomen habes.
Iamque videris auis, quorum dignissima fama est,
Nec virtute tua, nec probitate minor.
Iam te tanta domus, te tam speciosa reliquit,
Tutorem generis præsidiumque sui.

Viue igitur felix, heros celeberrime semper,
Viue decus patriæ nobile, viue diu.
O vtinam celebrem quæ nunc est maxima, posses,
Tu quoque multiplici prole, beare domum.
Florentem vt c_tum, cum nos moriamur habebis,
Qui seruet clarum, magnificumque genus.

31

Hans hustru var Karen af slægten Ged, ædel og strålende i kraft af sit lysende sind. Dem tæller derfor Tyge, Jacob og den mindre Tage med stor ære som deres forældre. Også du, Niels, slægtens højt berømmede helt, som er ældre end de øvrige, er rundet deraf. Du er berømt for dine sande studier, og for din grundige udforskning af tingene, og du har i sandhed et ædelt navn. Og du synes allerede nu ikke at være mindre end forfædrene, hvis ry er særdeles værdigt, hverken hvad dit mod eller din hæderlighed angår. Nu har dette så store, dette så anselige hus efterladt dig som beskytter og værn for sin slægt.

Lev derfor lykkelig, du altid højt berømmede helt, lev, fædrelandets ædle pryde, lev du længe. O gid også du formåede at lyksaliggøre det berømmede hus, som allerede er meget stort, med mangfoldigt afkom, så at du, når vi selv dør, vil have en blomstrende skare, som kan bevare den berømte og storsindede slægt.

32

Rammens orig. bredde 104 mm.

33

34

PROPAGATIO FIDEI

[A] Propagatio Fidei et Religionis Christianæ
in Dania Norvegia, Svecia et aliis vicinis regnis ac terris arctois,
in qua ordine et breviter regvm gesta pontificvm institvtiones
temporum instaurationes et alia multa cum continua annorum et
persequutionum serie, carmine elegiaco describuntur
per Clavdivm Christophorvm Lyschandrvm.

*

[A IV] CLAVDIO LYSCHANDRO S.D.

Historia est lumen vitæ morumque magistra
Quæ varia elapsi temporis acta canit,
Qualia flore tui LYSCHANDER pingis in æui
Carmina qui crescens non sine laude dabis.

IOHANNES FREDERUS
Collegij Philosophici in Academia
Rostochiensi Decanus.

*

[A2] MAGNIFICIS NOBILIBUS ET CLARISSIMIS VIRIS,
DOMINO EPISCOPO, PRÆLATIS, CANONICIS, VICARIIS
et vniuerso Collegio ROSCHILDENSI, Dominis et
Patronis suis.
S.D.P.
CLAVDIVS CHRISTOPHORI
LYSCHANDER.

CVm egomet mecum in animo studia eorum considerarem, qui in totius vitæ curriculo, sibi laudem in officio potissimum Ecclesiastico comparare student: non abs re me facturum existimabam, si prima religionis Christianæ in regno DANIÆ cunabula breuiter exponerem. Theologis enim et reliquis omnibus ex sacrarum literarum studio eximium aliquem fructum capturis, inprimis

35

UDBREDELSEN AF DEN KRISTNE TRO

Udbredelsen af den kristne tro og religion i Danmark, Norge, Sverige og de andre tilgrænsende riger og lande i Norden, i hvilken kongernes bedrifter, pavernes forordninger, tidernes fornyelse samt meget andet, sammen med en opregning af de enkelte år og forfølgelser, beskrives på en systematisk og kortfattet måde i elegisk versemål af Claus Christoffer Lyschander.

*

Hilsen til Claus Lyschander

Historien er livets lys og moralens læremester - den besynger den forgangne tids brogede handlinger, sådan som dem du, Lyschander, i din alders blomstring, skildrer; du, som endnu skal gro, vil ikke uden ros skrive digte.

*Johann Freder,
dekan for det filosofiske fakultet
ved universitetet i Rostock.*

*

Til de storsindede, ædle og højt berømmede mænd, Herr biskoppen, prælaterne, kannikerne, vikarerne og hele kollegiet i Roskilde, hans herrer og velyndere, bringer Claus Christoffersen Lyschander sin varmeste hilsen.

Når jeg for mig selv reflekterede over de mænds bestræbelser, som i hele deres livsforløb bestræber sig på at erhverve sig ære i særdeleshed i et kirkeligt embede, forekom det mig, at det ikke ville være unyttigt, dersom jeg i en kortfattet form fremstillede den kristne religions allerførste tid i kongeriget Danmark. Thi for teologer og alle andre, der vil have et særligt udbytte af studiet af den hellige

36

conuenit, scire quo tempore, quibus regibus, doctoribus et quantis periculis ac ærumnis c̄lestis illa doctrina ad eorum maiores sit propagata, siquidem hæc omnia non solum ad doctrinæ et fidei Christianæ cognoscendam veritatem: Verumetiam ad magnos exiguo labore, in sacris literis progressus faciendos multum conferunt. Dum enim à primis initijs aliam rem ex alia cogitamus: Leui occasione fieri posset, vt opinionum varietate in religionis negocio animi nostri du= [A 2v] bij et suspensi tenerentur, si initia et prima Christianæ fidei exordia minus cognita haberemus. Quantum præterea in artibus et singulis doctrinarum generibus prosit ad primos fontes et propagationes respicere, vosmetipsos viri clarissimi iudices statuo. Initia enim rerum sunt fundamenta, quæ si quis vel præterierit, vel ad altiora aspirando omiserit: plûs deficit quam proficit.

Hisce de causis et alijs multis, quas mihi breuitatis studium adimere facile intelligitis: Hanc quam inspecturi estis propagationem, primo non in aliorum sed proprium vsum conscripsi. Postquàm autem illam bonis quam plurimis, quibus piacere studeo maximè, probari animaduertissem: Illorum iudicio, quod longe maioris maleuolorum omnium obtrectationibus facio, in lucem edendam et vobis offerendam censui. Dum enim paulò altiùs hæc omnia animo reputarem: primis et præcipuis viris, primam et præcipuam veræ religionis propagationem deberi intellexi: Et proinde vestræ imprimis magnificentiæ, præstantiæ ac dignitati hoc quicquid est laboris dedicandum putauit. Non autem ingenij mei fiducia, nec rudis illa carminis compositio: sed materiæ præstantia et vester candor vestræque eximia virtus, quæ Christianæ religionis fundamenta tuetur et defendit, fecerunt, vt ad vos hæc audacter et familiariter scriberem. Tum enim optimè salutarem c̄lestis doctrinæ cognitionem vigere cum eius initium et propagatio in omnium versetur ore, viri magni et religiosi autumarunt. Mouebant et me peruersorum quorundam, quas animaduerti in me parari obtrectationes: vt V. M. et

37

skrift er det af største vigtighed at vide hvornår, under hvilke konger, med hvilke kirkelærere og under hvor store farer og vanskeligheder denne himmelske lære er blevet udbredt til deres forfædre; alt dette bidrager nemlig ikke alene meget til erkendelsen af den kristne læres og tros sandhed, men også til, med kun ringe anstrengelse, at gøre store fremskridt i den hellige skrift. Når vi nemlig fra grunden af overvejer først den ene sag, så den anden, kunne det let gå sådan, at vore sjæle, på grund af meningernes forskellighed i religionens anliggende, holdtes hen i usikkerhed, hvis vi havde en mindre grundfæstet erkendelse af den kristne tros begyndelse og første udspring. Hvor nyttigt det desuden er i de frie kunster og de enkelte lærdomsgrene at iagttage de tidligste kilder og deres udbredelse, gør jeg jer selv, højtberømmede mænd, til dommere over; for tingenes begyndelse er selve grundlaget - hvis nogen enten forbigår den, eller, i bestræbelsen på at nå til en højere erkendelse, ser bort fra den, så begår han snarere et tilbageskridt end et fremskridt.

Af disse grunde og mange andre, som I let vil forstå at ønsket om at fatte mig i korthed får mig til at udelade, har jeg affattet denne *Udbredelse*, som I skal få at se, i første omgang ikke til andres brug, men til min egen. Men efter at jeg havde iagttaget, at den gjorde lykke hos særdeles mange gode mennesker, som jeg i højeste grad bestræber mig på at behage, så har jeg, på grund af disse personers dom, som jeg agter langt højere end alle ondsindede personers bebrejdelser, ment, at den burde udgives og overrækkes til jer. Mens jeg nemlig gennemtænkte alt dette lidt dybere, indså jeg, at den sande tros første og fremmeste udbredelse skyldes de første og fremmeste mænd; og følgelig har jeg ment, at dette arbejde, så meget det nu måtte være værd, burde tilegnes først og fremmest jeres storsindethed, fornemhed og værdighed. Det er dog ikke tillid til mit eget åndelige værd, heller ikke digtets klart mangelfulde komposition, men emnets fornemhed og jeres glans og jeres fremragende dyd, som skærmer og forsvarer den kristne religions grundvold, der har gjort, at jeg, frimodigt og venskabeligt, har skrevet dette til jer. At den frelsebringende erkendelse af den himmelske lære i særlig grad vinder styrke netop da, når dens begyndelse og udbredelse er noget alle taler om, er noget store og fromme mænd har ment. Et motiv for mig til at overgive dette ringe arbejde til jeres storsindede og fremragende beskyttelse var

38

P. clientelæ meum hoc exiguo= [A 3] um committerem studium. Sentio enim voluntatem meam à maleuolis obseruari, aduersarios omnia in peiorem partem rapere et sine causa clamitare: præter ætatem meam me facere et præterquam res hortatur mea, quod illam, quam nullus adhuc doctissimus seorsim declararit materiam, exponendum susceperim. Arbitrium vestrum, vestra plurimum in hac re valebit existimatio, laudin' an vitio duci factum oporteat animaduertite. Iuuenem non poëtam eruditione vel annis

maturum me fateor, nec id sane piget. Hanc enim qualemcunque meam opellam, non ingenij viribus fretus sed studiorum vtilitate adductus conscripsi. Conscriptam non vanæ ambitionis aut turpis lucelli: sed patriæ et vestræ amplissimæ laudis causa, in lucem edidi. Quod si itaque iuueni patriæ prodesse et præstantiam virorum nomine celebrare licuerit: idem et mihi in euulgando opere meo concedite. Quantum autem ad materiam et stylum attinet, hoc aduersarijs responsum volo. Nihil omnino meipsum hîc conscripsisse vel edidisse: sed omnia huc ex alijs transtulisse et vsum pro meis. Epistola quam legitis magna ex parte TERENTII est. Reliqua autem oratio SAXONIS et BREMMENSIS; qui ambos bene norit: Is et hæc nostra, quæ non adeo dissimili argumento, sed tamen dissimili oratione sunt facta et stylo, facillimè intelligat. In hoc si peccatum est: quæso vt cognoscendi et ignoscendi detur peccati locus. Habeo enim bonorum exemplum: quo mihi licere id facere, quod illi fecerunt puto. Dum enim me huius accusant: Liuium, Iustinum, Herodotum, Saxonem nostrum et reliquos Historiographos accusant, qui non maiorum gesta ipsimet excogita= [A 3v] runt: sed à sapientioribus accepta posteritati tradiderunt. Horum æmulari exopto negligentiam potius quam istorum obscuram diligentiam. Quare æquum est vos cognoscere atque ignoscere, quæ veteres factitarunt, si ego faciam nouus. Sed si à me, qui animum primum ad scribendum appuli, aliqua non satis feliciter tradita videantur:

39

desuden nogle falske personers chikanerier, som jeg blev opmærksom på udtænkt imod mig. Jeg mærker nemlig, at ondsindede personer holder øje med det, jeg vil; at fjenderne udlægger alt i en ond retning, og uden grund råber op om at jeg gør noget, som jeg ikke er moden til, og som ligger ud over det, min formåen ansører til, fordi jeg har påtaget mig at behandle et sådant emne, som ingen, ikke engang den lærdeste, endnu har udredet særskilt. Jeres afgørelse, jeres vurdering vil få den største vægt i denne sag; I skal afgøre om det, jeg har gjort, bør regnes til ros eller dadel. Jeg vedstår, at jeg er en ung mand, og ikke en digter, der er modnet ved lærdom eller alder, og jeg beklager det ikke. For hvad det nu end er værd, har jeg nemlig skrevet det, ikke i tillid til min ånds kræfter, men tilskyndet af disse studiers nytte. Det, jeg har skrevet, har jeg udgivet, ikke af tom ærgerrighed eller for skændig vindings skyld, men for fædrelandets skyld, og for jeres fremragende æres skyld. Hvis det således er tilladt en ung mand at gavne fædrelandet og at hædre nogle mænds fortrinlighed, så tillad også mig det, når jeg offentliggør mit værk. - Hvad nu angår emnet og stilen, ønsker jeg at give dette svar til mine fjender: at jeg her overhovedet intet selv har sammenskrevet eller udgivet, men at jeg har overtaget alt fra andre og brugt det som mit eget. Brevet, som I læser, stammer for en stor dels vedkommende fra Terents; resten af teksten derimod er fra Saxo og Adam af Bremen; den, der kender begge disse godt, han vil også meget let forstå dette skrift, som er affattet med et ikke særligt forskelligt indhold, men derimod i en forskellig sprogform og stil. Dersom der herved er begået nogen brøde, beder jeg om at man levner plads til at forstå og til at tilgive denne brøde. Jeg har nemlig en række gode mænds forbillede, som får mig til at mene, at det må være mig tilladt at gøre det, som de har gjort. Når man nemlig bebrejder mig dette, bebrejder man samtidig Livius, Justinus, Herodot, vor egen Saxo og de øvrige historieskrivere, som ikke selv har udtænkt forfædrenes bedrifter, men som har videregivet dét til eftertiden, som de selv har modtaget af nogle, som var visere. Det er deres mangel på selvstændighed, jeg ønsker at lægge mig efter, snarere end mine fjenders dunkle opfindsomhed; derfor er det rimeligt, at I forstår og tilgiver, hvis jeg som en ung mand gør det, som de gamle hele tiden gjorde. Men hvis jeg, som nu først har givet mig i kast med det at skrive, synes at have viderebragt et og andet på en ikke helt heldig måde, så beder jeg indtrængende om, at

40

Maximopere oro, vt omnia in meliorem partem vertatis. Date crescendi copiam: iuuenis hæc scripsi, ad grauiorem ætatem et maiorem eruditionem vbi peruenero, maiora et meliora dabo.

Placuit et mihi nouissimè propter hanc causam V. P. hoc exiguum ingenij mei specimen offerre vt me inclyto et venerando vestro collegio, in clientelam et fidem commendarem. Tanta enim vestra est præstantia tanta enim eminentia vt studijs meis deinceps plurimum prodesse possit. Vos itaque viri præclarissimi non tantum hoc carmen rudi Minerva exaratum: sed etiam authorem qui se vestræ committit et commendat fidei suscipite, complectimini, fouete, amate. Ea siquidem ratione res et conditiones nostras optimo loco futuras confido. Quod superest, oro æternum patrem Domini nostri Iesu Christi, vt Vest: Magn: præstan: dignita: quam diutissimè conseruet regat ac tueatur ad nominis sui gloriam et Ecclesiæ Christi ædificationem et propagationem, Amen.

HARALDVS, CLAGIVS
PRIMVS EX REGIBVS DANIÆ
baptizatus est, et fidem Christianam in
CIMBRIAM introduxit
et propagauit.

CLAGIVS antiqua prognatus origine regum
Nomine qui vero dictus HARALDus erat,
Arctois primus c_lestia dogmata terris
Intulit, exilio dum cedit ille domum.
Nam dum DANIACI moderaminis acer habenas

Ambijit, et studuit subdere cuncta sibi:
Excidit imperio, fugat hunc fortissimus heros
REGNERUS, toties qui fera bella tulit.
Victus HARALDUS adit Romani Cæsaris aulam
Et sibi restitui regna relicta petit.
Excipit aduectum Romanus amanter, et illum
Instruit in vera religione Dei.
Conuersumque piè baptismi diluit vnda
Auxilijsque iuuat subsidijsque suis.

41

I vil udlægge alt i den bedste mening. Giv mig mulighed for at vokse. Jeg har skrevet dette som yngling; når jeg har nået en mere voksen alder og dybere lærdom, vil jeg også give større og bedre ting fra mig.

Endelig har jeg også af den grund, fornemme mænd, gerne villet fremføre denne ringe prøve på min ånd, at jeg kunne anbefale mig til beskyttelse og troskab overfor jeres navnkundige og ærværdige kollegium. Thi så fornemme er I nemlig, så fremragende tillige er I, at I fremover vil kunne være til den største gavn for mine studier. Derfor, I såre glimrende mænd, tag imod, omfavn, vis yndest og kærlighed, ikke blot over for dette digt, som er affattet med ringe kunstfærdighed, men også overfor forfatteren, som betroer og anbefaler sig til jeres troskab. For på den måde har jeg tillid til, at mine forhold og livsbetingelser vil være i den bedste varetægt. Sluttelig beder jeg vor Herre Jesu Kristi evige Fader om at Han meget længe vil bevare, lede og beskytte jeres storsindethed, fornemhed, værdighed, til ære for sit eget navn og til Kristi kirkes opbyggelse og udbredelse, Amen.

Harald Klak blev som den første af de danske konger døbt, og indførte og udbredte den kristne tro i Danmark

[I] Klak, som var født af kongers gamle slægt, men som var blevet navngivet Harald, indførte som den første de himmelske læresætninger i de nordiske lande, da han vendte hjem fra eksil. For mens han heftigt stræbte efter det danske styres tøjler, og ivrede efter at underlægge sig alt, mistede han alt - den meget tapre helt Regnar, som så ofte førte vilde krige, slår ham på flugt. Den besejrede Harald drager til den romerske kejsers hof, og beder om, at de efterladte riger gives ham tilbage. Romeren modtager den tilrejsende kærligt, og underviser ham i Guds sande religion. Og da han

42

Nam dum SAXONICOS mandat deducere regem
Multa sui populi millia iunxit ei.
His socijs fultus Slesuigam accessit Haraldus
Quæ satis excellens vrbs celebrisque fuit.
Quam Regina olim fortissima Condidit HETTA
Contra Teutonicos Saxonicosque duces.
Hic dum REGNERO se conciliare laborat:
Vrbanos docuit dogmata sancta DEI.
Quin et magnificas immensis sumptibus ædes
Condidit et varias denique iunxit opes.
Sanctificansque Deo pulcherrima m_{nia} templi,
Tradidit hæc sanctis ingenuisque viris.
Iam quoque Christiadum creuit sine vindice c_{tus}
Sanctorum numerus, iam quoque magnus erat.
Sponte sua multi verbum coluere beatum
Et falsi cultus deseruere fidem.

PRIMA
PRÆDICATIO S. ANSGARII SLE-
SVICI et in CIMBRIA.

DVm Rex Saxonis patriam repetebat Haraldus
Auxilijs, regni spem sine fine fouens:
Innumeros habuit secum virtute nitentes
Et sanctis studijs et pietate viros.
Primus at ANSGARIVS fuit hic ex vrbe Bremensi
Cum profugo in patriam principe missus erat.
Huius magna fuit pietas probitasque decorque,
Os prudens, varijs gratia parta modis.
Qui quia præcipue Christum sine fine colebat,
In laudem Domini cuncta decenter agens:

Successus habuit faciles, sortemque beatam,
Inque ministerio, prosper vbique fuit.
Multos instruxit: nunc hos conuertit et illos
Compulit errores linquere sponte vagos.
Sacratosque Deo fluuialibus abluit vndis
Vrbanos, proceres, egregiosque duces.
Nec solum docuit, sed dictis addere signa
Multa Deo potuit contribuente sibi.

43

på from vis er blevet omvendt, tvætter han ham med dåbens vand, og hjælper ham med støtte og styrker. Thi idet han pålægger sachserne at føre kongen tilbage, knytter han mange tusinde af sit eget folk til ham. Støttet af disse fæller drog Harald til Slesvig, som var en ganske strålende og berømmet by. Den havde den meget modige dronning Hetta engang grundlagt imod de tyske og sachsiske herrer. Mens han her bestræbte sig på at komme overens med Regnar, belærte han byens indbyggere om Guds hellige læresætninger. Ja, han lagde også grunden til en storslået helligdom for vældige pengebeløb, og føjede endelig forskellige arbejder dertil. Og idet han indviede en meget smuk kirke til Gud, overdrog han denne til hellige og ædle mænd. Og snart voksede de kristnes skare uden at nogen gjorde modstand, og snart var antallet af hellige stort. Af egen tilskyndelse dyrkede mange det salige Ord og forlod troen på den falske kult.

Den hellige Ansgars første forkyndelse i Slesvig og i Jylland

[31] Da kong Harald med sachsisk hjælp søgte tilbage til fædrelandet, i et uophørligt håb om at vinde kongemagten, havde han med sig utallige mænd, der lyste op ved dydig adfærd, hellige studier og fromhed. Men den første var her Ansgar fra byen Bremen; han var blevet sendt med den landflygtige fyrste til fædrelandet. Hans fromhed og hæderlighed og sømmelighed var stor, hans tale var klog, og han havde vundet nåden på forskellige måder. Eftersom han i særlig grad dyrkede Kristus uden ophør, og i et og alt handlede til Herrens ære på sømmelig vis, havde han uhindret fremgang og saligt held i sit virke, og i sin tjenergerning var han fremgangsrig overalt. Han oplærte mange; snart omvendte han nogle, og ansporede andre til selv at forlade de vaklende fejltagelser, og han tvættede byboere, herremænd og højtstående ledere, som var blevet viede til Gud, med flodens vand. Og han ikke blot lærte; men han kunne til sine ord føje mange tegn, som Gud gav ham. Han

44

Ille suis precibus sanauit nomine Christi
Infirmos, statui restituitque suo.
Et quos illudens agitauit dæmonis astus
Auxilium à Domino, per sua vota tulit.
Hac igitur plures illi ratione solebant
Credere, doctrinam suscipiendo suam.
Iamque duos annos diuino munere fungens
Lucratus Christo, plurima membra fuit.

PRIMA
PERSEQVVTIO CHRISTIANORVM
mota per Regnerum potentissimum Aquilonis monarcham.

Temporis intereà vires Aquilonis, et omnem
REGNERUS populum, durus, ad arma vocat
Nam socium minimè regni tolerauit HARALDUM
Quem sensit patriæ deseruisse fidem.
Bellatorum adfert centum fert millia secum
Nec procul Hettepoli maxima castra locat.
Iamque vbi discordes iactantur vtrinque querelæ:
Aucta magis duræ semina litis erant.
Congressumque acie est: sed tandem Clagius omni
Frustratus regni conditione fugit.
Imperium REGNERUS habens magnumque triumphum
Insequitur profugos per loca cuncta Duces.
SAXONIÆ Proceres obtruncat: et agmen eorum
Prosternit miseris non miserando modis.
Inde domum reditus Slesuigam accessit, et omnes
Christum agnoscentes eijcit atque necat.
Qui baptizatus fuit et qui nomen habebat
Christicolæ, dignus mone putatus erat.

Nec mora, promulgat conscripta statuta seuerè
Et Christi prohibet, nomen et inde fidem.
Quam qui susciperet, quique ausus fortè fateri
Regis et imperii totius Hostis erat.
Sic diuina igitur, qua nil habet amplius orbis
Religio multis est violata modis.

45

helbredte i Kristi navn med sine bønner syge mennesker og bragte dem tilbage til deres oprindelige tilstand. Og til dem, som djævelen drev sin skuffende list med, bragte han ved sine bønner hjælp fra Herren. På denne måde plejede flere derfor at tro ham, idet de antog hans lære. Og da han havde udført sin opgave for Herren i to år, havde han vundet adskillige lemmer for Kristus.

Den første forfølgelse af de kristne, anstiftet af Regnar, Nordens mægtigste monark

[57] Imidlertid kalder Regnar, den hårde, Nordens kræfter og hele folket til våben, for han tålte overhovedet ikke Harald som fælle om kongemagten; han følte, at denne havde svigtet fædrelandets tro. Han medbringer hundrede, han bringer tusinder af krigere med sig, og ikke langt fra Hedeby slår han en vældig lejr op. Og da der snart fremføres uforsonlige klagemål fra begge sider, blev kimene til hård strid forøget mere. Og man mødtes i slag; men omsider flygter Klak, frarøvet enhver adgang til kongemagten. Og imens Regnar får riget og den store triumf, forfølger han de flygtende ledere overalt. Han fælder Sachsens herremænd, og tilintetgør deres skare på de mest ynkværdige måder uden at vise medynk. Derpå vendte han hjem og drog ind i Slesvig, og fordriver og dræber alle, der bekender sig til Kristus. Den som var døbt og som havde navn af kristen, var anset for værdig til døden. Og uden tøven offentliggør han en række strenge forskrifter, og forbyder Kristi navn og følgelig også troen på Ham. Den som antog troen, eller som måske vovede at bekende den åbent, var kongens og hele rigets fjende. Således blev derfor troen på Gud - som er det højeste verden rummer - krænket på mange måder. Og alligevel gik den

46

Nec tamen omnino perijt, quia forte volebat
Ipse Deus quosdam nomen amare suum.
Multaque permisit, vel vt hac ratione probaret
Si qui constantes in pietate forent.

SECVNDA
PERSEQVVTIO CHRISTIANORVM
instituta per filios et nepotes REGNERI, quam
etiam sensit GERMANIA, GALLIA
ET BRITANIA.

TEr denos habuit natos, pluresque nepotes
REGNERUS Daniæ cum dominator erat.
Quilibet ex illis regnum possedit, et illi
Plurima victrici bella tulere manu.
Omnibus at solum fuit hæc res unica cordi
Vnus eis animus, vnica cura fuit.
Romanum Imperium delere vrbesque Britannas
Cunctaque Normanno subdere regna iugo.
Et quæ Christiadæ retinebant dogmata gentes
Tollere supposita religione sua.
Nam post Regneri fatalia funera regis:
Sanctorum numerus creuit et auctus erat.
Ergo domi tantos toties mouere tumultus
Tot quoque sunt vno funera visa die,
Vt vixisse aliquos, qui Christum forte timerent
Mirata est multis, gens truculenta modis.
Ergo per occiduas latè fera prælia gentes
Duxère et multis incubuère locis.
Euertère vrbes, populos domuère potentes
Templaque distractis sic perière bonis.

TERTIA
PERSEQVVTIO CHRISTIANO-
rum mota per ERICVM BARNI-
CVM regem DANIAE.

Nec mora longa fuit tunc cum diadema recepit
Imperij, magnum nomen ERICVS habens.

47

ikke helt til grunde, måske fordi Gud selv ville, at nogle skulle elske Hans navn. Og Han tillod meget, måske for at Han på denne måde kunne efterprøve, om der var nogle, der var befæstede i deres fromhed.

Den anden forfølgelse af de kristne, anstiftet af Regnars sønner og sønnesønner, som også Tyskland, Frankrig og England fik at føle

[85] Regnar fik 30 sønner og endnu flere sønnesønner, da han var Danmarks hersker. Hver enkelt af disse fik et rige, og de førte adskillige krige med sejrende styrke. Men for dem alle var dette det eneste de havde på hjerte, dette var de enige om, deres eneste bestræbelse var dette: at ødelægge det romerske kejserrige og de britiske byer, og at underkaste alle riger det normanniske åg; og at tilintetgøre de trossætninger, som de kristne folk holdt fast ved, og erstatte dem med deres egen religion. For efter Regnars død voksede antallet af hellige og var blevet forøget. Derfor anstiftede de hjemme så ofte så store uroligheder, og så mange døde så man på bare en enkelt dag, at denne grusomme slægt på mange måder undrede sig over, at der havde levet nogle, som måske frygtede Kristus. Derfor førte de vidt og bredt grusomme krige blandt de vestlige folkeslag, og trængte sig frem mange steder. De omstyrtede byer, gjorde sig til herrer over mægtige folk, og således gik kirker til grunde, plyndrede for deres værdier.

Den tredje forfølgelse af de kristne, anstiftet af Erik Barn, Danmarks konge

[105] Det varede ikke længe, da han, der bar det store navn Erik, modtog rigets krone. Og han straffede af alle kræfter Guds

48

Isque hanc quæ nuper diuina accrescere c_pit
Religio, totis viribus vltus erat.
Principioque quidem genus hoc delere volebat
Quod patrem et natum non sine iure colat.
Edidit innumeras per plurima tempora cædes
Continuè mandans corpora multa neci.
Nec sat erat tanto latissima Dania cordi
Aut vagus Oceanus regnaque cuncta maris,
Quinetiam bello compescens Saxonis oras
Irruit, et sanctos punijt ense fero.
Iam quoque parua fuit, ceu quæ decrescere c_pit
Turba Dei Danicis dissociata locis.
Ergo Deus, qui non sua membra perire volebat
Christiadum mirè iuuit et auxit opus.
Regemque elatum, iam iamque prophana frementem
Conuertit populo conciliando suo.

SECVNDA
PRÆDICATIO S. ANSGARII IN DA-
NIA ET SVECIA, qua ERICVM ad
fidem Christi conuertit.

IAm quoque transierant aliquot concorditer anni
Et pax in populis imperioque fuit.
ANSGARIVS prudens in Danica regna reuerti
Constituit, gentes c_lica regna docens.
Adfuit inceptis Deus, et deduxit euntem
Confirmans seruum glorificansque suum.
Nam dum magnanimo primùm Coniunctus ERICO
Plurima de Christi religione refert,
Flexit ouans, animum regis, qui tempore tanto
Vluificæ fidei maximus hostis erat.
Eius et ætherijs conspersit pectora lymphis
Vt mundus fieret charus et ipse Deo.
Regis ad exemplum multi pia dogmata Christi
Agnoscent dominum concelebrantque suum.
Hos pios ANSGARIVS nullo prohibente docebat
Qualiter in Christo singula salua manent,

religion, som nyligt var begyndt at vokse i styrke. Og i begyndelsen var det hans agt at udslette den slægt, som med rette dyrker Faderen og Sønnen. Han forvoldte utallige myrderier igennem lange tider, idet han uden ophør overgav mange legemer til drab. Og det vidtstrakte Danmark eller det bølgende Ocean og alle rigerne ved havet var ikke tilstrækkeligt for en så vældig vilje; men han betvang tillige sachserens kyster og gjorde krigerisk indfald, og straffede de hellige med grusom våbenmagt. Og snart var Guds skare, der var splittet i de danske egne, lille, som om den var begyndt at svinde bort. Derfor hjalp Gud, som ikke ville at Hans lemmer gik til grunde, mirakuløst de kristnes værk og øgede det, og omvendte den hovmodige konge, som igen og igen frådede med vanhellige ord, og forligte ham med Sit folk.

Den hellige Ansgars anden forkyndelse i Danmark og Sverige, hvorved han omvendte Erik til troen på Kristus

[123] Der var nu hengået nogle år i samdrægtighed, og der var fred blandt folkene og i riget. Den kloge Ansgar besluttede at vende tilbage til de danske riger og belære hedningene om de himmelske riger. Gud stod hans forehavende bi og ledte ham på hans vej, og bestyrkede og ophøjede sin tjener. For mens han i første omgang knyttede sig til den storsindede Erik og fortalte ham adskilligt om troen på Kristus, bøjede han ved sine bønner den konges sind, som så længe var den levendegørende tros største fjende. Og han bestænkede hans bryst med himmelsk vand, for at han skulle blive ren og selv blive elsket af Gud. Følgende kongens eksempel vedkender mange sig Kristi fromme trossætninger, og hylder Ham som deres Herre. Uden at nogen forbød det, belærte Ansgar disse fromme mennesker om hvordan hver enkelt ting forbliver frelst i

50

Atque salus homini meritis contingat IESV,
 Qui patri æterno victima factus erat.
 Sic collecta Deo noua mox Ecclesia creuit,
 Creuit in immensos amplificata modos.
 Ipseque rex Daniæ verè generosus ERICVS
 Constans in sancta religione fuit.
 Qui quoque SLESVIACA noua templa extruxit in vrbe
 Adiungens reditus et bona multa pijs.
 Iussit et Ansgarium contermina regna videre
 Trans mare, Sueoniam Noruegiamque simul,
 Vt quoque postremæ gentes aquilonis haberent
 Noticiam domini, qui crucifixus erat.
 Omnia perfecit placide vir amabilis ille
 Et latè Christi nomen in orbe tulit.

QVARTA
 PERSEQVVTIO CHRISTI-
 anorum mota sub CANVTO I.
 Rege Daniæ.

Filius illustri tantum fuit vnus Erico
 Qui LODECANVTI nomine dictus erat.
 Hic neque Christicolas odio nec amore tenebat
 Sed neque baptismi pura lauacra tulit.
 Fama tamen fuit hunc Christum voluisse perennem
 Posthabitis alijs concelebrasse Deum,
 Sed vetuisse Duces et qui potuère vetare
 Ne patris instaret laudibus ille sui.
 Quod licet accepit sub adhuc puerilibus annis
 Aduersus Christum nil tamen ausus erat.
 Sed Proceres regni quorum fuit ampla potestas
 Innumeris sanctos impetièrè modis.
 Nunc vi, nunc armis, nunc qua ratione valebant
 Mulctabant miseros exilioque graui.
 Sed multi expulsi, plures perièrè perempti
 Aut timide Christum deseruere suum.

51

Kristus, og hvordan mennesket får frelsen i kraft af Jesu fortjenester, Han som var blevet gjort til et offerlam for den evige Fader. Således samlet for Gud voksede den nye kirke snart, den voksede og fik en vældig udbredelse. Og Danmarks konge selv, den i sandhed ædle Erik, var uforanderlig trofast i den hellige religion. Han opførte også nye kirker i Slesvig by og knyttede mange indtægter og godser dertil for de

fromme. Han påbød også Ansgar at besøge de tilgrænsende riger på den anden side af havet, Sverige og samtidig Norge, for at også de fjerneste folk i Norden skulle have kendskab til Herren, som var blevet korsfæstet. Denne elskelige mand udførte alt på bedste vis, og bragte Kristi navn vidt ud i verden.

Den fjerde forfølgelse af de kristne, anstiftet under Knud I, Danmarks konge

[153] Den fornemme Erik havde kun en eneste søn; han blev kaldt Lodeknud. Han omfattede hverken de kristne med had eller med kærlighed, men tog heller ikke dåbens rene bad. Der gik dog det rygte, at han havde det ønske at dyrke den evige Gud og tilsidesætte alle andre, men at fyrsterne og de, som havde magt til at forbyde det, har forbudt det, for at han ikke skulle følge sin egen faders rosværdige adfærd. Selv om han gik ind på det, så vovede han, som endnu var i sine barneår, dog intet mod Kristus. Men rigets førstemænd, som havde stor magt, angreb de hellige på utallige måder. Snart med vold, snart med våben, snart på en hvilken som helst måde de kunne, straffede de de ulykkelige, også med tung landflygtighed. Men mange blev fordrevet, flere blev slået ihjel, eller de prisgav frygtsomt deres Kristus.

52

RESTITVTIO CHRISTIANISMI
per FROTONEM, VI. regem
DANIÆ.

FRodes magnanimi proles generosa CANVTI,
Plurima c_lesti regna subegit ope.
Nam Slauos domuit Noricos Frisiosque rebelles
Et sua Franciacis intulit arma locis.
Hunc Christi cultum gentes docuêre Britannæ
Quas prius imperio subdidit ille suo.
Iam quoque Baptismi sacris generatus ab vndis
Charus erat populis, charus et ipse Deo.
F_lix illa dies, quo dum terrestria vincit
Regna hominum, c_lum vicit et astra poli.
Iam vincit virtus, iam Christum agnoscit et illum
Inuocat ex humili pectore vota ferens.
Post igitur varios Daniam petit ille triumphos
Quæ nondùm Christo tota subacta fuit.
Dumque a subiectis populis spolia ampla reportat
Et ditat gentes Imperiumque suum
Ipse suum Christum secum referebat et eius
Doctores, verbo qui viguere Dei.
Sanctorum vetuit cædes et funera sæua
Defendi mandans absque timore pios.
Mox simul ARHVSIAE templum venerabile Christo
Qua decuit regem sedulitate struit.
Dum quoque præcones latè per regna locauit
Multos conuertit pro pietate sua.
Hinc sua pontifici transmisit nuncia Romam
Cum doctis ipsi pluribus esset opus.
Expetijtque dari multos sibi sponte ministros
Qui possent populum ritè docere suum.
Sic dum Daniacis c_lestia dogmata terris
Intulit, instabilem sustulit inde fidem.
Cumque omnes vellet Christo conuertere gentes
Glorificans summi nomen vbique patris:
In medio moritur cursu rebusque gerendis
Et Christo adiunctus c_lica regna petit.
Huius post obitum Sancti mala plurima passi
Pelluntur multis vique doloque locis.

53

Genoprettelsen af kristendommen ved Frode VI, Danmarks konge

[169] Den storsindede Knuds ædle søn Frode besejrede med himmelsk hjælp adskillige riger. For han tæmmede slaverne, nordmændene og de oprørske friser og førte sine egne hære frem på frankiske områder. Ham lærte Britanniens folk, som han tidligere havde underkastet sit herredømme, dyrkelsen af Kristus. Og nu genfødt ved dåbens hellige vand, var han elsket af folkene og elsket af Gud. Lykkelig den dag, da han, mens han vandt over menneskenes jordiske riger, vandt himlen og dens stjerner. Nu sejrer dyden, nu tror han på Kristus og påkalder Ham med bønner fra sit ydmyge hjerte. Efter forskellige triumfer vender

han da tilbage til Danmark, som endnu ikke helt var blevet undergivet Kristus. Og mens han bringer rigt krigsbytte fra de undertvungne folk med sig tilbage og beriger sit folk og sit rige, så bragte han selv sin Kristus med sig, og Hans lærere, som hentede deres styrke fra Guds ord. Han forbød drab og grusomme henrettelser af de hellige, idet han påbød, at de fromme skulle forsvares uden frygt. Snart opførte han, med en iver, der var en konge værdig, i århus en kirke til ære for Kristus. Og mens han anbragte prædikanter vidt omkring i rigerne, omvendte han i sin fromhed mange. Så sendte han sine bud til paven i Rom, da han havde brug for flere lærere. Og han bad om, at han måtte modtage mange tjenere, som kunne undervise hans folk ordentligt. Mens han således indførte de himmelske læresætninger i de danske lande, fjernede han den upålidelige tro derfra. Og mens han ønskede at omvende alle folk til Kristus og ærede den højeste Faders navn overalt, døde han midt i sit løb og sin gerning, og søgte, forbundet med Kristus, til de himmelske riger. Efter dennes bortgang fordrives de hellige, efter at have lidt meget ondt, fra mange egne både med magt og med list.

54

QVINTA
PERSEQVVTIO CHRISTIA-
norum suscepta à GORMONE III.
rege DANIÆ.

NEc mora longa fuit cum Danica sceptra recepit
Tertius illustri GORMO parente sacris.
Hic quantum reliquos belli superauit amore
Tantum etiam Christi grandior hostis erat.
Si quos inuenit c_lestia verba docentes
Punijt horrifico duriter ense necans.
Si quos discentes Christi pia iura videbat
Expulit et domuit carcere sæpe nigro.
Qui baptizatus vel Christi nomen habebat
Non poterat quoquam spretus honore frui.
Et quia Saxonici per Danica regna solebant
Sæpe Redemptoris verba docere Dei:
Hos diro inuasit bello, victosque subegit
Et docuit Danico subdere colla iugo.
Hoc quoque propositum (si successisset) habebat
Tolleret vt Christi nomen et inde fidem.
Tum fuit vt certum est afflictio magna piorum
cæsa vbi sunt quouis millia multa die.
Nec cito finita est durauit tempore longo
Quo senior GORMO regia sceptra tulit.
Quem nullus poterat Doctor vel Episcopus vnquam
Flectere, nec monitis forte mouere suis.
Tanta fuit veteris fidei constantia: tantus
Affectus, posset ne perijsse breui.

S. VNNONIS
PRÆDICATIO IN DANIA, SVE-
CIA et vicinis regnis qua Regem Haraldum
ad fidem Christi conuertit.

IAM diuina fides, dum Gormo teneret habenas
Imperij, nullo sacra iuuante ruit.
Iam periêre pij: iam dum sæuitur in omnes
Contractus numerus paruaque turba fuit.

55

Den femte forfølgelse af de kristne, iværksat af Gorm III, Danmarks konge

[205] Det varede ikke længe før Gorm den Tredje under hellige handlinger modtog det danske scepter efter sin fornemme fader. Lige så meget denne overgik alle andre i sin kærlighed til krig, så meget mere var han også en fjende af Kristus. Hvis han stødte på nogle, der underviste i den himmelske lære, straffede han dem hårdt og slog dem ihjel med grusom våbenmagt. Hvis han så nogle, som lærte sig Kristi fromme love, fordrev han dem og betvang dem tit med mørkt fængsel. Den, der var døbt eller havde et kristent navn, blev foragtet og kunne ikke nyde nogen form for ære. Og eftersom sachserne ofte plejede at undervise i den genløsende Guds ord i de danske riger, angreb han disse med rædsom krig og undertvang de besejrede og lærte dem at bøje nakker for det danske åg. Han havde også dét forsæt (om han havde haft held dermed), at udslutte Kristi navn, og dermed troen. Da var, visselig, sorgen stor blandt de fromme, hvor mange tusinder

hver eneste dag blev dræbt. Og den hørte ikke hurtigt op, men varede i den lange periode, hvor den gamle Gorm bar kongesceptret. Ham kunne ingen lærer eller biskop nogen sinde bøje og heller ikke bevæge ved deres påmindelser. Så stærk var tilknytningen til den gamle tro, så stærke var følelserne over for den, at den ikke kunne gå til grunde på kort tid.

Den hellige Unnos forkyndelse i Danmark, Sverige og tilgrænsende riger, hvorved han omvendte kong Harald til den kristne tro

[229] Nu, mens Gorm holdt rigets tøjler, styrtede den hellige gudstro til grunden, idet ingen støttede den. Nu gik de fromme til grunde; nu, mens der rasedes mod alle, blev antallet indskrænket og skaren lille. Unno var en herlig mand, som derfor heller ikke

56

VNNO vir excellens, igitur nihil horrida curans
Arma, nec hostiles innumerasque minas,
Ante oculos tantum c_lestia numina seruans
Atque Redemptoris nomina sæpè sui,
Regna animo c_pit borealia visere velle
Firmare vt sanctos posset amore Dei,
Vtque resarciret, quæ tunc Ecclesia latè
Damna sub aduerso plurima rege tulit.
Quidquid ei fieret vel quid pro nomine Christi
Perferret, voluit absque timore pati.
Congreditur regi: sed non conuertere mentem
Prudenti poterat voce vel ore feram.
Hunc tamen obsequijs venientem diua recepit
Regina Angliaci sanguine nata Ducis.
Hæc meruit nullo, quòd contemnente doceret
Per sua Christiferæ regna salutis opus.
Primo igitur regis natum Gormonis Haraldum
Lucretur Christo conciliatque suo.
Qui simul intinctus sacri sub fluminis vnda
In Domino semper ritè fidelis erat.
At quos conuertit ciues proceresque ducesque
Non facilè est scripto, tam recitare breui.
Quinetiam auxilio Regis suffultus Haraldus
Vasta feri populi trans mare regna petit.
Ingressusque vrbis pulcherrima m_nia BIRCÆ
Clarus ibi longo tempore doctor erat.
Donec vt emoriens longæ sub fine senectæ
Ereptus terris, venit ad astra poli.
Hic labor VNNONIS multorum causa laborum
Postea Danorum per loca cuncta fuit.
Nam dum defuncto Gormone recepit Haraldus
Imperium, Christum non sine laude colens,
Auxit Christiadam numerum, iussitque doceri
in vera populum religione Dei.
Hinc cum Romanis constanti f_dere facto
Saxonix victis gentibus atque duce,
Pontifices tota multos ditone creauit
Cura quibus Christi de pietate foret.
Iamque videbatur fortissima Dama totis
Partibus in Christi sic abijisse fidem.

57

bekymrede sig for de forfærdelige våben, ej heller for de utallige fjendtlige trusler, idet han hele tiden alene holdt sig den himmelske guddom og sin genløseres navne for øje. Han fattede i sin sjæl det ønske at drage til de nordlige riger, for at han kunne bestyrke de hellige i Guds kærlighed, og for at han kunne hele de mange skader, kirken da tålte vidt omkring under den fjendtlige konge. Han ønskede uden frygt at udsætte sig for, hvad der end måtte ske ham, eller hvad han end måtte udstå for Kristi navns skyld. Han mødes med kongen; men han kunne ikke omvende det vilde sind med sin kloge tale eller tilstedeværelse. Men den fortrinlige dronning, der var datter af en engelsk fyrste, modtog ham med imødekommenhed, da han kom. Hendes fortjeneste var det, at han uden foragt fra nogens side kunne lære om den kristusbringende frelses værk i hendes riger. Først vandt han derfor kong Gorms søn Harald og forsonede ham med sin Kristus. Så snart han var vædet i den hellige flods vande, var han altid på rette måde trofast i Herren. Men hvilke borgere og herremænd og fyrster han omvendte, er det ikke let at fremføre i et så

kortfattet skrift. Men støttet af kong Haralds hjælp opsøger han endog det vilde folks vældige riger på den anden side af havet, og efter at være trådt indenfor byen Birkes meget smukke mure, var han dér en berømt lærer i lang tid, indtil han, døende i sin høje alderdom, blev revet bort fra jorden og kom til himlens stjerner. Denne Unnos gerning var senere grund til mange gerninger overalt i Danmark. For da Harald, der ikke uden ære dyrkede Kristus, havde modtaget herredømmet efter Gorms død, forøgede han de kristnes skare, og han befalede, at folket skulle undervises i den sande gudsyndelse. Da han derfor havde sluttet en varig pagt med romerne og havde besejret Sachsens folk og deres fører, udnævnte han mange biskopper i hele sit område, som ud fra en from holdning skulle varetage Kristi sag. Og snart så man, at det meget tapre Danmark således overalt var gået over til troen på Kristus.

58

SEXTA ET VLTIMA
PERSEQVVTIO CHRISTIANORVM
mota à SVENOTTONE Rege Daniæ.

DVm iustè et sanctè regnum moderatur Haraldus
Inuisa innumeris mens pia Regis erat.
Scilicet hi veteres et adhuc fouère furores
Constanter, quorum uis quoque magna fuit.
Nec Christum Dominum voluère vocare nec illi
Subdere se quin nec pectore ferre preces.
Hi cum filiolo Regis miserabile pangunt
f_dus, vt expulso regna parente petat.
Restituatque sibi veteris pietatis honores
Immolet et proprijs pristina thura Dijs.
Accipit oblatum SVENO, fera classica cantat
Armat et in patrem se sine iure suum.
Pulsus in exilium loca multa subintrat Haraldus
Donec fallaci proditione cadit.
Filius imperium nactus iuuenilis et excors
Rursus Christicolas pellit et ense necat.
Rursus ouans aperit, falsorum templa Deorum
Immolat et sanctos absque timore viros.
Spernit doctores veræ pietatis et omnes
Qui pia de Christo dogmata ferre velint.
Hic licet haud longo durauit tempore luctus
Attamen, immensus, durus, acerbus erat.
Qui tantos proceres, qui tot quoque millia vulgi
Sustulit ex vivis diminuitque breui.

POENA
SVENOTTONIS REGIS ET PRÆ-
dicatio S. Popponis in DANIA, qua Rex et vniuer-
sæ gentes imperij Danici, deletis et destructis ido-
lis totaliter peruenerunt ad fidem Christi.

DVm necat insontes SVENO: vaga turba piorum
A Christo toto corde precatur opem.
Is tulit auxilium: regem ditone fugauit
Sustulit et falsam, quam coluere fidem.

59

Den sjette og sidste forfølgelse af de kristne, anstiftet af Svenotto, Danmarks konge

[273] Mens Harald styrede riget retfærdigt og helligt, var kongens fromme sindelag genstand for had blandt mange. Disse var nemlig fortsat faste tilhængere af den gamle tros galskab, og deres skare var også stor. De ville ikke kalde Kristus for Herre og ikke underkaste sig Ham; de ville end ikke bede til Ham i deres hjerter. De indgår med kongens unge søn en ynkelig pagt om at han skal fordrive faderen og selv søge kongemagten, og han skal gengive dem den gamle tros kult og ofre den gamle røgelse for deres egne guder. Sven går ind på tilbuddet, lader krigstrompeterne gjalde, og bevæbner sig uden ret imod sin egen fader. Harald bliver drevet i eksil og rejser rundt til mange egne, indtil han falder for et falsk forræderi. Efter at den unge og hjerteløse søn havde vundet magten, fordriver han atter de kristne og dræber dem. Triumferende åbner han igen de falske guders templer, og ofrer uden frygt hellige mænd. Han forsmår den sande fromheds lærere og alle, som ønsker at fremføre de fromme læresætninger om Kristus. Skønt denne jammer ikke varede lang tid, var den dog uhyrlig, hård og bitter. Den fjernede så mange herremænd, og så mange af folket også, fra de levende, og formindskede i løbet af kort tid deres antal.

Straffen over kong Svenotto og den hellige Poppo's forkyndelse i Danmark, hvorved kongen og alle folk i det danske rige, efter at have udslettet og nedbrudt afguderne, nåede frem til troen på Kristus

[297] Mens Sven slår uskyldige ihjel, beder den hjemløse skare af fromme af hele hjertet Kristus om bistand. Han bragte hjælp: Han jog kongen på flugt fra sit område, og fjernede den falske tro, som

60

Nam dum lasciuit princeps iuuenilibus annis
Proque suo libito, multa nefanda facit,
Conueniunt Slaucis populi genus acre virorum
SVenonemque armis impetiêre suis.
Quid causas tanti referam sine fine tumultus?
Rex iuuenis, durus, seditiosus erat.
Hi prius vnanimis, parebant semper Haraldo
Pendientes Danicis certa tributa viris.
Ac Suenotthoni nunquam voluere subesse
Dum fera Christicolis prælia victor agit.
Suscepère patrem profugum belloque iuuabant
Aduersus nati facta nefanda sui.
Hos SVeno aggressus, rex victus amabile robur
Perdidit imperii, sic faciente Deo.
Hostibus innumeris cum non obsistere posset
Esset et inuisus per sua facta domi,
luit in exilium, septem fuit exul et annos
Regnaque dum transit plurima: spretus erat.
Sed monitus tandem fieri sibi talia iustè
Qui patrem et sanctos punijt ense fero,
Et qui c_lesti mouit fera prælia Christo
Cui mare, cui c_lum, cui pia terra subest,
Fit supplex domino large sua crimina deflens
Hinc veniam et stabili corde precatur opem.
Audiijt omnipotens, hunc in sua regna reduxit
Cunctaque confestim restituebat ei.
Tunc grauis et sancta clarus pietate Magister
Regna adijt, verum is POPPO vocatus erat.
Hunc placidè excepit, studiisque fouebat amicis
A Domino credens quod sibi missus erat.
Audiuitque lubens de Christo multa docentem
Qualiter humanum liberat ille genus.
Ipsius et merito cælestia regna petenti
Dantur, verus honos gloria vita salus.
Sed mora nulla fuit, quin rex benè crederet et se
Traderet ex toto corde repente Deo.
At labor omnis erat, populos conuertere regni
Dissimiles studijs, dissimilesque fide.
Respondere viri Danici non fidere posse
In Christum sese, ni rata signa ferant.

61

man dyrkede. For mens kongen, med sine unge år, er tøjlesløs og gør mange forfærdelige ting efter eget forgodtbefindende, samles de slaviske folk - en heftig slægt af mænd - og de angreb Sven med deres hæere. Hvorfor skal jeg opregne årsagerne til så stor en opstandelse uden ende? Kongen var ung, hård, oprørsk. Disse adlød altid tidligere samdrægtigt Harald, og betalte faste skatter til de danske mænd. Men de ville aldrig være Sven undergivne, så længe han sejrrig førte vilde slag mod de kristne. De tog imod den landflygtige fader, og hjalp ham i krigen, mod hans egen søns forfærdelige ugeringer. Da kong Sven angreb disse, blev han besejret og mistede magtens attråede styrke, idet Gud ordnede det sådan. Da han ikke kunne modstå de talløse fjender og var forhadet hjemme på grund af sine handlinger, drog han i eksil, og var landflygtig i syv år, og var foragtet på sin vej gennem adskillige riger. Men da han omsider blev bragt til at indse, at noget sådant med rette skete for ham, som med våben straffede faderen og de hellige, og som førte vilde slag mod den himmelske Kristus, som er Herre over havet, over himlen, over den fromme jord, bønfuldt han Herren og begræd dybt sine forbrydelser; så beder han af et fast hjerte om forladelse og hjælp. Den Almægtige hørte ham, Han førte ham tilbage til hans riger, og gengav ham straks alt. På den tid kom en alvorlig og ved sin hellige fromhed berømt læremester til rigerne; hans navn var Poppo. Sven tog godt imod ham, og støttede ham med venlig hengivenhed, idet han troede, at han var blevet sendt ham af Herren. Og han lyttede velvilligt til ham, når han belærte mangt og meget om Kristus: hvordan Han befrier menneskeslægten, og hvordan himlen, i kraft af Hans fortjeneste, skænkes til den, der beder om det - sand

ære, herlighed, liv og frelse. Men det tog ingen tid før kongen blev en god troende og med et overgav sig af hele hjertet til Gud. Men hele vanskeligheden bestod i at omvende rigets folk, som havde forskellige interesser og forskellig tro. Danske mænd svarede, at de ikke formåede at tro på Kristus, medmindre man kunne fremføre sikre tegn. 'Jeg vil give jer tegn', sagde

62

Signa dabo, dixit Poppo, tegumentaue carpens
Linthea, se cinxit suppositaque facem.
Exarsit vestis, non læsa corporis vlla
Parte, nec ex toto concalet ille rogo,
Sed victor medijs exultat in ignibus, ore
Glorificans dominum, cum pietate suum.
Inde manu nuda candentis pondera ferri
Sustinuit nulla hoc damna ferente sibi.
Vidit et aspexit, gens hæc et credidit illum
Esse Deum solum, qui pia signa dedit,
Cui natura subest, cui ferrum paret et ignis
Et mundi toto quidquid in orbe viget.
Qui, quia sit Christus: Christum debere vocari
Iure Deum, cunctis gentibus atque c- .
Sic est vnanimi populorum lege statutum
Vt trinum celebret Dania tota Deum.
Huic quoque condantur passim noua templa per vrbes
Vt vigeant cunctis dogmata sancta locis,
Ethnica confestim falsorum sacra Deorum
Vt pereant tali deficientque modo.
POPPO sed Arhusiæ fit primus Episcopus vrbis
Vt populum instituens semper adesse queat.
F_{elix} illa dies, quæ tot pia millia, gentis
Tot Christo proceres attulit atque duces.
F_{elix} illa dies, qua tu celeberrima quondam
Dania Christum hominem suscipis atque Deum.
Tu quoque cum Domini toties fera prælia sanctis
Mouisti, Christum nunc colis atque times
Quæ ceu parturiens tot millia multa vetustis
Emisisti armis, dum fera bella moues.
Iam quoque vt Christo sanctissima millia gentis
Offers, æternæ spem modo pacis habes.
Cui regum quondam suberant diademata centum
Nunc vni regi tu Dominoque subes.
Christus at ille tuus rex est, qui sidera cPossidet et terris imperat atque mari.
Annus ab Ansgarij fuit hic centesimus æuo
Et bis ter decimus, cum pia sacra capis.
Hoc tanto spacio, tot concertauit in annos
Ethnica religio, cum pietate Dei.

63

Poppo, og han greb en linnedklædning, tog den om sig og satte ild til. Klædningen brændte, uden at nogen del af legemet blev skadet, og han blev ikke ophedet af hele bålet. Men som en sejrherre jubler han midt i flammerne, og lovpriser fromt sin Herre med ord. Derpå holdt han i den bare hånd et rødguldende stykke jern, uden at det forvoldte ham nogen skade. Folket kiggede og så på, og det troede at det alene var Gud, som gav de fromme tegn; Ham er naturen underlagt, Ham adlyder jernet og ilden, og hvad som helst, der har kraft i hele verdens kreds; eftersom Han er Kristus, bør Kristus med rette kaldes Gud, blandt alle folkeslag og i himlen. Således blev det ved folkenes enstemmige lov fastslået, at hele Danmark skal dyrke den treenige Gud. For Ham skal der også grundlægges nye kirker rundt omkring i byerne, for at de hellige læresætninger kan vinde indpas alle steder, for at de falske guders hedenske helligdomme på den måde straks kan gå til grunde og forsvinde. Men Poppo bliver den første biskop i byen århus, for at han altid kan være tilstede og undervise folket. Lykkelig den dag, som bragte så mange tusinde, så mange af folkets ledere og fyrster til Kristus! Lykkelig den dag, da du, Danmark, det engang så berømmede, tager imod Kristus, menneske og Gud! Også du dyrker og frygter nu Kristus, skønt du så ofte har anstiftet vilde slag mod Herrens hellige. Du som, ligesom i din fødselsstund, har sendt så mange tusinde bort, ved hjælp af de gamle våben, mens du anstifter vilde krige, nu har du, på samme måde som du giver slægtens hellige tusinder til Kristus, også håb om evig fred. Du som engang havde hundrede kongers kroner under dig, du er nu undergivet én konge og Herre. Men denne din konge er Kristus - Han, som ejer himlens stjerner og hersker

over landene og havet. Dette år var det hundredeogtresindstyvende efter Ansgars tid, da du antager den fromme Gudsdyrkelse. I dette vældige tidsrum, igennem så mange år stredes den hedenske kult med fromhed overfor Gud. Fromheden

64

Præualuit pietas, quia qui regit omnia Christus
Noluit in tenebras nomen abire suum.
Is quoque magnificos Daniæ cum laude triumphos
Et celebres terras innumerasque dedit.
SVeno equidem Slauos domuit: Sueonesque rebelles
Et Noricos polulos Angliacosque duces.
Mox igitur victor c_lestia dogmata latè,
Diulgat Christum concelebrando suum.
Is quoque præcepit populis Aquilonis, vt illi
Eximio ferrent pectore vota Deo.
Suscipere illi Christum dominoque iuuante
Sanctorum numerus magnus vbique fuit.
Iamque omnis tellus et regna nouissima mundi
Accessere Deo non sine laude suo.
Et simul æterni constanter nomina Christi
Seruando falsos deseruere Deos.
Iam quoque saluificæ sanctissima verba salutis
Dissectis dubijs, dissidijsque tenent.
Nec quisquam populus regione amplissima Christi
Purius hoc nostro tempore nomen habet.

Det Deus omnipotens mundi qui sceptræ gubernat
Atque suum c_tum seruat et ipse fouet
Vt sine labe vigens Ecclesia crescat ibidem
Crescat ad extremum semper adaucta diem.

65

sejrede, fordi Kristus, som styrer alt, ikke ville, at Hans navn skulle forsvinde bort i mørket. Han skænkede også Danmark storslåede og ærefulde triumfer, og herlige og talløse lande. Sven tæmmede slaverne og de oprørske svenskere og de norske folk og de engelske fyrster; som sejrherre udbreder han derfor snart den himmelske lære vidt omkring ved at hylde sin Kristus. Han foreskrev også Nordens folk, at de i deres hjerte skulle bringe bønner til den herlige Gud. De tog imod Kristus, og med Herrens hjælp blev antallet af hellige stort overalt. Og snart gik hele jorden og verdens nyeste riger over til Gud, ikke uden ære for dem selv. Og samtidig forlod de de falske guder, idet de hele tiden bevarede den evige Kristi navne hos sig. Også nu holder de, efter at have opløst tvivl og tvistigheder, fast ved den helsebringende frelses hellige ord; og ikke noget folk i det mest vidtstrakte område holder i vores tid mere rent fast ved Kristi navn.

[401] Den almægtige Gud, som styrer verdens sceptre, og som bevarer og værner sin menighed, give, at den levende kirke uden synd må vokse, at den må vokse og øges lige til den yderste dag.

Det latinske digt Vasorum Regum Sveciæ Fata et Carceres hører til Den Calmarnske Triumph, 1611, og findes s. 272.

66

IN JUBILÆUM DANICUM

In
Clarissimi et Doctissimi Viri
Cunradi Aslaci,
S.S. Theologiæ Doctoris
et in alma Academia Hafniensi, Rectoris Magnifici

Jubilæum Danicum
et centenarii elapsi Chronologiam.

Quid sanctam resonare Chelin? quid jubila? laudes?
Quid tot concentus, dulcisque tripudia plausus,
Audiam? et in dubijs Danicam gaudere periclis
Ecclesiam, sponso referentem pectore Christo?
Quas potis es, unquam, Domino persolvere grates?
Huc ades; ASLACUS calamo tibi cuncta deserto
Exprimit et pariter quô possis digna referre,
Vota, ac ardenti conjungere pectore laudes;

Centenos numerat Christi benefacta per annos
Quæ sponsæ, populo, quæ doctis dona Lyceis,
Quæ Danis, Cimbris, Gothis Baltisque Fionis
Germanis, Noricis, sparsisque in æquore terris
Præstitit; exacta distinguens tempora lance.

Inspice pervigili perlustrans singula mente,
Invenies pieno referentem plurima cornu,
Quæ c_ ptis studiis conjungent utile dolci,
quæque juvent vitæ Cunctos meminisse per annos,
Ut valeas Domini laudes resonare, valet.

Claudius Christophori Pastor verbi Divini in Herfolle et Regius historicus.

67

TIL "DANSKE JUBILÆUM"

Digt til den meget berømte og højlærde mand,
doktor i den hellige teologi
og rektor for universitetet i København,
Cort Aslaksens
'Danske jubilæum og kronologi over det forgangne århundrede'.

Hvorfor hører jeg den hellige lyre lyde? Hvorfor jubelråb? Lovprisninger? Hvorfor hører jeg så megen musik, og det søde bifalds dansen? Og at den danske kirke, midt i usikre farer, glæder sig, idet den i hjertet takker Kristus, sin brudgom? Hvilken tak er du, nogen sinde, i stand til at bringe Herren? Kom hér! Asiaksen udtrykker alt for dig med lærd pen, og også, hvorhen du kan rette værdige bønner, og af brændende bryst føje lovprisninger dertil;

Han opregner Kristi velgerninger gennem hundrede år, hvilke gaver Han har skænket sin brud, sin menighed, de lærde skoler, danskerne, jyderne, svenskerne, balterne, finnerne, germanerne, nordmændene, og landene som er spredt på havet, idet han nøje vægter og inddeler perioderne.

Se selv efter med årvågent sind idet du gennemgår hver enkelt ting;

du vil finde, at han ud af et fuldt forråd beretter adskilligt, som i de påbegyndte studier kan forene det nyttige med det behagelige, og som det er gavnligt at huske i alle livets år, så at du er i stand til at synge Herrens pris. Lev vel.

Claus Christoffersen, det guddommelige ords hyrde i Herfølge og kongelig historiker.

68

69

DANESIAEGLIS RIMRIØIIRKE

70

De Billers Iensis Sønners XVI Aaner

71

BILDER

[I] BILDER

IENS BILDE CLAVSØN
thill Liungsgaard, Bildisholm
Huidkeldt oc Vregle.
STEN BILDIS
fader.

72

IENS BILDE en eddelig herre goud
Aff ypperlig slecter oc BILDE bloud,
Berymmis saa mange folde
Var vide forfaren y fremmede land
Begaffuen met Ierdom oc høy forstand,
Oc ridderlig sig forholde.
Først, tiende hand vdi syn vnge Aar
I FRIDERIC Danner Kongens gaar,
Var fredig oc frisk vdi moude,
Hand drog met sin herre i Leding wd,
DYTMERSKEN at tuinge met Skiold oc spiud;
De lagde det land vnder foude.
Der Sæger waar wunden; red hand der fra
Til HVIDKELD y Fyn; der boude da
En RØNNOV, som ELER hede.
Hand feste hans daatter, som GVD siuntis got
Oc holte sit Bryllup paa NYBVIRIG Slot;
Stour ære den Konning ham thede.
Hand fick hannom GVLLAND y læn oc hand,
Hand suaret der for, som en rigens mand,
Y den languarinde feide.
Det land, ligger SVENSKEN saa vel til mag,
Hand gjorde der hen saa mangthet taag
Oc brugte bod waben oc leigde.
Men hand slog hannem hen vdt fra land
Oc megtigen tog hannem bythet aff hand,
Hand motte for BILDEN vige.
Der sad hand Quær, vdi elleffue aar
Hans rygthe der leffuer men werden staar,
Hous alle bod' fattig oc rige.

Siden agtet hand verdens wstadighed,
Thi slog hand sin sag paa en anden led,
Oc sieglede hiem til lande.
Hand skiffte met riget ALINGE gaar
For Wregle Closter y WENSYSSEL staar
Hans sønner nu haffuer i hande.
Oc lod saa bygge hen ved den kaas
Y SKONELAND vnder Syndre Aas,
Aff LIVNGSGAARD et andet sæde.

73

Aff sig oc Holmen kalled' hand det
BILDISHOLM, en lystiger ort oc sted,
GVD vnde hans Eth til glæde.
Siden køffte hand sig for guld oc søl
VRAMSGAARD oc gouds oc lagdet der til,
Som da det mange vel vide
Hafde verret y SAXTORPERS hefd oc hand
Besiddet aff mangelen skøn eddel mand
Fra Dronning MARGRETIS tide.
Hand danned dett hiemme y skouff oc marck
Med hus oc bygning, graffuer oc parck
Det skønniste nogen mand kunde,
Hand laffuit der til en Sædegaar
Huis lige der neppe y SKONE staar
Om GVD ville liffuit vnde.
Men som hand sad y sin fiegerste aar;
Saa kom den død lagde hannem paa baar
Hans Frue oc børn til mene,
Hand lod effter sig, som leffuende er
Sex sønner, tre døtter, GVD verre dem ker,
Nu huiler y VRAM hans bene.

[2] VLSTAND

FRV LISEBET HER CLAVS
BILDIS
HER IENS HOLGERSØNS
DAATTER
STEN BILDIS
farmoder.

Ieg vaar oprunden aff Eddelig køn
Aff VLSTAND oc TROLDER hin goude
Min fader hed HER IENS HOLGERSØN
Paa GLIMMINGE gaard hand boude.

74

Hand gaff mig y mine vnge Aar
Saa geff en Ridder y volde
HER CLAVS hed hand, aff ALINGE gaar
En aff de BILDER hin bolde.
Hand sad met Kongen y Rigens raad
Oc hafde BAHVS y hande
Oc pantet sig VIGEN met redelig daad
Met de omligginde lande.
Hand hialp at styrcke sit Fæderneland
I fulde tre Kongers tide
Oc holt sig y SVERRIGE som en mand

Som alle DANSKE vel vide.
SØREN NORBY som hafde y sind oc act
Met DANSKE Adel at muse
Oc reysde der offuer all SKONNINGE mact
Der gik huer mand vdaff huse.
Hannem drog hand met HER TYGE y moud
Vid LUNDE By vdi SKONE
Oc slog hans magt slet ned vnder foud
Saa mangen maatte der daane.
Hand vaar oc y den VENDELBOE dantz
Vid OLBVRRIG paa den hæde

75

Oc slog Skipper CLEMMEND oppaa sin suantz
Sin mandom ridderlig thæde.
De GREFVER de vaare saa diarfue y sind
I DANMARCK ville de bygge
I FYN vaar hand vdi den ring
Der de bleff slagen til rygge.
Met flere slig gierning oc ridderlig spil
Som megit vaar her at sige
Thi falt den lycke os siden til
Vi bleffue bod megtig oc rige.
Oc Gud hand mæret vor slegt oc gouds
Met Børn oc arffuelig Sæde
Met VANDAAS oc ROBELØ ligger der hous
Met LIVNGSGAARD oc andre stæde.
Vi leffde tilsammen y atten aar
Oc deilige børn vi loude
Deris Æth oc rygte i DANMARCK staar
Saa mangen skøn slegt til goude.
I Barszelseng kallede Gud mig hen
Min herre til sorrig oc quide
De gaffue min daatter mit naffn igen
Den sorrig kand ingen vide.
I WRAM da bleff ieg lagt vdi graff
Min datter mott' lade sig nøye
Mand kunde ret aldrig saa kommet i laff
Hand ville hend' lide for øye.
Oc aldrig ville hand komme den sted
Som ieg da huilede inde
Før hand maatte selff oc huile der med
Oc all sin sorrig foruinde.
Men naar ieg hannem rant vdi sind
Sine øygne hand der hen vende
Saa strømmende rant hannem taare paa kind
Oc klaget sin høyge elende.
Der huiler (sagde hand) min timelig trøst
Oc all min verselig glæde
Elendig den dag ieg haffuer hend' møst
Ieg maa det moudelig græde.
Hand leffde der effter ved atten aar
Gud ved de sørgelig skrede

76

Oc felde vel mangen moudiger taar
Huldt hierte hand mig beteede.
Siden bleff hand død oc lagt vdi lig
Vy huiler hous andens side
Vore Siele er sammen y himmerig
Oc glædis til euig tide.

[3] RØNNOV [I]

FRV MARGRETE HER STEN
BILDIS
HER CLAVS RØNNOIS
DAATTER
STEN BILDIS
far faders moder.

HER CLAVS som sig til HVIDKELDE skreff
En eddelig RØNNOV oc ridder geff
Hand vaar min fader met ære
Rigens raad, bode Mars oc mand
Som feste Dronning KISTEN y fremmede land
En DANNER DRONNING at verre.
Hand gaff mig inden min fiegerste tid
En Enckemand baade mild oc blid
I SKONE den herre boude
HER STEN hed hand en BILDE goud
Som BASSE BILLE sig kalde loud
De BILDER til gaffn oc goude.
Hans Morfader vaar en BASSE from
Den slegt vaar wde oc moxen om
Saa nødigt lod de den falde
Thi burde de met HER STEN en pagt
Sit Mørne folck til ære oc agt
Skulle hand sig en BASSE kalde.

77

Min BILDELIG Eth (suaret hand der paa)
Den vil ieg ingenlund vige fra
Der til kand ingen mig trenge
Det BILDELIG woben oc ferne skiold
Det fører ieg som en ridder bold
Ald til min ydderste ende.
Dog vil ieg ære mit mørne bloud
Oc føre det naffn som en ridder goud
Oc lade mig BASSE kalde
Der paa gaffue de hannem guld oc søll
Arffue oc eye oc breffue der til
Det monne ham vel befalde.
Hand tog det gouds, lod wobenet staa
Oc altid der effter sig skriffue laa
STEN BILDE som kaldis BASSE
Oc fulde saa ferne oc mørne æth
Men BILDE naffn blef aldrig forgeth
Hand kunde det listelig pasze.
Hand haffde tilforn hafft i sin wold
HER STI OLSØNS daatter bode faffuer oc bold
Fru ELINNE het met ære

78

Men lycken vaar hende ey megit huld
Hun lagdis saa snart vnder sorten muld
Hand ville hende nødigt ombere.
Men Gud som alting wesler om
Hand vende det siden wi sammen kom
Os baade til lyst oc glæde
Vi leffde tilsammen y mangan goud dag
Oc werden gick vel met alle wor sag
Sin naade Gud os bethede.

Min herre sad offuer ald SKONELAND
Alt som en fader for menige mand
Oc dømde der alle sage
Oc waar met Kongen y Rigens raad
Oc styrcked de lande met wise daad
Sig selff til megen wmage.
Gud øgte wort hus met børn oc bloud
Huor wed mange slegter er kommen paa foud
Bode SKAFVER oc ROSENSPARE
Siden døde wy hen aff alderdoms meen
I WRAM da huiler sig nu wore been
Oc Sielen y Engle skare.

[4] TROLLER

FRV MARGRETA HER IENS
HOLGERSØNS
HER ARVID TROLLIS
DAATTER.
STEN BILLIS
faders Mor moder.

Min fader hand boude paa BIRQVARE gaar
Aff Eddelig TROLDER oc ecte
SVERRIGIS Rigis raad hand vaar
Opkommen aff ypperlig slegte.

79

Hans ferne sig spreder vide om land
I DANMARCK oc SVERRIGIS rige,
Besuoret met mesten huer Edelmand
Som nogit er aff at sige.
Hans mørne det findis end høygre set
Saa vide kand mand det regne
Fra SANCTI KNVD Konningis blod oc eth
Som Cronicker klarlige tegne.
Der findis forinden det slegte tal
Tre Konger ringer end tiuffue
Paa Herrer oc Førster er der oc val
Som vide vaar her at skriffue.
Min fader hand haffde tre hustruer i seng
Som herre Gud gaff til lycke
Met huer bleff hannem børne tiluend
Som viid i Rigerne bygge.
Min Moder BEATA, hend' fader bold
HER IFVER AXELSØN hede
SVENSK KONGIS daatter haffde hand vdi vold
Den ære mand hannom thede.
Men ieg loffuit mig en Encke mand
Aff VLSTAND adel hin beste

80

HER IENS HOLGERSØN saa hede hand
Saa ridderlig hand mig feste.
Hand haffde tilforn en BRAHE from
Fru HOLGE lod hun sig nefne
Men døden hand kom oc kaste det om
Saa vnderlig er den skeffne.
Ieg bleff hannem giffuen oc til hannem ført

Med kaastelig brudeskare
Paa GLIMMINGE bleff vort Bryllup giørt
Der boude vi mange aare.
Midler sad hand vdi DANMARKIS raad
Oc hafde GVLLAND y hande
De TIVSKE som holde de DANSKE for haad
Giorde hand baade sorrig oc vande.
Det sigis hand førde sin Herre et aar
Fra TIVSKE Stæder meer bythe
End alle de Slot udi Riget staar
De hannem skattet oc ydthe.
Thi holt hand y Søen saa sterck en fred
Sin flode hand altid førde
At ingen torde der losze ved
Der gruede huem det hørde.
Hand ocsaa mangthed Euentyr dreff
Med løst oc listige sinde
Som mand skal neppe y skriffte eller breff
I fremmede driffte finde.
Vy auffled tilsammen som komme til aar
Fem sønner oc døtter tuenne
De sønner de voxte saa mandig de vaar
Deris lige mand ingen kiende.
De døtter fick huer en Rigens raad
De rigest y DANMARCK vaare
De BILLER oc GYLDENSTIERN kom de paa foud
Oc leffde y mange aare.
Omsiger vexte vy baade gammel oc suag
Saa mon' sig aldt verden vende,
Oc døde saa hen; haffuer lise oc mag
I himmerig vden ende.

81

[5] LVNGER [1]

FRV CICELE TORBIORN
BILDIS
HER OWE LVNGIS
DAATTER
STEN BILDIS
fadere far faders moder.

Min fader hand boude paa BASNESGAAR
HER OVFVE LVNGE hand hede,
Hans rygte det leffuer men werden staar
Hans affkom oc sammelede.
Det er stort vnder at tencke der om
Tre børn hannem Gud monne giffue
Aff dennom er kommen DANSK adel from
Den beste nu er y liffue.
HER TYGE min broder den sidste mand
Aff gamle LVNGER oc rette

82

Gud gaff hannem fire døtter i hand
Saa vide de sig besette.
Aff huer en daater er kommen paa foud
En slegt som moxen vaar øde

Den første hed MAREN et adels bloud
Goud lycke falt hende til løde.
Hende festede, bads oc fick udi vold
Den gamle HER AXEL BRAHE
Aff hende er nu BRAHER mangefold
Gud giffue dem alle sin naade.
Den anden hed ELSE troloffuit oc skenckt
MOGENS KRABBE den eddel oc blide
Fra hende er KRABBER som nogen haffuer kiendt
I vor oc vor Eldris tide.
Den tredie hans daatter FRV KARENE vaar
Som IESPER KRASE hand feste
Oc arffuit met hende BASNESGAAR
Sig oc sine KRASER til beste.
Aff dem er HER HANS oc al hans æth
Baade daatter oc søn paa rede
ELER oc IESPER slet ingen forgeth
Met andre som alle vel vede.
Den fierde hed KIRSTEN bleff LVNGER til trøst
Fick VINGENS DYRE til egthe
De søster haffde alle bod hierte oc løst
At hielpe deer fæderne slegthe.
Deris fader vaar aldrig saa snart y muld
De burde met VINGENS at tinge,
De bøde ham bode eige oc guld
De gierne vill lade det springe.
Om hand ville tage op LVNGE nauffn
Oc føre det til sin døde
Met børn oc æth til euig sauffn
Den slegt bleff aldrig øde.
Hand vaar sig fredig oc frisk y sind
Den skantze torde hand vouffue
Men vende sit fæderne vaaben omkring
Det ville hand aldrig louffue.
De entis der om, hand tog det gouds
Oc LVNGELIGT nauffn at berre,

83

Saa kom de LVNGER igien til fouds
Som leffuer i Rigit herre.
Min søster gick det oc lige saa
En BILDISBAG fick i senge
Aff hende er alle de GYER fra
Mand maa vdi Rigit kiende.
Gud skickit oc mig en riddere skøn
I DANMARCK den eniste BILDE
Saa nær vaar vde den gantske køn
Gud ville den slegt ey spilde.
Hand boude i SELAND paa EGEDEGAAR
HER TORBIORN BILDE hand hede,
Aff hannem er slegten saa vide y flor
Oc meret sig manglede.
Gud signet vort hus oc gaff osz y vold
Tre sønner oc døtter frelse
STEN, PEDER oc BENT tre riddere bold
Met RIGISSE, INGER oc ELSE
De sønner gaff slegten huer sin green
Saa videlig de sig sprede
Aff dennem er BILDER ret huer oc en
Mand kand vdi DANMARCK vede.
De døtter de lode oc huer sin slegt
Bode GYLDENSTIERN, VLSTAND oc OXE
De stemmer er videlig sammen set
Oc mere end daglige voxte.
At mand kand sige oc giøre klart

I DANMARCK skal mand icke finde
En slegt aff eddelig gammel art
At BILDER io er der inde.
Der vy det saa Gud vaar os blid
Formeret vor slegt oc eige
Vy holt ham for øygne alle vor tid
Oc vandrede i hans viege.
Thi gaff hand os alder oc mange aar
Io lenger io bedre vi lide,
Til vy bleffue døde oc lagt paa baar
Vy frydis til euige tide.

84

[6] ROSENSPAR

FRV ELLENE HER HOLGER
HENRICHSØNS
GAMLE HER TORBIORN IENSIS
DAATTER
STEN BILLIS
fadere mor faders moder.

Hen nedre i SKONE paa grønniste hed
Moud GEDINGEBRO hen i den leed
Der ligger SKAROLDT hin bolde
Den gaard haffuer fuld y mange aar
De eddel oc dydelig ROSENSPAR
Met megtige gouds y volde.
Der boude min fader HER IENS hed hand
Aff all den slegt den enniste mand
Som fantis y DANMARCKS Rige.

85

Mand haffuer det agtet: Gud ved den sag
Der haffuer ey verret nu mangan skøn dag
Tre mend aff slegten til lige.
Dog haffuer den Gud som aldtingist styer
Beuaret oc vogthet det blod oc byrd
Dog mangan er gangen y grunde
Oc haffuer der aff som vide er kiend
Skenckit vort rige fyn ypperlig mend
Til denne neruerrinde stunde.
Min fader hand auflid en søn oc mig
Den skeffne faldt hannem saa lykkelig
Bleff os oc riget til ære
TORBIORN IENSØN hand heed, det vaar saa viis
De DANSKE det regnet da høyeste prijs
Sit fæderne nauffn at berre.
Hand arffuedt sin fæderne Sæde gaar
Oc fick en SAXTORP som rygthet staar
HER AXELS daatter hin rige
Oc aufflid met hende IENS TORBIORNSØN
Ved huilcke Gud meret den slegt oc køn
At den bleff holden ved lige.
Hand fick HER STEN BILDIS daatter i vold
Som BERETHE hed en lomfru bold
Saa herlig en søn de loude
De kalled ham STEN effter morfader sin

Hand bleff en herre saa mechtig oc fjn
Bode dennom oc rigit til goude
Hand sad met Kongen y DANMARCKS raad
Oc vaar en Høffding y gierning oc daad
Saa faa viste mand hans lige
Hand stoud som en mur oc DANSKER mand
Da SVENSKE ville øde hans fæderne land
For dem ville hand icke vige.
Den Konning fick hannem all Rigens magt
Hand førde den Hær med gouder agt
Hen op vnder SVERRIGIS side
Der drog den SVENSKE hannem ymoud
Som grand y Solen til hest oc foud
Hand lystede dem at bide.

86

Vid AXTORN slog hand sit folck y ring
Oc faldt saa an met moud oc sind
Det skrig hørdis langt aff lede
Der falt det folck som bonden slaer hø
Saa mangen skøn heldt saa bleff der dø
Sit mandelig moud hand tede.
Hand lagde de SVENSKE der ned vnder foud
Dog maatte den herre sielff lade sit bloud
Før hand kunde Seyren vinde.
Hand stride den dag ret ridderlig
Vant bode marcken oc himmerig
Den ære er hannem ey ringe.
Hand stride oc faldt som en Rigens mand
Oc døde der for sit fæderne land
Som DANMARCK oc SVERRIGE vide.
Nu ligger hand henne vnder sorten muld
Det rygthe er bedre end wersens guld
Det leffuer til euig tide.
Oc Gud den herre hand dyrcked altid
Hand vaar oc fands hannem mild oc blid
Hans slegt ville hand icke øde
Men før hand drog vdi Leding hen
Da monne hans Frue den ROSENKRANTZ ven
Saa deilig en søn hannem føde.
De kalled ham OLVF som morfader hed
Hand voxte op saa mangede
Forfremmids y dyd oc ære
Oc sider met Kongen y Rigens raad
Oc styrcker huer mand met gierning oc daad
Frygther Gud sin himmelske herre.
Thi gangis altingist ham vel vdi hand
Hans rygthe det rømmis aff alle mand
Saa vel den fattig som rige
Hand haffuer en eddelig GYLDENSTIERN
Gud hafue hend kier bode ner oc fiern
Den frommeste nogen kand sige.
Deris hus det voxer met børn oc bloud
Gud lade dem meris oc komme paa foud
Den megtige slegt oc fine

87

Gud lade dem feste den ROENSPAR
At hand kand stande men verden haer aar
Met børn oc børne børn sine.
Oc lycken bleff mig oc mild oc blid
Der feste mig y min fiegerste tid
En VLSTAND HER HOLGER hede
Hand haffde før søster met broder min
Frue BERETHE SAXTORP bode deilig oc fin

Det lauffuedis saa vdi lede
Hun falt hannem fra oc døde hen
Min broder hand gaff mig hannem ygen
Det Suogerskaff euigt at bliffue.
Vy aufflid tilsammen tou sønner from
OLVF oc IENS met deris affkom
Som vide vaar her at skriffue
Oc leffde der effter y langen tid
I herrens frygt oc kierligheds yd
Saa fauffuert vaar da at leffue.
Huer mand frygtet Gud, giorre ret oc skel
Thi stoud det da i landene vel
Vy DANSKE vaare da geffue.
Saa gested os alderdom gammel oc graa
Bode styrcke oc deilighed tog os fraa
Stour soet lagde os paa senge
Thiden hun kom oc vy døde hen
Men Sielen hun leffuer allenne igen
Oc frydis foruden all ende.

88

[7]VASER [I]

FRV BERETE HER CLAVS
RØNNOIS
HER CHRISTEN NIELSØNS
DAATTER
STEN BILDIS
fadere far moders moder.

Ieg vaar mig fød saa vide aff leed
I SVERRIGIS RIGE som mangen vel veed
Aff ypperlig slegt oc rige
Min Fader hed HER CHRISTEN NIELSØN
Aff hannem er megtig oc ypperlig køn
I SVERRIG oc DANMARCKS rige.
Hans søn min broder HER IOHAN vid naufn
Hand auflid HER ERICH som vide staar sauffn
Bode Riget oc sig til ære,

89

Af hannem er SVERRIGIS Kongebloud
Konning GØSTE met alle sin æth oc roud
Som nu monne Kronen berre.
Men ieg bleff giffuen først vdi vold
HER ERICH TVRSØN en riddere bold
Saa stackid monne det vare
Der kom den Død oc tog hannem hen
Saa sørgefuld sad ieg ene igen
Oc felde mang' moudige taare.
Siden badtz mig en riddere skøn
Af DANMARCKS rige en RØNNOV køn
Her CLAVS hede hand met ære
Ieg gaff hannem tro oc huden hand
Oc fulde den herre saa vd aff land,
Vaar hour hand ly sted at vere.
Hen øster y FYN som HVIDKELDE staar
Der boude vi sammen y mangthet aar

Met gledefuld moud oc sinde
Gud signede os met eige oc æth
Som aldrig bliffuer i DANMARCK forgeth
Men nogen kand liffuit vinde.
Vy afflede børn, saa mange døde hen
En eniste søn oc datter ven
Beholt ieg ygien y liffue
Oc Gud oc lycken vaar dennom saa goud
Thou megtige slegther kom de paa foud
Saa vide de sig nu striffue.
Aff sønnen er aldt det RØNNOVER bloud
Met datter oc sønner den adel goud
Alle megtige herrer oc rige
Aff daatteren er HER STEN BILDIS æth
HER CLAVS oc hans søsken paa reden seth
Som megit vaar nu at sige.
Saa merer Gud tit vdaff ringe ting
Aff fremmede folck aldt effter sit sind
En slegt vdi thusinde lede
Det vaar mig stour glede at see der paa
Mine børn saa vide y DANMARCK bo
Met lycke oc goude rede.

90

Siden geste mig døden den horde gest
Som tager os hen naar vi lyster best
I verden oc venner os fryde
Hand lagde mig ned paa seng oc baar
Min hosbond' felde saa mangen taar
Hand maatte mig icke nyde.
Men Gud som alle ting vender y laff
Hand skencked ham effter min død oc graff
En anden frue y volde
Hun vaar hannem goud bode ner oc fiern
Frue KISTEN en eddelig GYLDENSTIERN
Saa dy delig hun sig holde.
Den lycke var dennem bod' mild oc blid
Dog varet det stacked oc ringe tid
De vare tilsammen here
Men hand døde hende saa snart til meen
Nu huiler y OTTHENS vor dødelig been
Oc Sielen y euig ære.

[8] TOT [I]

FRV BEATA HER ARVIDT
TROLLIS
HER IFVER AXELSØNS
DAATTER
STEN BILDIS
far moders mor moder.

Aff AXELSØNNER gaar vide sauffn
I DANMARCK oc SVERRIGIS rige
Den slegt hun fører nu TOTTERS nauffn
I fordum vaar faa hindis lige.

91

HER AXEL hand haffde vel sønner thi

De fiegerste ridder kund' vere
Min fader HER IFVER vaar gieffuist blandt di
Kom til megen agt oc ære.
Hand vaar sig tuenne gang egthe gifft
Guds domme kand ingen vide
Met sengen da bleff hans lycke skifft
Ham bode til glede oc quide.
Først fick hand min moder MARGRETE hed
POVEL LAXMANDS daatter hin rige
Med hende lycke saa mangede
Hans velde kand ingen mand sige.
Hand sad hous Kong CHRISTEN y Rigens raad
Hafde megtige Læn y hende
Aldt riget da mesten effter ham staa
Saa vide ham huer mand kiende.
Oc da HER OLVF hans broder bold
Vaar lagt vdi sorten mulde
Da fick hand GVLLAND y hand oc vold
Saa ridderlig hand det hulde.
Men da min moder faldt hannem fra
Det Skyll det fører aldt skefne,

92

Saa stoure ting slo hand oppaa,
Hand mente hand hafde dis effne.
Hand badis, hand feste oc fick vdi hand
SVENSK Kongis daatter hin Venne
Met hende y SVERRIG oc saa FINDLAND
Mange fester oc megtige Lenne.
Oc skreff Konning CHRISTEN fiegede breff til
Hannem huld oc mandskaff opsagde
Det saa vel til et Euentyrs spil
Saa mangan det ilde behagde.
Men Gud sin ordning vil hafue y agt
Den gierning kunde hand icke lide
Thi riegste Kongen all DANMARCKS magt
Beginte met hannem at stride.
Bestolde LILLØ oc SØLLISBAAR
Saa mandelig hand sig holde
Dog maatte hand giffuit inden dag oc aar
Oc GVLLAND gick hannem aff volde.
Konning CARL som vaar hans suoger oc lid
Hand maatte oc SVERRIGE rømme
Thi ramme huer maade naar lycken er blid
Strid icke moud stercken strømme.
Men lycken bars mig langt bedre y baand
Saa fauffuer en ridder mig feste
HER ARVID TROLLE saa hede hand
Vy lefuede sammen vort beste.
Oc aufflede børn bod' daatter oc søn
Io lenger oc aldt io flere
Aff huilcke er nu DANSK TROLLERS køn
VLSTENDER oc andre mere.
Siden bleff ieg død oc lagt paa baar
I LVND huiler sig mine bene
Men Sielen er henne y Euigheds aar
Oc frydes foruden all mene.

93

FRV CARENE IENS
BILLIS
ELER RØNNOIS
DAATTER
STEN BILLIS
moder.

ELER hand haffde de døtter fem
De fiegerst y DANMARCK vaare
Oc sønner tre, saa faa vdaff dem
Kom til deris myndige aare.
TYGE faldt inden sin barndoms tid
Oc NIELS y fremmede rige,
Oc MARCVS vdi den DYTARSKE strid
Stour sorrig er det at sige.

94

Hand vaar de RØNNOVERS hoff oc moud
Oc enniste ympe oc ære,
Der faldt met hannem oc gick vnder foud
Den æddelig slegt dis verre.
Den haffde da mer end tre hundrede aar
I DANMARCK verrit y liffue
Saa vender sig verden, oc om hun gaar
Vy maa her ey altid bliffue.
De døtter gaff Gud goud lycke y hand
Aldtingest gick dennom til foude
De fire fick huer en ypperlig mand
Aff megtige slegter goude.
Den femte fick sig vdi hierte oc sind
At thienne sin Gud oc herre
Thi gaff hun sig vdi Closter ind
Saa finlig stilled sig derre.
Iomfru BERETHE fick en QVITZOV goud
HENNING JØRGENSØN hede met ære
Hun kom de Danske QVITZOWER paa foud
Som nu er y riget herre.
Men METTHE min søster en VIFFERT fick
Hun auffledt en søn allenne,
Hand bleff forseet, oc vel hannem gick
Dog døde hand hende til mene.
Frue ANNE, Gud haffue hende altid kier
Oc lade hende lenge leffue
Hun fick en æddelig HARDENBERG
Gud gaff hende børn vel geffue.
Sønner oc døtter som vide er set
Blandt megtige slegter oc rige
Gud signe dem alle oc øge deris æth
De lenge kand bliffue ved lige.

Gud skenckede mig en BILLE saa blid
Hans nauffn det stille maa bliffue
Gud fryde hans siel for huer den tid
Hand vaar met mig vdi liffue.
Vy leffde tilsammen paa søttende aar
Met løst oc megen stour glede

95

Oc sexten deilige børn hannem baar
Slig naade os Gud bethede.
Somme er henne y euigheds ro
Oc somme er end y liffue
Gud vnde dem her at bygge oc bo
Gud oc Rigit til gaffn at bliffue.
Siden døde min BILDE mig til meen

leg hannem saa sorgefuld myste
Vdi WRAM y SKONE der huiler hans been
Den sorrig gick mig til bryste.
leg kunde ret aldrig komme den sted
For banghed, angist oc møde
Aldt som min trøst oc verslig glæd
Sig huilede blant de døde.
leg leffde der effter vel [] aar
Som Duen paa Lindene quiste
Oc felde saa mangen moudiger toer
Gud naade ieg skulle det friste
leg fostridde op oc hialp vel frem
Mine deilige børn oc skøne
Oc fick bode glede oc ære aff dem
Saa vel monne de mig rønne.
Saa kom den død, lagde mig oc ned
Paa HVIDKELD mit arffue sæde
Saa mangen fattig felde toere der ved
Min død de sørgelig græde.
Siden bleff mine been y EGENSO lagt
Oc hederlig set vdi graffue
leg haffde dem vel til SKONE agt
Om det sig saa kunde lauffue.
Der ligger min herre, der findis min graff
Der huiler mine børn saa kierre
Der ville ieg kast min alderdoms staff
Vi euig tilsammen kund' verre.
Nu ligger de hierter hin anden vnte vel
Saa vide skyld vdaff lede
Men sammen da leffuer vor andelig siel
Hous Gud vdi euig glede.

96

[10] KRABBER

FRV ANNE ELER
RØNNOVIS
HER TYGE KRABBIS
DAATTER
STEN BILDIS
mor moder.

Paa WEGEHOLM vdi SKONE land
Der boude min fader HER TYGE hed hand
Aff eddelig KRABBER oc geffue
DANMARCKIS RAAD bode MARS oc MAND
Oc beste Krigsmand ieg sige kand
Da monne y DANMARCK leffue.
Hand tuingde den NORBY oc skaffede fred
Saa mangen mand der gledes sig ved
Som monne da ilde lide:

97

Thi vaar oc lycken ham altid goud
Hand øgte sin slegt oc fæderne bloud
Som alle y DANMARCK vide.
Hand afflede børn met megen stour æth
Som vide er nu vdi riget beseth

Det megit vaar her at sige
Hand gaff mig y mine vnge aar
ELER RØNNOV den herre aff HVIDKELDE gaar
Hand kunde vel vere min lige.
Hand sad met Kongen y DANMARCKS raad
Oc styrede riget met vise daad
Oc mest y den haardiste tide
Kong CHRISTIERN hand rymde aff riget vd
De bønder de greffue til skiold oc spiud
Den eddeling at forøde
Men hand met andre dannedt den sag
De bønder sielff motte betale det lag
De sielffuer det først fortrøde.
Hand hialp Konning FRIDERICH y riget ind
At sone alle sager lagde hand paa vind
Gud, Riget oc huer til goude
Thi vaar oc lycken os mild oc blid
Vor eyge oc æth paa stackid tid
Kom megit oc megtig paa foude.
Vy bygde oc meret vor sæde gaar
I FYN hand bolder icke vaar
Saa festelig murit aff grunde
Vy lagde der til bode Skouff oc wand
Oc dannid alting os laulig y hand
Met sind oc nufftige funde.
Gud lod oc voxte os børn y hand
Tre sønner, fem døtter ieg sige kand
De fiegerste nogen kand vide
Men sønnerne fulde saa sørgelig aff
De RØNNOVR lagdis met dennom y graff
Paa Suerrens oc Mandes side.
Men døtterne voxte oc bleffue til gauffn
Deris rycte oc æth ganger vide aff sauffn
Nu offuer aldt DANMARCKS rige

98

IENSIS BILDER oc HARDENBER
Met QVITZOVR alle som DANSKE er
Er afflid aff hannem til lige.
Siden kom siugdum, alder oc aar
Oc tog os hen oc lagde paa baar
Saa skrider ald verdens ære.
I EGENSØ huiler sig nu vore been
Men Sielen er henne fra sorrig oc meen
Hous Gud sin euige herre.

[11] HARDENBERG

FRV METTE MARCOR
RØNNOVIS
IACOP HARDENBERGIS
DAATTER
STEN BILDIS
Mor faders moder.

De HARDENBERGER y mange aar
Haffuer verrit y DANMARCKS rige
Paa LØGISMOVSE y FYN nu staar
Der føddis min fader hin rige.

IACOB hed hand bode megtig oc fro
Den slegt gik fast oppaa grunde
Men som Gud ville saa monne det gaa
Hand meret hende mangelunde.
Der bode sig henne paa HVIDKELDE gaar
Hen vnder de grøne skoffue
MARCOR RØNNOV hans rygte staar
Saa videlig end til hoffue.
Hand vaar en herre bode mild oc blid
Hand kunde saa listelig gille
Hand gested min fader saa goud en tid
Vy kaste tilsammen goud ville.

99

Hand red aff gaarde kom snart igen
Met ridder oc mange heste
Fremmid sin villie hous fader oc ven
Saa ridderlig hand mig feste.
Ieg gaff hannem tro oc huden hand
Met hannem at dø oc leffue
Vy bøde til bryllup saa mangen mand
Oc afflede børn vel geffue.
Besynderlig thuenne sønner blid
En Giestlig oc Verselig herre
Oc bode sad de y Kong FRIDERICHS tid
I DANMARCKIS raad met ære.

Den ene hed IOCHIM en BISPELIG mand
All SIELAND haffde hand vdi lænne,
Der vaar da megtige BISPER y land
Hand red met hundrede suenne.
Men da KONG CHRISTIAN fick vdi agt
Den Giestlig stand at vende
Hand stoud der imoud aff all sin magt
Sig sellff til megen elende.

100

Hand bleff en fangen mand ald sin tid
Oc siden y fengszel døde.
Saa gielder oc hielper intit vor yd
Naar Gud en gierning vil øde.

Den anden hed ELER en rytter goud
For rigit mon' hand sig voffue
Moud CLEMMEND moud GREFVEN til hest oc foud
Hans mandom er verd at loffue.

Midler skred tiden oc Aarene hen
Som flydende strøm monne rinde
Vy sade bode gammel oc graa igen
Til døden monne os tuinge.
Hand lagde os ned vdi sorten muld
Der huiler vy vden all quide
Men Sielen hun leffuer saa frydefuld
Hous Gud til euige tide.

[12] ROSENKRANS

KRABBIS
HER NIELS ERICHSØNS DAAT
-TER
STEN BILLIS
moders mor moder

HER NIELS ERICHSØN hede min fader goud
Til VALLØ y SÆLAND sig skriffue loud
En ROSENKRANTZ æddel oc ægthe
Hand haffde som Gud gaff hannem y vold
Tre sønner, tou døtter bode deilig oc bold
Aff dennom er megtige slegthe.

101

HER HENRICH fick GVLLAND y heffd oc hand
Hand døde omsiger, vaar festemand
Forinden sin fiegerste grøde
CHRISTOFFER hand boude paa BIORNHOLM gaar
Saa faa liffs arffuinger effter hannem vaar,
Stour sorrig vaar hand saa døde.
Men HER OLVF hand haffde de døtter tou
Saa rigelig Gud dem begge forsoe
Met ROSENSPAR, OXER oc BILDE
Min søster fick ERICH ERICHSØN
Paa KALLØ y IVLLAND en BANERE skøn
Altingist gick dennom til vilde.
Met børn oc gouds oc anden slig sag
Deris æth hun leffuer y denne dag
Oc spreder sig vd saa vide.
Men mig sende Gud en ridder goud
HER TYGE hed hand vdaff KRABBE bloud
Sin hest kunde hand vel ride.
Vaar Rigens RAAD baade MARS oc MAND
Saa megtig forsuaret sit fæderne land
Vdi SEFREN NORBYES fiegde.

102

All DANMARCK kunde ey tuinge hans moud
Hand lerde hannem at gaa til foud
Oc bede om fred oc liegde.
Hand slog hans folck for LVNDE BY
Halffierde thusind som ganger aff ry
De andre aff marcken flyde
Siden lagde hand ned en morgen stund
Thou thusinde bønder y BVNCKETOFTE LVND
Før hand kunde freden nyde.
Men NORBY slog op met huden hand
Hand red der fra y fremmede land
For FLORENTZ monne hand bliffue
Siden fick vort rige baade fred oc ro
Met glede oc fryd vi sammen mon' bo
Oc soe voris børn y liffue.
Ieg tencker der giøris her icke behoff
Her vnder at tegne deris naffn oc loff
Huer mand monne dem vel kiende
Oc ere nu sprid vdi riget her om
At huer mand vunder den store affkom
Som voxen er aff os thuene.
Men døden som skøder ey byrd eller guld
Hand lagde os ned vnder sorthen muld
I GRIMMESTORP huiler vor bene
Men Sielen er henne paa den ø
Som hun skal leffue, ret aldrig dø
Oc glædis foruden all mene.

[13] VASER [II]

FRV BERETE HER CLAVS
RØNNOVIS
HER CHRISTEN NIELSØNS
DAATTER.
STEN BILLIS
Mor faders, far moder.

Ieg maa det sige oc vel bestaa
Som vise klercke bekiende,
Aldt som en krigsmand vdskiude maa
Mange piler oc skud aff hende.
Saa gjør oc Gud iblandt quinde oc mand
Hans gierninger vnderlig erre,
Aff atskiellige stæder oc fremmede land
Samler dennom thilsammen at verre.

I SVERRIGIS RIGE saa langt vnder ød
Der monne min' eldre leffue
Der vaar ieg baaren; der vaar ieg fød
Aff megtige herrer oc geffue.
Oc haffde der y min egthe seng
En ridder tolff aar til ende
HER ERICH TVRSON er vel bekiend;
Men Gud monne det saa vende.
Hand faldt mig fra: mig badis igen
En ridder af DANMARCKS rige
Ieg sagde ham Ia, oc fulde ham hen
Hand kunde vel vere min lige.
HER CLAVS hed hand aff HVIDKELDE gaar
En eddelig RØNNOV oc ægthe
DANMARCKIS RAAD oc MARS hand vaar
Bebunden met ypperlig slegthe.
Hen øster y FYN sette vi os ned
All lycke faldt os vdi hande
At alle min venner de gledde sig ved
Ieg drog met hannem aff lande.
Blant andet da voxte min byrd oc æth
Saa vide i disze rige
Oc alle da bleffue de høygelig set
Saa faa vaar der deris lige.
Min broder HER IOHAN Y SVERRIGE bleff
Hand afflid HER ERICH met ærre,
Oc hand KONG GØSTE den herre geff
Met mange megtige herre.
I DANMARCK gick det mig ocsaa vdi hand
Gud skenckid mig børn vel bolde
Aff dennom er mangan skøn æddel mand
Met adtskiellig nauffn oc skiolde.
Oc bygger der vide dem vel monne gaa
Met alle deris slegt oc børne
IENS BILDIS BILDER mig kalde maa
En Moder paa færne oc Mørne.
HER CLAVS BILDE hand føddis aff daatter min
ELER RØNNOV aff sønnen hin fromme

Gud samlid deris børn effter villen sin
Met børn oc møgen affkomme.

105

Saa voxte min slegt bode her oc der
Saa vide y disze rige
Et erligt oc louffligt rygte de ber
Som alle ved aff at sige.
Saa hialp mig Gud y fremmede land
Saa hielper hand alle sine
Thi elsked ieg hannem met hierte oc And
Aff magt oc muffuene mine.
Ieg gaff for raad vid SVENDBVRRIG by
SANCTE IØRGEN en gaard att bygge
Oc mangen fattig forsørge der y,
Sit brød motte sørgelig tigge.
Min herre, min børn de lagde der til
Saa thid oc aar effter aare
Arffue oc eige bode guld oc søl
De monne slet intet spare.
Den gaard, den almysze stander y dag
Gud giffue den raad oc lycke
Som hielper oc styrcker slig gierning oc sag
Den driffuis aldrig til rygge.
Saa kom omsiger alderdoms bryst
Oc lagde mig ned paa senge
Oc tog fra mig all verdens løst
Saa snart kand verden sig vende.
Saa faldt ieg aff oc vandrede hen
Fra gouds oc venner hin kierre
Gud gaff mig hiszet langt mere igen
Hous sig y euigheds ærre.

106

[14] LVNGER [II]

FRV ELSEBE HER MOGENS
KRABBIS
HER TYGHE LVNGIS
DAATTER
STEN BILLIS
Moders mor faders moder

De LVNGERS slegt, Gud verre dem blid,
Haffuer verrit y DANMARCK aff arilds tid
Hafft ypperligt gouds oc eige,
Aldt effter Guds vilge gick skeffnen saa om
Den slegt nedlagdis oc vnder kom
Stour byrd fanger oc sin knege
Min Fader HER TYGE vaar sidste mand
Gud gaff hannem fire døtter y hand
Dog ingen som suerdet kund' føre.

107

Saa gick den slegt paa fellde oc foud
Men Gud vaar døtteren alle goud
Hand monne dem vel forsørre.
Oc der vy soe hand vaar os mild

Oc verden oc lycken gick os til vild
Vor slegt ville vy icke glemme
Der bads min søster en ypperlig mand
Aff DYRE blod VICENTZIS hed hand
Vy suaret met tugt oc semme.
At ville hand føre det LVNGER nauffn
Da fick hand vor søster, oc mere vort gauffn
Bode guld oc grønniste skouffue
Den lomfru loe hannem saa inderlig
Hand suaret der paa saa sindelig
Den lomfru vilde hand louffue.
Os alle til ære, dem begge til gauffn
Da ville hand føre det LVNGER nauffn
Men wobenet aldrig vende
Det vaar os noch, vy nøygdis der med
Vy gaffue ham strax der samme sted
Bode eige oc søster y hende.
De aufflede sammen tre sønner goud
Aff dennem er nu det LVNGER bloud
Som findis y DANMARCKS rige
Nauffnet det bliffuer, det Skiold er ød
DYRER de leffuer de LVNGER er død
Naar thiden er, maa vy vige.
Den anden min søster som MARENE hed
Hun fick en BRAHE som mangen vel ved
HER AXEL hin gammel oc goude
De aufflede børn tre sønner skøn
Aff dennom er alt det BRAHE køn
Saa videlig kommit paa foude.
Den tredie hed KAREN bleff giffuen y hand
IESPER KRASE den herre oc ædelig mand
Met BASNESSE gaard oc eighe
Fra ham er KRASER vdi vor tid
ELERS børn Gud verre dem blid
Oc styre dem y sine viege.

108

Men mig feste inden min fiegerste aar
MOGENS KRABBE den herre aff BVSTROP gaar
Saa deilige børn vi loude
Serdelis for andre sønner thou
De geuist y DANMARCK kunde bou
Den slegt til ære oc goude.
Den ene hed MORTEN tog bog vdi hand
Oc riegste sig hen vdi fremmede land
Fri bogelige konster at lerre
Der gick aff hans lerdøm saa vide sauffn
Hand huerffuit oc fick der DOCTOR nauffn
Det regnedis da stour ærre.
Siden drog han ind vdi riget igen
Der glædde sig ved bode slegt oc ven
Saa kostelig de hannem fauffne
Den Konning hand holt ham y ære oc agt
Oc raadde met hannem, naar laa paa magt
Sig oc sine Riger til gauffne.
Hand fick hannem aff sine Læhn oc gouds
Men hand lysted lidet at verre der hous
Men heller iblandt de vise
Hand drog til AARHVS oc bygde en gaar
Som der end nu hous Domkircken staar
Oc elskede roe oc lise.
Der døde hand hen oc lagdis y muld.
Hour er hans eige, hour er hans guld?
Det rygte leffuer alenne.
Thi elske du mere konst, ære oc dyd

End verdens eige glæde oc fryd
Saa leffuer du ret vden mene.
Min anden søn HER TYGE hed hand
Hand vexte oc bleff en ridderlig mand
Bant gyldene suerd vid side
Hand vaar DANMARCKIS MARS oc RAAD
Oc som en mand for riget stoud
Da NORBY der paa monne stride.
Aff hannem er kommen saa vide paa foud
Mange megtige slegter oc adels bloud
Som leffuer y riget herre

109

Det var min glæde der ieg bleff graa
Ieg saa mine børn oc børne børn smaa
Saa mange oc alle met ærre.
Saa kom den død oc tog mig hen
Der hialp icke børn, ey slegt eller ven
Paa dem kand ingen mand lide
Men hiszet fant ieg den hulliste ven
Det euige rige gaff hand mig igen
Hous sig thil euige thide.

[15] TÆNHWS

FRV METTE IACOP HARDEN
BERGIS
ERICH TEENHVSIS
DAATTER
STEN BILDIS
Mor faders mor moder

En springende BVCK paa vildene hedt
Det er den TEENHVS aane
Den slegt y fordum er møgit ansedt
Den ære kand ingen den saane.
En stund vaar den høigt regnet oc set
Fast offuer aldt DANMARCKS rige
Besuorit, bebunden, met slegt oc æth
Der vaar icke mange hend' lige.
Men som det er denne verdens spil
Bistandig kand hun icke bliffue
Saa er den voxen bød' aff oc til
Oc mange aar bleffuen y liffue.
Stour grøde den springer aff liden roud
Oc spreder sig vd, saa vide
En mand kommer tit en slegt oppaa foud
Som varer y langten tide.

110

ERICH IENSØN min fader vaar enniste mand
Som nogen ved aff at sige.
Aff TEENHVS slegt vdi disze land
Gud holdt hender dog vid lige.
Hand feste en æddelig ROSENKRANTZ
Frue TALE loud hun sig neffne
Den rigist oc skønnist y riget fandtz
Som lycken gaff hannem til effne.
De leffde tilsammen met gudelig yd

Oc fremmet hans ord oc lære
Thi gick det dem vel vdi alle deer tid
Bleffue slegten til gauffn oc ære.
Gud skencked' dennom bod' daatter oc søn
Som komme til myndige aare
Som fremdelis meret den slegt oc køn
Met deilige børn de baare.
Den lycke bleff mig bode mild oc blid
Hun voxte io lenger oc mere
Der feste mig inden min fiegerste tid
Saa æddel oc agthen herre.
IACOB hed hand en riddere goud
Den fiegerste hesten kund' ride

111

Vaar kommen aff æddelig HARDENBERG bloud
Stour ære mon hand mig vide.
Hand sette sig paa sin gangere graa
Tog rødeste guld y hende
Saa red hand sig for min faders broe
Oc semmelig bud hannem sende.
At der holt sig foruden hans stauffn
En ridder met megtige herre
Oc bads om hans daatter METTHE vid nauffn
Aldt bode for hæder oc ære.
Opstoud min fader vaar gammel oc graa
Den tiding faldt hannem y øre
Gud ære den dag ieg leffue maa
Min daatter saa vel forsørre.
De herrer de møttis for offuen den bro
Stour glæde vaar der at verre
Der gaffue vi anden bod' hierte oc tro
Den stund vi leffuede herre.
Oc drucke saa gledelig festenøll
Met venner oc herrer fine
Hand skencked mig baade guld oc søll
Met kaastelig skat y skrine.
Siden holte vy bryllup saa practelig
Før dagen kom om at aare
Der fra førde han mig hiem met sig
Met fauffueren brude skare.
Vy leffde tilsammen saa mangen goud dag
Oc fryctede Gud vor herre
Det gick os vel vdi alle vor sag
Vy haffde bod' Gud oc ære.
Vy meret vor slegt met byrd oc bloud
Fick søn oc daatter y volde
Den søn hed ERICH oc kom paa foud
De HARDENBERGER hin bolde.
Aff ham er HER ELER den Herre geff
HOFMESTER y DANMARCKS rige
Som sig til MATTORP neffnit oc skreff
Hour finder mand nu hans lige.
Hand styrcked oc styret sit fæderne land
Som Gud hannem euige lønne,

112

Hans rygte det leffuer blant alle mand
Oc bedis mang' gouden en bønne.
Fra hannem er ERICH nu Rigen mand
Oc DANMARCKIS raad met ære
Met sønner oc døtter mand regne kand
Saa signe dem alle vor herre.
Gud giffue dem lycke femthusinde led
Met suogre oc Mouffuer sine

At voxe oc mere sig manged
Met børn oc børne børn fine.
Min daatter gaff ieg en RØNNOV y vold
Som Gud hand ville det haffue
MARCOR hed hand en riddere bold
Det dannid sig vel y lauffue.
Hand voxte oc bleff mangfoldelig
Den slegt til ærre oc goude
Saa skicker Gud aldingist vnderlig
Oc hielper sine paa foude.
Siden leffde vy sammen, som Gud os and
Oc gjorde huer ret oc lige
Oc styrcked Guds ærre met mund oc hand
Hans frygt kand ingen mand suige.
Kircker oc Closter lagde vy paa vind
Aff effne oc muffue at styrcke
At der kunde verre for alle ting
Den himmelske Gud kunde dyrcke.
Men vy saa handled met verdens sag
Som vy da best kunde gøre
Vor Gud til ærre, oc os til mag
Saa skred vor alder att døre.
Oc før vy agthed oc tenckte der om
Besindet vor stackede aare
Da vaar den gammel graa alderdom
Indgested til os y gaare.
Saa kom flux døden, der hialp icke guld
Ey eige, ey verszens ærre
Hand lagde os ned vnder sorthen muld
Saa er det y verden herre.
Thiden hun løffuer før vy vide aff
Oc kunde vor sag vel agthe

113

Da erre vy ferdig oc leggis y graff
Det skal sig huer betracte.
Nu ligger oc huiler vor dødelig krop
I mulde oc mørcke graffue
Thil den skal stande for dommen op
Oc løn for gierninger haffue.
Men Sielen hun leffuer y himmerig
Hous Gud hun dyrcked oc kiende
Oc glædis oc frydis euindelig
I salighed vden ende.

[16] Tor [II]

FRV BERETE HER NIELS
ERICHSØNS
HER OLVF AXELSØNS
DAATTER
STEN BILLIS
Mor moders mor moder.

HER OLVF oc IFVER vaar brødre tou
Paa VALLØ oc LILLØ de herrer mon bou
Haffde megtige byrd oc børne
Det regne sig huem det regne maa
De BILDER de erre der kommen fra

Paa færne ocsaa paa mørne.
Aff IFVER er TROLDER oc VLSTENDER æth
Aff dennom, IENS BILDE som før er sæth
Met sønner oc døtter paa rede.
Men HER OLVF vaar sig en megtig mand
Aldt DANMARCKS rige stoud effter hans hand
Oc SVERRIGE sammelede.

114

Hand sad met tre Konger y Rigens raad
Der giordis behoff vel vise daad
De herrer Vdlendiske vaare.
Aff POMEREN BEYREN oc OLDENBORG
Da DANSKE Konger nedlagde vor
Da monne man disze kore
KONG ERICH hand fylte sin skiffue fuld
Met DANMARCKIS Dreszel, søllff oc guld
Oc anden dyrebar vare.
Saa siegled hand sig vdaff riget bort.
CHRISTOFFER aff BEYREN regerede kort
De rige stoud y stour fare
De SVENSKE de fulde oc ginge os fra
Begynte flux effter GVLLAND at staa
De agthede det at vinde
KONG ERICH som drog aff riget vd
Belagde de der met skiold oc spiud
Sielff kunde hand dem ey tuinge
Thi sende KONG CHRISTEN min fader der hen
At ledige landet oc Kongen igen
Met Skiff oc megtige floude

115

Hand taled det saa vdi lauffue oc dag
Fride land oc Kongen foruden vmag
De SVENSKE de der fra stoude.
Det haffde da fuldt vdi mange aar
Vnder SVERRIGIS CRONE som rygthed staar;
Men gick dem da slet fra hande.
Thi er den gierning y Cronicken set
Hans nauffn det bliffuer ret aldrig forget
Men DANMARCK oc GVLLAND kand stande,
DANSK Konning fick hannem det land y hand
Hand suaredt derfor aldt som en mand
I alle sin leffuende thide
Hand bleff der død oc lagt paa straa
Hans broder HER IFVER det siden mon faa
Lang tid monne det beside.
Oc som nu lycken y Rigens sag
Vendis min fader til vilde oc mag
Saa giorde hun y det minde
Hun skenckede hannem bode guld oc søll
Borrig oc feste oc eige der til
For aldt en dydelig quinde.
ESKE FALKIS daatter aff VALLØGAAR
Oc arffuid met hende som rygthed staar
Det Sæde met alle sin eige
De aufflede børn oc meret det køn
Dog fick de huercken dreng eller søn
Den slegt kunde bringe til viege.
Men døtter thou, man vndrer der paa
Dem begge de BERETHE kalde laa,
Goud lycke gick os til hende.
Min søster vaar eldst, bode deilig oc glad
Hun boude sig oppe paa HAMMERSTAD
HER ENGISEL haffde y senge.

Men hand døde hende saa snart til meen
Saa sørgefuld sad hun allenne igen
Oc leed huad Gud ville sende
Hun motte betale saa mangel skarff
Før ieg kunde fange min eige oc arff
Som Dronningen haffde y hende.

116

Siden sad hun stille y rolighed
Oc lagde sig effter saa manglede
Gud, Riget oc venner at tienne
Kircker oc Closter hialp hun paa foud
Vaar alle DANSKE MEND huld oc goud
Bode fremmet, oc saa sine egne.
Den megtig HER ABRAHAM BRODERSØN
Faldt vdi Kongens vnaade, der hialp icke bøn
Hand motte for suerret springe
Hun lod det kiende den slegt vaar ner
Beridde den herre slig lordefer
Som ingen mand kunde da minde.
Hun førde hans lig met ærre oc sauffn
Hen øster y Sælland til KØFENHAVFN
Der vdy vor Frue kircke:
Lod hun hannem legge y sorten muld
Hous HER IENS FALK sin morbroder huld
Oc lod saa kostelig vircke.
Den skøne oc høyeste marmarsten
Oc lagde den paa de herrers been
Der findis til euig aminde.
Oc skreff der paa, som der end staa
Huem Stenen lagde, huem neder for
Er hous de døde at finde.
Siden lod hun stiffe en Præbend goud
Met DRONNING MARGRETIS hiepl oc raad
I ROSKILD euig at bliffue,
Oc lagde der til bod' eige oc gouds
Den Herre til minde oc euig roes
Men nogen mand er vdi liffue.
Met anden slig gierning oc lofflig yd
Som loffuis oc rømmis nu efter hend' tid
Aff alle bode fattig oc rige.
Saa er vort leffnit, saa suinger det hen
Det rygte leffuer allenne igen
Der aff ved alle at sige.

Men mig som anden daatter vaar
Bleff lycken y første tung oc haar
Dog hialp min himmelske herre

117

Ieg vaar saa liden min fader bleff død
Min søster hun sette mig paa sit skød
Lod mig opfoustre met ærre.
Den lycke vende det vnderlig om
Mit arffue oc eige det ilde forkom
Bode mig oc hende fra hande
Ald VALLØGAARD met eige sin
Som mig tilfaldt effter moder min
I Sælland oc andre lande.
Det vendis mig fra, DANNER DRONNING til hand
Det ancked oc trød saa mangel mand
Dog lod mine venner sig sige.
Det stoud saa hen vdi aar oc dag
Til Gud hand andenleds vende den sag
Den Konning bleff lagt y lige.

Saa trente min slegt oc byrd sig frem
Der ville slet ingen aff alle dem
Hans søn sette Cronen paa pande
Før hand ville loffue oc suerge der paa
Ieg skulle det gouds bekomme oc faa
Foruden all hinder, y hande.
De danned oc lauffuede saa den sag
Min søster skull' gøre DRONNINGEN mag
Met guld oc anden slig vare.
Oc mig vdleggis det gouds igen
Det mere oc mindste som der kom hen
Vden min besuerring oc fare.
Der paa gjorde Kongen os ord oc æd
Det skreffs y RECESSEN som mand vel ved
At ingen mand skulle det vrette.
Saa kom da Gud, gjorde lycken blid
Ieg fick det gouds: dog langten tid
Stoud megit aff det y trette.
Aldt til hans søn Kong CHRISTIAN
Som fangen bleff: tog riget an
Paa ny motte hand os suerre
Att skaffe mig allen eige min
Oc sette det y HANDEFSTNING sin
Som findis end klarlige derre.

*

118

Midler bads mig en riddermands mand
HER NIELS ERICHSON hede hand
En ROSENKRANDTZ æddel oc egthe
Hand fick met mig VALLØGOVDS oc gaar
Som da haffde fuld vdi mange aar
De FALKER min mørne slegthe.
Vy aufflede børn Gud gaff os y vold
Tre sønner oc tuenne døtter bold
Som komme til myndige aare.
CHRISTOFFER HENRICH och OLVF de hed
Met døtteren, ANNE oc METTHE paa red
De alle dydelig vaare.
Paa BIORNHOLM boude CHRISTOFFER sin tid
Der kom den død bleff hannem vblid
Oc lagde den herre y mulde.
HER HENRICH hand haffde GVLLAND y læn
Hand feste en lomfru bode deilig oc ven
LENE HACK den æddel oc hulde.
Hand agthed at gjøre sit bryllup der
Did siegled saa fauffuer en brude fer
Da de komme vnder de vige
De hørde de klocker saa langt fra by
Der møtte dem thidinge sauffn oc ry
Den herre stoud aldt y lige.
Det er stour ynck at tencke der paa
Huad sorrig oc iammer mand hørde da
Der klagede huer sin vande
De kaste deris smykke oc skarlagen rød
Met sorrig beginge den herris død
Oc siegled' saa hiem til lande.
Men HER OLVF bleff sig bode gammel oc graa
Paa VALLØ monne den herre bo
Vaar DANMARCKIS RAAD met ærre
Aff hannem er kommen de fruer bold
Som VALLØ siden haffde y vold
Huis børn som bygger end derre.

METTE min daatter bleff giffuen y hand

HER ERICH BANNER en rigens mand
Paa KALLØ hand lang tid boude.

119

Aff hende er BANER met all deris køn
Søstre oc brødre, daatter oc søn
Som vide er kommen paa foude.

ANNE fick sig en riddere goud
HER TYGE aff æddelig KRABBE bloud
Aff dennom er megtige børne
Aff ANNE hans daatter den RØNNOV art
Saa er fra HER OLVF oc IFVER nu klart
De BILDER paa ferne oc mørne.
Der vy det soe Gud vaar os blid
Vy vende der hen boude hierte oc flid
Hans hellige ord at styrcke
Oc hannem til ære oc os til gaffn
Da lode vi bygge forinden vor staffn
Paa VALLØ en skøner KIRCCKE.
Oc siden hen vd aff Riget skreff
Oc finge fra ROM boude Bulle oc breff
Met Clerkenis raad oc minde
At bygge oppaa vort arffue gouds
I VALLØ BY som ligger der hous
Den Capel mand der monne finde.
Met flere slig gierning oc lofflig idret
Som aldrig bliffuer y DANMARCK forget
Men rømmis aff alle fromme
Der vi haffde leffuit saa mangen skøn dag
Bleff vi omsiger boude gammel oc suag
Saa monne oc døden komme.
I RANDERS y IVLLAND hen vid den fior
I GRAABRØDRE Closter som der da vaar
Der bleffue vy lagt y mulde.
Vore Siele de leffue y Himmerig.
Vort nauffn y Verden euindelig
Med slegt oc venner hin hulde.
Gud lade dem alle her bygge oc bou
Guds ære maa øgis, den slegt maa grou
Vort fæneland holdis y ære.
Oc du vort æddeligt BILDE bloud
Gud verre dig euig oc altid goud
Dit hus hand daglige mere.

120

Hand lade dig leffue y mange aar
Men nogen er til oc DANMARCK staar
Oc vogte dig fra ald fare.
Hand lade dig voxe femthusinde led
Met børn oc børnebørn hen paa red
Som grand y Solen hin klare.
Gud giffue dig fremgang hierte oc hell
Det kand euindelig gaa dig vell
I alle dine leffuende dage,
Gud øge dit agt oc lofflige nauffn
At voxe hans ære, oc DANSKE til gauffn
Med alle din gierning oc sage.
Hand holde offuer dig sin signede hand
Bekreffte dig met sin naade oc aand
Saa bliffuer du vel ved lige.
Gud verre dig stedtze oc altid blid
Oc giffue dig her oc til euig tid
Sin fred oc euige rige.

Tillæg

Tekstillæg (herunder erstatningsafsnit) på mere end ét vers trykkes her i kronologisk orden med selvstændig linjetæller. Versene kommenteres selvstændigt efter noterne til hovedteksten. Sidehenvisninger går på den i noterne angivne kilde.

I Afsnit til erstatning af v. 953-954:

Fra dem er Her *Hans* med sønner sin
Nu *Elers* affkom bode fauffuer oc fin

II Afsnit til erstatning af v. 1216-1218:

Den sorrig tuingde hans wenners sind
Bode hende oc dennum rantt taare paa Kind
De hannum saa motte sauffne

III Afsnit til erstatning af v. 1221-1222:

Y Sædland y Køffmandtz Haffne.
Oc lod didtt føre en marmer Steen

IV Afsnit efter v. 691:

Moud adelen Wille de stride.
De brende deris gaarde oc sloge y grund
Oc loud dennum bruge saa mangelund

V Afsnit til erstatning af v. 109-112:

Hand kunde hende icke for øygen se
(Dog hun dett litt kunde boude)
For Sorrig oc graad oc hiertens we
Som hannum da rant y moude.
Y Wram da bleff ieg lagdt wdj muld
Der huiler sig nu myne bene
Rett alle sine dage war hand mig huld
Hand leffuede siden allene.

VI Afsnit til erstatning af v. 413-434:

Hans slegt lod hand icke falde
Men gaff hannum y hans bo oc woldt
En Eddelig Rosenkrandtztz delig oc boldt
Fru Mette loud hun sig kalde
Her Oluffs daatter paa *Walløgaard*
Hendis rygte dett leffuer men *Danmarck* staa
Slig lycke randt hende thill hande.
Hun fick siden *Danmarkis* hoffmester geff
Peder Oxe, som sig til *Giselfeldt* skreff
Wide kiend offuer fremmede lande
Sielff var hun en frue, Megtig oc fro
Som det Well en Riddere kunde anstaa
Wdj adtfær oc alle sin lade
Oc haffde wnder dett quinde bryst
En Ridders hiertte med Moud oc lyst
Ett rymmeligtt Nauffn att lade.
Hun bygde slett *Wallø* hen op aff ny

Offuer grøniste skouffue, saa høylt y sky
Med Torn oc rødste Tinge
Med Saller oc Galgeri; Portt oc bro
Som der Well bliffuer, men Werden kand staa
Hendis Nauffn thill Euig aminde.

Disze Eddelig *Roser* y Rigitt fandtz
Dem samlede Gud, bode *Sparre* oc *Krandtz*
Oc signed' deris blomster oc grøde
Hand loud dennum woxe y ærre oc tugt
Welsignede dennum med liffsens frugt
Saa delig en søn hun føde
De kallid hannum *Oluff*, som Morfader hedt
Hand fremmede sig, saa mange ledt
Y dydelig tugt oc sinde
Hand soe sig om y sin wnge aar
Hour dett Wdj fremmede Rige staa
Den Wmag, galdt hannum ey ringe.
Nu sider den herre y *Danmarks* Raadt
Oc styrker Wor Rige med Wise daadt
Der rømmer ham alle ham kende.

123

Oc Er en rett Gudtz oc Rigens Mand
Som mand den Nogenthid ynske kand,
Gud spare ham Well oc lenge.
Hand legger der flid oc Wind oppaa
Rett Christlig att leffue oc hærlic opstaa
Oc siden dett Euige Winde.
Hand skiffte med Rigett, for Eighe oc goudtz
Herfylghe kirke, og bygde der housz
En *Capel* aff grunden ey ringe.
Der wnder findis den stedt oc graff
Hour hand med thiden will kaste sin staff
Oc huile sin Mødige bene,
Oc der med Frue, syne Eldre oc Etth
Børn oc børnebørn ingen forgett
Thill dommedag ro wden Mene;
Att de her leffde y ærre oc dydt
Thilsammen y Gud oc Werdens frydt
Skall ingen fra anden tuinge;
Men y liff oc y dødh oc y himmerig
Lade kiende oc se, hour inderlig
De ligger hin anden y sinde.
Hand haffuer En Eddelig *Gyldenstiern*
Saa Elske hend' Gud bode Nær oc fiern
Oc giffue hend' aff syn Naade:
Blant *Gyldenstierner* att skinne saa
Som Morgenstiernen Paa himmelen blaa
Gud, Rigitt oc Slegten thill goude;
Deris husz kunde Mæris, med børn oc bloud
Att de kunde Woxe oc komme Paa foud
Den Megtige Slegt oc Rige
Oc saa att feste den *Rosenspar*
Att hand kunde stande Men Werden haffuer aar
Oc siden Euindelige.

VII Afsnit til erstatning af v. 516-519:

Fru Kisten aff *Gyldenstierns* byrd oc bloud
Aldtingist faldtt dennum saa well thil foud
De fremmed sig Mangefolde
Bode lycken oc werden var dennum blidh

124

VIII Afsnit indsat efter v. 644:

Men naar hand rantt mig y hu eller sind
Eller Nogen hans nauffn Monne Neffne
leg donid thill lord oc blegnid om kindh
Gud bedre leg haffde disz Effne.

IX Afsnit indsat efter v. 769:

Men wy leffde sammen y mangen goud dag
Oc frygtede gud wor herre
Thi gick dett well med alle wor sag
Haffde Eyghe oc verdens erre

X Afsnit indsat efter v. 843:

Oc kand der thelle myn Slegte ledt
Fire hundrede aar oc mere
Fra *Her Ingemund*, oc hans børn paa redt
Fra *Sancte Ellen* oc flere
Der med er besuoritt de *Stourers* blodt
Her *Suante* oc *Sten* hin rige
Carl Knudtzøn den herre oc Konge goud
Oc de *Folkunger* thillige.
Medt *Kong Gøstis* stamm', slett ingen forgett
Som siden Monne Cronen berre,
Der er aff myn broder, rett *Vaser* æth
Y *Polen* oc *Suerrig* med ærre.

XI Afsnit til erstatning af v. 897-899:

Den driffuis aldrig thill rygge
Saa styrke dem gud, som hielper slig sag
Med Signelse; raad oc lycke.

XII Afsnit til erstatning af v. 953-955:

Fra hender er *Kraser*; *Her Hans* oc hans køn
Iesper oc *Eler* med datter oc søn
Gud styre dem y sine wiege.

125

XIII Afsnit til erstatning af v. 983-984:

Saa suinder hen denne Werdens Pragt
Thi legge paa Gud oc Konsten Magt

XIV Afsnit til erstatning af v. 1237-1239:

Siden woxste hun suag, oc døde saa hen,
Hendis Nauffn oc rygte staar wide ygen
Offuer *Danmarck* oc wden fore.

XV Afsnit indsat efter v. 1341:

Forbedritt den siden saa Mangelund
Oc stiftede der en Christen samfund
Med Prest oc andre slig sage
Myn søn *Her Oluff* hand Elste den stedt
Han Wille der huile; hans frue medt
De sparede ingen Wmange
De muritt der wnder en graff aff sten
Oc lode der legge deris dødelig been
Med andre aff slegten flere
Deris daatter *Fru Berethe* Eddell oc fin
Som Kirken thilfaldt Epther fader sin
Hun gjorde der wid End mere

Forlengde oc øgthe bode kirke oc gaar
Oc Graffuen som findis der inden for
Som den wdj dag Monne stande
Oc huiler der wnder med fader oc søn
Med hosbond oc byrd, en Skare skøn
Fri fra bode sorrige oc wande.

126

127

Den Grønlandske Cronica

128

Titelbladets orig. bredde 95 mm.

129

130

Exod: 17.
Scrjff det i en Bog, til en lhu-
kommelse.

Psal: 77.
Jeg vil vdsige Gamle Giærninger, som
wi haffue hørt oc vjde: Oc vore Forfædre op-
regnede for oss: At wi skulle icke forholde det:
for deris Børn, som effterkomme.
Hand haffuer befalet voris Fædre, at
kundgiøre det for sine Børn: At den tilkom
mendis Slæct skal vide det.
De Børn som skal fødís: Skal forkynde
det for sine Børn: At de kand sæt-
te deris Haab paa GVD, oc
icke forglæmme hans
Giærninger.

131

Til Læseren.

MEn Høyborne Første vor Konning bold,
Som Danmarck haffuer i hande
Lader lede oc søge saa mangefold,
Effter Grønland i vilddeste Strande:
Och haffuer met Lycke nu fundet oc hitt,
Det borte haffuer været saa længe,
Och Eigner det hjd vnder Rjget sitt,
Det skall ham en Konning kiænde:
Da sidder hans Præster i Spæct oc Fred,
Hoesz Bøger oc gamle Breffue,
Leder oc læser saa Manged,

Huad Grønlænder Fordum dreffue.
Huad Herren haffuer fundet, oc Tiæneren læst,
Det tegnis dig her paa rede,
Huem ydermere veed oc kand sig bæst,
Hand scriffue meer huad der skede.
Dette er Ene hær tegnet oc sæt,
For Oss oc tilkommendis Tjde,
Sligt skulde ræt alldrig bliffue forgæt,
Men Old effter Old det vjde:
At GVD kand prisis i Himmerig,
Som lader sin Godhed kiænde,
Besætter det gantske Jorderig,
Hæn vjde til Værdens Ende:
At alle de Folck som side i Noer,
Och Værdens Pracht monne glippe,
Kand see huor klarlige GVD hand boer,
Hoesz dennem blandt Fiæld oc Klippe.
Och Grønland som Fordum er gangen hæn
Och langtjd ligget i Duale,
Det kand nu komme for Dagen igæn,
Och føris huerr Mand paa Tale.
Och fræmmed' omliggendis Rjger oc Land,
Kand spørre oc faa at vide,
At Grønland haffuer været i hæffd oc Hand
Vnder Norrig aff Arrildtz tjde.

132

Och Grønlændder er' voris Baggers Æth,
Och Landet deris Odall oc Flycke,
Och haffuer der til sljg Adtkom oc Ræt,
Som ingen kand driffue til rygge:
Huerr kand oc agte: huad Wmag oc Fljd,
Mand Fordum paa Landet vænde,
Och huor det stædtzse da tiænte hjd,
Och Baggen for Høwffding kænde.
Och at vor Æddelig' Kongis Moed,
Sljg Sager lyster at drjffue,
Kand hør is oc før is vjde paa Foed,
Hoesz alle som er' i Liffue:
At Børn oc Børnebørn hæn paa Reed,
Skall see sljg Giærning oc acte,
Befljtte sig ocsaa det sammeleed,
I deris Tjd effter at tracte.
At om nogen anden Høyuictig Sagh,
Kunde sig hær i Rjget begjffue,
At Grønlands Seylladtz maatte komme i Dragh,
Før mand det vd kunde drjffue.
At de skulde tæncke paa Ære oc Dyd,
Som Fader och Fædre før giore,
Och grjbe sig ahn met Lycke oc Fryd,
At kaste sin' Aarer for Bore.
Ey lade sig røre aff Værdens Goesz,
Om det er dær ringe paa Fære,
Mæn tæncke dend Skatt: dær følger hoesz,
Manggis Salighed oc GVDS Ære.
Och for GVDS Ære oc Hellige Nawffn,
Om dær vaar ey andet at vænte,
Lægge sin' Skjbe hæn vd aff Hawffn,
Thi GVD er vor Høyeste Rænte.
Hand haffuer befalet, all Værden omkring,
At komme sit ORD paa gænge,
Hand styrcke huer Øffrigheds hierte oc Sind
Sjn Wmag dær ahn at vænde.
At Folcket dær leffuer som vilddeste Bæst,
Oc haffuer glæmt Gud oc sin HERre,

Kunde fange hans Hellige ORD oc Læst,
Och kiende sin KONNING met Ære,

133

GVDS Rige, oc saa voris Danske Mact,
Motte spredis til Værdens Ende,
Och komme jo længer i Floer oc Acht,
Och gangis all Lycke til hende.
Huad mere som kunde væll føris her ind,
Det lader mand vde bliffue,
Vil mand der lægge paa støre vind,
Saa kand det oc mere giffue.
Er dette dig ringe: lad det dog være gott,
GVD nøyes end sælff met ringe,
Men offuerdaad giffuer kun spee oc Spott,
Huad er effter huær Mands Sinde?
Thi scriffuer wi Bøger som Bonden saaer Korn,
At det kand vexeligt bliffue,
Er dær iblandt noget goldt oc Forn,
Det vil sig met Tiden væll giffue.
Men saaede ey Bonden: da fick wi ey Brød
Oc vilde der ingen scriffue,
Da bleeff der mange Herrer oc driffter død,
Som Pænnen holder i Liffue.
Bonden hand saaer: oc Solen skin frj,
Och Skyen giffuer Dugh oc Væde,
Jeg scriffuer, een anden hand falder mig bj,
Den Tredie gjør sammelede:
Saa kand bode Kornet oc Bogen groe,
Slæt intet kand intet giffue.
Men naar der er noget at bygge paa,
Saa kand mand een Giærning driffue.

Her findis iblandt, baade hær oc dær,
Mange Fordums Sager oc Orde,
Bulle oc *Pale* oc anden slig Fær,
Som mangen vell laste torde.
Men gammel Snack vil ha' gammel Skick
Mand kand det ey anderlund gøre,
Mand maa det sige aldt som det gick,
Ellers fanger mand ilde at høre.
Her skødis ey fræmmed ey prechtig Ord,
Men holdis god gammel Dansk' vane,

134

Det er huært Rige een Ære stoer,
Rætt sætte sit Spraag paa Bane.
Haffuer Gamle fortegnedt oc noget beræt,
Det du vdi tuiffi vild' stille:
Det lader wi dennem: lad vide det,
Dend bæste wi følge ville.
Om noget her i er forseet oc sætt,
Det maa mand nu lade passere,
Dog kand det lættelig bliffue rætt,
Om der giøris ved noget mere.

GVD giffue vor Konning Lycke oc Fred,
Dend Sagh til Endde at drjffue,
At Grønland kand sige sælff huad det ved,
Saa kand mand oc mere scrjffue.

Datum Hærrfylgge, den 6. Martij,
Anno 1608.

- - -

Claus Christopherszøn.

Esaiæ 42.

Lader dem giffue HERREN Ere, och kundgiøre hans Loff paa Jorden.

Ierem: 31.

Hører HERRENS Ord, oc kundgiører det langt borte paa øerne: Och siger dem Som atspridde Issrael: Hand skal samle hannem igen, oc skal foruare hannem som en Hyrde sin Hiord.

135

Her begyndis Grønlands Chronica

*

MAnd finder hen nord vdi vildene Sø
Grønland, Hætland oc Ørkenø,
De ligge saa langt aff lede,
Grønland hæn vnder den yderste Tracht,
Som nogen i Værden haffuer i Macht,
Oc Syndder oc Nør, de skede.
Kuld oc Frost, Storm, Snee oc Ijsz,
Om Vinterens tide, er Landsens Prjsz,
Met mørcke Nætter oc langge,
Himmel oc Vand haffuer veffnet det Land
Der kommer ey til nogen Værdens Mand,
At Væyen jo giøris ham bange.
Dog haffuer den Gud, som det stifftedt saa,
At Mænnisken skulle der bygge paa,
Diss' giffuit bod', Raad och Effne,
Och førdt sit Folck aff Armenien hjd,
Besætte de Lande i fordum tjd,
Huær effter sin Art, och Skæffne.
I Norge paa Klippen, och høyeste Fiæld,
Lod hand dennem bygge bod' Byer oc Giæld
De bleffue der Mechtig oc mange,
De seyledt vd saa vide om Land,
Och actede ringe om Væir oc Vand,
Paa Lycken lod de det gange.
Och hun var dennem saa mild oc bljd,
Baade Himmel oc Haw gick dennem til vild,
De regned' ey ved een Awne.
Och funde der offuer saa mangen skøn ødt,
Huor de kunde søge sin Næring oc Brød,
Paa leylige Næss oc Hawne.
770. Der Klærckene skreffue Syff hundrede Aar,
Halffierdesinds tyffue, som røctet staar,
Nadoch lagde Snæcke fra Lande:

136

Hand sætte sin Kaass at Faareød,
Der møtte hannem Gænbør oc Haffsnød,
Dreff hannem saa vide om Strande.
Der flacked' hand hen for voffue oc Vind,
Kom øster paa Iszland saa langt omkring

Der var icke gaat at hawne:
De Klipper saae bister met Isz oc Snee,
Dog stigde hand op, vilde sig besee,
Saa mangel til Lycke oc gawne.
Hand fandt der inde baad' Læ oc Ly,
Huor mand kunde bygge sig Boel oc By,
Och mangel Mand sig vel nære.
Hand kom der fra, til Norrig igen,
Fortalde det Folck sin Sorrig oc meen,
Och Landet som hand fandt dære.
774. Siden der effter paa fierde Aar,
Sette Ingul sig paa haardiste Knarr,
Hand vilde den Bølle bryde.
Hand stæffned der hen, var lystig oc fro,
Hand saae de Klipper hen vnder sin Raa
Det lod hand sig icke fortryde.
Men seyled der hen, treente der vdi Land
Och leylik Effne der for sig fand,
Som Nadoch hannem førre sagde.
Thi drog hand gænnisten hiem igien,
Tog Hustru oc Børn, baade Mou oc Ven,
Och offuer til Landet lagde.
Det sigis hand var kun fire Thi stærck,
Men huem kand sige Guds vnderlig Værck,
De bleffue jo lenger jo flere,
Och tiænte den Konge aff Norrigis Land,
Gaff hannem deris Skatt oc skyld i haand,
Och actet ey Herrer mere.
Der Baggen paa Iszland haffde fest sin staff
De hulde tilsammen gaat Grandelaff,
Som Vænnere oc Naboer pleye,
Oc vædslet deris vare, som Lycken hun gaff,
Oc lagde sig vd paa vildende Haff,
At mere deris Gods oc Eye.

137

De seyled langt hæn i Øster oc Nørr,
Som der var aldrig nogen førre,
Der fandt de Huidsærck hin høye:
Mørck, Mulm oc Taage, driffuer der væl,
Dog skinde den Dag saa liuss oc Hæl,
Mand kunde der Grønland øye.
De sætte at Søen, oc var icke seen,
De lidde paa Ræissen aff Isz stor meen,
Før de kunde nogenstæds Lande,
Dog fandt de omsier baade Skær oc Vjg,
Huor de kunde sætte tryggelig,
Der kaste de Ancker i Vande.
Det Folck gick i Land, saae sig omkring,
Der laae de Biærge hen i en Ring,
Den Fisk spillet vden faare.
Sielle oc Marsujn, Hawøxen oc Huall,
De vrimled' om anden vdi gaat Vall,
Och gjorde dennem bange kaare.
Thi tænckte den Skipper, det var den stæd,
Huem vmag vild vowe, oc kunde der mæd,
Fuld væl maatte hand sig der nære,
Thi saa hand sin tid oc ripped der fra,
Och lod igien til Norrig hiæmstaa,
Kundgiorde sligt Land var dære.
Norbaggen hand hoffuet sligt Tidende væl,
Hand kunde saa øye sit Rige oc skæl,
Och loed sig icke forsømme:
787. Der mand da skreff Syff hundrede Aar,
Ved Firesinds tyffue oc Syff det vaar,

Skød de deris Snæcker paa Strømme.
De Bagger de haffde en tapffer Mand,
Erick Ruder den Gamle, saa hede hand,
Den Seyllads vilde hand friste:
Och voffue der paa baade Mand oc Skjff,
Hustru oc Børn, Gods, Lycke oc Ljff
Om hand skulde det end miste.
Och der den Dag voxte mild oc bljd,
Och det lacked hæn mod Midsommers tjd,
Hand laffued sig til at flytte,

138

Tog Hustru oc børn, baade haffue oc gods
Och flere Bagger der fulde hoss,
Saa lidet de Søen skytte.
Och kom til Grønland med stor wmag,
Sætte Boe och Hytte oc anden slig Sag,
Som nybøllig Mænd de pleye.
Effter Landet gaff ringe holt hand den strand
Och hialp sig duelig met nærig haand,
Och samblede Gods oc Eye.
De Norbagger kom dær huært Aar i Haffn,
Did førde, oc fick baade Vare oc gaffn,
Lod Landet sig skylde oc skatte.
Saa sad de der hen vdi nogen stund,
Allt til de voxte saa mangelund,
At Næringen dem monne fatte.
Saa drog en hob vd en anden Kaass,
Gennem klipper oc daler, offuer mangan aasz
Ny Bolig at søge oc finde:
Oc rammed omsier vnder høyeste Fiæld,
Baade Marck oc Plads der fulde gaat hæld,
De Biærge laae om vdi Ringe.
Der var vdinden den grønniste Heed,
Met Eng oc Vand, som nogen Mand veed,
Och stræcked sig vd saa vjde:
De hoffuede væl den Stæd oc Ledt,
Tog sig til Ro, oc sætte sig nedt,
Oc lystede der at bje.
Der haffuer de bygd baade Huss oc Gaard,
Och dyrcket den Stæd paa Tjd oc Aar,
Hand kunde dem rundelig føde.
Och reyste der Kiøbing, oc bygde en By,
Och kalde den Garde, oc holdt der vdi,
Huad Almuen haffde fornøde.
Siden skal deris Børn, oc mange Affkom,
End lenger, oc mere vandret her om,
Och sæt sig der vide om Lande:
Bygde der oc Byer, oc biæret sig væl
Huert Aar forøget sin Grændser oc Skæl
Och gangids god Lycke til haande.

139

Henspred sig vide i Breed oc Lang,
Och mesten indtaget det østerste Fang,
Och næret sig effter sin Effne:
Och der vdi beste Egn oc Leed,
Bygt sig oc Kiøbing oc sat sig need
Och lode den Alba neffne.
Och der Guds Ord oc Christelig Tro
Begynte hoss dennem at voxe oc gro:
Der bygt hen neder mod Strande.
It Closter den Himmelske Gud til gaffn,
Och Sanct Thomis til minde oc saffn,
Som der skal endnu vel stande.

Mand vil oc vel skriffue, oc sige der fra,
Det Land skal hundrit maal videre naa,
End Baggen fick da vdi hende:
Och der at bo Folck hen runden om,
Huer vnder sin Vælde oc Herredom,
Som Norrig ret alderig kiende.
Saa langt vdi Væster at grændtze oc gaa,
Och være Landfæst met America,
Den mechtige Egn oc vjde:
Mand vil oc sige (som mangen oc meen)
At være aff Asia en mechtig Green,
Sig stræcker fra Rydsland hin huide.
Men Baggen som haffuer beseyled den Sø,
Haffuer altid holdet det for en Ø,
Som sig lader oc væl kiende:
Aff Enggelsk' kundskab saa mangelund,
For Østen Americh' er Jachmandtz Sund,
Igæmmel til Værdens Endde.
Der østen fra findis vel Klipper oc Land,
Men om det er Grønland, ved ingen Mand
Dog wi lader oss saa sige:
Det findis langt paa en anden Kandt,
End mand det Grønland i fordum fandt,
Som laa vnder Norrigis Rjge.
Dog kand det vel være, (men langt aff leedt)
Her fra voris Grønlaendders bygge Stedt,
Och næppe aff deris affødde.

140

For østen aff Grønland er vildeste Strand,
Dog langt i Nordost Troldbotternis Land,
Och kand ey paa Asia støde.
Der haffuer væl mangen i fordum tijd,
Hensætt der paa stor wmag oc fljd,
Mand kunde der om forfare:
Men ingen haffuer funden den Koes oc faer,
Och faa erre kommen Troldbotterne nær,
For Mørcket oc Kuld hin suare.
Mand meente i fordum der huær var Heen,
Wtyske och Troid, som mangen gjør meen,
At haffue der Skiul oc Leye,
Och Guden, som vocter for deris fortreed,
At findis i samme bod' Egn oc Leed,
Met megen stor Skatt och Eye.
Den gamle Kong Gorm aff Dannemarck,
Hand voffuet der paa vdaff sin Arck,
Hand vilde den Leylighed vide:
Hand sende did Holcker oc Torkild sin suend
Som saadan Sager var væl bekend,
Kom vnder den Lande side.
Och fandt der meget oppaa den fær,
Met Euentyrs Spill forblommet er,
Och synds væl vnderligt være.
Kong Harald Haarraade i Norrig mon' bo,
Hand lystede oc at voffue der paa,
Om der vore Land paa ferre.
Hand haffde saa vide i Græken Land,
Forfarit och holdet sig som en Mand,
Som ingen Norbagge før gjorde:
Och synds at være en vnderlig ting,
Hans eget Rige oc der omkring,
Mand icke forfare torde.
Thi ridde hand vd baade Snæcker oc Skiff,
Hand vilde paa voffue bod' Haffue oc Ljff,
De Græntzer at vide til grunde:

Hand seylede vd fick driffuende Bøer,
Oc sætte saa lenge i Øster oc Nørr,
Til de stoer Mørcken der funde.

141

Dog loed de staa fort driffuende frem,
Saa grueligt Hawsuæll møtte der dem,
Met Nød de kunde sig rædde.
Thi maatte de lægge der' Skibe hen om,
Och tackede Lycken de saa vndkom,
Fandt der huercken Land eller Stæde.
Och den før tuingde all Grækenland
Norrig oc Danmark, Jord oc Strand,
Hand maatte der rømme oc vige:
Siden vaar der i Sanct' Oluffs tjd,
I Frjszland Søhaner, sig toge for jd,
Beseyle de Norske Rige.
Oc effter Kong Harrald, huis rycte var stort
Hans Togh oc Reyse bleff vide sport,
Hand kom saa leddig tilbage:
Da vilde de legge ind større Prjsz,
Ey sky de Suæll, ey Mørck eller Isz,
Men friste der alle Sage.
Thi seyled de vd den samme Kantt,
Som Harald hand sagde, de det aldt fandt,
Met Mørck oc tyckeste taage:
Der faldt oc hoss slig Kuld oc kny,
Met vaaden Himmel, oc stormmende Sky,
Saa moudig de dog fort droge.
Der fick de at høre sligt bulder oc røisz,
Som Himmel oc Jord haffde været løis,
De Skibe begynte at driffue.
Da bleffue de var det Vand løb i Ring,
Om dybeste Suæll som det falt ind,
De vaar bod' om halss oc Liffue.
Deris Staldrødre gick der driffuende hen,
It eniste Skib, som var igen,
Det raabte til Gud saa saare:
Och gjorde der Løffte met grædende taar,
Och brugte saa vden oc inden for,
All fljd met Ancker oc Aare.
Och som de saa holt det, en liden stund,
Der skødis sligt Vand aff dybeste grund,
Som ingen kand tro oc tencke:

142

Det vældede op saa gruelig,
Deris Staldrødris Skib skød det fra sig,
De tenckte det skulde dem sencke,
Saa lættet de Ancker, oc Vandet dreff paa,
Saa vjde forsætte det dem der fra,
Och Naadelig Gud dem frelste.
Saa loed de staa hen Væster oppaa,
Der monne de Lande oc Hawne naa,
Dog de var' ey met de bæste.
De Klipper laa om vjd Haffsens bræd,
Saa høye oc mange, mand gruit der ved,
Som suariste Mur oc Volde,
Och synds aldt som Naturen sell
Haffde skantzet det Land, sæt der it skæll,
Mod fremmet oc Fjenders Skiolde.
Dog saae de sin fordel oc komme der ind,
Saa mange Jordhytter var der omkring,
Saa skjden oc alle saa slemme:
Der laa foruden i sortiste Muld,

Hin klare Sølfklimpper oc rødeste Guld,
De acted ey andet gjemme.
Der fands oc iblant (som huer kunde see)
Megen slig Skatt oc dyrebar Fæ,
Som Torkild hand førde til Lande.
Det Folck faldt paa, oc samled' der Aa,
Saa meget de kunde der bære fra,
Saa loed de at Stranden stande.
Der de forinden i Hytterne laa,
Fornumme paa færde var slig wraa,
De komme huer vd saa lede:
Høye oc grumme, som slæmmiste Troid,
Met suare Hunde, met Buer oc Skiold,
At hæffne saa stoer fortrede.
Dog søgte det Folck, saa jlende Skiff,
Och frælsede baade der' Bytthe oc Ljff:
Foruden en bleff tilbage:
Den grebe de ahn, som Hunden gjør Raa,
Och sleede, oc reeff ham i stycker smaa,
Och sloge met Slynger oc stage.

143

De nicked oc sagde dem gode Natt,
Och lagde der fra met Skib oc Skatt,
Och komme vel hiem til Lande.
De droge til Bræmmen oc gjorde aff ord,
Huur Reysen met dennem baad' gick oc ford,
Huad de lide for stoer vaande.
Och gaffue der Offer som loffuit var,
Bekiende for Klærckene aabenbar,
Seyladtzen til sidste Ende.
Saa bleff det tegnet i Bog oc Scrifft,
Blant andre Mechtige Giærning oc drifft,
Som huer haffuer nu i hende.
Her aff en huer kand klarlig forstaa,
At Asia kand ick Grønland naa,
Som lærde Mends Bøger oc vinde:
Men huor det nu er met Troldbotters Land,
Som ligger oc Grønland vide fra haand,
Wi intet om vist kand finde.
Det stræcker til Øster hen yderst i Nørr,
Huur fra nu alldrig nogen Mand spørr,
Och ingen hen lyster at skiffue.
Haw oc Suæll, Kuld, Himmel oc Mørck,
De vinder at være den yderste ørck,
Som Vandit oc Verden kand giffue.
Huur langt det grændtzer: huem der boer paa
Beest, Troid, eller Menniske være maa
Ved voris tjd ey at sige.
De Gamle haffuer giort sig tancke oppaa,
At effter aldt ont kommer Norden fra,
Som tuinger all Verdens Rige:
Saturnus skal oc i den Norde leed,
Sin dyrebar Skatt haffue graffuit need,
Som faa eller ingen bygge:
Da skulle her være den Ø oc Stæd,
Vnder haardeste Himmel, som faa nu veed,
I Mørckens oc Nattens Skygge.
Huur vnderlig Aander oc Spøger j,
De Hedenske Mechtige Genij,
(Som huer kallit da sin Skæffne)

144

Huiler, oc skickis all Verden omkring,
Och driffuer iblant stoer mechtige ting,

Som Gud giffuer dem til Æffne.
Och for den Eye oc dyrebar Skatt,
Hen vnder de Klipper er nedersatt,
Vdi Ertz oc dybeste Aare,
Da haffuer de Gamle sig ladet forstaa,
De Jordisk' Pygmeer de boer der paa,
Som haffuer sligt Gods at vare.
Derfaare i fordom (sligt var bekend)
Haffuer Herrer oc Konger der' bud did send,
Om mechtige Sager oc geffue.
Och sigis at mangen er kommen der fra,
Met Rigdom, oc Suar de eskede paa,
Som findis i gamle Breffue.
Men det veed Iszland oc Baggerne med,
Der kommer slig Isz tjt driffuende ned,
Mand saae ræt alldrig hans lige,
Enddog det Land ligger langt fra haand,
Dog haffuer forfarit mangen Mand,
Och ville der om saa sige:
Den Isz sig fæster der først om Land,
Oc lægger sig siden saa vide i Strand,
Som ingen Mand ved paa Ende.
Naar Hawit sig heffuer nordost driffuer paa
Saa gjør hand løss, oc vandrer der fra,
Met aldt hand haffuer i hende.
Met suariste Klippe, met Hald oc Steen,
Met Skow oc Træ, met Top oc Green,
Met Dyr oc huide Biørne,
Och tager den Kaass, som Vinden ham bær,
Och støder tjt an paa Iszlandtz Skær,
Hen paa det Nordoste hørne.
Och naar hand fatter der Lhy oc Lhæ,
Stoer Vnder kand mand der høre oc see,
Huor Bølgen oc Isen de bryde.
Voffuen driffuer Styckern' i diunger oc hob
Den samlis der vde, som Klipper oc Skow,
Det Haff hører mand fast skryde.

145

Der flyder iblant suare Træ oc Bull,
Met Isen slais i stycker oc smull,
Och kommer tjt ind for Lande.
Der kommer met Isen saa mangen skøn Biørn
Huider oc større saais alldrig tilførn,
Maa lide stoer tuingsel oc vaande.
Naar hand formercker der Land oc Lhy,
Hand skraaler i den høyeste Sky,
At Himmelen maa ham suare:
At der er sligt Jørll met skrummel oc skrald,
Som Himmelen ned til Jorden fald,
Och Trolde vaar vden faare.
Naar Væired aff Landet er lunt oc magt,
Da falder oc der en vnderlig Jagt,
Met Biørnene, som inddriffue:
Naar hand kand see sin tjd, oc Raa,
Eller Isen smulls oc slais smaa,
Til Landet maa hand sig giffue.
Den Iszlænder ligger i Fiælster oc Høll,
Och seer, oc sicter vel nøye til
Hand kand ham ræt ramme oc dræffue.
Men skiuder hand myste, eller gør ham saar,
Och Biørnen sig siden noget formaar,
Effter Manden saa monne hand stræffue.
Hand søger aldt som den grummiste Troid,
Naar Bonden da vjd sin Værn oc hold,

Stoer Effuentyr kunde de driffue.
Den ene bruger Konst, den anden sin Macht
Och huilcken sin Sag ey holder i Acht,
Paa Pladtzen maa hand strax bliffue.
Men naar Væired oc Vinden saa tilbær,
Saa tager den Isz en anden fær,
Langt Norden for Iszlands Side,
Och driffuer der om i ørken Strand,
Om Huidsærks grund oc Grønlands faruand
Til Natten oc Dagen giørs blide.
Mand vil vel sige i nogen Aar,
Er hand neddreffuen saa megen oc stoer,
At hand skal Haffuit nu demme,

146

Och ligger som anden Biærrig oc Aesz,
At ingen kand ramme den Grønlands kaesz
Mand for dum til Landet kund' komme.
Men Himmel oc tjd, baade Vand oc Vind,
De dømmet at være en vnderlig ting,
Skulde vildeste Strand sig andre.
Och ey holde nu den Skick oc jd,
Som den haffuer giort fra Skabelsens tid,
Och Isen sin Kaass ey vandre.
Det Haff er vjt baade vildt oc bart,
Der er ingen Øer: den Isz haffuer fart
Huorfra, oc hen hand vil driffue:
Och synis, at skulde hand støde oppaa,
Da skulde det skee for America,
Som mon' sig for Væsten striffue.
Icke er nu heller meer Vinters knog,
End for dum, at alle til Grønland drog,
Men heller ringer oc mindre:
Men voffuit paa Lycken oc vocte sin tjd:
Det gaffue endnu vel Kaasen djd,
Om ellers vaar noget at vinde.
Saa holder mand Grønland, som Bagerne fant,
At være en Ø paa Nordiske Kant,
Som bøyer til Væstre Side,
Dog regnis her, ene det Folck oc tragt
Som Norrigis Krone vaar vnderlagt,
De andre wi intet aff vide.

Der Bagen haffde Grønland saa fundit oc bygt,
Och Kaass oc seyladtz falt dennem wtrygt,
Loed de det dog icke bliffue:
Men skibede Aarlig en gang der hen,
Met Landsens nødtørfft, oc hente igen,
Den Skatt de Kongen skuld' giffue.
Hialp sig saa hen i det Hædenske mørck,
Som Beesten hand gjør vdi vildene Ørck,
Til Norrig mon' Troen nemme:
Keyser Karl den store hand lagde paa vind,
Vdi alle sine Riger hen rundt omkring,
Den Christelig Tro at fremme.

147

Hand tuingde Venden oc Sachsers Land
At de gick Gud, oc hannem til haand,
Hand lysted oc Danmark at gæste.
Kong Gøttrich sende ham Breff oc Bud,
Hand vilde ham møde met Skiold oc spiud,
Hans Styrcke oc Manddom friste,
Och rycte saa ham ved Elffuen imoed
Men Keyseren vilde ey holde ham foed,

Loed sig da raade oc sige.
826. Men Loduigh hans Søn, som *Pius* heed,
Hand hialp Harald Klack saa mange leed,
Til Daab, oc det Danske Rige.
Och giorde aff Bræmmen it Erckebispsdom,
Offuer Danmarck oc alle de Riger der om,
Til mørcket oc Natten de vende.
Och da vaar Grønland i Acht oc Floer,
I Pawens, ocsaa i Keyserens Gaard,
Saa vjde mand det da kende.
834. Och Pawen oc Keyseren i deris Breff,
De Bispen *Ansgario* gaff oc skreff,
Der hand fick Bræmmen i hende:
Da skænckte de hannem Apostels Mact,
Offuer Norde Verden, oc all den Tract,
Til ydderste Jordens ende.
Och næffner i Breffuit, de Lande for sig,
Iszland oc Grønland adtskedelig,
Met Ferrø oc andre flere.
Men Danske oc Norske de tenckte sig om,
De vurdit saa lidet de Herrer aff Rom,
De vild' offuer dem regære.
De dreffue vd Harald i samme Stund
Oc tuingde de Christne, slog Kircken i grund
Och acted' ey for en Bøne,
Och bleffue der offuer saa dulle i Moed,
De Bræmmer sielden oc aldrig goed,
Som nappid der aff vel rønne.
Der bleff vel siden møget anuendt:
Men Bisp oc Bræmmen vaar aldt mistenckct
De kunde saa lidet rætte.

148

Men Gud som lawer alltingest bæst,
Hand sende dennem selff bod' Tro oc Præst,
Dog mangen hand monne det vrætte.
996. Der vaar vdi Norge en Konge bold,
Som Grønland oc Iszland haffde i Vold,
Sanct' Oluff Trygesøn hede:
Hand kom vdi Mening oc ræt forstand,
Tog Daab oc Tro vdi Engeland
Stor Ere de hannem betede.
De gaffue ham Bibel, oc lærde Mend,
Vdi de Sager vare vel bekend,
Saa seyled hand hiem til Lande,
Lod sla Hagen Jarel, fick Krone oc Mact,
Bød Folcket at holde i ære oc Act,
Den himmelske Gud oc sande.
999. Kong Suend hannem slog i Øresund,
Och tog hans Rige i samme stund,
Och kom den Lære paa føde,
Erick oc Suend de Jarle tho,
De toge i Danmarck ved Daab oc Tro,
Och fæstede den aff Rode.
Och sende hen offuer den vildeste Strand,
Præster oc Klærcker hen til Iszland,
Guds hellige Ord at fremme.
1000. Da var der gangit, som skreffuit staar,
It tusind aff Guds Søns Naadis Aar,
Der de monne Troen nemme.
1014. Da Suend var død, de Bagger fortrød,
At yde den Skatt vdi Danis skød,
De kored' Sanct' Oluff Digre:
En Tapffer Christen, og Rytther skøn,
Loed lære oc kiende Guds euige Søn,

Dog mangel hand monne det veigre.
1024. Hand myste der offuer baade Rige oc Land,
Som siden gick Knud, Danner Koning til haand,
Met mechtige Riger flere:
Da bleff den Lærdom paa Grønland kendt,
Och mangel Hedning til Gud omuendt,
Oc voxte saa lenger jo mere.

149

Dog stod det en tidlang i toll oc Dag
Før de finge Bisper oc anden slig Sag,
Som Kirckerne kunde forsuare.
Meden haffde de Fædre oc lærde Mend
Som dennem met tiden fra Norrig bleff send,
Som lærde der aabenbare.
Blant andre var Erick en merckelig Mand,
Som gjorde sin fljd met mund oc haand,
At sætte det ord paa Bane.
Men Kircken kunde icke fort haffue sin gang
Thi Folcket gjorde Præsterne megen tuang,
Och prised sin gamle Vane.
Dog bleff de Tidende vide kendt,
At Grønland tog Tro, oc bleff omuendt,
Och Tydskland sig der ved glædde.
De Bræmer som meente der' Kircke bleff øgt
De haffuer det tegnet oc skreffuit høgt,
Gud Grønland slig Naade beteede.
Norsk' Konge det skulle hanthæffue met skiold
Vor slagen, oc Riget i Danis vold,
Det laa dem for langt aff leede.
Der drog oc mange aff Landene vd,
Met Harald Haaraade met skiold oc spiud,
De Engelske Løwer at bede.
Deris Kong var aff dansk Konge køn,
Hand Harald hed var *Godovins Søn*,
Hand lagde dem mesten i Lige.
Der bleff baade Haaraad oc Tosten med
1063. Och mangel skøn Høffding oppaa den sted,
Saa maatte de Nordlændder vige.
Det Aar gick Engeland Danmarck fra,
Som haffde det tient, som skreffuit mon' staa
Tho hundrit Aar oc mere:
De Herrer, som der aff slaget vndkom,
Forbunde sig sammen, oc tenckte sig om,
Huer de sig bæst skulde teere.
De mente det gaff dennem baad' lack oc spot,
Met reffne Trøyer oc lidet got,
At komme strax hiem til Lande.

150

Der bode paa Iszland en merckelig Mand,
Harald hin sorte, saa hede hand,
Hans Søn toge de om hande.
Godred Crouan den Herre heed,
Hand seyled met dem saa langt aff Leed,
De Væsten om Skotland komme.
Der ligger hen i den vildene Sø,
Saa mangel mechtig oc herlig Ø,
Dog somme var leddig oc tomme.
Der findis mod Væsten oc Norden en sted,
Vel fire oc firesindstyffue paa reed,
De gamle *Hebudes* kalde:
Der bode paa Mandø en Høffding køn,
Som Godred hed, Kong Sirichs Søn,
Hand fauffnet dem vel met alle.

De saae de Lande, oc foere saa hen,
Der Kongen vaar død, komme de igen,
De vilde der boe oc bliffue.
1066. De sloge det Folck, tog Landdet ind,
Besætte sig der hen rundt omkring
Der fra kunde ingen dem driffue.
Skotter som gjorde dem offte Wro,
Dem tuingde de hart oc lagde dem paa,
Slæt ingen Seylladtz at driffue.
Och icke at sætte, ved Halss oc Ljff,
Meer' end tre Søm vdi noget Skiff.
Saa lode de Øerne bliffue.
De kræffted' deris Macht, oc stiftede der,
Rige oc Crone, oc Konge fær,
De førde lang tjd met Ere.
Och som de vare aff Nordlands blod:
Saa kende de altid Norsk Konge god,
For Høffding oc høyre Herre.
1098. Kong Magnus aff Norge som barfod heed,
Hand skøtte ey, Landen laa hannem aff leed,
Sin Kongelig Hær did førde,
Och lærde de Skotter at holde goed Fred,
Indtog alle Øer, som nogen der veed,
Hand acted ey huem det hørde.

151

Hand sendde til Irland sin skjden skoe,
Och bød den Konge, som der monne boe:
Hand skulde dem hæderlig bære:
Paa Juledag i sin Kongelig Pracht,
Och kiende hand haffde sit Rige oc Macht,
Aff Norgis oc Øernis Herre.
De Irlændske duner det høyt fortrød,
Men Kongen, som viste sin tarff oc nød,
Loed sig det ræt vad befalde.
Hand suarit: allene ey bedre i haand,
Men før ieg loed forhærie mit Land,
Jeg oed dennem op met alle.
Der Magnus det hørde, hand gaff hannem prisz,
Saa gjør sig oc huer om hand er vjsz,
Naar Machten er aldt for strenge:
De soere gaat Vænskab: den Konge køn,
Troloffuit Siuard Kong Mogensis Søn
Sin kiærste daatter i Senge.
Siden børiet Skotsk Konge met dennem en Pacht,
Kong Magnus at holde i Eye oc Macht,
Til sig oc sin Kongelig Throne:
Alle Øer, som findis vdi den Strand,
Væsten oc Norden hen vide fra Land,
Euerlig til Norrigis Krone.
Saa eignet hand sammen fra Grønland hen om,
Til hand hen ned moed Irland kom,
De mechtige Øer oc mange.
Och da stod Norrig i fæygerste Floer,
Disz' lige her icke i Norden var
Huad Macht oc Vælde kand lange.
At Orloff forsincket Guds Ord oc Sag:
Forlæmpidt vor HERRE paa tjd oc dag,
Det kom vdi gen paa genge.
Hand vacted sin Kircke fra Tyranners vold,
Oc loed den voxte blant Vaaben oc Skiold,
Som Lillien i grønne Enge.
Hand spridde den vd de Lande hen om,
Vnder Norrigis Kongis Herredom,
Paa Øer oc alle smaa Vjge.

1121. Oc Erich paa Grønland lagde haand oppaa
Plandtet paa Vjnland baade Folck oc Tro,
Som er der endnu ved Ijge.
gvd zjridt end Riget met høyre kaar,
Deris Kircker paa den tid til Danmarck var,
Vnder Erchebispen aff Skone:
1152. De finge i Trundhiem baade Bulle oc Breff
Deris Bisp hand bleff en Erchebisp geff,
Offuer all' vnder Norrgis Krone.
Jon heed den Herre bleff vjed oc sæt,
Aff Cardinal Niels, oc giffuen stor Ræt,
GVDS Kircke at fremme saa vjde.
Thi skicket hand strax til Grønland vd,
1152. En Vellærd Mand met visse Bud,
Som skulle i Garde beside.
Hand gaff hannem Staff oc Bispe Hat,
Beskicked hannem Rænte oc Aarlig Skat,
Hand skulle til Trundhiem tiæne.
Den Bisp hed Erich var snild oc klog,
Saa mildelig lagde hand frem sin Bog,
Gud monne sin Aand forlæne.
Hand rørde det Folckis hierte oc Sind,
Saa mangen da randt der taare paa kind
Som ingen Mand før kund' tuinge:
De krøb her vd aff Hytter oc hull,
Reffuen oc skjden som sorttiste kull,
Met Børn oc buskede Quinde.
Met Pile i haand oc Barn oppaa Bryst,
Mand maatte der see baade Jammer oc lyst,
Huer Groffhed, oc Gud de stride.
De stimled oc ringed sig omkring,
Och stode saa graa hen i den Ring,
Som Sielle vid Haffsens Side.
De lagde til øren och liude der paa,
Wi bedre Liff, oc Rige kand faa,
Vid Guds Søns hellige Pine.
Och vinde denne Verdsens Jammer oc nød,
Och leffue vdi den bitter Død
Naar huer maa skillis fra sine.

Och nyde siden Glæde oc Himmerig,
Met alle Guds Børn Euindeligh.
Hoss GVD vdi Engle Skare.
Det arme Folck glæddis oc tenckte ved sig,
Sin ælendigh Skæffne mangfoldeligh,
De lode Heent hierte fare.
Den Glæde hun rørde bode hierte oc Sind,
Saa strømmende randt dem taare paa kind,
De ville sig gjerne bedre.
Och giffue GVD ære, anamme hans Tro.
Den Tienere vilde kun hoss dem bo,
De skulle ham liude oc hedre:
Och ydthe ham aff deris Hytter oc Vraa,
Huad Stranden giffuer oc Landet formaa,
Saa hand skulde nøyes oc leffue.
Och ginge saa frem, huer i sin reed,
De offret ham effter den Christne Seed,
Som HERRE Gud gaff til Effne.
Kiød oc Fisk paa Altere fiæll,
Oc Flæskid aff den fedeste Siæll,
Det skønniste Hoern oc hujde.
Kiortel oc Skiorter aff Seener oc Skind,

De eyede ey nogens Verdsens ting
De loed det jo gierne skrjde.
Den Bisp hand stod oc vndret der paa,
Guds Ord det kunde slig ting formaa,
Hoss vildeste Folck oc groffue.
Hand soer hand skulle der leffue oc dø,
Och lide met dennom baade Glæde oc Nø.
Och racte dem haand och loffue.
Saa bleff den Bisp, oc hans Sæde der fæst
I Garde By, som Landet var bæst,
Och huer sin handel mon driffue.
Siden sendis djd Præst oc Mæssedegn
Och Lærde vdi huer vinckel oc Egn,
Til de monne Christne bliffue.
Mand skreff hen vd til Romere By,
GVD haffde der plantet een Kircke aff ny,
Der glæddis i huem det spurde.

154

Saa bleff det Land baade Biscop oc Stifft,
Antegnet i Romerske Bøger oc Scrifft,
Stadfæsted som det sig burde.
Och indførd vnder all Erchebisp Ræt,
Vnder Jon aff Trundhiem, som nylig var sæt,
Den Rommerske Kircke til gode.
Hand som en Fader for Norrigis Land,
Met Hættland, oc Øerne haffde i haand,
De Christne i Grønland boede.
Siden fulde den Geistelig Ræt oc Low,
Met Bisper at sætte, oc anden slig Tow,
Alltid vnder Trundhiems Kircke.
Och Landet met all sin Plict oc Sold,
Vnder Norrigis Kongis Krone oc Vold,
Som skulle dem styre oc styrcke.
Och naar de Clærcker holdt moude oc meen:
Var Aarsens tjd, oc Søen saa reen
Paa Grønland loed de det kynde.
Den Bisp fandtz villig, spared ingen wmag
Hand acted ey Søe eller andden Sag,
Mæn GVDS oc Øffrigheds yndde.
Och voffuet deroffuer bod' Ljff oc Bloed,
Guds hellige Ord kunde komme paa foed,
Och Menniskens Salighed vindde.
Hand huerffuet sig frihed met Degn oc Præst
At bygge der Kircker huor hand kunde bæst,
Med Landbo oc Grandders mindde.
Dend menige Mand lagde hand derr paa,
De kundde sælff Kircke oc Alttere faa,
Som andre Christne de haffue.
Mand saae sig om huor Landdet vaar bæst,
Huor ded vaar Almuen leyligst oc næst,
Och det kundde sig bæst lawe.
Huerr kaastet der paa, som hand kunde meest
Saa bleef der manggen Kircke reest,
Aff haariste Kamp oc Stene.
Mand bygde da Saldtfæltz Kircke aff grund
Och Særckenesz Kircke ved samme stund,
Och ville vell mangge meene,

155

At Auiosz Kircke bleeff oc dend tjd,
Och Wage Kircke aff Gudelig Ijd,
Lindders Kircke disz sammelunde,
Med Nyndde Closter oc anddre paa Reed,
Som icke er tegned oc inggen veed:

Da Stiffted oc bygd aff Grundde.
Dog som dend Tid vaar simpffel oc baer,
Saa vaar endda vell oc Kirckernis Kaar,
Elænddig, Fattig oc ringge.
Mæn GVD som acter ey daarlig Pracht,
Hand holdt dem dog vdi Ere oc Acht,
Och loed sig dyrcke der indde.
Hand bleeff baade Folck oc Landdet bljd,
Och loed sin Naade paa Dag oc Tjd,
Hæn offuer ald Grønland skinne.
Arbeydet krafftig i liden oc stoer,
Ved Sacramente oc hellige Ord,
At groffuiste Hiertter bleff linne.
Och derr de det Christne Naffn toge ved,
Loed hand deris Naffn offuer Christenhed,
Oprindde oc spredis saa vjde.
Saa Herrer oc Førster, bod' Leeg oc Lærd,
De snacked om Grønland: oc vaar dennem kiært,
At det oc vell kundde ljde.
Dog Reissen derr hæn var farlig oc suar,
Saa bleeff dog Landdet saa kynddigt oc klar,
Huerr viste der om at tale.
Och med sine Fiorder: Sunder oc Vjg,
Med Hawner oc Fiæld adtskedelig,
Da kundde mand det affmale.
Erichsfiord fandtz derr oc Bredefiord med,
Skagefiord oc Meifiord huerr i sin Sted,
Och Eneuardtzfiord dislige.
Londernader, Skage, oc Bærgerfiord,
Aff Lande oc Isefiord ganger oc Ord,
Mand veed oc aff Hanfiord at sige.
Alunbagerfiord hæn Væster paa Land,
Huor der flyder Auer oc Nicefiordtz Vand,
Norduæst er Fjstefiordtz mindde.

156

For Norden er Fæder oc Diuerfiord,
For Sønnden er Torfiord vjd oc stoer,
Derr kand mand oc Boierfiord finde.
Derr ligger oc indden dend dybeste Grund,
Lambretsund och Fossesund,
Med adtskillig Vjger oc mangge.
Inder oc Wderuigh huer for sig,
Och siden Peters oc Wasseuig,
De gjør vell manggen bangge.
Frenbuders Hawn oc Kirchoe Hawn,
Och anddre flere, huerr ved sit Naffn,
Med gruelig Fiæld oc suare.
For Sønnden er Chonfiæld, oc Hanfiældtz Aasz,
Med Giufiældtz oc langen Munderfiældtz Kaasz,
Sduest ligger Trin hin haare.
Afffiæld, Honfiæld oc Diauerfiæld,
Forindden er mangt it Rheap oc Giæld,
Hæn vd imod Væster Sjde.
Hittfiæld i Norduæst oc Skadj i Nord,
Mæn Rodtzfiæld haffuer det Naffn oc Ord,
Dislige mand ey kand vjde.
Dær er oc Nafiæld oc Fiældder fleer,
Som mand hæn vide om Landdet seer,
Och fyldder derr allestæde.
Derr ligger oc Harioldtz Næsz oc Grund,
Med Reff oc Juckler saa manggelund,
Som mand kand ey alle betræde.
Derr vaar oc paa Landdet i førrige Aar,
Een særdelis egen Kongge Gaard,

Som de monne Fosz da næffne,
Djd skulle de Landbo føre need,
Sin Herris oc Konggis Rættighed,
Huerr effter sin Tax oc Effne.
Med meere aff Landssens Leylighed,
Som mand vdaff gamle Drifftter veed,
Som dog ligger nu i duale.
Men naar at Lycken vil drjffuet der hæn,
At Grønland dagis ræt op igæn,
Saa kommer aldt sligt paa tale.

157

Saa errit Gud fordum den Stæd oc Land
At det bleeff kynddigt hoss GVD oc Mand
Och hulddet i Act oc Ere.
Naar derr vaar noget i Norge for haand,
Ded bleeff de Grønlænder kynddet paastand
Ded første muligt kund' være.
Naar Kong' eller Clærck holdt moed' eller Dag,
De lode deris Bisp aldt vide dend Sag,
Och hannem god Tjd paamindde.
Den Bisp hand vilde ey sidde det Bud,
Men gjorde sig færdig, oc seylede vd,
I Trundhiem loed hand sig finde.
Der sad hand met andre, Capitel oc Dom,
Ordeled huad Sager der tuistedis om,
Mellom Bonden och saa Lærde.
Och skicked aldtting met Kircke oc Præst,
Met Altere oc Daab, oc hellige Læst,
At ingen der offuer kærde.
Mand tegned de Bisper, for efftersaffn,
Som endnu findis ved Aar oc naffn,
I Ruller oc gamle Breffue.
Och haabis naar Garde vogner igen,
Den viser oss mange som glæmdis hen,
Och Baggerne allderig skreffue.
1158. Der gangen vor Tusind oc hundrede Aar,
Halfftediesindstyffue oc otte det vaar,
Paa Iszland loed Erich sig finde.
Met Landsens Clærcker oc Bisper tho,
Kom alle Sager i Lawe oc Rho,
Alk baade met Ræt oc minde.
Och var der met paa samme tjd,
At *fundere* oc stiff te aff Gudelig jd,
Det Hellig Feldtz Closter aff grunde.
Och loed sig bruge som Bispen ham bød,
Leed mangan Fare oc Haffuis nød,
Och loed det dog ingenlunde.
1146. Siden døde Bisp Erich aff Soet oc meen,
Och lagde paa Grønland i Garde sin been,
Bisp Arild de djd hen sende.

158

Hand tog i Trundhiem den Bispelig Staff
Der Jon var død oc lagdt vdi Graff,
Aff Erchebisp Øyesteens hende.
Och styredt det Stiff saar nogen Stund,
Forfremmit Guds Ere der mangelund,
Loed Kirckerne hæffde oc bygge.
Der gaffs sig mangan wleylig Sag,
Som kom Guds Ere oc Ord i drag,
Och sætte det flux til rygge.
Hand vor en Herre saa snilder i Sind,
Och bleeff tjt brugt i Victige ting
Mod dem Gud vilde fortrycke.

Och haffde stoer fremgang i all sin Sag,
Och voxte saa længer Dag fra dag,
Vdi hæld, baade Raad oc Lycke.
Da stod det icke i Norge vel,
1155. Kong Inge vaar nylig slagen ihel,
Aff Hagen hin Herdebrede.
Och Erling Skacke den Høffding klog,
1157. Slog Hagen siden paa Stienneuog
Och stod effter Konge Sæde,
Hand lod sig mercke hand det fortrød,
At Clærckene meret deris Eye oc Brød,
Met Stiffter oc faldsmaals Sage.
Hand fandt de Bisper i Bærgen for sig,
Och tiltaled Øygesteen haardelig
Hand torde sig sligt fortage.
Den Bisp hand suaret som Gud hannom and
Det eigner oc bør huer Christen Mand,
GVDS hellige Kircke at meere.
Du veedst vel huad du loffuede mig
Den tid ieg til Riget samtyckte dig
Du ville GVD hielpe oc ære.
Men siden der Bispen ham hulder var
Och hialp met danske Kong Valdemar,
Hans Søn Kong Magnus fick Krone.
Saa bleff alltingest, som det var sagt,
Met Bispen oc Sagefald ved sin Magt,
Och loed alle Sager saa sone.

159

Da kom der Tidend fra Norrigis Land,
At Riget stod effter Kong Mogensis haand,
De skulle hannom Skatten giffue.
Hand vaar en fattiger Skackis Søn,
Thi stod hand effter all Konge Køn,
Hand kunde den slæt fordriffue.
Thi holt Dronning Gunild, Kong Siguar aa,
Met Suerre sin Søn, sig lønlig der fra
Hoss fattige Folck i Gaarde.
Och at ingen skulde det gangids vjd,
Da giffte hun sig: fick Vnas Smjd.
Sligt driffuer tjt Nøden hin haarde.
Dog ymptis der om, hoss mangen Mand,
Thi maatte hun rømme bode Rige oc Land,
Met Smid oc hjn vnge Herr Suerre.
De ginge til Skibs oc lagde der fra,
Oc loede saa vjde at Søen staa,
Som Voffuen oc Vinden vild' bære.
De Hauffnit omsier paa Ferrø Sand,
Der vor Vnas Broder en mechtig Mand,
Opkommen til Bispelig Ere.
Hand sætte sig der met Dronningen ned,
Saa mangen taar hun fælde der ved,
At Lycken var hende ey bedre.
Bisp Roer sætte Suerre til Scholegang,
Leed Frost oc Kuld oc anden slig tuang,
Som fattige Børn de pleye.
Hand voxte oc kom til Alder oc Aar,
Der viste ey nogen i Verden vaar,
Andet Vnas mon' Sønnen eye.
Omsier hand bleff baade Vjsz oc klog
Kunde læse oc siunge i Mæssebog
Til Præst vil Bispen ham vje.
Hans Moder fortyckte hans Byrd oc Bloed
Det skulde saa sørgelig gaa vnder foed,
Dog torde hun ingen det sige.

Hun veenit oc gaff sig beskelig,
Och holdt alltingist dog stille hoss sig
Det kunde ey mange mercke.

160

Der Suerre det acted hand spør hende ad:
Jeg tenckte min Moder skulle være glad,
Mig thimis som andre Clærcke.
Ach, suarede hun, den Ere er goed,
Men maatte dig skee, effter Byrd oc Bloed,
Dig sømmet vel Norrigis Krone.
Kong Siuard hand var din Fader bold,
Kong Mogens tog fra oss met Mact oc vold
Bode Land och Kongelig Throne.
Suerre hand stoed oc vndred' der paa,
Enddog hand kunde da lidet formaa,
Dog var hand fredig i sinde.
Det tage sig huad det kand for hæld,
Jeg skiffter ey Norge for Præstegiæld,
Den stund ieg Liffuet kand vinde.
Och kaste der strax baade Kiortel oc Bog,
Och gænnisten offuer til Norrig drog,
Fandt Landet i vilde rede.
Mellom Jarlen oc Kongen var hemelig had
Der skede saa mangt it blodigt Bad,
I Riget der allestede.
Kong Mogens hand gjorde Kong æeth meen
Och slog paa Rhe Kong Øygesteen,
Met Bircebender hin hulde.
Det Folck var Kongernis Slect saa tro,
Forlode der offuer bod' Hustru oc Bo,
Och Krien de effterfulde.
Och der nøed icke Fred eller Lhy
Da holdt de Skowen saa langt fra By,
Dem kunde slæt ingen tuinge.
Der Klæderne sleedis oc rynddede hen,
Aff Birken flaade de Næffuer igen,
Om Benen mon de den binde.
Och kaldis der offuer Birckebeen,
Vdturit aldt ont, som haardeste Steen,
Før de der' Herre vild' sujge.
De som vndkom hyldet Suerre igen,
Och dreff omsier den Sag der hen,
Hand kom til Norrigis Rige.

161

1178. Hand lagde i Sogn Kong Mogens ned
Ercebisop Øygesteen gruit der ved,
Dog motte hand hannom oc tiene.
Siden slog hand den Kulunger Hærr
Som løyg sig at vaere aff Konge Fær,
Och fick saa Kronen allene.
1177. Der met gick Grønland oc vnder hans hand,
De skattet oc skylled ham alle Mand,
Huer effter sin Bo oc Haffue.
1183. Døden hand kom met Sygdom oc Meen,
Och lagde ned Ercebisop Øygesteen
I Trundhiem sattis i Graffue.
De kalled djd Erick fra Staffanger hen,
Och sætte Niels Arnesøn der igen,
Kong Ingis halffbroder met Ere,
Saa drog da Erich aff Riget til Rom,
Tog *Pallium* der, oc igen kom,
Bleff dog icke lenger derre.
Kong Suerre vilde mindske hans Sagefald

Thi loed hand hannem baade Kircke oc Kald
Hand vilde ey met hannem trætte.
Och reyste til Danmarck saa hemmelig,
Fandt Erchebisp *Absolon* der for sig,
Hoss hannem hand sig nedsætte.
Saa korid de Bagger vdi hans Sted,
En anden Herre, som Atzer hed,
For dennem oc Grønland at raade.
Oc gaffue hannem høyeste Kircke Ræt,
Offuer Bisper oc Præster, som der var sæt,
GVD Kircken oc dem til gode.
1205. Da døde Kong Suerre oc lagdis i Jord,
Och Hagen hans Søn teedis Ere stor
Mand gaff hannem Spjr oc Krone.
Da voxte Bisp Arild paa Grønland var
Med Tiden til temmelig Alder oc Aar,
Dog ville mand hannem ey skone.
Hand keedis fast ved den Grønlands Fær,
Eller (kand skee) var bedre vær,
Hand lysted i Norrig at bliffue.

162

Baade Bisp oc Bagge de vndte ham væll,
Thi læskid de gierne hans møde oc Træll,
De lode ham til sig skriffue.
Der bleff da i Hammer først stiftet oc sæt
It Bispelig Sæde met Pawelig Ræt,
Det lode de hannem tilbyde.
Hand tog der ved, oc nøyedis væll,
Och flytte fra Grønland met Boe oc Pæll,
Sin Lycke vilde hand nyde.
1204. Och strax der effter det andet Aar,
Da døde Kong Hagen och lagdis paa Baar
Bleff Prachtelig førdt til Jorde.
Der var da mange aff Konge Bloed,
Och huer for sig effter Riget stoed,
Och Landet stor Skade giorde.
Guttorm och Inge vare stackit tjd,
Och Døden bleff Hagen Jarell wbljd,
Saa vilde Jarll Skule regære:
Kong Ingis Søn, som Guttorm hed,
Met Siuord Ribbing, oc andre mand veed,
De ville oc Krone bære.
Kong Hagens Søn var vnger oc blu,
Thi haffde huer til baade hierte oc hu,
Ham slæt fra Riget at trenge.
Thi stod det ilde i Landene om,
Mange Byer bleff øde, oc Husene tom,
Huer Mand leed megen Elende.
Der Herrerne saae det saa monne gaa,
Det vill' oc til dem met Tiden naa,
Met menige Landsens Skade:
De sincked ey lenger at sætte i Dag
Men heller met Lowen skille den Sag,
Och lade saa Rætten det raade.
De gaffue den Sag en Bonde Søn,
Gunner Grionbag hed, en Lawmand køn
Hand skulle den skønne oc skille.
Hand skøtte ey Herrernis Vold eller Blod,
Ey Bisper ey Clærcker stod der imod,
Hand viste slæt ingen til ville.

163

Men tog den Norske Low vdi hand,
Dømde vnge Herr Hagen til Rige oc Land.

Och Norrigis Krone at bære.
Saa bleff hand en Konge strax korid oc kend,
Och Skule gaff hannom sin Dotter i Seng
Saa lidet det værdt monne være.
Hand viste Kong Suerre vor Bispern' imod
Och bleffue hans Søn ræt aldrig god.
Dog de maatte Machten vjge.
Men kom der nogen kurre oppaa,
De skulle saa snarlig falde ham fra,
Och lægge ham slæt i Ljge.
Hand holde met dem, vnder hoóiken i Lønn,
Och vor den første der nappid aff Rønn,
Och myste bod' Ljff oc Lande.
Det gick oc flux met Bisperne om
Den ene hand døde, den anden hand kom,
Det kunde ey lenge stande.
1209. Bisp Jon paa Grønland hand døde oc hen,
Der kom en anden hed Jon igen,
Som Atzer aff Trundhiem vjde.
1218. Kort døde oc Atzer, och Thoure fick Macht.
Bode Norrig oc Grønland bleff vnder ham lagt,
Met Bisperne der besjde.
Da kom der Tidend oc visse bud,
At Engelandtz Konning hand rystede vd,
Fem hundrede Skib i Flode.
Och gæstede Irlandtz Konge der med,
Hand sparit ey Øer, ey nogen Sted,
De maatte ham gaa til fode.
Da giorde hand Mandø, oc andre der om,
Som laa vnder Norrigis Herredom,
Ved Folke en dræffuelig Skade.
Der Jon paa Grønland spurde der fra:
Døde hand oc hen, oc lagdis paa Straa,
Och Helge fick Kircken at raade.
1219. Erchebisp Thoure i Trundhiem sad,
Hand bleff der effter ræt alderig glad,
Stor Soet tuingde ham til døde.

164

De kallede Guttorm vdi hans Sted,
Och gaff hannem Kircken oc Stictid med,
GVDS hellige Hiord at føde.
Hand sad kun stacked paa Elleffte Aar,
Saa faldt han oc aff oc lagdis paa Baar
Och Peder fick Trundhiems Sæde.
I hans Tjd sad Norrig oc Grønland i Ro,
Huer Mand de meeret der' Haffue oc Bo,
Och leffde met Lyst oc Glæde.
Siden burdis paa Øerne indbyrdis Krj,
Mellem Oluff oc Godred, de giorde der j,
Hin anden wbødelig Skade.
Kong Oluff slog Godred oc var saa slæm,
Tog fra ham Øyne oc Mande læm,
Hand skulde ey Arffuing lede.
Och lagde saa Regnald sin Broder need,
Met Herre Skiold paa Tingeualle Heed,
Och seyled sig saa aff Lande.
Til vnge Kong Hagen i Norrigis Land,
Oc ville der tage vdaff hans hand,
De Øer i Væster Strande.
Men Kongen misztyckte hand var saa jld,
Oc viste ham ringe og lidet til vild,
Hand vilde for Landet selff raade.
Forlænnit det een sin egen Mand,
Huszbach Omundsøn vnder sin hand,

Met Kongelig Spjr oc Naade.
Djd seyled met hannem saa mechtig een Hær
Kong Oluff vaar sielffuer vdi den Fær,
De Bagger til liden baade.
Paa Bothø bleff Huszbach slagen ihiell,
Mand mener met fulde vel lidet skell,
Det kunde vel Oluff raade.
Saa bleff de Øer paa nogen tjd,
Vnder Oluffs haand paa Kong Hagens ljd
Dog det varit icke lenge.
1230. Da seyled Bisp Helge fra Grønland ned,
Til Iszland at tage sin Kircke besked.
Som Peder aff Trundhiem djd sende.

165

1231. Och strax der effter det andet Aar,
Bleff Erchebisp Peder bod' gammel oc suar,
Och lagdis paa Sottesenge.
Der hand vaar død, oc lagdt vdi Graff,
Fick Thoure hans Stict, oc Biske Staff,
Och Norrigis Kircker i hende.
Hand sad allene paa fire Aars tjd,
Saa bleff oc Sygdom hannem wbljd,
Och lagde ham, ned vnder Mulde.
Der effter kom Siguard en tapffer Mand,
Hand soer met menige Norrigis Land,
At værre Kong Hagen hulde,
1237. Da døde Kong Oluff oc Harald hans Søn,
Hand drog til Norrig met ydmyg Bøn:
Hand maatte de Øer beholde.
Kong Hagen vel tycktis, hand gjorde saa,
1239. Hand gaff hannem stærcke Breffue der paa,
At Egne dem vnder sin Volde.
Hand voxte oc bleff en mechtig Mand,
Oc holdt det Rige til Norrigis hand,
Och haffde gaat hæld hoss alle.
1246. Den Engelske Konge holt hannem oc i acht,
Och gjorde met hannem slig Bund oc pacht,
Hand vilde ham aldrig vndfalde.
Da haffde Kong Hagen (som skreffuit staa)
Styret aldt Norge i tredeue Aar,
Foruden baad' Spjr oc Krone.
Thi sende *Lucius* Pawe djd,
Sjn Cardinal Wilhelm, forhandle met fljd
Slig Rigens Sager at sone.
Aff hannem tog Hagen baade Krone oc naffn
Och holt sin Krønning, som vide gaar saffn,
Slig stod ey i Norrige føre.
Det Pawelig Bud, var Riget god,
Gaff Norge oc Grønland slig Rættebod,
Som de haffde alderig støre.
Der Hagen paa Øerne spurde der fra,
Det monne saa vel i Norrig staa,
All Lycke gick dennem til hende:

166

Och hørde Kong Hagen hand haffde i Vold
En voxen Daatter baade Deylig oc bold,
Sit hierte hand der hænuende.
1249. Hand ridde sig vd met Folck oc Skjff,
Forlængdis at see det vnge Ljff,
Til Norrig saa lod hand stande.
De fauffnet den Herre, som da var skick,
Bode Konning oc Dronning ham hærlig vndfick,
Der hand kom did vnder Lande.

Hand stillet sig ahn met ære oc tuct,
Hans lader stode vel, hand ord fulde smuct,
Der glæddis i huem det hørde.
De vndde ham alle, som de kunde best,
Men Konningens Daatter dog allermeest,
Dog hun det hemeligt førde.
Det vendde sig dog saa vnderlig,
Huldt hierte kand alldrig dølle sig,
Det lader sig jo tilkiende.
Der Kongen det merckte hand syntis det vell,
Det Ecteskab kunde vel følle skæel,
Och tog sig den Sag for hende.
Forsamled sine Herrer, lod høre der paa,
De vnge tho gaffue hin anden sin Tro,
Tilsammen at dø oc leffue.
Saa gjorde de Bryllup, som skicken var der,
Met Kongelige Pracht oc Bruddefær,
Fick dyrebar Skatt oc Breffue.
Beridde saa Snæcker oc drabelig Skjff,
Den Herre oc saa hans vnge Ljff,
At seyle paa hiem til Lande.
Der lysted saa mangen vnger Suend
I fremmede Riger var vbekendt,
At see huor der monne stande.
Och som det slig Herrer eigne bør,
Med Ridder oc Suenne Jomfruer oc Møer
Saa gladelig drog aff Gaarde.
Der fulde dem ned paa huden Sand,
Baade Fader och Moder oc mangen Mand
De feldde saa modige taare.

167

De toge Affskeed, och lagde der fra,
Och vunde saa op deris Gyldene Raa,
Och sætte at Søen saa vide.
Der de vare kommen langt vd fra Ø,
Der møtte dem Storm oc stærcken Sø
Den Bølle hun dreff saa stride.
Der hialp icke Styre, ey Ancker, ey Thow,
Men maatte der flacke baade til oc fra,
Leed Angist oc megen stor Fare.
Vnder Radland ympis stor lling oc Haul,
Der gick de i Grunde met Top oc taul,
Den deylige Brude Skare.
Der kom icke fra nogen Verdens Mand,
Stor hiertens Sorrhig gick Eldren i haand
Slig Lycke fald dennem til mode.
Der veened sig alle saa sørgelig
Konning oc Dronning bod' Fattig oc Rjg,
Som der vdi Landet bode.
Saa tog Harald Don Kong Godtredtz søn,
Enddog hand var hans Slect oc Køn,
Hans Øer oc mechtige Rige.
Kong Hagen aff Norrig hand det fortrød,
Hand greb hannem fangen oc gjorde ham nød
Hand vilde sin Herre saa suige:
Da der om til Grønland kom Tidend oc ord,
Vor aldt Bisp Helge lagdt i Jord,
Til Trundhiem de Buddene sende.
Oc bad Bisp Siguard der om en Mand,
Som kunde staa for deris Kircke oc Land,
Och Troen dem rættelig kiende.
Hand sende did een, Bisp Niels hand heed,
Hand føyet sig effter det Folckis seed,
Met limfældig ord oc snilde.

Thi bleff den menige Mand hannem god,
Och hialp baade hannem oc Ordet paa fod,
Alltingist gick dennem til vilde.
Lycken var Norrig oc Grønland da god,
Ingen Verdens Høffding var dennem imod
Och ingen Mand gjorde dem møde.

168

De hulde met Danmarck slig Bund oc pact,
De Riger skulde met fællitz Mact,
Wuenner oc Voldsmend øde.
Kong Hagen hand giord' oc got Frendelaff:
Gaff Mogens sin Søn vdi Ecteskaff
Kong Erichs Daatter hin bolde.
Och Hagen hans anden oc Eldste Søn,
Fæste sig vdi Suerrig een Frøken køn,
Byrge Jarels Daatter i Volde.
I fremmede Riger hans Rycte oc stod,
De Rommerske Keysere vaare ham god,
Meest Frederich den Anden hede.
De Lybske de vilde oc være med,
Och gjorde da Norske saa mangen fortred,
Det lod hand Keyseren vede.
Hand skreff bode dem oc Kongen til
At lod' de ey slig offuermods spill,
Hand vilde dem det vel kende.
Och lættelig affstaa all Frjhed oc Ræt,
Mellem dem oc det Rommerske Rige vaar sæt:
Den Norske Konning i hende.
Thi sende Kong Hagen vd Herrer sin
Hin Rige Herr Amund oc Aschatjn,
Den Sag til Endde at driffue.
1251. Der de kom i Walland, var Keyseren død
Der met bleff oc deris Anslag ød,
Och lod det saa siden bliffue.
Bisp Siguar aff Trundhiem hand bleff oc suag,
Och leffde der effter kun stackid Dag,
Det gjorde Kong Hagen stor quide.
Hand elskte oc haffde ham inderlig kiær,
I Crøning oc anden slig Herrefær,
Gick hand hoss hans Kongelig Side.
1256. Saa fick da Selle det Erchebispsdom:
Och *Confirmatz* vdaff Pawen i Rom,
Offuer Grønlands oc Norrigis Clærcke
Da kom der Bud det samme Aar,
Fra Spanier Konge, til Hagens Gaar,
Met mechtige Herrer oc stærke.

169

Fra *Alphonso* den Tiende aff det naffn,
Der fick effter Vilhelm, som vjde staar saffn,
Den Rommerske Crone i hende.
Hand vaar en Herre saa Visz oc klog,
Haffde dapffert til Grunde studeret sin Bog,
Saa møget hand der paa vende.
Paa Himmels løb Ene, i Guld oc Sølff,
Fyrretyffue tusind' Gylden mand sige vil,
Och lod sig end der hoss høre:
At *Astra* skulde giffue ham mere Acht,
End Rommerske Rige met all sin Macht.
Som de monne ocsaa giøre.
Thi lod hand det Rommerske Rige gaa hen,
Och sætte sig ned hoss Blick oc Pæn,
Som laa ham langt mere i sinde.
Loed regne oc skriffue met stor wmag

Sine kaastelige Taffler oc anden slig Sag,
Mand kand hoss Clærckerne finde.
I Lægekaanst gjorde hand ligerujsz,
Och bær met Ære det naffn oc Prjss,
Hand gaff oss de Kaauster i Volde.
Hand haffde i Senge en Dronning saa ven
Violenta aff Arragonien
Kong Jacobs Daatter hin bolde.
Hand fick hende misztenckt oc actede paa,
At skiude hende aff sin Kongelig Bo,
Som hand meente met god Effne.
Hand vaar en Herre saa mechtig oc god,
Herkommen aff gamle Gotters Blod,
Och vilde der friste sin Skæffne.
Thi sendde hand vjde aff Riget vd,
Til Norrigis Konning sin sendis Bud,
Och lod om hans Daatter bede.
Frøken Kistene hed den Lillie Vand
Hendis Fader gaff hende de Herrer i haand,
De førde hend' langt aff Leede.
Der de komme frem, de fauffnedis vel,
Men der det beuisis met redelig skel,
Den Dronning wskyldig at være.

170

Hand meget fortrød den Wræt stor,
Och straffed dem hart hende kom i ord
Hand vilde hend' ey ombære.
Saa gaff hand sin Broder en Geistlig mand
Erchebispn til *Hispal Philippus*, hed hand
Den Eddelig Frøken til Ecte.
Den Bisp hand lagde hen Bog och Staff,
Och gaff sig met hende i Ecteskaff,
Hand meente det ocsaa GVD tecte.
Alphonsus lod rede sligt Brøllup til,
I Spanen (mand det vel sige vil)
Vaar aldrig før dettis lje.
Hand gaff den Frøken paa Brudebenck,
Land, Borrig, oc Fæste til Æris Skenck,
Som findis end i det Rjge.
Valdecornen met allt sit Eye oc Gods,
Aluam, oc mectiger Fester der hoss,
Met Folcket som der om bode.
Mand vil det sige (dog oss er wkend)
I Castel at leffue oc erre end,
Deris Eddelig Æth oc gode.
Erckebisp Selle da lagdis i Ljg,
Lod Egner Stictet effter sig.
Met Bulle oc Pawelig Breffue,
Stadfæstis ham all den Kircke Ræt,
Offuer Norrig oc Grønland føre vaar sæt
Ved mechtige Herrer oc geffue.
Da burde de Ølender klammer och Kjff,
Det kaasted den mechtig Kong Hagens Ljff,
Dog hand vdaff Hællsoet døde.
Hand slog de Skotter, oc gjorde dem vee,
Beskicked paa Øerne Konger tre.
At læske ham ved slig møde.
Och seyled der fra til Ørckenø
1263. Der bleff hand suag oc siden dø,
Och lagdis vdi Bærgen i Graffue,
Da faldt met hannem, oc segnede need,
Ald Norrigis fordum Hærlighed.
Som kom ey siden i laffue.

Kong Mogens hans Søn, fick Riget i hand
 Vaar klog oc raadig: men ingen Krigsmand
 Loed Øerne gaa sig aff hende.
 Hand gjorde met Kongen aff Skottland slig pact
 Hand skulde dem haffue i Vold oc mact
 Och giffue de Norske Penge.
 Fire tusind Marck Stærling det første Aar,
 Och siden Aarlige men Værden staar,
 It Hundrede vden all trætte.
 Dog holdt hand sig frj, som hand haffde før
 Hættland oc der til Ørckenøer,
 Som hører til Norrig met rætte.
 Siden lagde hand ned bode Leding oc glauffn
 Och acted ey Ridderspill ved en Auffn,
 Tog Lowen oc Bogen i haande.
 Graagaassen Sanct' Oluff hand skreff oc gaff,
 Den lode hand rætte, oc sette i laff
 Som tiden da var i Lande.
 Hand skreff sine Jarle, den Norske Hirrskraa
 Som Danske lod siden paa Prænten gaa,
 For stackedt i vore tide.
 Och meente det skulde saa bliffue sig læt,
 At raade sine Land allene met Ræt,
 Dog hand drog ey vd at strjde.
 Men der hans Affuindsmend det fornam,
 De actedt at være sig ringe Skam,
 At holde sig flux til rygge.
 Och haffde der offuer i sine Land,
 Huor de hannem synderlig laae fra haand,
 Faa Vænnere oc ingen trygge.
 Bisp Niels paa Grønland hand gick da aff,
 Och Oluff hand fick hans Stict oc Staff,
 Som Erchebisp Egner did sende.
 Paa Reysen kom hand vnder Iszland i Haffn
 Vdrætte met Bisperne Kirckens gaffn,
 Som Egner gaff hannem tilkiende.
 Bisp Magnus aff Skallholdt bleff der ved glad
 Saa gjorde oc Brander i Hola sad
 De fauffnede vell hans komme.

Der allting var rycted, oc hand seyled aff,
 De soere hin anden gaat Naboskaff
 I disse tre Biscops domme.
 Der hand omsier kom hiem til Land,
 Der børies Wuilde blant menige Mand,
 Som diærffuelig sig opsatte.
 Enten de var icke Bispen god,
 Eller hand stack i dennem Sind oc mod,
 De vild' ey til Norrige skatte.
 De Skibe kom hiem var ledig oc tom,
 Kong Magnus hand vurdet der lidet om,
 Paa Grønland vild' hand icke stride
 Men lod det sin Suoger Kong Erick forstaa
 At vilde hand voffue der noget paa,
 Det kunde hand fulduel lide.
 Kong Erick hand synds det var icke got,
 Men gaff baade Danmarck oc Norrig spot,
 Mand skulde saa lade det bliffue.
 Kong Magnus haffde hans Fræncke i Seng
 Skulde Grønland bliffue saa slæt henuend,
 Til Børnene vilde det striffue.
 1264. Thi gjorde hand vd en mechtig hob Folck,

Och fick dennem bode Snæcker oc Holck,
Met Vaaben som der til hørde.
Och lod dem saa seyle, som de finge bør
Om Norrig oc Iszland, til Væster i Nør
Den Kaaess dem til Grønland førde.
Der sætte de Folcket saa snart for Bord,
Der vor ey paa færde ræt mange ord
Før mand lod Fænnicken flyffue
Der Grønlændder saae de blancke Suærd,
Hørde Trummen oc Lærmen oc anden slig færde,
Begyndte sig fast at grye
De meente det var den lædigste Troid,
Som glimmed i Marcken, oc gaff sligt skrold
Mod ham kunde de icke stande.
Thi loed de sig sige, oc bade om Fred,
Den Bisp hand gjorde oc sit der ved,
At Landet gick dennem til hande.

173

Saa maatte de suærre, oc gjøre dem Eed,
Och giffue den Skatt, som føre var seed,
Der effter til Danmarcks Rjge.
Och kiende Kong Erick Glæpping ved naffn
For Herre oc Konge, oc ramme hans Gaffn
Och hannem ræt allderig sujge.
Huer Mand hand skattet, som hand formaa
De ladde deris Skib oc seyled der fra,
Och lode ad Danmarck stande.
Kong Erick sig glædde, at det saa gick,
Baade Land oc Skatt aff dennem vndfick,
Dog Magnus sin Suoger til hande.
Och lod det bliffue, som det vaar føer,
Vnder Norrigis Rjge met andre Øer,
Dronning Ingeburgs Børn at nyde.
Och siden sad Grønland stille oc quær
Begyndte ræt alldrig slig fore oc fær,
Sin Skatt lod' Aarlige yde.
Erchebisp Egner i Trundhiem var
All Norgis oc Grønlands Kirckis forsuar
Hand bleff da lagdt vdi Jorde.
Saa gaff mand Hagen bode Kald oc kaar
Landet oc Kircken at stande for
Met Daab oc GVDS hellige Orde.
70. Fra Øerne fick mand sørgelig Bud,
Skotsk' Konge slog dem med Skiold oc spyd
Dog de vare da hans egne.
Nedlagde der meest all Konge Æth,
Som haffde lang tjd de Lande besæt,
Der maatte saa mangen blegne.
1271. Saa døde oc Hagen i Trundhiem sad,
Och Jens fick Stictet som Pawen hand bad
Met Erchebisp Naffn oc Ere.
Ved den tjd faldt slig Vinter oppaa,
At Haffuet det laa, som stærckeste Bro
Saa mangen Mjl kunde det bæere.
Mod Vaaren der Vinteren gick oc skreed:
Bleff der slig Isz, som ingen Mand veed,
At sige i Mande minde.

174

Hand dreff hen ind i Voffue och Vær,
Nordost paa Iszlandtz Grund oc Skær
Som hand vilde Landet tuinge.
De Diunger de kom, som Skyen hin graa,
Saa mangen huid Biørn vor der oppaa,

Som mand monne lystelig beede.
Der Folcket det saae, de tenckte sig om,
Vist er der Lande som disse fra kom,
Huem der vilde effter leede.
Och seyled vd i Øster oc Nør,
Och haffde vel Vind, oc driffuende Bør,
De voffued' allt det de kunde.
Dog finge de der alldrig det Lande i sict.
Men vildis i Taage, oc andet sligt
Som tuingde der mangen til Grunde.
Saa maatte de lade den Kaaess bestaa,
Och ville dog visselig sige der fra,
Der er end vist Land for haande.
Och menis vel Grønland kand være saa rom
At striffue saa vjt i Øster her om,
Och giffue dem der de Lande.
Och maa sig være huor være maa
Nordost den fører vis Tidend der fra,
Met Isen oc huide Biørne:
At der er end Land oppaa den Sted,
Som icke mange vdi Verden ved,
Paa yderste Jordens hiørne.
Och seer der inden GVDS vnderlig macht
Den ringe Verden oss vnder er lagt,
Och alle fast effter stræffue.
Oc er omsøgt mange Tusinde Aar,
Hun haffuer endnu baade Vinckel oc vroer
Langt fleere end mand kand dræffue.
Och haffuer for øyne: GVD oss forseer,
Hand haffuer her skicket langt tusinde meer,
End trangen oc tarffuen kand sige.
Huor daarlig at mangen hand er vdi Sind,
Vil Gud begribe och alle ting,
Och veed dog ey Verdens Rige.

175

Disz' døde Kong Magnus, som Norge forstod
1280. I Bærgen mand hannom begraffue lod,
Och Erick hans Søn fick Krone.
Herr Auden Hestekorn dreff det saa,
Hand *Isabelam* til Ecte mon faa,
I Seng oc Kongelig Throne.
Da skreff Jon Gelker den Iszlandtz Low,
1281. Mellem Præster oc Grander, oc anden slig tow,
I Bøger oc klare Breffue.
Mand vil oc sige, den Low bleff sendt,
Hen offuer til Grønland: der kyndet oc kend
Huor de skulde redelig leffue.
De Clærcker oc Jarle begyndte stort Had,
Och loffuit hin anden mangt' berthings bad
Naar de saae der til Effne.
Thi klaget de Bisper, sligt høyt for GVD,
Och førde de Herrer i Kirckens Forbud
CHRIST' skulle sligt wræt hæffne.
Biørn Erlandsøn tog det ringe i Acht,
Hand meente naar hand haffde Vælde oc Macht
Hand skøtte ey Præste vrede.
Hand oprørde Allmu och Eddeling
At legge der paa baade Macht oc vind,
At hæffne slig stor fortrede.
De Bisper misztyckte sligt Grandelauff
De toge deris Bog, oc Pillegrjms Stauff,
Och vandret hen vd aff Lande.
De lidde langt heller all Sorrig oc Nød,
End haffd hoss Spotteren Rjgdom oc Brød

Och Vrede hoss GVD den sande.
De Tydske fick Aarsag oc Effne der til,
De rættit de Bagger it andet Spill,
For dem vilde de icke rømme.
De gjorde det Land stor Skade oc Last,
Indbyggerne hadit hin anden fast,
Saa suæctis det Herredømme.
Mange gick Sorrig oc Wlycke i hand,
Hjn milde Herr Alff, den Eddelig Mand,
Faldt i Mord, oc Kongens Vnaade.

176

Och lagde saa vd paa vildene Sø,
Och gjorde der mangen Fattig stor nø,
Kom selff bod' i Sorrig oc Vaade.
Greffue Jacob aff Halland, Kong Erick slo
Var da vddreffuen fra Land oc Bo,
Hand fick hannem Folck oc Skiffue.
Sætte Mars Sthj paa Hiælm, oc seyled hen om,
Giorde Øerne skade i huor hand kom
Och sparet fuld faa vdi Liffue.
Til Danske de heffnet oc straffit det Mord
Greffue Jacob, Mars Sthj, oc flere haffd' giort
Met Rætten oc skarpe Suærre.
Saa bleffue oc Norske wfællig der med
Mand slog paa dennem i allen Sted,
Det bleff jo lenger jo værre.
Omsier dreff Danske, Herr Alff paa grund
Och fanget ham selff i Øresund,
Saa meget ont maatte hand døye.
1285. Hand myrde saa mangen i Fielster oc Skiul
Thi maatte hand klæde bod' Steyle oc hiul,
For Hællsingøhr paa de Høye.
Der Baggen hand merckte, det saa vilde gaa,
Och meget værre dem for monne staa,
De klagede fast sin Vaande.
Fortrød deris Synder oc store Bræck,
Giorde Plict oc Bod vdi Aske oc Sæck,
Som da var seed vdi Lande.
De kalled deris Clærcke, som før drog hen,
Tilbage til sig vdi Riget igen,
De vilde dem gierne høre.
Och da de finge it andet mod,
Bleff GVD oc Lycken dem gænnisten god
Som den vaar nogen tid føre.
De førde paa Danmarck languarig Krj:
Saa mangen skøn Hældt bleff der vdi,
Och gjorde der mechtig Skade.
Och holt det saa hen, Kong Ericks tjd,
Och acted det ringe, men Lycken var bljd,
Paa fremmede Riger at hade.

177

1299. Der Erick bleff død, den menige Mand,
Gaff Hagen hans Broder det Rige i haand
Och Norrigis Krone at bæere.
Hand vaar en Herre saa milder i Sind,
Hand laffuit sit Rige, oc alle ting,
Som raaden vor best paa ferre.
Da sad Jorunder i Trundhiems Stict,
Det vor de Grønlender sørgeligt,
Deris Bisper døde for fode.
1308. Berthil oc Gregers, oc Anders med,
Saa kom *Torderus* vdi den Sted,
Bode dennem oc sig til gode.

Liunjld gjorde mange stor Skade oc nød,
Da brendde oc Skalholtz Kircke til Glød,
Det Folck kunde neppelig slippe.
Der kom oc siden slig Storm oc Blæst,
Som mand haffde alldrig før hørt eller læst,
Dreff Halden aff høyeste Klippe.
Den Aske hun føg saa vjde om Heed.
Mand mener GVD lod sligt regne need,
Det arrige Folck at tuinge.
Der fulde oc effter en Vinter saa haar,
At Isen laa mesten det hele Aar,
Før hand vilde thøe oc suinde.
Der Torder paa Grønland fick laffuet sin Sag,
Da gjorde hand sig den store wmag,
Och lod sig til Norrig sætte:
Och handlede der sin oc Landsens huærff,
Hoss Konge oc Bisp effter Tid och Tærff,
Och skaf fit alltingist i rætte.
Da vor Bisp Jordunder kort død hen,
Och Eiluff sad i hans Sæde igen,
De gjorde ham megen Ere.
Mand bød hannem holde Norsk' Kirckis skick
Bode Clærcker oc Bøger hand met sig fik,
Huor de skulde Mæsse oc lære.
Da fæste Kong Hagen en Dronning god,
Aff Rupjns Stamme och Ryds Landtz blod,
De Hænse Stæder til mode.

178

Och gjorde met Danske Forbund oc Fred,
Och gaff sin Daatter, som Ingeborg hed,
Hertug Erick i Suærrige bode.
Hans Broder Waldemar fick hand i Vold,
Sin Broders Daatter en Frøken bold,
Dog kunde sligt lidet baade.
1317. Kong Byrge deris Broder, dem fanget met Sujg,
Och sualdt dem til døde saa sørgelig,
Sig selff til Sorrig oc Vaade.
De Suendske de dreff ham aff Riget vd,
Slog Magnus hans Søn met Skiold och Spyd
Saa gick hans Æth vdi grunde.
Kong Hagens Daatter, hun haffde en Søn,
Met Hertug Erick, en Første køn,
Det Rige de hannem tilmunde.
1319. Der Faderen døde fick Sønnen ocsaa,
Allt Norrigis Rige at faarestaa.
Hans lige mand icke viste.
De Suænske de kallit hannem Mogens smeck
Och sige hand gjorde alt som en Geck.
Hand Skone saa lættelig myste.
Hand beyled i Franckrigh oc fick der fra,
Den deiligste Dronning som nogen mand aa,
Som de monne Blancke kalde.
Hand auffled' met hende de Sønner tho,
Erick oc Hagen oc passit ey paa,
Huer mand vilde ham vndfalde.
Thi dreffue de hannem aff Riget hen,
Och korid saa Erick, hans Søn igen.
Och Hagen fick Norrigis Rige.
Men Blancke der' Moder hun det fortrød,
Forgaff Kong Erick, saa hand bleff død
Och maatte selff Landet vjge.
Saa korid de Suendske en fremmed Mand,
Kong Allbrit fød i Mechelburgs Land,
Aff Mogensis Daatter hin bolde.

De Suendske giffue ham liden Roes,
Hand sætte hen Riget oc allt deris Gods,
Vnder Danis hender oc Volde.

179

Men Hagen i Norge, hand beyled oc bad,
Kong Waldemars Daatter i Danmark sad
Margrette heed hun met Ere.
Hun vaar en Dronning saa fredig oc trøst
Och haffde Mands hierte vnder Quindde Bryst,
Tre Kroner fick hun at berre.
Hun arffuit Norrig met Oluff sin Søn
Der Danmark haffde ey Konge Køn:
Da monne de hende kore.
Saa vant hun Suærrig met mechtig haand
Och sætte Kong Allbrit i Fengsel oc Baand,
Och stod selff Rigerne faare.

Midler laa Grønland saa langt aff Leed,
Nød Spect oc Naade, oc rolig Fred
Oc nærid' sig som det kunde.
Næst Gud vaar Bispen deris høyeste Drott.
De giorde ham oc hans Clærcker alk gott,
Norsk Konge det sammelunde.
Naar der kom Bud, sende de hannem need
Skatt oc Vare, som da var Seed,
Aff Landet til gode rede.
Vantid dem Bisp, Præst eller Degn:
Besøgte de Norrig oc Trundhiems Egn,
Lod dennem aff Bispen bede.
Bisp Torder fick nappe sin Sag i lauff,
Før hand bleff død, oc lagdt vdi Grauff,
Och Arne kom til hans Sæde.
Der Kong Hagen døde i Norrigis Land,
Fick Mogens bode Norrig oc Suerig i hand
Dog sig til fuld liden Glæde.
Och meden de Lande saa stode wfæll
Da gick det ey Kongen, ey Bonden væll,
For indbyrdis Had oc Vrede.
Bisp Arne paa Grønland sad stille oc quær
Och tog til tacke huad Landet gaff der,
Och spurde til huad der skede.
1325. Och der hand haffde paa Elleffte Aar,
Standet for Stict, oc Kircken til Suar
Da lagde mand hannem i Jorde.

180

Saa fick Alff Grønland fore at staa,
Och Eiluff aff Trundhiem lagdis paa straa
De *Paulum* til Erchebisp giorde.
1330. Siden faldt der effter stort Vand oc Regn,
Och giorde stor Skade paa Dale oc Egn,
Hvor Queget sig bæst skulde føde.
Der fulde oc met slig knog oc Kuld,
Som tuingde aff Diuren alk Kiød oc huld,
Saa mange de der aff døde.
1331. Fra Iszland hørde mand vnderlig,
Hvor Fiæld oc Juckler røstede sig.
Och kasted om Byer oc Biærre.
Der bleff oc mangestæds hull oc Suæll
Som det kunde være hen nederst i Hæll,
Der dreff vd Damppen som tiærre.
Alltingest der syntis saa brunt oc røt,
Som det med Blod var offuerstrødt,
Och luctet saa Jammerlig jlde.

Den Ange oc jæm lagde mangel i Ljg,
Baade Cræ oc Fugle, fandt oc til sig,
Før GVD vilde det formilde.
1338. Bisp Jon aff Schalholdt hand døde oc bort,
Oc Pouel aff Trundhiem der effter kort,
Och Oluff fick Stictet at raade.
1340. Da spurdis fra Iszland end mere Nød,
Suaer Ild oc Lue aff Hæckkelfæld brød,
Och gjorde den Egn stor Skade.
Den Ange hand slog saa høyt vnder Sky,
Der fulde met slig Bang oc Kny,
Som mand før alderig hørde.
Den driffuende Sualm aff dybeste Grund,
Skød Steenen hen op saa mangelund,
Den vjde om Marcken førde.
Asken hun dreeff, som Sneen i Fogh,
Och skiulde Jordan, som anden Togh,
Sin haand kunde mand icke skimpte.
Det sigis at være det siætte sindt,
Mand haffde der seet slig vnderlig ting:
Saa mangel der om kunde ympte:

181

At Norrig oc Suærrig och Danmarck med,
De skulde snart spørge, och finde det,
Huad Ilden hand vil dem tyde.
Slig Bryndde vaar alderig førre seet,
At Landene vaar jo noget teet,
Som dem maatte vel fortryde.
Paa Knappefælds Juckel och Trollediung,
Saae mand oc slig Syn i samme Stund,
Saa huer kunde vel besinde:
At Landet det brændder hen vnder need,
Naar Ilden fanger offuerhaand nogen leed
Saa monne hand sig vdtuinge.
Men huad den Lue arbeyder vdi,
Om saadant kand sæde, oc noget thy,
Det lader vi andre vel dømme.
Norrig oc Suærrig, och Grønland ocsaa,
De kunde der effter, vel skønne oppaa,
Sligt skede dem ey til fromme.
De Riger de kom vdi D anis hand,
Och Grønland foruildis vdi den Strand,
Ey langt effter disse tje.
Saa tegner allt GVD, oc minder oss paa,
Naar nogen Forandring oss for monne staa,
Wi skulle hans Forsætt vide.
Der saadant til Grønland bleff kyndet oc spurt
Den menige Mand de acted ey stort:
Bisp Alff gick det flux til Sinde.
Och som hand var baade gammel oc graa,
Och kunde ey nogen Sorrig vdstaa,
Saa monne ham Døden tuinge.
Saa bleff fra Trundhiem did skicket hen,
Bisp Jon, som fick det Stict vdi gen,
Dog hand lod sig icke nøye.
Men tog det an, lagde vind oppaa,
Met lowlig Aarsage at komme der fra,
I huad hand midler skuld' døye.
Hand var en Eddelig Iszlendder god,
Der fød aff merckelig Folck oc Blod,
De gamle Skaldrer oc gode.

182

Icke aff dem, som skaldre oc spaa,

Men aff den Stamme, som neffnis saa,
Den findis endnu paa fode.
Hand spurde Bisp Orm aff Hole bleff død,
Der lysted ham heller at haffue sit Brød.
Til Norrig hand Budene sende.
Och bad den Erchebisp minddelig om,
Hand vilde ham vnde det Biscop Dom,
Och Grønland een andden i hendde.
Den Erchebisp siuntis ey saare væl,
At hand vilde saa vden bildigt skæl,
Sit Lowlige Kald forlade.
Hand slog ham det aff, loed sige ham saa,
Hand maatte sin Kircke ey vige fra,
Før andre de hannem det bade.
1356. Thi skicked hand gænnist, fra Grønland bud
Til Pawen i Rom, saa vjde hen vd,
Innocentius Sextus hand hede.
Och der sin Sag saa vjde dreeff,
Hand fick der fra bode Bulle oc Breeff
At nyde det Stict oc Sæde.
Saa drog hand sig paa Iszland ind
Annammit der Hole, oc alle ting,
Och acted den Bisp da ringe.
Och bleff sig siden saa stoldt i Mod,
Hand ingen det sagde, ey vide loed,
Hand haff' det i Pawens minde.
Thi fulde de Clærcker ham alle fra,
Och Bispen hand klaget der fast oppaa,
Hand brugte slig Vold oc Vælde.
Dog acted hand ringe, oc lidet der om,
Hand meente at Pawens samtycke aff Rom,
Den skulde ham fulduel gælde.
Thi loed Kong Mogens ham kalde for sig,
Och vndrid hand gjorde saa diærffuelig,
Mod Kronen oc Bispens ville.
Hand lagde dem frem det Pawe Breeff,
Och meente hand sig slæt intet forgreeff,
Hand monne sig der effter stille.

183

De vilde ey giøre den Pawe imod,
Alltingest de derfor saa bliffue lod,
Dog maatte han dennem der suærre.
At være oc bliffue en Kongens Mand,
Och tage det Stict aff Bispens haand,
Oc kiende ey anden Herre.
Saa bleff der da skicked til Grønland hen,
Bisp Henrich at tage det Stict igen,
Och dennem GVDS Ord at kiende.
Hand loed sig befalde baade Folck oc Stæd,
Hand vilde ræt gierne nøyes der mæd,
Hvor Lycken kunde sig vendde.
Erchebisp Oluff hand bleff da død,
Och Niels som var vdi Danmarck fød,
1364. Annammis til Trundhiems Sæde.
Hand stod det for ved tyffue Aars tjd,
Bleff brugdt i mangge Sager oc ljd,
Och rømbis saa manglede.
Hand vaar en Herre i Giærning oc Oer,
En Fader for alle i Norrig boer,
Mand viste fuld faa hans ljge.
Fands stædtzse Kong Hagen oc Kronen goed
Och elskte det Eddelig danske Bloed,
Som Baggen veed aff at sige.
1375. Der Danske Kong Valdemar lagdis i Ljg,

Och loed ingen leffuende Søn effter sig,
Det Rjge kunde styre oc raade.
Da korid de Oluff vdaff hans Køn,
Kong Hagens och Dronning Margrettis Søn,
Som da vdi Norrig bode.
Och effter hand vaar saa vngt it Bloed,
Hans Moder haffde bod' hierte oc Moed,
De lode sig ey fortycke.
De gaff dennem begge all Konge Macht,
Och holdt dennem i Høy Ere och Acht,
Det Rjge til megen stoer Lycke.
1380. Men da Kong Hagen hand døde hen,
Och haffde ey Søn vden Oluff igen,
Som da vaar i Danmarcks Rjge.

184

Da burde de Bagger at tencke sig om,
De vilde ey Norrigis Herredom,
Fra dennem til Danmarck skull' vjge.
Men Niels hand læmpidt oc lawet den Sag
De Rjger til Euig Fred och Mag,
Skuldde de sig i Forbund suærre,
Och haffue een Konning oc Øffrighæd,
Som kundde ræt Christelig begge Stæd,
Den Kongelig Krone bærre.
Saa bleff dend Glauffn vdi Marcken reyst,
Och Oluff bleff korid, oc Konge keyst,
Til Norrig oc Danmarcks Rjge.
Bispen holdt hannem i Ere oc Acht,
Och vende der hen sin mue oc Macht:
Huer holdis ved Rætt oc ljge.
1383. Hand sad met Kongen oc Landsens Raad,
Oc gjorde sljg Ordning oc Lande skraad,
Som gaffuis til god Aarsage.
Det Land saa megen GVDS Ere gaff,
Och huer vilde driffue sin Kiøbmandskaff,
Och alle aff Landdet drage.
Och Kongens Læding, oc Rigens Læn,
De suæctedis fast, oc kortedis hæen,
Och ingen vild' Plowen driffue.
Och alle stack fast vdi Borg oc krauff,
Thi loed de biude i alle lauff,
At ingen skulde Kiøbmand bliffue:
Foruden hand Eyede i sin Arck,
Frj wforborget fuld fempten Marck,
Som hand kundde met begyndde.
Och ingen at leye sig Skjb eller Baad,
Men huer at fare, som hand haffde raad,
Eller faldde i Kongens Wmindde.
1384. Hand vaar oc med oc skicked det saa,
At alle de Landbo i Norrig bo,
I Kiøbing der' Gods skulde yde.
Och sætte huert Land sin Tjd oc Stæd,
Huor de skuldde føre sine Vare ned,
Och Kiøbmandden den tilbiude.

185

1386. Och der Kong Oluff offuer alle sine Land,
Loed Ridder oc Suenne oc menige Mand,
Til Odensz i Fyn forskriffue,
Sine Rjger til Gaffn og GVD til Loff,
Der holdde Allminddelig Danne Hoff,
For Aarsag monne sig begiffue.
Da sænddis oc Breffue saa langt aff Leed,
Til Grønland, at Bispen skuld' komme need

Och være der til det Mode,
Thi motte Bisp Henrich strax gaa til Skjff,
Och kom til Norrig met Mand oc Ljff
Til Niels i Trundhiem i bode
De gjorde sig færdig oc fulddis need ad,
Och kom til Danmarck, fandt Folcket glad,
De fauffnede væl deris komme.
Der sad de met Danmarcks oc Norrigis raad
Och handled de Sager met vjse daad,
GVD, Landet oc Kongen til fromme,
Greff Henrich aff Holsten vaar kort død hen
Och Gærdt hans Søn badis Lænnit igen,
Met Knæfald oc minddelig Bede,
Der vaare de met paa hans ene Mand,
At giffue ham Læn oc Fane i hand,
Met Konggelig Pracht oc rede.
Siden holdt de Bisper sælff Mode for sig,
Beskickede Kirckerne vjselig,
Sligt alldrig at driffuis til rygge.
De bøde de Høffdingger store oc smaa,
Huer skuldde betencke som hand formaa,
Deris Sogne Kircker at bygge.
Den skulde igen met bedende Bøn,
Alltid formane GVDS leffuende Søn,
Dem lengge oc væl beuare.
Vælsigne Landdet oc huer Mands Boe,
Giffue Herrerne Freed oc Allmuen Roe,
Beskytte dem fra ald Fare.
Och sættis da først vdi Kirckerne ind,
At huer hand skuldde met Guddelige Sind,
Naar Texten oc Læsten fick Endde.

186

Bede for Kongen oc Rjgens Raad,
Met alle hans Addel i Landdet sad,
Och Machten haffde i hendde.
For Hustru, for Bonde, for reyssende Mand
For dem som sad i Fængsel oc Baand,
For Høffuisk' oc wlætte Quindde.
For Jordens Grøde, for Fisk och Cræ,
GVD vildde alltinggist sijn Naade thæ,
Mand kundde Hans hiælp befindde.
Der sligt oc meere vaar dreffuit oc End,
Det bleeff saa vjde om Landden kend,
Och holddis til disse Tjde.
Saa drog da huer Mand hiem til sit,
Bisp Niels aff Trunhiem, hand gad vel lit,
Dog loed hand sig fulduel ljde.
Bisp Henrich aff Grønland hans gode Ven
Leedsaged ham hiem til Norrig igen,
Til Kircke oc Biske Sæde.
Strax Henrich til Grønland drog der fra,
Da døde den Herre oc lagdis paa straa,
Och huiler nu sammestæde.
Met meget meere hand gjorde oc dreff,
Som Baggerne fljtig i Bøgerne skreeff,
Och veed endnu aff at sige.
Saa sendde de Bud til Romere By,
Och badis der om een Erchebisp ny,
Som kunde vel være hans ljge.
Der bleff dem giffuen een kostelig Mand,
Som bleeff baade Kircke, Rjge oc Land,
Til megen stor Acht oc Ere.
Vinoldus hand heed, gjorde Løffte oc Eed,
Baade Søn oc Moder, som da vor Seed,

Hand vilde dem Trofast være.
Der faldt da ind saa manggen stoer Sag,
Som gaff hannem Møye oc megen wmag,
Før hand fick det vdi Rætte.
Hand laffuet alltingist met Kircke oc Præst,
I Landen oc vden som hand kunde bæst,
Slæt intet mon' hand forgætte.

187

1388. Och der Konning Oluff i feygerste Flóer,
Saa sørgelig døde, og lagdis paa Bóer,
Sjn Loffue loed hand da kiende.
Och skicked det saa, oc laffuet den Sag,
At Dronning Margrette foruden wmag,
Fick Norrigis Krone i hendde.
Och luckte Kong Albrit met all sin Køn,
De Herrer aff Hollsten, bod' Fader oc Søn
Fra Norrigis Arff oc Rjge.
Och dømde det hen met Low oc Ræt,
Til Erich aff Pommeren oc hans Æth,
De vilde dem alldrig sujge.
Thi bleff Kong Albrit saa stoldt oc stjff,
Hand vilde der voffue paa Bloed oc Ljff,
Før Norrig saa hen skulde gange.
Och reigste der offuer all Suærrigis Magt,
De Danske loed finde sig wforsagt,
Och giorde ham Veyen bange.
1388. De sloge hans Hærr i Væster Gylland,
Der bleff hand selffuer en fangen Mand,
Och myste bod' Land oc Rjge.
Saa kom da Suærrig ved Herre Skiold,
I Danis, oc Dronning Margrettis Vold,
Och Dommen hand bleff ved ljge.
I Norrig fands mangeneen Herre goed,
Besuorit met Kongernis Slægt oc Bloed,
Som hiemelig loed sig liude.
At Quindde Vældde vaar Rjget spot,
Och stod effter Kronen oc anddet got,
De Danske der fra at skiude.
Thi voctede Dronningen skarpt der paa,
Och Vjnold hand var hende huld oc tro,
Det fick icke megen Genge.
Hagen Jonsøn Rjgens Drost oc Mand,
Hand motte alk lægge paa Bogen sin hand,
Och gjør dem Løffte strenge.
Och sige sig fra all Rættighed,
Hand kiendis til Norrig' i nogen Leed,
Och giffue der paa sin Breffue.

188

Och Vjnold met mangen een Eddeling,
De sætte der vnder sit Segel oc Ring,
Och Saggen saa vjde dreffue:
At mand nød siden bod' Spect oc Ro,
Och holde den Dronning sin Ere och Tro,
Som de hendde føre jætte.
Saa bleff der mangge aff Rjgens Mend,
Som Landtzens Leylighed var bekend,
Offuer Lauffuen oc Lænerne sætte.
Och midler men allting stoed saa quær,
Da bleff forsømmet den Grønlands Fær,
Som Konggerne pleyet at driffue.
Det Land vaar lagdt for mange Aar,
At fylge alleniste Kongens Gaard,
Och til hans Fadebur bliffue.

Och der nu ingen seyled der paa,
Och Dronningen vaar dennem dragen fra,
Lod Baggen sig sælff fordrjste.
Somme dreeff voffue, oc somme drog gaffn
Der søgte de flux hæn Ind vdi Haffn,
Som de icke bedre viste.
1389. Der Dronning Margrette fick det nu sport,
Hun meente de haffde Wlowlig giordt,
Hun vilde det ey Affgjffue.
Men skicked til Norrig sin Bud oc Breeff,
Och Hagen Jonssøn der om tilskreeff,
Den Sag med Rætten at drjffue.
Och straffe der offuer, som det sig bør,
Paa dennem, som Andre der Volden giør:
At Mand kundde Fredden nyde.
Hand stæffned den Sag for Lauffuestue Ræt
Som bleff i Bærgen paa Kongens Gaard sæt,
Saa mangen Mand der paa lyde.
Erland Phillipszøn Slaattit haffde i haand,
Och Arnolpher Gunderszøn Lauffue Mand
Fjnd Søsemand oppaa Liste.
Och Andre thj Herrer, huer effter sin Reed,
De bæste, oc klogist (som gammel vor Seed,)
Mand der vdi Landdet viste.

189

Hagen Jonsøn gaff Seylingsmend Sag oc skyld,
At de imod Kronen, for egen vild,
Saa monne til Grønland fare.
Och haffde djd førdt deris Gods til fall,
Och dreffuen med Landboen Kiøb oc Sall
Och faait aff Kronens Vare.
De suared der paa, som de kundde bæst,
De bleffue djd dreffuen aff Voffue oc blæst,
Aff Nød oc høyeste Fare,
Och haffde ey kiøbt eller soldt til Prang,
Men ene vdi deris store Trang,
Foruædslet dem Kaast for Vare.
Och gjorde Bogs Eed, oc sore der paa,
De vaare paa Landsting, oc hørde der aa,
De Grønlændder lode forbyde:
At inggen skuldde vnde dem Fitall' hen,
Foruden de kiøbte Lands Vare igen,
Och deris Gods lode dem nyde.
Och sagde, de bøde dem samme Stæd,
At føre Norge sin Affgiffit næd,
Om de det med vildde sendde.
Men Konggens Mand suared: hand lod ey vd:
Sjn Herris Skatt, før Breff oc Bud,
Kom hannem der om til hendde.
Thi toge de Herrer Bisp Vjnoldt til sig,
Randsagedt den Sag beskeedelig,
Huad de kundde der i giøre.
Och effter der vaar ey Kundskab paa fær,
At de haffde været Kronen for nær,
Och lode sin Eed fast høre.
Da slap de met Liffuet næppe der fra,
Siden torde ey Baggen sig vnderstaa,
Paa Grønland at lade sig finde.
Herrerne haffde huer sit vdi hand,
Och Dronningen kom djd siælden til Land,
Thi voxed den Seylads ringe.
De Aare de holdt oc slig Storm oc Vind,
Mand kundde ey seyle oc vare sin ting,
Som Mand før meenlige gjorde.

Der senddis vel Skibe til Grønland hen,
 Men bleffue paa Reyssen, kom alldrig igen,
 Och ingen Mand til dennem spurde.
 Der gick omsier aff rycte oc Ry,
 De gamle Styris Mend bleff aff sky,
 Och Dronningen acted det ringe.
 Och stoed saa hæen vdi nogle Aar,
 1402. Til Vjnolt døde, oc Eskild fick kaar,
 Det laa hannem fast i Sindde.
 Hans Fædre i Fordum met megen wmag,
 Haffde eyet Grønland saa mungen god dag,
 Mand loed det saa fra sig røffue.
 Och kunde ey giæmme huad Gud hand gaff:
 Thi var hand til it stort Ophaff,
 Dend Seylads igen at prøffue.
 Och effter det vaar saa lang tjd forleed,
 Siden Henrich did kom, oc ingen hand veed,
 Om hand vaar endnu i Ljffue.
 1406. Da gaff hand Anders Bispelig Ræt,
 Om Henrich vaar hendød, eller affsæt,
 I hans Stæd at komme och bliffue.
 Men leffde den Herre, oc vaar ved Macht,
 At være *Electus*, oc giffue paa Acht,
 GVDS hellige Ord oc Kircke.
 Och raade sin Præster til Enighed,
 Och holdde hart ved god gammel Seed,
 Och GVD offuer alle ting dyrcke.
 Handthæffue oc styrcke (som der vaar sæt)
 Landtsens bæste, oc Kongens Ræt,
 At ingen Mand skuldde dem suæcte.
 Oc naar der ey Aarlig kom Skjb eller Bud,
 At Kongens Ridsel dog lagdis vd,
 Som huer hand burde oc Mecte.
 Och der met gaff de ham strax i hand,
 Snæcke oc Gods oc Styris Mand,
 Som fuldde væl Kaasen viste.
 De seylede hæen, sidst saae mand dem,
 Om de der bleeff, eller væl kom frem,
 Det kand slæt ingen vdfrieste.

Hand er den sidste baade Bisp oc Mand,
 Til Grønland senddis fra Norrigis Land.
 Der Clærcke oc Lærde Mænd skreffue:
 1406. It Tusind aff Guds Søns Naadis Aar,
 Fjre Hundred oc Sex, som skreffuit staar,
 I Norske Bøger oc Breffue.
 1412. Siden døde der effter een stackid Stund,
 Dronning Margrette, oc gick paa Grund,
 De Eldste i Raadet vare.
 Saa fick Kong Erick en fræmmed Mand,
 All Danmark oc Norrig vdi sin hand,
 Saa meget at offuerfare.
 Hand haffde met Suærrig oc anden slig sag,
 Hand Enddelig maatte bestille i Lag,
 Och kundde ey Grønland skøde.
 1438. Christopher aff Beyren vaar stacked Tjd,
 Hand vendde der hen sin Anslag oc ljd,
 Det Vænddiske Mod at øde.
 Der faldt met hannem Dansk Konge Blod,
 De Oldenburgsk Herrer, oc Stamme god,
 Fick Rjget at faarestande.
 1448. Kong Christen, som vaar den Første Mand

Gaffs nock at skaffe til Land oc Vand,
Før Suærrig gick hannem til haande.
Saa haffde hand oc meere Lyst oc Mod,
At vjde huor det til Rome stod,
End Nord vndder Grønlands Sjde.
1474. Hand reysed der hæn med Pillegrjms Staff,
Den Reyse hun hannem meer Fordel gaff,
End Grønland i alle sine Tjde.
Hand huerffuit Dansk Krone, det Ditmersker Land,
Och Rjget een Euig Frjhed i hand,
At holde sin Høye Schole.
Och sonedt paa Veyen saa manggen Sag,
Der kom baade Rom oc Danmarck til mag,
Met Mechtige Breffuer och Bulle.
1481. Kong Hans hand haffde saa liden Fred,
Steen Sture hand hindret ham mangleed,
Før hand kundde ham fordriffue.

192

1500. De Dytmersker lagde hans Krigs hær neer,
Och for slig Sager, oc mange fleer,
Da loed hand oc Grønland bliffue.
1513. Der Christiern hans Søn aff menige mand,
Bleff korid til Danmarckis Rjge oc Land,
I Kiøbenhaffn paa det Mode.
Da handlis blandt andet bod' hjd oc hen,
De Rjger skulde haffue deris Eye igen,
Som dennem vaar gangen fra fode.
Der talldis om Hætland, oc Orkenø,
Huor mand kundde bryde dend stærcke Sø,
Om mand skuldde Grønland finde.
Och effter der giordis met Breffue sandt,
At Hætland, och Ørkenø vaar it Pandt,
Dend Skotsk' Konge haffde indde:
Da før de gaffue Kong Christiern Kaar,
Maatte hand dem loffue paa Tjd oc Aar,
Dem løse til Norrigis Rjge.
Och at det ey skuldde bliffue forgast,
Bleeff det strax i hans Handfæstning sæt,
Som alle ved aff at sige.
Der bleeff oc samtyckt, paa Dag oc Tjd,
Med Grønland at giøre sin bæste fljd,
Det kom Norsk Krone til hendde.
Och meentis hen Nord vnder Norrigis skær,
Skuldde finddis de fulduel viste den Fær,
Som huermand i Fordum kiende.
Men siden lagde Konggen Dansk Addel for had
Och ridde de Suænske it Bærtings Bad,
Och maatte saa Landden rømme.
1523. Kong Fredrich den Første fick Kronen igen,
Men Allmu oc Eddeling vaar icke Væn
Thi stod det i Rjget jlde.
Hand gaff sin Addel baade Halss oc haand,
Och fick saa ind alle Stæder oc Land,
Alltingist gick hannem til vjlde,
1524. Hand vaar de Bagger, saa mild oc god,
Hand dennem i Rjbe forskriffue loed,
Saa skønne Frjheder oc mange.

193

Deris Rjge, som før it Arff Rige vaar,
Det gjorde hand Frjt oc gaff det Kaar,
Huad Kongens Wall kundde langge.
Och loffuet der hoss beskeedelig,
Hand vildde ræt alldrig skriffue sig,

Een Arffuing til Norrig at være.
Hand gjorde oc Løffte, lod tegnet der hoss,
At Hættland oc Ørkenø, Rjgens Gods,
Som vaar vnder fræmmede Herre,
Och haffde da hen vdi langen tjd,
Fuldt stedtze Skotland oc Cronen djd,
Med Ritzel oc alle sine Eye.
Ded skuldde ey komme i drag eller dyll,
Men snart ved Rigens Guld oc Syll,
Vel bringis igen til veje.
Vel rørdis der oc om Grønlands Sag,
Men sættis aldt hen i Toll oc Dag,
Til Riget kom bedre i laffue,
Dog fands der Norden i Trundhiems Egn
De som did viste klar meed oc Tegn,
Vilde voffue bod Liff oc haffue.
Der bode for stacked en Erckebisp god,
Var fød vdi Danmarck aff Adels Blod,
Aff mechtige Folck oc Rige.
Erick Valchendorp var den Herris Naffn,
Bleff Slect oc Byrd til Ære oc Gaffn,
Saa faa viste mand hans lige.
Var Axelssøn aff Fulebjerg Gaard,
Hans Rycte det leffuer men Verden staar,
Hoesz alle bod' Leeg oc Lærde.
Vaar vide forfaren i alleting,
Baade mild oc dydig i Hierte oc Sind,
Stoer Lycke GVD hannem beskærde,
Hand bleff Kong Christierns Cantzler oc Raad,
Och for sin Finhed oc vjse Daad,
Erchebiscop i Trundhiem met Ære,
Hand sendis aff riget til Keyseren hen,
Førde Kongen sin Brud vdi Landet igen,
Med mechtige Duner oc Herre.

194

Der hand fick Pale oc Bispelig Stauff,
Hand tenckte at bringe Guds Kircke i lauff,
Som mueligt var meest at giøre.
Først tog hand sig for vdi Trundhiems By,
Aff Grunde at sætte en Kircke ny,
Hun var der slig allderig føre,
Hand lagde den Grund aff kaastelig Steen,
Och loed den vdhugge saa konstig oc reen,
Som mand kand end see oc kiende.
Begyndte sligt Arbeyd, som alle vel veed,
Ded var icke skønner i Christenhed,
Haffde det bleffuet dreffuit til Endde.
Saa tog hand sig ocsaa alffuorlig for,
Effter Grønland fra Sticted kommen var,
Ved skødisløsz act oc Møde.
At seyle det op oc sicte der paa,
Och vendde der ahn huad hand formaa,
Baade Pænding oc Guld det røde.
Saa loed hand forfare det Rige omkring,
Hoesz Leege oc Lærde om alleting,
Som nogen om Grønland viste.
Och fandt blant Bønder oc Seylingsmand
Goed kundskab som ham bleff skicked til hand
Som mand kunde meest vdfrieste.
Der sad den Bagge bod' Gammel oc graa,
Fortaldde saa smuct huor det monne gaa,
Huad Old effter Old dend sagde.
Hand gjorde Vidskab: huad Mercke huad meed,
Huad Compasz, huad strig, huad Leding oc Leed,

Mand did vnder Landet lagde.
Hans Clærcker oc Præster søgte om i vraa,
Huor de kunde gamle Bøger faa,
Dem ledte de gammel til Grundde.
Och fandt der inden bod' Land oc Koesz,
Med Vjger oc Hawner som ligger der hoesz,
Ded klariste nogen Mand kunde.
Och som den Herre vaar snild oc klog,
Saa samled hand sammen aff Mund oc Bog,
Dend Seylladtz oc Land til pricke.

195

Och loed det tegne met fljd oc Art,
Paa Korted oc Rullen saa konstigt oc klart,
At mand sig der effter kund' skicke.
Och som hand sligt haffde i Giærning oc gær
Och vildde forsøge den Reyse oc fær
Fick Dybeck ham andet at vare.
Maatte rømme aff Riget, fra Bisppedom,
Och drage den lange Væy vd til Rom,
Der bleff hand lagdt oppaa Baare.
Dog bleff den Kundskab ey slæt lagdt need,
Kand skee vel mangen der om end veed,
Huem ellers der paa vildde jle,
Men der Kong Christiern var rømt aff land
Och Fredrich hans Farbrodr fick Riget i hand
Och huer howet Ro oc huile.
Da vaar vnder Baggerne indbyrdis sæll,
Som toge sig for oc trøsted sig væll,
Dend Grønlandske Bond at finde.
De ridde sig vd oc laffuet sig til,
Paa GVD oc Lycken at voffue det Spil,
Om de kunde noget vinde.
Dog finder mand ey huad de haffuer giort,
Den Reisse er næppelig gangen fort,
De finge langt andet at wure,
De stode fast paa Kong Christierns Sag,
Hun gaff dem Møde oc megen wmag,
De maatte lang tid vdture.
Derr met bleff Grønland stille oc quær,
Derr fick ingen stunder at prøffue dend Fær,
For Rjgens oc huærmands Sage.
Derr handlis vel tjt mellem Konge oc Raad,
Slig Anslag kund' engang komme paa fod,
Och Ladet ey længer drage.
Och Kongen hand tog sig saa vist i Sind,
At vænde der paa baade fljd oc vind,
At driffue dend Sag til Endde.
Sagde aldtid at Hætland oc Ørkenø,
De skulde vist, vden hand snart bleff dø,
Komme Norrig igen til Hende.

196

Och anddet som Baggen met Rætte tilhøer,
Det vildde hand samle som det sig bøer,
Igæn vndder Kongens Throne.
Der bleeff oc væl taled om Grønland med,
Men Lycken oc Tjden miszunde ded
At samlis til Norrigis Krone.
1525. Søffren Norrby hand lagde fast vind oppaa
Kong Christen igen kundde Rjget faa,
Gaff Kongen meget at vare.
Hand vaar sin Herre, saa huld oc tro,
Hand sætte op Hauffue, Gods Ljff oc Bo,
Och acted om ingen Fare,

Och reisde der offuer all Skoninge Magt,
Dog dend bleeff ynckelig nederlagt.
1526. Och maatte selff Landdet vjge.
Kong Christen dreeff sælff oc mange Spill,
Før hand kom i Norrig, oc Eigned sig til,
Det Folck oc Mechtige Rjge.
Hand bleff der offuer en fanggen Mand,
Och førrige Frjhed gick Norrig aff hand
De korid ey Konger meere.
Ørkenørs, Hettlands oc Grønlands Sag,
De komme der met i lang hael oc drag
Med mange Bestillinger fleere.
Siden elskte Kong Fridrich meest Rolighed,
Och loed det staa hæn ved gammel Sed,
Saa det bleeff ey meer eller mindde.
1535. Kong Christen den Eddelig Herre god,
Hand motte oc bruge baade Lycke oc Mod,
Før hand kundde Kronen vindde.
Greffuerne, Clæmmend oc andre ocsaa,
De fick hannem anddet at tænke paa,
End Grønland at tage vare.
Dog vaar hannem Lycken saa bljd oc god,
Hand slog dem alle hæn need vndder Fod,
Hialp Rjget vdaff den Fare.
Der hand haffde indde bod' By oc Land,
Vaar kaarid oc Keysed aff alle Mand,
Och skuldde da Rjget suærre:

197

Da bleff angiffuet som før er sagt,
Om Landde och Stæder fra Rjget vaar lagt
Mand vildde dem ey ombære.
Thi maatte hand loffue, oc suærre der paa,
Naar Rjget det kundde met læmpe formaa:
At haffue den Sag i Sindde.
Och effter Hætland, och Ørkenør,
Vaar pandted til Skottland, dog Norge tilhør,
Som væll kundde ganggis aff mindde.
Da at dend Sag bleff alldrig forgætt,
Da bleeff deris Naffn i Bogen sætt,
Som finddis i vore Tjde.
Men Grønland der laa saa langt aff Leed,
Forsømdis oc giordis slæt intet ved,
Och Tjden oc Aaren mon skrjde.
Da bleeff det taget i got behag,
Naar det bleff Kongen oc Rjget til mag,
Da skuldde mand der paa seyle.
Thi tog den Konge sig stadig for,
Først lauffue oc læmppe sin Rjgers kaar,
Huor hand det bæst kundde mægle.
Hand tog til sig saa manggen vjsz Mand,
Foranddret Rjgens oc Kirckens Stand,
Och skicked i rolig Veye.
Men før hand fick det slæt vdi lauff,
Da maatte hand tage til Alderdoms Stauff
Som gaff hannem megen knæie.
Dog vil mand sige: Hand ridde der hæn,
Skjbe oc Folck, som komme igæn,
Och kundde ey Landdet finde.
Och gaff de Bagger for Norden Skær,
Frj Forloff oc Pass, oc Freedig Fær,
Om de kundde noget vindde.
Men Effnen vaar ringge, oc Skibene smaa
Thi maatte de lade den Kaass bestaa,
De vore der til for ringge.

Kong Christian døde oc midler hæn,
Och Frederich hans Søn fick Rjget igæn,
Vor Freedig oc Frisk i Sindde.

198

1559. Hand tuingde de Dytmarskers Macht oc mod,
Och lagde det Land vnder Danis fod
Som det vaar skæncket for langge.
Och gjorde sit Løffte at driffuit der hæn:
At Hættland oc Ørkenør løszdis igæn,
Naar hand kundde Leylighed fange.
Och haffde alltid vdi Sicte oc Agt,
At Grønland igen til Norrig bleeff lagt,
Som det vaar i Fordum Tjde.
Men Rjgens anliggendde Nød oc Tarff,
Met Bygning oc Feide, oc anden slig huarff
De kundde det icke ljde.
Hæn Nord vdi Sielland hand bygge loed,
Som Hjllderitz Holm vdi Fordum stoed,
Een Konggelig Gaard oc Sæde.
Dend Stæd hand ligger saa lystelig,
Baade Himmel oc Jord der fryder sig,
At hiærtet sig ved maa glæde.
De Skowe de ligger hæn rundt omkring,
De Søer de løbber hæn i dend Rjng,
Den Fisk Spiller inden fore.
Baade Hiort oc Hind de springger saa rist,
Och Fuglen siungger paa grønniste Quist,
Dend ringgeste met dend store.
Dær sætte dend Hærre for nogle Aar,
Sljg Bygning, før alldrig i Rjget vaar,
Met kaastelig Taarn oc Tjnge.
Aff sig hand kalled det Frederichsbaar,
At det skal være men Værden staar,
Hans Naffn til Euigh Aamjndde.
1563. Siden giord' Suensk' Kong hans Rjgr wfred
Thi greff hand til Verge som gammel er sed,
Och gjorde ham Væien bangge.
Och holdt det met hannem Sex Aar paa red
Til GVD, oc Suænske de bleffue ham ked,
Och toge ham sælff til Fangge.
1568. Hans Broder, som kom til Rjget igen,
Hand prøffuet det Spill, oc een tid hen,
Til hand kundde see oc finde:

199

At Danmarck haffde baade Hiærte oc hand:
I Marcken forsuare sit Fæderne Land,
Och vaar ey saa læt at vindde.
Thi fattet hand sig it bedre ved,
1570. Fortinget oc gjorde met Danske Fred,
Och loed sig der effter væl sige.
Men Landden nu siden i Lune stod,
1576. Kong Frederich paa Kraagen da bygge lod,
Een Laass for all Danmarcks Rjge.
Imeden hand haffde den Bygning for hand
1577. De gjorde sig færdig i Engeland,
Saa vjde i Nord at seyle.
Dær vaar en Eddelig tapffer Hældt,
Martinus Forbiszer er væl bemældt,
Paa sin Sjde loed icke feyle.
Hand haffde væl hørt aff Grønlands Fær,
At det hæn Nord i Værden er,
Dog inggen Mand Kaasen viste.
Och fands der væll baade Øer oc Land,

Som ingen Mand haffde i Hæffde oc hand,
Huem Reysen vildde ellers friste.
Hand haffde forsøgt saa mangt it Tog,
I Øster oc Væster ihuort hand drog:
Gick Lycken ham aldt til vildde.
Hand torde oc voffuet i Søndder oc Nørr,
Dog hand haffde alldrig været der førr,
Huad hand skuldde der paa spildde.
Thi slog hand der hæn sin tancke oc hu,
Och ridde sig vd aff sin Formu.
Loed Kaasen at Grønland ricte.
Och seyled der hæn, fick Vind oc Bør,
Och lod sig alldrig nøye før.
End hand fick Landdet vdi sicte.
Dog tuingde ham Isz, oc Bøllen saa strjd,
Mørck oc Kuld, oc Aarsens Tjd,
Hand kunde der litt vdrætte.
Thi vændde hand om, oc seyled der fra,
Loed Engelandtz Dronning aldring forstaa,
Om Landdet, som hand dær hitte.

200

Hun prjszde hans Anslag vaar lystig oc fro,
Hun kundde sit Rjge formere saa,
Hæn vjde til Værdens Endde.
Hun tog sig dend Sag aluorlig for,
Betracted Forsictiglig alle Vilkaar,
Som mand der paa kundde vændde.
Loed saa berede oc fick ham i hand,
Tre Skjbe, oc manggen kæcker Mand,
Som Ræissen lysted at friste.
Hand vared sin Tjd det anddet Aar,
Dend første oc trædeue Maij det vaar,
I Maaneden er dend sidste.
Da lagde hand vd at vilddene Sø,
Och sætte dend Kaass ad Ørckenø,
Som Vindden ham gick til hande.
Och stæffned der hæn, som Landdet det loe,
Gick meesten hæn paa dend Norduæste Boe,
Dær møtte ham Væier oc Vandde.
Det voxte saa fælligt at see der paa,
Huor Haffuet det røste sin Kiorttel blaa,
Och Bylgen oc Voffuen de dreeffue.
Dær flød hæn om, oc strømmede need,
Saa mangan Iszdiunge baade grum oc leed,
Som fast oppaa Skibene reeffue.
Dær flød oc iblandt saa suare Træ,
Dend skønniste Fyrr, som nogen vild' sæ,
Vaar meesten reene oc rætte.
Dend Kuld hand voxte jo længger jo meer,
Bod' Snee oc Hauffl saa øszdis dær neer,
Mand kundde dær icke sætte.
Saa holdt de det Sex Vger hæn om,
Til de hæn vnder Noerd Frjszland kom,
Dær bleeff det fuld lidet bedre.
Der ligger de Øer baade store oc smaa,
Och alle betact med Isen hin graa,
Paa Fiældden, saa væl som nedre.
Men huor som Klippen hun reyser i Sky,
At Hagel oc Snee nyder icke Ly,
Der saae mand aff Toppene bare.

201

Kuld, Snee oc Iszlag binddis i hoeff,
Det ligger som suariste Ørken Skoeff,

Kand Aar effter Aar saa vare.
Dog vaar det dem meget til Moer oc Mag,
Dend Natt hun liuset som klaren Dag,
Dog Solen var ganggen til hujle.
Och alldrig dreeff Suærcken saa vaad oc tyck
Mand kundde jo kiændde det ringgeste myck,
Dog manggen kand der om tujle.
I huor der fandtis end nogen Vraa,
Mand haffde lit Ly, oc Isen vaar smaa,
Sligt huællendde Dyb monne stingge.
Mand brugte der til baade Lod oc Snoer,
Oc andet sligt mere mand haffde om Boer,
Och kundde dog Grund ey finde.
Mand saae dær, oc icke paa det Land,
Rørendde Queg eller Værdens Mand,
Saa vaar alltinggest slæt øde.
Dog fløy offuer Strandden smaa Fugle i Flock,
Mand gætte der aff paa tække oc tock:
Det Land mon' meere got føde.
Dend Isz hand voxte saa manggeleed,
Som suare Landde da flød hand need,
Betog dem bod' Fiorde oc Haffne.
Den Høffuitzmand vændde der paa stor fljd,
At komme dær op, see Lantsens ljd,
Och giøre der aff meer Saffne.
Mæn Isen oc Vanddet vaar dem for stærck,
De spildte ham Tjden, oc aldt hans Værck,
Och maatte slæt lade det bliffue.
Thi saae hand sin Effne, oc seyled saa foert,
Dog Hawet det voxte bod' vjdt oc stoert,
Och gick endda meer vdi kniffue.
Der faldt slig stærckeren Kuld oc knogh,
Och Haul oc Snee, med Vind oc Fogh,
Mand kundde sig næppelig bare.
Den Bøllge hun brød der vden for,
Der rørdis huer Nauffle i Skibet vaar,
Och leed der aff Isen stoer Fare.

202

Saa holdt de paa dend Norduæste Leed,
Fuldde otte Dage hæn vd paa reed,
Blant stormende Himmel oc Vandde.
Saa saae de langt hænne der dagedis op,
Hæn vjde i Væster den yderste Top,
Aff høyeste Biærrig oc Landde.
Deris hierte sig glæddis de stunddet der hæn,
De maatte end faa nogen Glæde igæn,
For møye oc megen wmage.
Och sætte flux ahn paa Væsterste kant,
It mechtigt stoert Land der for sig fant,
De mon' for America tage.
Och saae sig end hæn vjdere for Boer,
Och øyet saa langt vdi Øster oc Noer,
Bode Fiæld, oc mechtige Klinte.
Mand vil væll meene, oc sige der fra,
At være it Næsz vdaff Asia,
Som siunis at være dog inte.
Er Grønland oc Asia Jordfæst Land,
Det da væll saaledis oc være kand,
Och maa væll Asia hede.
Mæn, som wi før sagde, er noch at forstaa,
At Asia kand icke Grønland naa,
De Land skillis langdt aff Leede,
Oc alldrig seyled nogen saa vjdelig,
Hand fandt de Landde der samle sig,

I vilddeste Haff oc bare.
Mæn dette er enten dend Væsterste Od,
Huur Grønland haffuer i fordum hen noed,
Eller Øer der vden fore.
Dær Skibben nu fick det Land for Stauffn,
Der fundde de huercken Vjg eller Hauffn,
Som de kundde sig i biærre.
Den Isz paa Backen mangfolddig laa,
Och Bølgen hun slog der til oc fra,
Mand kundde ey komme disz nerre.
Thi maatte de Skjbe allt holdde dend Sø,
Och Forbiszer seyled sælff Øst vnder Ø,
At see huad der var at vindde.

203

Der ligger imellem de Landde it Sund,
Fællsomt oc grumt paa dybeste Grund,
Huur stærckiste Strøm slider ind.
Der seydis gammel saa vjde hen,
Til mand kommer vd i Sønden igen,
All Værdsens Kreds vdi rundde.
Hand lagde hen vnder dend Lande Bræd,
Och fandt der Ly, oc leylig Stæd,
Huur hand met Ancker kund bundde,
Der kom paa Klippen saa vildde Mend,
Som alldrig nogen tilforn haffde kend,
De brugte saa vnderlig fore.
De nicked oc bucked met anddet slig Spill,
Dend Høffuitzmand bød dem Venligen til,
Om de hannem bje tore.
Hand lagde dem frem vdaff sit Gods,
Knjffue oc Speyel, oc anddet der hoss,
Mand tenckte dem skulde vell houffue.
Tegned oc vjste vaar Vænlig oc bljd,
De skulde kun friligen komme djd,
De vildde dem holdde god louffue.
De saae det vaar saa broget oc smuct,
De huldde sig til, stoe dog paa fluct,
Om nogen Mand vildde sig røre.
Huad mand dennem bød, de tegnedt dær ved,
Mand skulde det lægge paa Jorden need,
De vildde ey hendde det føre.
Vaar det, dem lysted: de toge det hen,
Och lagde saa noget aff deris igen,
Saa motte huer lade sig nøye.
De duælde ey længge, men huld' sig der fra,
Der' Vænskab de torde ey lide paa,
Men vildde det først forsøge.
Der de fornam det var i der' Acht,
At tage aff Folcket met Vold oc Macht,
De lode sig ey fortryde.
Men samldis i hobe oc komme hær for,
Och giorde dend Værn dem mulig vor,
Met Slingger at kaste oc skyde.

204

Saa greeff da disse, der' Bøsser i hand,
Da motte dend vildde oc nøgen Mand,
Fra dennem til Fiældden rømme.
Huur vared sig sictig oc kom der fra,
Dog monne mand der tho Fangger faa,
Som sig lode noget forsømme:
Dend ene vaar slinddig, oc varede paa,
Met listige Fund kom hand dem fra,
Den andden loed de bær' Vare.

Saa saae Forbiszer sig om i Vraa,
Om Landdet det kundde oc noget formaa,
Betale slig wmag oc Fare.
Och fandt vnder Fiældden en Malm oc grud
Der haffde en Guld oc Sølfue hud,
Som faldt hannem væl i øye,
Hand holde sig der fra til Skibben igen,
Forkyndde dend Tidend, oc lagde der hen,
Dend Rjgdom oc Guld at søge.
De Skjb haffde Ijd stoer Fare oc Nød,
Aff Storm oc Isz, som paa dennem brød,
Dog vaare de end ved lige.
Strax effter de haffde der Ancker sætt,
Bleeff Isen fra Grundden aff Vinden lætt,
Begyndte fra Landdet at vjge.
Thi lagde de ind, oc bleffu' der vaer,
Een vnderlig Bolig paa Landde staaer,
Met Hualskind dæcket aff Grundde.
De stigde der op, oc sig besaa,
Det Folck de stiuncke saa snart i Vraa,
I Husit de inggen Mand fundde.
De lod der bliffue aldt huad der var,
De vildde ey røre det mindste kar,
Foruden en Hund dem fuldde.
Och lagde der need aff Vare sin,
Knjffue oc Speyel, oc huden Ljn,
At de vildde være dem huldde.
Siden kom de igen, haffde vist fortroed,
De Folck skuldde fanget it bedre Moed,
Och ladet sig finde i Gaarde.

205

Da haffde de flyt deris Huss aff Leed,
Mellem Klipper oc Klinte til Stranden ned,
Deris Baade laae vden faare.
Om nogen hand vildde dem giøre Vold,
De kundde der met søge deris behold,
Det fattige Ljff ey miste.
Thi stillede disse der vden for,
Deris Baade oc Folck, som raske vor,
Beringget der Klippen met liste.
Och faldt saa ahn met Skrjg oc roff,
Som mand jager Diyur i vilden Skoff,
Det fattige Folck bleff bangge.
Forlode aldt huad de haffde i hand,
Huer søgte sin Baad oc vildden Strand,
Mand skuldde dem icke fangge.
De anddre som laae der vden for,
Sætte ind, oc gjorde dem bangge kor,
De kundde dem ey vndujge.
De vendde at Landdet om hielp oc Raad,
Der indden de anddre i Fiællster stod,
Oc monne bod' skyde oc skrjge.
Thi søgte de Klippen, som vilddeste Raa,
Der driffuendde Hundde de jler paa,
Dog kundde de Fredden ey nyde.
Men sætte dem effter met liden beskeed,
Thi størtte de sig aff Fiældden hen need,
Som dybeste Haff monne flyde.
Och vilde saa hæller blandt Bøllen dø,
End komme i fræmmedis hendder oc Nø,
Och være der' Fangger oc Daare.
Der Folcket haffde giort den store Mandom,
De droge tilbage, oc søgte Rjgdom,
Som laa dennem rede fore.

De funde ey andet oppaa dend Staffn,
Gods eller Vare, ey andet Gaffn,
End Aarer oc nogen Skinde.
Der hoss en Kiærling met busked haar,
Och en vng Quindde som suanger vaar,
Saa stacked da kundde de vinde.

206

Dend Kiærling hun var saa Gammel oc leed
Huer Mand de frycted oc gruede ved,
Oc meente hun kundde vist tryldde.
Den vnge hun haffde it Barn oc Søn,
Der hialp icke Graad, ey skrig eller Bøn,
De motte til Skibben fylge.
Siden giorde de dem end meere Fortreed,
Tog deris Vare, reeff Hytterne need,
Och lode slæt intet bliffue.
Det Folck, som laa vdi Fiælster oc Vraa,
Met Fryct oc Sorrig de saae der paa,
Til Værn torde de ey griffue.
Men lydde oc lured, oc saae sin Tjd,
De kundde med leylic Aarsag oc ljd,
Dem noget behænddigt giøre.
De grued fast for deris blancke Suær,
For skyden oc buldder, oc andden slig Fær,
Som de fick før alldrig at høre.
Siden bleff disse fræmmed dem fælle oc lee,
Mand kundde dem siden ey høre ey see,
Saa længge de laa der i Haffne.
Thi stjgde Forbiszer paa høyeste Klindt,
Besaae det Land hæn runden om trindt,
Om der vaar ey meere hans Gaffne.
Dend Soel hun skinde saa hæll oc fuld,
De Fiælde de glimmed som røddeste Guld,
Det vaar dem en hiærtens Glæde.
Men da mand siden der om forfoer,
Saa vaar det kun jdel Steen oc Jord,
Der ringge haffde at sæde.
Och da de acted der vaar ey paa færd,
Det Tjd eller wmag kundde være værd,
Saa loed de dær' Anckere lætte.
Och seyled saa sig, langs Landdet need,
Besaae all Leylighed hæn paa reed,
Før de vildde nogenstæds sætte.
Dær fandt de en Fisk saa stoer oc leed,
I Haffuit vaar død, djd dreffuen paa reed,
De saae slig allderig føre.

207

Hand vaar vdi Skick, som Oxen hand er,
Men Hoffuedet haffde een andden Fær,
Vor længger oc meget større.
Oppaa hans Snabbel der voxte it Horn,
Halffandden alln langt, oc skarpt som Torn,
Forindden bod' hullt oc øde.
Mand meente det var en Slect oc slauff,
Eenhørning, som løbber i vildden Hauff,
Och haffuer der aff sin føde.
Mand haffuer det siden baade actet oc merckt,
Det haffuer sin Særlige Krafft oc værdt,
Naar det stillis ræt vdi værcke.
Siden seyled de Skjbe om Dale oc Dældt,
Och saae ey anddet end Himmel oc Fældt,
Och Vind, oc Vindter hjn stærcke.
De seyled Nordost hæn aff dend Grund,

Offuer Strømmen, de kallede Jachmands Sund,
Och dær vndder Landdet sætte.
Der siuntis væl bedre baade Land oc Egn,
Om Hauffne vaar icke ræt gode Tegn,
Mand kundde sig noget aff rætte.
Och at de ey skuldde oppaa dend Fær,
Sigis at være Grønland for nær,
Anna Warwiks loed de det næffne.
At de kundde saa vndder fræmmed Naffn,
Beholdde det Land deris Rjge til Gaffn,
Med all sin Eye oc Effne.
Paa tuendde Stæder da reyser det Land,
Med Klipper saa høyt mand øye kand,
Der offuen paa seer mand ligge:
Dend stærcke oc haardeste Isz, oc Snee,
Som ingen Soel, ey Sommer kand tõe,
Ey Vindden driffue til rygge.
Der kundde mand mærcke, oc klarlig see,
At Jordskæll paa Landdet maa offte skeep,
Manggen Fiæld ligger slagen i stycke:
Er kast fra andden, som Bonden slaer Korn,
Thi maa bode Daler oc Juckler staa forn,
Der vndder kand ingen Mand bygge,

208

Saa lod hand samle paa Klippen laa,
Vdaff det Grud hand føre besaa,
Saa meget tho Skjeb kunde drage.
Och fandt dær omsier saa meget Guld
Hand fylde tre Hundrede Tønder fuld,
Hand førde met sig tilbage.
Der bleffue de vaer blandt Klippen de foer,
Aff Landsens Folck dær bygger oc boer.
Begyndte for dennem at loggre.
De greeff til Stade, oc vndred der paa,
De anddre gjorde oc lige saa,
Met Hændder oc Mund at skoggre.
De gaffue hin andden atskilligge Legn,
Och snacked oc taled met Facter oc Tegn,
Som mand sin Meening kand sige.
Forbiszer hand ligned, oc spurde sig for,
Om nogen hans Folck der bleff vdi Fioer,
De vaare endnu ved ljge.
De tegned oc vjsde at tho vaare død,
De Tre de leeffde, oc haffde ey Nød,
Bud vildde de til dennem være.
De vjsde mand skuldde dem Papjr faa,
De kundde tilbage dær tegne paa,
Aldt huad de vildde begære.
De skuldde hen om en Dag eller three,
Faa visse Bud eller Folcken at see,
Om de maatte ellers leffue.
Paa fierde Dag saae mand komme igæn,
Nogle aff dennem som løbe hæn,
At skaffe dæm Bud eller Breeffue.
Dend Høffuizmand glædde sig fast der ved,
Hand tog sin Baaed oc lagde der ned,
Til Vjgen, som de hannem vjsde.
Men dær hand sig, hæn vider omsaae,
De Fiællster aldfuld aff Allmu laae,
Som foere dog sact met Liste.
Thi bød hand sin' Baadsmend, at lægge der fra,
Oc tegned hand rænckkerne kundde forstaa,
Hand vildde sin Skantze væl vare.

Och seyled saa hæn, haffde Landdet om Boer
 All Hawners Leylighed væll forfoer,
 Holdt Saggen dog halff i Fare.
 Dær bleeff hand varr thre Mend paa Reed,
 Hujde, oc smucke mod Landssens Seed,
 Som nicked, oc bad dæm komme.
 Mand haffde væll giærne dem været til Ord,
 Mæn de haffde oc een hob væl stoer
 Och meentid ey aldt til fromme.
 De kaste paa Sandden bod' Mad oc Kiød,
 Och vildde dem locke som Hundden med brød
 Det actede de kun ringge.
 De bare een fræm vdi Krøblings Skick,
 Och lagde paa Backen, de fra hannem gick,
 Der met dem til Landdet at vindde.
 Forbiszer som kundde det Sneed forstaa,
 Loed skyde til Krøblinggen som hand laa,
 At Sandden stoed om hans øre,
 Hand sprang hæn op som karskeste Raa,
 Saa driffuendde lod hand ad Klippen staa,
 Som hand gjorde alderig føre.
 Da valdt de anddre saa tycke her for,
 Sloge, oc skøde, som Effnen vaar
 Met Slyngger oc skarppeste Pjle.
 Mæn Skiben de stilled nogen hager i gær
 Och dræbte paa dennem, de fingge wfær,
 Der bleeff icke aff lang hujle.
 Som Musen hun sticker for Katten i vraa,
 Saa mot det Folck, oc løbe der fra,
 Met blodige hendder oc pandde.
 Och der de haffde nu aldt beseet
 Da gaffue de hin andden sidste Valeet,
 Och lagde saa hæn fra Landde.
 Det Folck er bjster, som vilddeste Beest,
 Naar mand haffuer føiged oc locked meest,
 Saa kand mand ey paa dem ljde.
 Och kand næppe spægis med andden Low,
 End Bonden tæmmer sin' Stude for Plow,
 Med Macten oc langgen Tjde.

Dend menige Mand er frisk oc før,
 Væl laskid oc Læmmed, som der til hører,
 Mæn meenlige gusstig oc bleege.
 Haffuer langge, oc der til skiden haar,
 Met Sællskinds Klæder, som huer formaar,
 Væll syet met Seener hjn sege.
 Som Landdet er baert: er Folcket wan Art,
 Deris Sind, oc hiærte er steenende hart,
 De kand sig sælffuer ey raade.
 De dyrcker ey Jorden, som HERre Gud bad,
 Men søger, som Beesten, der' Øll oc Mad,
 Och leffuer i wsel maade.
 De Quindder de see saa sælldtsom vd,
 De bær ey paa Hoffuedet Hatt eller Klud,
 Det haar hengger aldt vdi lase.
 Ved bægge Øren er bundden een tausz,
 Det anddet er lagdt, oc skicked til lausz
 At Ryggen hæn ned til Hase.
 De riffuer der' Ansict, oc smøder der paa,
 Baade Blaaet oc Guelt: oc acter ey aa,
 Sjn Skabning at ære oc pryde.
 Skiortter oc Særcker aff Fiskenis Sund,

Aldt meesten dend Mad de sticker i Mund,
Dend lader de allderig syde.
Flæskid vdaff dend feediste Siæll,
Før det bliffuer dødt, eller kølet væll,
Met skidden Rødder oc Blade.
Det holdder de for en Læcker Braed,
De sluger det ned, oc ere saa graed,
Oc skøder ey Bord eller Fade.
Som anddre de visker med Dug oc Ljn,
Saa bruger en huer der Tungge sijn,
Och lader sig det væl smage.
De acte ey Reenhed, Blysell ey Tuct,
Dem følger alltid saa strængger en Luct,
Som stinckendde Trann oc Lage.
Deris Kiortle er romme med langge Skød,
Skickedede effter som trang oc Nød,
Dem kunde sig gaffnligst giøre.

211

De snører dem ad med Bælldte oc ræm,
Och lauffuer it huært effter Krop oc Læm,
Och vjd' icke Hoffmoed støre.
Dær henger ved nacken baade Rumpen oc kuel
Huorindden de haffue baade Ly oc skiul,
Och er deris Eris Gaffue.
Ihuæm de væll vnder, de tager dend Hatt,
Och giffuer ham dænd som bæste Skatt,
De haffuer i Boe oc Hauffue.
Quinden haffuer Buxer som Mændene hær
Och alle aff laaet Skind oc Læer,
Som de vændder ind til Beene.
De haffuer oc mangge parr Hoser paa,
Och giæmme dær indden Knjff, Naael oc traas,
Och anddet de vil' icke leene.
Deris Huse de erre aff Huallens Skind,
Vdspjled med fyrre Træ rundt omkring,
Syed sammen med hænddige Sømme.
Mod Sønnden oc Solen haffue de deris dør
Folcked det sidder i Lun oc tør,
Aldt Slud hæn vden maa strømme.
Dær finddis oc andden Fiællster oc vras,
Mellem Stene med Skind hæn offuen paa,
Huor vnder de Ly kand haffue.
Bue oc Slingger, Skind, Aarer oc Baad,
Det er deris bæste Hoffuit laad,
Som nogen kand sammen skrabe.
Deris Buer er stackid, deris Pjle er kleen,
Paa ydderste Endde skarp Steen eller Been,
Dæm skyder de suinddig aff hændde.
De suingger dend Slingge saa hænddelig
Hun skyder dend Steen saa vjde fra sig.
Til Maaled kand hun væll Lændde.
Deris Baaede ere langge, smalle oc spisz,
Dog bruger de dennem saa raadig oc visz,
Som Ryther sin Hæst kand rjde.
Alle er syedt aff Siælleskind graa,
Med hænddigt Træuærck vdspjled saa,
Mand kand dær laufflig i side.

212

For offuen der er it hull bereed,
Mand kand sig næppelig sætte need,
Der snører mand ahn sin Jacke.
Hætten paa Hoffuet oc Aare i hand,
Saa skøtter de huercken Vind eller Vand,

De lader ad Søen lacke.
De Haffue oc Skibe er meere stort
Med kaastelig Bøgler, oc Buer giort,
Foruden med Huder betecte.
It huer aff dennem væl bære kand,
Een Sexten eller Sytten færdig Mand,
Och der ved ey en gang suæcte.
Deris Seyel de vare (som Skiorter oc Særck)
Aff Sund oc Seener, oc anddet sligt værck,
Saa fæstelig sammen syde.
De raader de Skib med Aarer oc dræt,
De rendder paa Vanddet saa listig oc læt,
Kand stærckiste Bølle bryde.
Paa Landdet mand allderig kand findde ey see
Orme eller anddet sligt gifftige Cree,
Foruden smaa Edderkoppe.
De haffuer oc nogen Fluor oc Myg,
I huor de sticker, dend Hud bliffuer tyck,
Och hæffuis hæn op i toppe.
Mand mener det skuldde væll være gaat tegn,
At Guld oc Sølf finddis i dend Egn,
Och andden dyrebar Vare.
Vor Gamle haffue tegned *Saturni* Skatt,
Skall Nord vdi Værden være nedsatt,
Dog hand dend nøye mon vare.
Der er inggen Skow, inggen færske Vand,
Vden huad der aff Sneen smældtis kand,
Dend Kuld dæmmer Strøm oc Kildde.
Och holder værmmen saa tæt vnder Muld,
Mand mener der queger bod' Sølf oc Guld,
Och voxer sin Herre til vjldde.
Fældden dend skroldder saa baer oc hujd,
Er skaldet oc tuingt aff Vindterens ljd,
Saa lidet kand der paa voxer.

213

Vrterne ere som andden Moesz,
Der kand ey nogen som der boer hoesz,
Der aff føde Koe eller Oxe.
Dog vilddeste Diyur som vant er ved,
Findder mand der baade raske oc fed,
Smaa Harer oc mechtige Biørne.
Vlffuen hand haffuer sin rætte gang,
Och Hiorten hand holdder sig paa det fang,
Maa gnaffue bod' Steen oc Tiørne.
Hundde haffuer de som Vlffuen hin graa,
Dog kand de tuingge ham Seelen paa,
For Sluffen saa maa hand drage.
Det siunis at være een vnderlig Sag,
Folcked er vjldt, oc Beesten er spag,
Hund kortter sin Herris wmage.
Dog haffuer bod' Beest oc Folck it kaaer,
At Himmel oc Landdet det er dem haaer,
Dog Vanen kand meget ondt ljde.
Mand meener der op bedr er bedre Land,
End det hæn imoed grummiste Strand,
Som kuldden oc Bøllen de bryde.
Och lader sig see paa Hytter oc Boe,
De kand dær ey haffue lang huile oc Roe,
Dær kiænddis slæt inggen Væye.
Och icke kand Huss eller Klæde dracht,
Dem hæle eller skyffle mod Vinterens macht
Naar Sneen læggis i læye.
De tegned oc loed dem klarlig forstaa,
Der var it Folck langt meere formaa,

Barr Gylddene Spang vdi Pandde.
Haffde kaastelige Klæder, bod' Eye oc Gods
Och menis, at disse skall bo der hoss,
Och drager sig need til Strandde.
Om Sommeren de met Bue oc Baaed,
At søge sin Næring oc andden Forraaed,
De kand sig met Vintteren nære.
Och være saa andden baade Folck oc Land,
Som Vædsler dem aff huad biærris kand,
Och skaffer huad de begære.

214

Staael oc Jærn ey Landdet formaa,
Men skattis ved Guld, huem det kand faa,
Dog fands der de det monne Eye:
Dog lidet oc ringge paa Knjff oc Pjl,
Kundde ey giøre oss ljgn der til,
Huem det bracte dennem til væye.
De giordde dem Tegn om Lantzsens Kaar,
De vnder en Herre oc Høffding vaar,
Som monne Cakiunge hede.
Hand haffde vjdt Vælde oc førde stor Pracht
Mange Øer oc Folck var vnder hans macht,
Stoer Ere de hannem beteede.
Hand vaar en Herre paa Skick oc Fær,
Som føreste Mand i Landdet er,
Vell skicked i alle maade.
Hans Folck de giorde ham' Ere stoer,
De bar' ham' paa Axel i huor hand foer,
Saa vell kundde hand dem raade.
Huad Gud, huad Tro, huad Lære de ha,
Kunde ingen aff dennem til Grandde forstaa
Dog vaar vell at see oc acte.
Vdi deris Modgang Anggist oc Graad,
Fra Himmelen tegned de Hiellp oc Raad,
Med Siyn oc andden slig Facte.
Derr med loed de dennem bliffue i Freed,
Och lagde der' Skjbe hen vd paa Reed,
Dend Vind gick dennem til vildde.
Dend 4. Augustj sætte de der fra,
Dend 17. Septembris mon Engeland naa,
Kom hiæm bode glade oc mildde.
Diszmellem lagde Danner Konning bold,
Paa Krogen i Siæland sin Grund oc Vold,
Och bygde dær paa met Ere.
Sine Rjger til Værn, de fræmmed til sky,
Saa fast en Borrig oc Fæste ny,
At dænd kand væl Kronen bære.
Det Østre oc Væstre strømmende Haff,
De samblis dær i det Sundde Gaff,
Met alle sine Folck oc Skiffue.

215

Dær kommer saa manggen fræmmed Gæst,
Som Rjget væl haffuer i Fordum fræst,
Der hæller vil ha', end giffue.
De seyler saa trygge igæmmel det Sund,
Dær liusis for dennem paa Reeff oc Grund,
Mand holdder dæm Strømmene reene.
Thj maa de dær stryge oc sætte for Laend,
Oc næige den HERRE GVD Rjget aend,
Och giøre ham' Skæll oc Reede.
For Skjb oc Folck, Deris Lastt och Gods,
Och tælle hannem Pending oc Told der hoss
For Varen de gæmmel føre.

Och holdde i Fyrm alld Ære och Acht,
Dædt Dansk'e Rjggis Vælldde och Macht,
Och dædt alld Tiænniste gjørre.
Thi lod hand der sette en Fæstning aff grund
Som acter ey Haw' ey fræmmed Mands fund,
Saa kaastelig offuer all maade.
Met Graffuer oc Muer Rundeler oc taarn,
Som dær vaar allderig sæt tilfaarn,
Dog manggen Kongge dær boede.
Hand kaste dær offuer det euig skall staa,
Aff haardeste Kaabber en Kaabe blaa,
Som skinner hæn offuer de Strandde.
Och er stor lyst at see dær paa,
Huer Borggen hjn blaa, offuer Bøllen graa
Dend skiolder paa huden Sandde,
Alld Værden maa glædis oc frydis veed,
De Skjbe de løbber dær op oc need,
Och huiler i store hobe.
Dend Fane oc flyffuer saa høyt i Sky,
De Styckker de larmmer oc giøre stort kny,
Hæn vnder de grønne Skowe.
Mand findder dær kaastelig indden for,
Sligt Postuærck paa dend Borrige Gaard,
Som ey kand skønnere være.
Dend Rystning hun findis saa Orddentlig,
De Væcter de vare huær Skandtzse for sig,
Med skinnendde Harnsk oc Værrie.

216

Dær seeis forindden dend Muer oc Tag,
Saa mangt en Konggelig Sall oc Gmag,
Stafferidt saa mechtige saare.
Dær finddis dend Suænske Krj sæt paa Reed
Met anddre fler' Gierninger, som er skeed,
I Rjget oc vden faare.
Voris Danske Kongger met Skabning oc dract,
Som de haffuer været i Ljffue ved Mact,
Huer med sin Giærning oc Sage.
De staaer hen rundden i den Palladtz,
Saa Prechtig vircked, oc byder vell Trads,
At Rom haffuer ey deris Mage.
Hand loed oc bygge paa Huæen der hoess,
It mechtigt Slaat, oss Danske til Roess,
Och Bogelig Kaanster til Ere.
Och bød sin' Clærcke, oc Lærde Mend,
Att holdde dend Tro, som Gud haffde kiend,
Och tage ey andden Lære.
Men anden sljg Gierning oc Kongelig drifft
Som icke kand fattis i ringge Scrifft,
Hand dreff sine Rjger til bæste.
Oc da hand haffde saa stilled paa Reed,
Att Landdet stod vell, oc haffde god Fred,
Saa tenckte hand Grønland at gæste.
Hand fick en Bagge, oc Norsker Mand,
Vell dreffuen til Søes, oc fremmede Land,
Mogens Heigningszøn loed sig kaldde.
Hand vaar sig fredig oc frisk i Moed,
Een dapffer Hane oc Styrisk Mand goed,
Hand loed sig det vell befalde.
Hand haffde da s ey led saa manggen Dag,
I Væster oc Søndder met megen wmag,
Fra Franckrig til Iszlands Sjde.
Nu vildde hand gierne sijn Herre til mag,
Paa Grønland forfare dend Kaaesz oc Sag,
Som inggen Mand monne da vjde.

Hand fick hannem Folck met Rystning oc skjff
Sielff motte hand vacte sin Skantzse oc Ljff
Och derr sit Euentyer standde.

217

Hand gjorde sig færdig, vaar lystig oc fro,
Och loed saa hen vd at Søen staa,
Huur GVD vildde lade ham Landde.
Hand stæffned at Iszland, som gammel vaar seed
Ham tyckte den vaar den gænniste leed
Dend vildde hand først forsøge.
Och sætte der om hen Nordden til Væst,
Och brugte sin Vind, som hand kundde bæst,
Til hand kundde Huidsærck øye.
Derr møtte ham Taage, Wuær oc Mørck,
Derr var i Søen, som vilddeste Ørck,
De kundde slæt inggenstæds Strandde.
Suærcken hun dreeff, oc Bøllen dend brød,
Och leed der offuer stoer Fare oc Nød,
Met meget ham gick til haande.
Dog sætte hand fræm vildde voffued der paa,
Landdet at naa eller vndergaa,
Som Lycken da lysted at giffue.
Dænd Isz hand dreeff som Klipper oc Land,
Hand haled oc fired loed fare fra hand,
Vaar tjdt vdi haarddeste knjbe.
Fick Landdet omsier i syne oc sict,
Det voxte ham længger meer vanskeligt,
Til Grundden sig ind at tuingge.
Isz haffde betaget baad' Næsz oc Skær,
Mand kundde ey komme de Klipper nær,
For Bøllen oc driffuendde Vande.
Thi seyled' de sig saa vjde hæn om,
Och søgte om Hauffn oc leylig rom,
Mand kundde sig ind ledsage.
Mæn lengger mand kom hen Øster paa leed,
Jo skarppere strømmede Søen dær need,
Och gjorde dem megen wmage.
De komme oc paa saa vnderligt Vand,
Huur Seylstenen huiled i dybeste Baand,
Saa litt kundde Skibben skrjde.
Dær til gaff huær dag bod' kuld oc knaaeg,
Met mørck oc Vind, oc stinckkendde Taaeg,
Mand kunddet ey længge ljde.

218

Och voxte saa huer Dag banggere kaar,
Och Tjden hun lacked flux vd paa Aar,
Dær vaar ey lang Stundder at bjde.
Thi acted de flitig baade Land oc meed,
Huur meget at Solen vaar skreden need,
Och Lædinggen op monne stje.
Med andden sljg Sager oc Mercketegn,
Dæm kundde ledsage til samme Eegn,
Om de dend tjre skuld' friste,
De saae sin Effne, oc lagde der fraa,
Och lode tilbage adt Søen staa,
Dend Kaaesz de fuldeuæl viste.
Leedsagede sig saa hiem til Land,
Met hulddet Skjb oc heelbrede Mand,
Loed Konggen alld Leylighed vjde.
Det vaar hannem kiært och tæckeligt,
At Landdet vaar kommen i syne och Sict,
Mand kom der vell til med Tjde.
Men Lycken hun Danmark ey blider' vaar,

1588. Dend HERre kort effter lagdis paa Baar,
Saa manggen til Sorrig oc Qujde.
Dend Høffuitzmand sætte til Liff oc hallsz,
Saa vaar der ey mangge anddre til Vallsz,
Sljg Reyse lysted at rjde.
Saa stoed det da hæn bod' Dag oc Tjd,
At GVD oc Lycken er vorden oss bljd,
Och sæt hans Søn vdi Throne.
Hand er en Herre, GVD styrcke hans mod,
Der lyster met Hiærte, met Haand oc Fod,
At meere dend Danske Krone.
Ham faldt vdi første ind manggen Sag,
Som skaffet vell Omhue oc andden Wmag
Før hand fick dennem i lawe.
Hand vaar saa liden, hans Fader bleeff død,
Dog loed hand ham indden slig Sorrig oc Nød
Saa HEDerlig sætte i Graffue.
1590. Och ridde sine Systre saa hærlic aff Boe,
Baade Wmag oc Fljd vendde hand dær poe,
Med Konggelig Skatt i Skrjne.

219

1596. Och tog sin Crone med saadan Pracht,
Som før er i Rjget, ey hørdt eller sagdt,
Blandt Frændder oc Fædre Sjne.
Hand kiøbte Herr Wldrich sin Broder aff,
Sjn Anpart i Holdstein oc derfor gaff,
Mangge Tønder aff Guld det røde.
1602. Herrtugh Hans sin Broder den Herre kiær,
Vdridde Hand met slig Herrefærd,
Med Pændding oc Guld vdi Skøde.
Hand fick hannem Skib oc Styris Mand,
Med Mechtige Herrer oc Duner i haand,
Til Rydtz Land ham skuldde leedsage.
Enddog dend GVD vor Lycke bæst veed,
Hand vildde ded haffue langt andderleed,
Saa sparddis dog inggen Wmage.
Siden reysde hand vd saa vjde aff Leed,
Besaae Sine Landde huert i sin Steed,
Hæn Norddest om Norrigis Rjge.
Med Rydtzlands Grændser oc anden Vilkor
Huor Danner Kongge før allderig vor,
Som nogen veed aff at sige.
Hand acted oc ansaae sin Rjgers Nød,
Om Fæide faldt ind eller andden slig Stød,
Mangge Fæstningger laa i Grundde.
Thi fangged hand ahn, met haand oc Moed
At kræffte sine Slaat, aff Grund oc Roed,
Ded kaasted ihuad det kundde.
Warbiergh ligger dend Græntzse saa nær,
Och fick i sidst' Fæyde en skrøbelig Fær,
Hand reiste dær Muer oc Tindde.
Och sætte der paa dend høyeste Klindt,
Sljg Hæffd oc Værn hen runden om trindt,
Som inggen Mand kand vell vindde.
Hallmstædt haffuer tured oc mangt it Bad,
Och manggen derr indden tjt været wglad,
Før Fiendders Fryct oc Fare.
Derr loed hand kaste sljg Graff oc Vold,
Med Skantzser oc Muer saa manggefald,
Som manggen skøn Dag kand vare.

220

Den Fæstning hun ligger hen ved ded Vand
Hender tuingger slæt ingen Værdens mand,

GVD vocte hend' ellers fra Vaade.
Och voxer endnu saa Aar fra Aar,
Och bliffuer bestandig men Danmarck staar
Derr gjør hendde inggen Skade.
Hen Øster i Blekingh paa Awskaere Næesz,
Huor Bøllen hun bryder, oc Vindden dend blæesz
Loed bygge paa ydderste Næbbe.
Saa stærck en Fæste, oc By der hoesz
Och lagde der til baade Eye oc Goedsz,
At dem skuldde allderig glippe.
Dend skinner saa langt i vilddene Strand,
Paa Callmars Kaaesz, oc deris Farruand,
Som vildde at Suærrige sætte.
Dær kand mand tælle de Skjbe paa Reed,
Och mynstre dem vd huært i sin Steed,
Om de met Danmarck vild' trætte.
Hand kalded dend Fæste til Euig Aasaffn,
CHRISTIANOPEL aff Eigne Naffn,
At det skuldde Euige bliffue.
GVD giffue der baade Folck oc Stæd,
Lycke oc Raad fæmb Tusind Leed,
Saa kand dæm inggen fordriffue.
I Kiøbendhaffn bygde hand Rjged til gaffn,
It kaasteligt Tyghusz oc drabelig Haffn,
Dæm fyldde med Skytt oc Skjffue.
Hand Croned det Slaat met Spjr oc taarn,
Det stoed dær ræt allderig sligt tilfaarn,
Dænd Ære maa mand det giffue.
I Nørre Skowe i skønniste Leed,
Loed Fader hans bygge, som huær mand veed
It Konggeligt Slaat aff Grundde.
At det skuldde være Kong Freedrichs Baaer,
Och alle der' hiæm, som Kongger vaaer,
Naar dennem gaffs Roe oc Stundde.
Det tog hand moxen hæn ned i Grund,
Forøgte oc meeret det manggelund,
Som inggen Mand førre trode.

221

Lader nu det bygge met Konggelige Pracht,
Sjn Fader til Ære oc Euig Acht,
Sig och sine Børn til gode.
Och sætter der paa slig Bygning oc fljd,
Som fands ey i Danmarck før nogen tjd,
Och næp i det Rommerske Rjge.
At Børn, oc Æth skulle skønne der paa,
For dennem var Herrer, sligt kundde formaa
De vildde slæt inggen Mand vjge.
Och icke allene met Skiold oc Suær,
Forsuared det Fredig i Orloffs Fær,
Och holdded i Hæffd oc ljge.
Mæn oc vdi Freed haffde Lyst oc Moed,
Dæd kaastelig pryde, oc komme paa Foed,
At huær kundde see oc sige.
At Danmarck haffuer Hoffuit oc Haand,
Saa væll som Franckrig oc Spannierland,
Som lader sig meget tycke.
At Folck oc Rjge paa Tjd oc Aar,
Jo lægger jo meere kand komme i Floer,
Och tjmis bod' Hæld oc Lycke.
Och haffuer end' vnder det Konggelig Bryst
Baade Hu oc Hiærtte, Vilie oc Lyst,
Sjn Krone at pryde oc mere.
Och som hand hiemme saa manggelund,
Loed bygge oc flj vdi huær een Stund,

Disse Fæster oc anddre fleere:
Da randt ham i Sinde blandt anden slig jd,
At Grønland det laa vdi Fordum tjd,
Hid vndder dend Norske Krone.
Och manggen haffde derr voffuet oppaa,
Hand kundde det Land igen findde oc faa,
Och lægge det vndder sin Throne.
Dog fands derr inggen i mangge Aar,
Som Lycken oc Tiden saa blider vaar,
Ded Land kundde til sig vendde.
Thi loed hand sig være en vndderlig Ting,
At skuldde hand bygge sine Rjger omkring,
Och lade sig gaa aff hendde:

222

Land oc Folck, met Inszel oc Øer,
Som hannem oc Rjget med rætte høer,
Och ded for wmagen miste.
Ded laa hannem vell fast langt aff Leed,
Och haffde giort manggen aff Reyssen keed,
Och alle de hannem misztrøste:
Dog loed hand kiendde sit Fredige Moed,
Haabdis GVD oc Lycken skulld' bliffue sig goed
Hand vildde dend Reyse friste.
Och tog sig dend Sag alluorligen forr,
Forfaredt flittig om alle korr,
Om nogen Mand dær om viste.
Och loed vdrede som skreffuit staar,
1605. Der mand regnet Tusind Sex hundred Aar
Vdi Vaaren oppaa det fembte.
Tre aff sin Skjb saa offuenbratt,
Troest, Løwen, ocsaa dend lildde Katt,
Mand inggen Ting der forglempte.
Huad Skibene kræffde, oc Folckkenis Tarff,
I Arkelj, Kiældder, oc andden slig Huarff,
Det skjbedis ind for Borde.
Hand søgte sig vd en Styris Mand,
Vaar fød oc brugdt vdi Enggeland,
Paa Søen aff Vngdoms Aare.
Hand haffde førr seyled dend samme Kaaesz,
Til Frjszland oc andden Land ligger der hoesz,
Hen vndder America Sjde.
Och gaff fast ahn (som mangen vell meen)
Langt Øster der fra vor Grønlands Green,
Som strækker der vd saa vjde.
Mæn huor der om er, haffuer inggen Mand frist,
Och kand der ey sige fra noget vist,
Men det veed Baggen til pricke:
Det er icke nær dend Kaaesz eller Strjg,
Som Fordum paa Grønland stræckede Sjg
Det meer vdi Nørr monne ligge.
Kongen skicked paa Skibben sine gode mend,
En Eddelig Linddenaa, vell bekendt,
Som mand monne Gottske næffne.

223

Een Dansker Mand aff Byrd og Bloed,
Vaar wforsagdt, haffde Løst oc Moed,
Hær indden at friste sin Skæffne.
Och Naffn oc Slægt siuntis Lyckeligt,
Att **Lind** oc **Aa** skuldde føre met sig,
Baade Skjb oc Mand vdi Hawne.
Och **Gott** paa Reysen at tjmis oc **Skee**,
Och hand skuldde Grønland met øyen see,
Sig sælff til Lycke oc Gawne.

Manddiuffuel aff fræmmed' oc Sachsisk æht
Hand bleeff ocsaa offuer Skibene sætt,
Een Luthinandt derr at være.
Hand haffde sig tiænt vdi Konggens Gaaer
Vildde lade sig bruge baade huor oc Naaer,
Det vaar hans HERre til Ære.
Och som hand vaar en Christen **Mand**,
Besøge det groffue oc grumme Land,
Huor vilddeste **Diuffuel** de boede.
Och vendde dær paa sin Møye oc Fljd,
Aff Diuffuel at bliffue god Mand met Tjd,
Aff groffue Folck tuctig oc goede,
Hans Kønning som vjde vaar reyst om Land
Bleeff ocsaa giffuen Befallning i haand,
Med Skibben oc andden Sage.
At som hand førde ded Kønning naffn,
Fra Danmarck hen ind vdi Grønlands haffn
Med Lycke dog megen wmage.
Saa var nu i Danmarck bod' Konge oc Tjd
Som kundde vell legge oss Grønland hjd,
Om mand vill ey wmag spare.
Siden fulde dær med oc mangel en Suænd,
De bæste paa Leeden oc Kaaesen vaar kiænd,
Een fawer oc Freedig Skare.
Der allting var færdigt oc Maymaanit kom,
Som glæder det Nordde Værden hæn om,
Dend Fierdde Dag gick de til Skjffue.
Paa Kiøbenhaffns Reed met frydefuld Mod
Saa mangel skøn Mand omkring dennem stod,
GVD raade wi seeis i Ljffue.

224

De lætte der' Anckker, drog op deris Raa,
Saa frjmodig loed de adt Søen staa,
Med flyffuendde Flagh oc Fahne.
Dær de komme hæn vden Skawe Reeffer,
Derr yppedis Vanddet, oc Suærcken hun dreeff,
Och Søen holdt gammel vane.
Der burde først Skjben at skrie oc gaa,
Som flydende Fisk, oc raskeste Raa,
Det Vand spillet vden fore.
De lagde fast ahn, oc sætte der' meed,
At Sønnderste Kant paa Hættlandtz Reed,
Det Land gick dennem om bore.
De lode det ligge paa høyre haand,
Och prisede bode Vind oc Vand,
Til Skottland gick dennem i Sicte.
Det bleeff langt Sønnden met Ørckenø,
Och holdt for Norden dend vildde Sø,
Til Norduæst de Kaasen ricte.
Iszland bleff liggend' saa langt vdi Nørr,
Sextj Vægsøis væll Sønnden for,
Loed de at Americam sætte.
Dagen hand gick, oc Skibene skreed,
Alltingest begyndte saa mangleed,
Sig Daglige at forsætte.
Dær blæste saa skarp oc koldder en Vind,
Dend skaer saa huast om haand oc kind,
Som det vaar om Jule tjde.
Dend Suærcke hun dreeff saa tyck oc graa,
Stor Taage oc Mørck faldt der oc oppaa,
Dend Bølle hun brød saa strjde.
Dog acted ey Skib eller Folck det stoert,
Loed Seylene stande, gick driffuendde foert,
Til de fick Americam indde.

Det Land stræffuit flux i Søndder hen need,
Thi lagde de ahn paa dend Nørre Leed,
Som de skuldde Grønland findde.
Dær seyled de længe langs op met Land,
Och fuldde fast effter dend Engelske Mand,
Som skuldde dend Kaaesz væll vjde.

225

Hand prisit flux Landdet bleff hart der veed,
At Danske de bleffue der offuer keed,
Och holdte sig aff til Sjde.
De actede vell aff mærcke oc meed,
At Grønland laa paa en langt andden Leed,
End hand monne styre oc stæffne.
Thi toge de sælff til Hiærte oc Sind,
Och vendde der' Skib hæn vnder dend Vind
Som HERRE GVD gaff dem Effne
Och lode it aff deris Stycker gaa,
At Engelsken skuldde dær aff forstaa,
De lysted ey længger at følge.
De drack hannem til paa skeide oc skill,
Hand maatt' dem følg' eller fare væl,
De villed ey for hannem dølg.
De haffde en Dansker Styris Mand god,
Vaar frisk oc snild i Mund oc Mod,
Dend Kaaesz vildde hand vell friste.
Forsøge men mand dennem trode vell,
Dend Danske Mand duer oc noget sell,
Naar de dend fræmmed maa miste.
De sætte ræt offuer som dem syntis bæst,
At Grønland laa dem leyligst oc næst,
Om det vaar ellers at findde.
De øyet omsier vnder driffuendde Raa,
Huor Fiælddet det laa som Skyen hin graa,
De seyled det Land snart indde.
Dær fandt de stor Kuld oc suariste Isz,
Och hawit det dreeff der ligeruisz,
Som suariste Skyer de giøre.
Der faldt oc paa stoer Taage oc Røg,
Der stincked som slæmmiste hæste Møg,
Mand lucte sligt allderig føre.
De ginge det Land hæn noget forbi,
Och søgte om Hawne at sætte vdi,
Det Dyb stack langt vdi Grundde.
Jo nærmer mand Landdet oc Klippen løb,
Jo vaar der større oc huællere Dyb,
Saa liden god Pladtz de fundde.

226

De sætte der' Baadhe for Boere i Vand,
Manddiuffuel der met lagde ind mod Land,
Om leylige Havn at søge.
Hand leete hæn op baade op oc need,
Och fandt der huercken Grund eller Reed,
Dog loed hand sig icke nøye:
Men søgdte blandt Klippen i Vjg oc Vraa,
Til hand omsier dem vildtis fraa,
Saa vjde hand hæn om venddis.
Och bleeff saa hæne nogen Tjd oc Dag,
Leed Frost oc Kuld oc megen wmag,
De Skibe toge til at lenggis,
De dreeffue oc holdt det dær vden for,
Deris Baad var hæne, haffde bange Koer,
Om Søn oc Vindden dem tuingde.
Dend røde Løwe paa Bøllen brød,

Och vaandedis fast, sig gaff oc skrød,
Koe der ey Kallen kand finde.
Midler tjd søgte Baaden som ringgeste Musz
Effter hull oc Smug i tættiste Husz,
Huur dend kundde sig bæst fiæle.
Och aldrig var **Diufflen** saa streng oc haar
Hand vjsde jo **Mandden** huor Hawne var
De Skib kundde sig ey hæle.
Thi lagde dend Baad Land siden hæn om,
Omsier paa Fod effter Skibbene kom,
Och dennem dend Glæde forkyndde:
At de haffde funddet baade Haffn oc Sund,
Med klariste Vand oc tæmmelig Grund,
De skuldde sig der ind skyndde.
Det Folck bleff trøstigt, oc fuldde flux med,
Och fandt der Lhy oc leylig Sted,
Huur de kundde tryggelig huile.
Grønlænderne saae slig Gæster vaar dær,
De viste ræt alldrig huad var paa Fær,
De grebe til Bue oc Pile.
Landdet laa der hen rundden om trindt,
Met suariste Fiæld, oc høyeste Klindt,
Saae bister paa alle Side.

227

De komme der vd saa grumme oc graa,
Som Vlffuen aff sit Fiælster oc Vraa,
Paa Pladtzen maatt' de dennem bide.
De gaff sig til Baads vildde see sig om,
Huad Diyur der ind vndder Landde kom,
De acted stor Bytte at vindde.
Och der de mærckte de Skjb laae quær,
Da lagde de meere jo nærmer oc nær,
Och bleffue flux dristig i Sindde.
De komme saa mangge i hobe oc Flock,
Som Bisuærmmen gjør aff Karr oc Stock
Naar dennem gaaer noget til mode.
Mæn Folcket som indden paa Skibbene var
Forholdt sig still som tolligste Faar,
Och vildde først prøffue det gode.
Dær de inggen Modstand aff nogen forfoer
De acted at faldde dem straxt offuer Boer,
Och Seyer oc Manddom vindde.
Mæn da de fornam der vaar indden for,
De dennem nock voxen oc mechtig vor,
Om de finge saa i Sinde.
Da lod' de det bliffue ved Vænskab oc Fred,
Med nicken oc bucken falddis de ved,
Och lode sig fulduell raade.
Det Folck beujste dem Ere stoer,
De baer dem Beger oc Fade paa Boer,
Saa lidet de dær aff Aade.
Det smaged den Grønlandtz tand icke væll,
Men helder stycked aff blodigste Sæll,
Och feediste Trann at dricke.
Der de ded acted, oc kundde forstaa,
Huer gjorde dem gaat som hand formaa,
Vildde de sig oc Vænlige skicke.
De fore til Land huer hiem til sit,
Och tog met sig baade meget oc lit,
Som de vildde sælle oc myste.
Och komme igen med Bylther oc Baand,
Met suare Knipper i Fauffne oc haand,
Om dennem dær noget aff lyste.

Dær vaar vdi blandt vell kaastelig Ting,
 Atskillig Vilduærck oc Ræffueskind,
 Met skønniste Biørne oc hujde.
 Foruden alld Endde graa Siælle hud,
 Och mange var skaaren i Stycker som klud,
 Dog nogen oc sammen syde.
 Der lagdis oc fræm vdi knippe tall,
 Mangge kaastelig Horn, oc holdde dem fall,
 For ringgeste Naael oc Hæcte.
 Mand meener at være aff Eenhiørnings art,
 Dog er det aff Diyur, oc Krafften klart,
 Ey værre dend Eddel oc Ecte.
 Det Beest som dette Horn drager oc bær,
 Blandt Bøllen i vilddeste Hawet er,
 Dend Andden paa Landdet hitt tørre.
 I Krafften kand mand dedt oc klarlig see,
 At de erre atskillig oc tuendde lee,
 Dog GVD monne det aldt giøre.
 Med fleere deris Vare de førde hæn need,
 Och spridde dæm vd, oc lagde paa Reed,
 At huær kund see oc skue.
 Saa frembær oc Skibs Folcket der imod,
 Aff deris Kram hen vd for fod,
 De tenckte dem bæst kundde due.
 De stode der om giorde anden sin Legn,
 Och snacked allene met hændder oc Tegn,
 Huor huær det bæst kundde yde.
 Mand tog hæn op, huad mand syntis kiært
 Tyckte dend andden, dædt vaar dæd vært,
 Saa loed hand hannem det nyde.
 De bøde de Grønlændder Pængge oc Søll,
 De vildde ey een gang see dær till,
 Tog hældder Hæcter oc Naale.
 Staael oc Jærn howit de saa væll,
 De gaffue dærfor væll Hundred maal Skæl,
 Som dyrest mand vildde dædt fale.
 Bue oc Pjl: deris Aarer oc Skjff,
 Och Kiorttler oc Skiort aff Rygh oc Ljff,
 For Jærn saa lode de springge.

De acter ey værd, eller andden sljg Sag,
 Mæn Eeniste Nøden oc Eget Mag,
 Dæd anddet er dennem kun ringge.
 Landdet der neddre er baert oc Kaael,
 Och giffuer dem huercken Jærn eller Staael
 Som nyttis dog alle Dage.
 Men Trangen dend bruger vdi dænd Stæd,
 Huassiste Steen, och Beenene med,
 Mæd Trælldom oc møygen Wmage.
 Thi tog de Jærnet lod Gulddet staa,
 Och vaar vel at ynske, huer tenckte der paa,
 Sin Nød oc ey Hoffart at acte.
 Mæn som dend ledige Gærighed,
 Forfører aldt Mennisken mangede,
 I alle sine Giærning oc Facte:
 Saa rørdde dend oc Grønlændderne til,
 De snapped aff Baadden oc Skibbet i døll,
 Huad de kundde der løss giøre.
 Och gaff sig omsier til Ancker oc Tow,
 Och filed oc gnaffuit der fast oppaa,
 De vildde det slæt hænføre.
 Dær de nu saa haffde handlet oc kiøbt,

Och Landtzsens Havn oc Grund forsøgt,
Tre Dage hæn vd paa Reede.
Och saae der vaar ey meer' at formaa,
Thi lawet de til at rycke der fra,
Dog loed de det inggen Mand vede.
Dend fierde Dag der allting vaar klart,
Saa skicked de dennem til Seyel oc Fart,
Tho Grønlændder vor der indde.
Dem lode de hinddre, oc tog dennem med,
Dær de det formærckte, fortyckte de ded,
De vildde ey lade sig tuingge.
Men satte Væрге, som de kundde bæst,
Beedis oc slogis, som Hundden oc Hæst,
Saa Gallne vaar de vdi Sindde.
Och som dend vilddeste Basse oc Hind,
Naar dem i Garnedt fælddis omkring,
Mon gruelig bryde oc springge.

230

Saa fattet de ahn met Mact oc Mod,
De actede inggen som derr om stod,
Ey hug eller skarpppe Suærre.
Men greb derr ind met frsker haand,
At Blodet dennem om Kroppen rand,
Och loed sig dog icke forfære.
Men gjorde aldt det dem muligt vor,
Att mand motte Enddelig tage sig for,
Som andden Sujn dennem bindde.
Saa foere de end met Tiden i Mag,
Och komme jo længger oc mere i Lag,
Och fattet sig bedre Sindde.
Derr de paa Landdet det kunde forstaa,
Och saae mand vandt op Seygl oc Raa,
Saa gruelig monne de raale.
De sloge oc skøde med Slyngger oc Pjl,
Men Skibet giordde færddig aldt met ljl,
Och drack dem gode Nattz Skaale.
Loed gaa it Stycke hen i dend Vind,
Ded lossed oc rumled saa vjde omkring,
De grued huad ded skuldde tyde.
Och meente det vaar dend ledigste Troid,
Der spudet saa lld, oc gaff sligt Skroid,
Mod ham torde de ey strjde.
Huer søgte i Fiællster, Hyll oc Vraa,
Som Fuglen hand giør for Falcken hin graa
De torde ey lengger bjde.
Saa drog det Skib baade Anckker oc Raa,
Och acted at lade til Danmarck staa,
Och see huor Fokken derr ljde.
Vindden var dem i første ey bljd,
De maatte leuere der nogen Tjd,
Før hand gick dennem til vildde.
Saa lagde de vd, oc prised dend Søe,
Och kom derr fra vden Skade oc Nøe,
Och Kaasen adt Hættland stildde,
Loed Orkenør ligge paa høyre haand,
Och stæffned saa ned for Sønnden Hættland
Til de fick Norrig om Boere.

231

Baade Væir oc Vand vaar dennem til mag
De komme i Sunddet dend syttendde Dag,
Effter de fra Grønland vdfoere.
De sætte fremdelis baade Kaaesz oc Staffn,
Och komme saa ind for Kiøbenhaffn,

Sanct' Oluffs Afften at quældde.
Ved samme Tjd, som skreffuit staar,
Kong Christen for it oc Sextj Aar,
Fick Kiøbenhaffn vndder sin Vælldde.
Och som GVD gaff hannem da i haand,
Danmarck oc Norrig, met Folck oc Land,
Och loed hannem Seyeren vindde.
Saa loed hand och nu hans Sønne Søn,
Kong Christen den Fiærde Dansk Konning køn,
Hær ocsaa nu Grønland findde.
Och som mand da hørde Glæde oc Fryd,
Bestollding fick Endde, oc gantske Strjd
Som da haffde varet saa længge.
Saa gledde sig nu baade Quindde oc Mand
Det lengge vaar søgt baade Stæd oc Land,
Vaar hannem nu gangget i hændde.
Dæd Skjb det praaled met Folck oc Flagh,
Med Seyl oc Skud, oc andden slig Sagh,
Som Hæsten hæn vndder sin Tømme.
Ded Folck stoed om hæn rundt i Reed,
Baade Hiærte oc Mod de glæddis der veed,
De saae dem paa Rhæen komme.
De Høffuitzmend som der paa Skibben vaer
De gangger ind for deris Herre oc staaer,
Hjll være dig Danner Kongge,
Grønland som wi vare heden sendt,
Det haffuer wi baade funddet oc hendt,
Dog Veyen oc Reysen vor tungge.
Dog haffuer oss Lycken været saa bljd,
Førdt Skjb oc Mand baade hen oc hjd.
Som ligger hær nu paa Reede.
Och haffuer der fra bode Kundskab oc Tegn,
Baade Vare oc Folck vdaff den Egn,
Paa Skibet der hoss tilstæde.

232

Konggen stod op vaar lystig oc fro,
Hand lysted hen ned til Strandde at gaa,
Och skue sin fremmede Gæste.
Hand tog Danner Dronning om huden hand
Och lagde til Skiben hen vd fra Land,
Att see huad der vor til bæste.
Dæd Folck fuldde effter met menige Mand,
Saa mangge oc tycke, som Sole grand,
Paa Skøyter oc anddre smaa Baade.
De stimlede sig saa vjde hen om,
Grønlændderne fræm paa Platzen kom,
Saae bister i alle maade.
Stacked oc tycke met blegen Kind,
Klæderne vaar aff graa Sælleskind,
Med Hætter oc side Skøde.
Deris haar vaar sort, deris Bene vor kort,
Deris Skiorter aff Sund oc Sæner vaar giort
Saa skjden oc alle saa røde.
Mand sætte deris Baade paa Vanddet vd,
De vaare giort aff stærck Sællehud,
Saa langge oc aldt saa smærtte.
De treente der i tog Aarer i haand,
Och lode derr see for Kongge oc Mand,
Huad de dem paa Grønland lærde.
De Aarer vaar stackid oc derr til Leed,
Paa begge Endder baade tynd oc breed,
Och brugtis til begge Sjde.
De fangede ahn, kaste dem i Vand,
Dend Baad begyndte at skrie paastand,

Och loed sig end tæmmelig ljde.
Och derr hand kom i sin rætte Fær,
Hand rand paa Vandded, som Pjlen i Vær
Saa suinddig oc aldt saa saare.
De sætte vell Sexten Mand dem imod,
De Grønlændder skuldde de holdde fod,
Med raskeste Essping oc Aare.
Mand saae derr stor Lyst oc vnderlig Jagt,
Som Musen for Katten er vell forsagt,
Dog lader aff Væien rindde.

233

Och ringgeste Hare paa vilddene Hæe,
For stræckendde Hundde gaar dog aff Lhæe
Och er dennem aldt for suindde.
Saa stack den Grønlandtzske Baad sig foert,
Dend acted ey Essping, ey Folcket ey stoert,
Men gick dennem aldt aff Væye.
Derr kundde mand se huor fattig Mand,
Kand sig oc hielppe met egen haand,
Dog ringge er ald hans Eye.
Saa bar mand derr fram vdaff deris Gods,
Klæder oc anddet, huad derr fuldde hoss,
Som fandtis oppaa de Skjbe.
Siden drog Konggen til Landde igen,
De Grønlændder bleffue forordnet hen,
Paa vjder beskeen at bliffue.

Midler holdt dend Enggelske Mand sin leed
Ved Americæ Side, flux hen paa Reed,
Med Trost oc Katten dend lildde.
Til hand fick Jacmandtz Sund vdi Sict,
Derr vaar icke Isz eller anddet sligt,
Derr kundde ham Kaasen spildde.
Thi gaff hand det Sund it anddet Naffn,
Att det skuldde Danske til Efftersaffn,
Nu *Fretum Danixæ* heede.
Och lagde saa aff paa høyre haand,
Fandt snart for Staffnen it anddet Land,
Som hand monne effter leede.
Och gaff fast ahn, vildde gjøre det klart,
At være dend ydderste deel oc Part,
Aff Væsterste Grønlandtz Sjde.
De lagde derr ind, oc søgte i Vraa,
Huor de kundde Lhy oc Hawne faa,
Och Landtzsens Leylighed vjde.
Derr fandt de dend skønniste Oert oc Leed,
Med grønniste Daler, Fiæld oc Heed,
Som nogen vildde begære.
Jo lægger mand saae oc kom vdi Nord,
Jo renere fandtis bod' Haw oc Fiord,
Och skønner vaar Landdet oc dære,

234

Derr fick de Folck vdi siune oc Sict,
I Skabning oc Seder meer skickeligt,
End anddre tho første de vaare.
Mand tegned oc locked oc bøde dæm til,
Vdaff deris Gods, baade Pænning oc Søll
Som de strax lagde dæm fore.
Det Folck behaget slig Vare vell,
Och bøde aff deris, som de tyckte skell,
Och Enedis huor de kundde.
Pænding oc Guld, passet de icke paa,
Huad Nøden kræffde, oc de der saae,

Ded monne sig huer til mundde.
Och hentte saa aff deris Boskab need,
Skind, Huder oc Klæder saa manggeleed,
Och lode det giærne springge.
Och toge igien, Knjff, Hæcter oc Naael,
Men hældst oc dyrest, huad Jærn oc Staael
Som de kundde for sig finde.
De Grønlændder holdt deris Sag i Fryct,
Ded fællig skuldde næppelig være trygt,
Mand kundde dem snart forraske.
Somme drog vd, oc somme i Land,
Naar huer haffde by tt, fick sit vdi haand,
Saa lod hand at Fiældden laske.
Der Skibben nu haffde saa nogen tjd,
Forfaret all Leylighed hid oc djd,
Och derr vaar ey mere at vindde.
Formerckte at Folcket vaar fryctigt oc Fæy,
Och holdt sig sactelig hen aff Væy
Da fick de dennem i Sindde.
At giøre Landgang forfare oc see,
Omliggendis Stæder med alle sine Lhee,
Och anddet derr vaar for haande.
De giordde sig færddig oc rysted sig vd,
Med Vaaben oc Væрге, med Laad oc Krud
It Anlob vildde de standde.
De randsagedt om baade op oc need,
Och actede nøye ald Leylighed,
Som Søekandten kundde derr giffue.

235

De fundde alltinggest baade stille oc quær,
Det meest sig rørde, vaar Bøllen oc Vær,
Som mand saae mectige driffue.
Ded Land vaar smuct dog noget bart,
Och haffde met sig slig Skick oc Art,
Som hæn vnnder Norrigis Sjde.
Mand fandt derr ey megen Frost eller Kuld,
Mesten Sand oc Klipper, oc Ijden Muld,
Suare Bierrig oc Brandeste Ijde.
Paa Østre Side at Landdet hen ind,
Stod Dalerne grønne hen rundt omkring,
Som de kundde skønniste giøre.
Jo længger i Nord, jo smucker det vaar
Dend stridendde Strøm dreff vden faar,
Mon' Isen hen med sig føre.
Och holdder Landdet, oc Hawnen derr reen,
Huer kand derr seyle foruden meen,
Dog bæst ved Midsommers tjde.
For Sønnden er Luen oc stille Vand,
Derr ligger dend Isz saa tyck ved Land,
Att Skiben kand derr icke skrjde.
Men vjde hen vd, som Hawet giøris Rom,
Mellem Hujdsærck oc Grønland goer stercken Strom,
Och driffuer hen Isen vjde.
Derr vaar vdi Fordum ræt Grønlandtz Fær,
Och huem det voffuer hand kommer end dær,
Om hand vocter ellers sin Tjde.
Hæn ned paa Landdet, som Skibbene laae,
Mand siældden skinnendde Soel der saae,
For Taage oc Landtzens Angge.
Men naar dend Himmel er klaer oc hæll,
Saa skinner der Solen om Sommeren væll
Och giør dennem Dagene langge.
De Klipper de reiste saa høyt hen op,
At Skyen hun brød paa ydderste Top,

Stoer Storm vaar derr ey for hændde.
Lufften vaar god, men førdde med sig,
En suaalisz Art saa hæmmelig,
At mand kundde videlige kiændde.

236

At Grundden oc Landdet paa visse Stæd,
Aff Suoffwel brændder hen vndden næd,
Och haffuer sin Lufft oc Aande.
Och skiuder hen vd sin Jæm oc Mørr,
Som alle dend lucter, klaer Kundskab giør,
Huad derr er indden for haandde.
Mand fandt der oc Erdtz, oc atskillig Grud,
Vaar vasked oc rænsed aff Sneec oc Slud,
Ded skinned som glimmendde Gnjste.
Och lod sig vell see, aff ded vden laa,
De Biergge hæn indden vist mere formaar,
Om nogen Mand vildde ded friste.
De førdde oss aff det Grud hjd hiæm,
Ded suinddet vell hæn vdi Ild oc Jæm,
Och meget monne lidet due.
Dog huor Mand tog it Cæntener till,
Sexten oc tywe Lod huden Sølf,
Fandt Mand i dend smældte Grue.
Skallen duer meenlig een ringge ting,
Men huem dend bryder oc trængger sig ind,
Hand findder dend sødeste Kiærne.
Huor Bættleren vden for Dørren staar,
Dær indden for boer, hand noget formaar,
Och deeler sit vd saa giærne.
Dog er hand aldrig saa Rjg oc from,
Mand maa jo bancke, oc bede derr om,
Før hand hannem noget vil sændde.
Saa huor mand i Klippen finder sligt Grud
Derr er vist indden dend Barck oc Hud,
Langdt meere oc bedre for hendde.
Men mand maa bryde oc bancke der paa,
Och leede i Grundden, i Vinckel oc Vraa,
Til *Pluto* sig giffuer tilkiendde.
Och er det sandt voris Vjse haffuer sagdt,
Saturni Rjgdom er nederlagdt,
I Norddeste Værdens Endde:
Da veed mand ey nogen Øe eller Oert,
Huor hand kundde lengger føre dend bort,
End hid oppaa disse Stæde.

237

Och siunis vell oppaa mangge Meed,
Hand kand vell være derr graffuen need,
Huem derr lyster effter at leede.

Ved Strandsiden fandt de baade Hawn oc Vjg
Huor mand kunde bierge sig trygelig,
For stormmendde Vind oc voffue.
Derr løb hen ind saa mangen en Fior,
Derr offuen laa Klindten, oc Fiældden saa stor
I Diungger oc mangge hoffue.
Mand acted ald Leylighed flittelig,
Och tegned paa Mappen huer Stæd for sig,
Saa tydelig hen paa rede.
Och at mand skuldde vell kiendde dend Kaasz,
Da reyste de Warer paa Klipper oc Aasz,
De skinned' saa langdt aff Leede.
De gaffue de bæste Hiørner oc Haffn,
Aff Danner Konning særdelis Naffn,

Som mand derr hoss monne skriffue.
Huur Landdet oc haffde sin Skick oc Legn,
Effter disse voris Danske Stæder oc Egn,
Deris Naffn monne mand dem giffue.
At Stæder oc Land som finddis herr,
De skuldde oc være oc næffnis derr,
Disse Riger til Euig Aamindde.
Och at Norgis Kongger oc deris Æth,
Først bygde paa Grønland, ey haffue forgæt
At Eegne det vnder sin Vingge.
Och kiender sig ved baade Land oc Stæd,
Alle Grændtzser oc Eigner oc Folckene mæd,
De maa ham for Høffding kiendde.
Och Naffned det bliffuer men Værden staar
Inggen andden at Eye der noget haar,
Vdden det Læhnis aff hans hendde.
Och skuldde saa være foruaring oc Meed,
Inggen fremmed at seyle oppaa dend Leed,
Foruden de Danskis mindde.
Och bliffue it kiendde fra Børn til Børn,
Deris Fædre de haffde derr været tilførn,
Haffd' Landdet oc Hawnerne indde.

238

Och der de saa haffde en Maanedes tjd,
Aldring forfaret, oc Børen bleff bljd,
Saa tenckte de hen at rycke.
Derr kom dennem for, som de toge med,
Fjre Landtzsens Mend: de børiede ded
Saa høyelig at fortycke.
De reffuis oc sledis, som Hundden i baand,
De acted ey nogen, ey Væbned haand,
Och giordde aldt det de kundde.
Och vaare saa Ballstyer, saa Gallne oc vjld,
Som glubendde Løwe oc brænddendde Ild,
Regæred saa manggelundde.
De wurdde ey hugh meer end en Stock,
Och giorde fuld vell voris Otte nock,
Før mand kundde dennem tuingge.
Somme bleeff bundden til stærcken Mast,
Somme bleeff ned vnder Lugen kast,
Och nogen Tjd tuunggen derr indde.
Dend ene hand vaar saa meget whyer,
Och giordde moduilliggen ald wstyer,
Skøtte ey om nogen Mands Ljffue.
Derr Captein napped sin Muszskeet vd,
Och ringde for hannem med Laad och Krud,
Hand maatte paa Stædden bliffue.
De anddre det saae, huor det hannem gick,
Begyndte at holdde litt bedre Skick,
Och fatted sig anddet Sindde.
Deris Sællskab som fick at vjde her aff,
De vildde beløffuit det Sundde Gaff,
Och hulddet de Skjbe derr indde.
Mand stæffned der ahn, det Folck vared paa,
Och lod' it aff deris Stycker gaa,
Ded ligest mand kundde dem Sicte.
De saae dend Ild, och hørddede det skraldt,
De tænckte ald Værden oc Himmelen faldt,
Saa fæyelig de sig skickte.
De seigned' omkuld, oc gruede fast,
De meente der vaar dend slæmmiste Gast,
Mand kundde i Hælfuede finde.

239

Som Haren for Hunden at Marcken lader staa,
Saa smyde de hæn, huer i sin Vraa,
Och Skjbene gick til Vindde.
Och gaff hjn andden zu guther letzt,
Sætte vd at Søren, som de kundde bæst,
Och acted vell alle Leede.
De tegnede op, oc i Tawlen skreff,
Alle Vjger oc Næsz, smaa Øer oc Reff,
Som de kundde der oplede.
Dær de komme vd som Bølgen hun dreeff,
Stoer Storm oc Taage i Søren bleeff,
De Skjbe de skildtis saa vjde.
Det Haw giordde dem stor tuingsel oc Vold,
Dog sendde GVD dennem i deris behold,
Hjd hiæm paa atskillig Tjde.
Trost var kun een Maaned paa Reysen need
Kom saa for Kiøbenhauffn ind paa Reed,
Mæd flyffwendde Flagh och Fane.
Saa fuldde oc Løwen och Katthen saa sact,
Och lagde hæn ind met Praall och Pracht,
Som gammelt til Skjbs er vane.
Landdet som Reyssen oc Lycken dæm gaff,
Ded haffde de kaastelig Maled aff,
Och hængd det fræmmen paa Stawne.
Ded vaar stor Lyst at see derr paa,
Huer Prechtig de monne for seyle gaa,
Och lagde hen ind i Hawne.
Ded ryctis saa snart iblandt alle Mand,
At Skibben oc Folcken vaare for haand,
Huer lysted at see oc vjde:
Huer Reysen hun gick, huad de førdde mæd,
Derr samlis saa manggen hen til dend Stæd
Her om oppaa alle Sjde.
Den Høffuitzmand triner hen vd for Boerd,
Och gaff de Grønlaendder Tegn oc Oerd,
De skuldde hannem effterfølge.
De treente her for, komme vd paa Ree,
Tre vngge Geseller, som mand vildde see,
Holdt sig beskeden oc stille.

240

De saae baade bister oc bleege hen vd,
Deris Klæder vaar aff graa Sællehud,
Och hængde dem sijdt om Ljffue.
Sælff vaare de kortte oc vnddersætt,
Saa Skaberen haffde slæt intet forgætt,
Som hannem sømmed at gjffue.
Vaare wforsagdt, dog stumme i Mod,
De nicked oc tegned med haand oc Fod,
Naar nogen til dennem vilde tale.
Och mæled oc snacked med Stæmme klarr,
Aldt huad deris Vilie oc Mening varr,
Och mand dem vildde befale.
De næffned hin andden klarligt oc reed,
Oxa: Judecha: och huad de heed,
Meer kundde Mand ey begrjffue,
Men kundde dog mercke aff Factor oc Tegn,
Aff Siun oc Nicken, oc andden slig Legn,
Huad de tilkiændde vild' gjffue.
Derr Danner Konning fick disse at see,
Hand acted strax Folcked vaar tuendde Lhee,
Som førdis hid aff de Landde.
De Første vaare groffue i ald deris Fær,
Men disse lætsinddig oc Vænnekiær,
Och kundde der aff forstandde:

At Landdet sig vjde mon' stræcke oc naa,
Och mangge slags Folck at bygge der paa,
Wi alldrig veed aff at sige.
Mand førde oc fræm, oc lagde der hoss,
Aff Folckenis Vare, atskilligge Gods,
Ded var aldt hin andden Ijge.
At Bierringgen neder hæn vd mod Strand,
Dend er aldt eens hoss menige Mand,
Som sig aff Søen maa nære.
Thi tænckte hand tjere at prøffue det Spill,
Forfare til Grundde huor det stoed till,
Paa Landdet anddenstæds dære.
Mand skicked de Grønlændder Pladtz oc Stæd
Och Folck de skuldde omgaais mæd,
Dæm holdde i Vact oc Vare.

241

Dog gick de fredlig bod' vd oc ind,
Och rætted iblandt flux vnderlig Ting,
Baade stille oc aabenbare.
Da vaar hær kommen paa samme Tjd,
Fra Spanniens Bud, i Rjget hjd,
Med mechtige Herrer oc Sage.
De vndred vor Konning ded vngge Blod,
Hand haffde sligt Hiærtte, Lycke oc Mod,
Och acted om inggen Wmage.
Och haffde opsøgdte slige Stæder oc Land,
Ved Værdens Endde, som inggen Mand,
Lang Tjd haffde haffd i hendde.
Men loed dem see ded Folckefær,
Och Godtzset som finddis paa Landdet dær,
Som Spaner før alderig kiændde.
Ded vaar dem alle en vnderlig Ting,
Huor de med ringgeste Fisk oc Skind,
Kundde dennem baade klæde oc føde.
Och huor de med liden smaa Baade oc Skjff
Kundde søge der' Næring, oc rædde der' Ljff,
De bleff icke huer Mand øde.
De Grønlændder tegnet oc bøde sig till,
De vildde dem lade see derr til Spill,
Deris Baadhe kundde dem vell bære.
Och vjste paa dennem med andden Art,
End suare Stangkræjer, oc tungge Kofart,
Sig vell oc lættelig nære.
Dend Havn hun ligger foruden dend Døer,
Grønlændderne acted ey Vind eller Bøer,
Mæn lauffuit sig til at skjbe.
Toge Aarer i haand vaar freedig oc Frj,
Huer søgte sin Baaed sætte sig derr vdi,
Och loed saa at Hawet drjffue.
Ded lawede sig saa henddelig,
Med eniste Aare huer brugede sig,
Och dend oppaa begge Sjde.
De vaare saa suinddige i dend dræt,
Dend Baad hand løb, saa raadig oc læt,
Som nogen kand Hæsten rjde.

242

Hand skød sig fræm som Fuglen i Vind,
Saa listelig vendde de sig omkring,
Och lagde hin andden om Boere.
Och sætte Jæffnsies hæn vd fra Landtz,
Som Suendden oc Pjgen de trjner i Danttz
Som flyffwendde Pjl de foere.
Dog vaar de saa visse i ald deris Fær,

De løbe hin andden saa Jæffndt oc nær,
Mand stoed vell paa begge til ljge.
Saa kom dend tredie loed sig ey forsmåa,
Imellem dem begge loed hand indstaa,
De maatte aldt for hannem vjge.
Med saadan oc fleere der' lystige Id,
De lode derr see oc dreffue dend Tjd,
Huer huer kundde nocksom kiændde.
At Folcked haffde bode næmme oc haand,
Haffde de alleniste nogen Mand,
Aff groffheden kundde dem vændde.
Dend Spanske Herre hand glæddis derr veed
Hand saae baade Folcked oc Landtzens Seed,
Och vnderlig Spill de dreffue.
Hand sændde dæm need, baade Pænning oc Søll
Dærfor at kiøbe sig huad de vill,
De Spanner oc sig til Ere.
De saae det vaar en Herre Skænck,
De vildde ey haffue dend kast vnder Bænck,
Men Herre vjsz sig staffere.
Huerr Mand til Howe med blaa Klæder gick
Dæm siuntis oc gaat at holdde dend Skick,
Och icke de slæmmiste være.
Mand loed dennem strax de Klæder faa,
Stafferit dæm vd fra Top til Taa,
Som bæste Raad var paa færre.
Dend Kiorttel hand gaff dem bode Hæld oc mod
Kundde Pænninggen ræcke, een Rytther god
Dend vildde de oc vell være.
De gingge i Krammen toge Kordden need,
Bandt hænde ved Sjde, som gammel er seed
Och sætte Strudtz Feyer vdi Hatte.

243

Saa taldd de Pændding, oc treente her for,
Som det store Herrer aff Grønland vaar,
De viste sig vell at skatte.
Siden fick mand dennem for dræt oc Id,
At bygge oc gjøre paa Dag oc Tjd,
Een Grønlanddis Baaed fast større:
Saa vjed at tho kundde side paa Reed,
Hoss andden, at løbe baade op oc need,
Huer de kundde noget gjøre.
Saa dreff de dend Vintter oc Tjden hen,
Til Vaaren begyndte at komme igen,
Och leeffde som de bæst lyste.
De saae der' Effne oc vanddrit der fra,
Igæmmel Sunddet saa lode de staa,
Før nogen Mand derr aff viste.
Och haffde i sindde, at prøffue dend Søe,
Vdstaa oc ljde all Hawsens Nøe,
Om de kundde Grønland Lændde.
Hæn vnder Skaane dreff Væiret dem ind,
De Bøndder vist' ey huad vnderlig Ting,
Som dennem kom derr til hændde.
De holdt dennem ahn: forspurdde sig for,
Hueden de komme, oc huæm de vor,
Dog fingge de ljden Rede.
Dær det bleeff spurdt mand fandt dennem dær
Saa maatte de flux paa flytte oc Fær,
Och stillis igien tilstæde.
Bleeff siden holddet vdi vare oc Acht,
Och fick ey meere slig Effne oc Macht,
At komme saa langdt fra haande.

Konggen hand holdt sine Sager i Sict,
Hand lauffued alltinggist saa Ordentligt,
Baade vden oc indden i Landde.
I Engeland faldt ham for victige Ting,
Thi tænckte hand sælff at drage derr ind,
Bæst røcte derr alle Sage.
Och midler men hand aff Rjget vaar dær,
Endnu at forsøge dend Grønlands Fær,
Dog dend gaff megen wmage.

244

Ham kom oc fore saa manggen Sag,
Thi bød hand at holdde en Herredag,
I Sieland i Kiøbmands Hawne,
Och derr med sit Raad oc Rjgens Mend,
Bleeff aldtning dannid, lauffuet oc vend,
Sjg oc Sjne Riger til Gawne.
Loed biude offuer alle sine Eigne Land,
Huerr skuldde ham yde halff Skatt i haand,
Till Grønlands Reisse at drjffue.
Dend Allmu vor trøstig, oc howet det vell,
Hand vildde formere sin Rjgers Skell,
De vildde dend giærne gjffue.
Saa loed hand lægge hæn ind for Landt,
Fæmb aff sine Skjbe: heed Angliæbrandt,
Dend flyffwendde Ørrn oc raske,
Troost, Løwen och Katthen, som seenist var dær,
Dæm ridde Mand alle vd til dend Fær,
Saa Zjerligh monne de braske.
Mand fick dem ind huad Reissen dend krauff,
Vdi Archelj, Kiældder, aff alle slauff,
Loed inttet tilbage bljffue.
Och valldde saa vd oc sætte derr paa,
De Dapfferste Mend, som mand kundde faa
Dend Reisse lysted at drjffue.
Gotske Linddenow fick hand de Skjbe i haand
Sætte der paa Skipper oc Styris Mand,
Oc Capetjn dem skulde rade.
Hans Kiymand, Hans Brun, Carsten Richardszen,
Philippus de Fosz, oc een Dynkarker køn,
Næst GVD dend Reisse betrroede.
Dær fuldde oc med manggen rasker Suænd,
Dær lystid paa Kaasen at være bekænd,
Och loed sig Fredelig finde.
Med Skibs Folck oc Baadtmend oc anddre slig
Ded gick dennem ahn saa frydelig,
De vaar wforsagdt i Sindde.
De Grønlændder glæddis end meest der ved,
At de maatte følge hæn hiem paa Leed,
Och see huor Væenner derr ljde.

245

Derr alltinggest vaar nu færdigt oc klarrt,
Dend Torszdag for HERrens Himmelfart,
Hæn sidst i Maymaaneds Tjde.
Da lætthet de Ancker, oc hjdset der' Raa,
Och lode hen vd aff Hawnen staa,
Dæd vaar saa fawer een Skare.
De Skjbe de gick, som praalendde Hæst,
De Flaghe de dreeffue for Vind oc Blæst,
De bøde oss derr vell fare.
Vindden dend voxte dæm bljd, oc goed,
Saa drjffuend adt Sunddet de standde loed,
Kom hæn vnder Norrgis Sjde.
Dær laa dæm Flæckerøen næst for Stawn,

Och maatte dær drage hæn ind i Hawn,
Dog de derr stacked Tjd bjde:
Mæn lagde adt Søen, til Vindden bleeff mag,
Och kom vnder Hættland den Ottendde dag
Effter de fra Norrig mon' gjffue.
Och sætte saa foert som de haffde Bøer,
Och øyet paa vænstre haand Orckenøer,
Loed dennem langdt Sønnden bljffue,
Dær seer Mand den Væster Sø først gaa,
Och loed sig kiændde huad dend formaa,
Med stormmendde Vind oc Voffue,
Bøllen hun dreeff, oc Søen hand skrød,
Suærcken oc lling i Seyled brød,
Saa manggen ded ildde mon howe.
Dær loed sig da see huad Barn oc Mand,
De giældder oc duer til Søes oc Vand,
I Nød oc andden slig vaandde.
Dend ene Grønlændder hand bleeff der suag,
Døde hæn oc kastis vd samme Dag,
GVD veed huor hand monne Landde.
Derr fick oc en Dræng sit sidste kneeig,
Hand maatte oc vanddre dend samme veeig,
Mand tjmis ey andden Naade.
Midsommers Afften vaar tæmmelig bljd,
Thi toge de Skjbe sig til for ljd,
Om fællids Sager at raade.

246

Men Søen hand vildde ey haffue det saa,
Och haffde nær førdt dennem Skade paa,
Siden maatte de lade det bljffue.
Och derr de fort komme i Søen fræm,
Dend rætte Søegang først møtte derr dæm,
Med Iszen der suarist kand drjffue.
Ded voxede oc saa suirppendde kaldt,
Dend Midsommers Tjd en ringe ting galdt
Baade Himmel oc Haw sig vendde.
Iszen hand dreeff dennem flux om Boer,
Och bleeff jo længger jo mere oc stoer,
Begyndte fast til dem trængge.
Omsier sicted de langdt vndder Sky,
Huor derr dagedtz op de Klipper Ny,
Hæn vndder Americæ Sjde.
De stæffned derr hæn, at de kundde faa,
Ded Land vdi Lhæ, det skuldde snart saa,
Hæn op imod Grønland ljde.
Dær kom de ind i slig Isz oc brødt,
Och lidde stor Fare oc Ljffues Nødt,
De vaare nær alle bleeffne.
De Klipper de reisde høyt offuer det Haff,
Derr vaar icke Vjg eller Sundde Gaff,
Eller andden slig leylic Effne.
Thi greb de til Hiærtte, oc Manddelig Mod
Och Isen oc Lycken vaar dennem saa god,
De dreeffue tuært vd fra Landde.
Och vredis oc venddis, som Oxen i klow,
Thi de fick Skibed paa andden Bow,
Och fundde litt reenere Vandde.
Derr dreeff dend Strøm som stærckeste Floed
Saa mangen drjff Isz kommer dennem imod
Som de maatte fire oc vjge.
Och holdt ded saa moxen nj Dager paa Reed
Till de kom ind vndder Grønlands Leed,
Aff Lycken maa de vell sige.
Dend ottendde Julij fældde de dær,

Norduæst fra Landdet: oc kom ey saa nær,
At de nogen Haffn kunde fangge.

247

Derr vildtis dem Katthen i Søen fra,
Och maatte derr ladet paa Lycken gaa,
Dog ded vaar dennem vell bangge.
Sancte Peders Afften faldt derr oc ind,
Slig Taage, oc Mørcken med driffuendde Vind
Mand kundde sig næppelig bare.
Derr skilddis de Skjbe huerr paa sin haand,
Dend brøllendde Løwe oc Angliæbrand,
Maatte vide om Søen fare.
Men Ørnnen ochsaa dend snagendde Hund,
De lagde med Landded, hen ind paa Grund,
Huer de kundde sig bæst nære.
Och fundde derr Hawn oc leylig Sag:
Lagde saa derr ind dend tredie Dag,
I Augusti Maaned mon være.
Men aldrig kom de saa snart oppaa Rhæ,
De Grønlændder lod sig jo strax der see,
Med Skøiter oc deris smaa Baadhe.
De komme her vd, lagde dem om Bordt,
Huer loed sig kiendde met Tegn oc Ordt,
De vildde hjn andden ey skade.
De føyet sig sammen som de kundde bæst,
Mand loed dem fri Leyde, med Tjd oc fræst,
At fare, huerr som hand lyste:
Dog vancked derr icke rætt syndderligt Gods,
De haffde aldt Tancken, oc Øyet derr hoss,
De vildde ey noget myste.
Det Skibsfolck aff Søen var suagt oc tungt,
De haffde da reysed oc seyled langt,
Och lijdt baade Sorrig oc Møde.
Thi fore de sact, oc acted aldting,
I Hawnen oc derr hen rundt omkring,
At det vaar slætt bart oc øde.
Thi lystedt de vjdere at see deris Gaffn,
Och lagde igen vdaff dend Haffn,
Sancte Lauritzis Dag at quældde.
Och bleeff saa i Søen dend gantske Natt,
Til de kundde see huer alle ting vaar fatt,
I Vjgene blandt de Fiældde.

248

Och fandt oc fick derr Hawne oc Lhy,
De lagde derr ind, oc sætte derr j,
Blandt Bierrig och høyeste Klindte.
Dog siuntis dend Stæd met ald sin Korr,
Langt leyliger end dend andden hand vorr,
Med Gaffn dog ringge och indte.
De Grønlændder loed sig vell allestæds sæ,
Och komme derr need huer aff sin Lhæ,
Med Skind oc allehaande Vare.
Dog vaare de fryctig oc arrig der hoss,
Mand fick icke meget aff deris Gods,
Vden listelig Fund oc Fare.
Derr holdt mand det thj Dage hen om,
Och rands aged vd huer vinckel oc Rom,
Hen om oppaa alle Sjde.
Och da der vaar ey meer at formaa,
Saa tenckte de til, at rippe der fra,
Loed det dog inggen Mand vjde.
Om Dagen tilforn mand saae sin Tjd,
Mand tog paa Strandden med listelig ljd,

Tree Grønlændder oc deris Baadhe.
Linddennow saae oc sin Effne oc Raad,
Hand toeg oc tree andre med Gods oc Baaed
Som fuldde ham til dend Flode.
Hans smaadræng det var fuld arrig en knegt
I Effwæntyrs Spill stod hand sin vegt,
Hand kundde ded allderig lade.
Thi vildde hand lade ham voffued derr paa,
Om hand med Lycken kund' komme der fra,
Eller standde sin egen Skade.
Hand loed hannem sætte oppaa ded Land,
Saa tjlig hand kom i Grønlændders haand,
De straffedt ham vden Naade.
Som Hundden anfaldde med Gø oc glam,
Saa sleede de paa hans Klæder oc Ham,
Och traadde ham need vnder Fode.
Och som dend vilddeste Vlff oc Biørn,
Dend hunggrige Falck, oc flyffwendde Ørn
De farer med Lam oc Fule:

249

Saa greeb de ham ahn, oc reff hannem smaa
Oc lode saa hæn at Fiældden staa,
Huerr til sin Fiællster oc Hule.
Derr de ded merckte: der vaar ey for haand,
Stoer Naade oc medynck hoss menige Mand
De vildde ey med dem trætte.
Men som de kom till ded Sundde Gaff,
Derr vændde sig Vindden, oc vreed sig aff,
Mand kundde sig ey vdtuingge.
Linddennow vaar dog saa henddig oc knap,
Med sit Skjb hand aff minddet slap,
Och loed sin Seyl flux vindde.
De anddre kom effter paa andden Dag,
Och Vindden gick dennem til vildde oc Mag
De lode fast effter skrjde.
Skiben de dreffue som Oxen i Plow,
Och maatte derr holde baade Lhæ oc Low,
Dend stærckiste Bølgge derr bryde.
De Grønlændder gruede fast derr ved,
Ded lægger oc meere fra Landdet skreed,
Och skuldde aldinggest saa lade:
De bleffue saa bangge, oc vildde i Sind,
De acted ey sig eller nogen ting,
Ey Ljff eller andden Skade.
Dend ene lod kiændde sin Hiærtens anck,
Moduilligen sælff for Bordde spranck,
Dær hældder at døde oc bljffue:
End være med Daglig Længsell oc Vee,
Fra fattige Væenner, oc dem alldrig see,
Blandt fræmmede Folck i Ljffue.
Neptunus hand fauffnedt hans komme vell
Hand vildde dæm lønne, oc giøre gaat skell,
For Gaffuen, som de hannem sendde.
Hand skicked dend ned i Diungger oc houff,
Hjn suare drjffjsz, som andden Skouff,
Sig fast till Skjbene trængde.
Dog giordde Mand Værn, som mand kundde bæst,
Och tiæntte vor HERre med Bøn oc Læst,
At frj sig vdaff dend Vaade.

250

Saa maatte dend Gud vnder Bølgen er,
Vjge dend Gud som de haffde kier,
Och giordde dem inggen Skade.

Mæn ledsaged dennem paa det Farruand,
Huor de fandt forlaarne Angliæbrand,
Som Taagen hun fra dennem vjldde.
Mæn vared aldene paa fembte Dag,
Saa maatte huer føye sig effter sit Mag,
Saa de bleffue atter adskildde.
Saa holdt mand ded fire Vgers tjd,
Vindden vaar dennem baade vred oc bljd,
De maatte sig effter hannem føye.
Derr suæctis aff Folcket, oc bleffue wglad,
Dend anddre skuldde queege, oc reede Mad,
Hand maatte derr lucke sit øye.
Och vanddre at Søen som gammel er Skick
Derr fandt hand i Køckenet atskillig Drick,
Som Bølgen oc Grundden derr giffue.
Dog sendde baade Gud oc Vindden dem fort
Derr acted ey mangge dend Knæge stort,
Mæn lode fast Skibben drjffue.
Loed Ørkennø ligge saa langdt aff Leed,
Paa høyre haand mod Skottland need,
Och fick saa Hættland om Boere.
De glæddis der ved aff Hiærtte oc Sind,
Saa vell vaar vunddet nu alle ting,
Och gænnist til Norrige foere.
Derr maatte de atter nu tiendde igæn,
Disz døde en andden aff Folcket hæn,
Som Søen ey længger kund ljde.
Dend kastis oc vd for Bøllen hjn blaa,
De lode fast hæn mod Norrig staa,
Komme did ved Michelsmisz Tjde.
Dog var dend Vind dæm aldt for stærck,
De maatte leffuere oc gaa til værck,
Och legge tuært vd fra Landde.
Mæn effter de vaar nu kommen saa vjdt,
At huer vaar derr, som hiæmme til sit,
Loed de kun adt Søen standde.

251

Och sætte om Linddens Næsz, Sunddet hæn ind,
Och komme saa hiæm med tæmmelig Vind,
Med glade Tidend oc gode.
Derr frydde sig ved baade Fattig oc Rjg,
Vngge oc Gamble, een huerr for sig,
Som derr vdi Landdene boede.
Dend fembte Octobris, som mange vell veed,
Komme de for Kiøbenhaffn ind paa Reed,
Ded spurddis hæn om saa vjde.
Da vaar Danner Konning for lang tid hæn
Fra Engeland kommen i Rjget igæn,
Ved Bartholomei Tjde.
Hand hørddede dem vd huor Reissen hun gick,
Om Kaaesz oc Folcked oc Landtzens Skick,
Saameget de kundde forfare.
Och loed sig befaldde dend Reisse vell,
Enddog dend giordde ham ringge skell,
For Reedning oc andden slig Vare.
Dog effter GVD haffde dem Naade teet,
De haffde Landded nu fundded oc seet,
Vildde hand ey lade det bljffue.
Men som hannem tycktis aff alle Kaar.
Ded Grønland i Fordum til Norrig vaar,
Ded mon' sig til Øster meer strjffue.
Och vaar hans rætte Eye oc Arff,
Om ded gaff hannem rett alldrig Skarff,
Saa vildde hand det end voffue.

At Landdet som ligger saa langdt aff Leed,
Kundde kiændde GVD och sin Øffrighed,
Och suære dem Tro oc Loffue.
Och at ded arme oc vildde Folck,
Som haffuer ey Gud eller Værdtzsens tolck,
De kundde dem næmme oc lære.
Saa fremme hans Kircke oc hellige Hiord,
Til Værdens Endde i alle Vraaer,
GVD oc sine Rjger til Ære.
Dær faldt vell ind manggen victig Sag,
Vildde kommet dend Reisse i hael oc drag,
Til ded sig bedr kundde lauffue.

252

I Kiøbenhaffn haffde hand taget sig for,
Med Vold oc Skandstze med Spjr oc Tor,
Med Gryfftter oc grønniste Hauffue.
Och andden meer Bygning, hand haffde i gær,
Paa atskillig Stæder baade hær oc dær
Som laa ham vel fast i Sindde.
Och sændde en hob aff sin Flode vd,
I Væstersøen med Skiold oc Spiud,
Derr Manddom oc Seyer at vindde.
Saa gaff oc Norrig ham mere wmag,
Maatte der forskriffue en Herredag,
Sig sælffuer derr hæn begjffue.
Med mangge fleer Sager som derr laa paa,
Som vildde ham røre oc tuingge fra,
Dend Grønlandtz Seylladtz at drjffue.
Mæn hand greb sig til Mod oc Sind,
De Sager de gick for driffuendde Vind,
De kundde ey lengge standde.
Hand stilled huær i sin Ordning oc Reed,
Dæd siyntis at komme ham alldrig veed,
Saa lætt riddis de fra handde.
Thi loed hand føre oppaa dend Pladtz,
Tho aff sine Skjbe, som bøde vell Tradtz,
De skønnist paa Vanddet kand rindde,
Troost oc Barcken saa næffned mand dem,
Vdtackling oc Reedning det gick foert frem,
Saa giordde det oc derr indde.
Med Prouiandt, Rystning, Folck oc Gods,
Och anddet som skuldde derr følgge hoss,
Saa længge dend Reise kund' vare.
Hand sætte derr offuer een Dansker Mand,
Carsten Richkardtzsøn fød i Holldster Land,
Som før hæn i førige Aare.
Haffde tiænt hans Fader oc stilled sig fijn,
I Skibs Bestilling for Capetijn.
Och siden hoesz fræmmede Herre.
I Vnggern och Polen for Guld oc Gældt,
Forholddet sig som een dapffer Hældt,
Och kommed derr fra med Ere.

253

Hand fick en Styris Mand snild oc goed,
Mæster Jacob Hald sig kaldde loed,
I Søen en rapper Hane.
Vaar vide forsøgdte paa allehaandde Koesz,
Forfaren paa Himmel oc Grader derr hoesz,
Aff Bøgger oc Daglig vane.
Och haffde end oc aff Fordum drifft,
Aff gammel Kundskab, Søkaart oc Skriff
Forfared om GrønLandtz Sage.
Aff Forbiszsens Reisse oc Spanskis Togh,

Och anddre for Tiden paa Landdet drog,
Deris Kaaesz og andden wmage.
Och effter ded alle vaar vitterligt nock,
Paa Grønland for tiden vaar Norske sprock,
Som Iszlændder ocsaa haffue:
Da sænddis derr Bagger oc Iszlændder med,
At de skuldde tyd' oc tolcke ded,
Grønlændderne foregaffue.
Saa gjorde de færddig, oc Vinden bleff mag
Vdi Majjo Maaned dend trættendde Dag,
Da lætted de Ancker aff Sandde.
Och løbe hæn vd aff Kiøbenhaffns Reed,
Mand ynskte dem Lycke femb Tusinde Leed,
At komme vell did til Landde.
De lagde hæn ned gæmmel Øresund,
Och komme vell snart vnder Norrigis grund
I Flækkerø ind i Hawne.
Derr lawet de ydermere alleting,
Til de fick Bøer oc driffuendde Vind,
Saa tog de Hættland for Stawne.
Och løbe ved Sujnborrigs Howit hæn om,
Och mit mellem Feril oc Egele kom,
De Skjbe begyndte at skjude.
De sætte hæn op langdt meere i Nørr,
End de gjorde nogen de andden Togh før,
Dend Kaaesz som vaar i Fordum Tjde.
Och derr det nu lacket langdt vd fra Øe,
Derr loed sig først see dend Nordde Søe,
Huad Effwentyr hand kand drjffue.

254

Hand hæffuit sig op oc kaste sig need,
Som Bierrig oc Dale hen vd paa Reed,
Och tuingget bod' Folck oc Skjffue.
Himmel oc Vand gjorde baade Eet,
Slig Bølle oc Strøm haffuer inggen seet,
Som derr strømmitt frem for Boere.
Vind, Storm oc Kuld skæncktis derr frjt j,
Och lærde at gaa baade Lhæ oc bj,
Och holdt saa vnderlig foere.
Naar mand haffde sætt sin Kaaesz i lauff,
Saa maatte Mand fire oc vige aff,
Och sig effter Søen rætte.
Saa holdt de det ved fiortendags Tjd,
Och vendde derr ahn deris høyeste fljd,
Hæn effter Landdet at sætte.
Dend ottendde Junij dagedis op,
Aff Grønlandtz Klipper dend høyeste Top,
Som mand kundde længst hæn øye.
De siyntis oc skiolddet som Skyen hjn blaa,
Dog mand vaar manggen Vgh' Søes derr fra:
Mand vildde derr Dybbet forsøge.
Ded stack saa langt vdi nederste Grund,
Mand kundde ey finde derr nogen Bund,
Med Laad eller længste Ljne.
Mand acted oc vell derr Lædinggens skick,
It halfft hundred Gradder oc Nj hun gick,
Fra Jorden med Stiærner sijne.
Dog ded lader sig vell aff Gradderne see,
Ded Land skuldde ligge langdt meer aff Lhæ,
Saa lader mand ded dog bljffue.
Med klarr Forfaring (om dend er visz)
Dog ded siynis være langdt andrlisz,
Kand Kaaesten ey meget skjffue.
Derr de haffde saa forfaret aldting,

De lagde til Landded, som de fingge Vind,
Dog dennem gick meget til mode.
Derr møtte dem Isen bod' huid oc graa,
Vaar slagen i smull oc stycker smaa,
Gæmmel hannem de standde lode.

255

Hand reeff oc skrabede fast paa Boer,
Och giordde Barcken sinckelse stoer,
Hand kunde ey sælff kum fylgge.
Saa yppids derr oc slig Storm oc blæst,
Huerr motte sig hielpe som hand kunde bæst,
Och sig effter Værliggen stille.
Dog fandtis de Skib dend andden Dag,
Mæn Regn oc Storm oc megen wmag,
De giordde dem Væyen bangge.
Søen oc Isen vaar dennem w mild,
Mæn der nu Vindden gick noget til vild,
Saa loed de mod Landdet gangge.
Derr bleeff dem Barcken slæt vildet fra,
Dog maatte de lade foert gæmmel staa,
Och saae derr suaer Isz for Stawne.
Lagde saa hæn baade fra oc til,
Brugte atskillig Læmper oc Effwentyr's spil,
At søge dær Lhy oc Hawne.
Mæn Isen hand stimled sig rundt omkring,
Och tuingde dæm baade vd oc ind,
Dreeff dennem fast aff til Sjde.
Thi lagde de langs adt Landdet need,
Derr spilled de Sælle hæn vd paa Reed,
De grummiste nogen kand vjde.
Vaar alle saa sortte som Kull oc Beeg,
De skøde sig op oc hæffuede seg,
Saa høyt offuer Isz oc Bølle.
Mand meente det vaar dend leddige Troid,
Som Land eller Folcked haffde i Vold,
Dær actede dæm at tryldde.
Langdt inden laa Landet saa høyt vnder sky,
Paa Fiælddet laa Klippen som Taarn oc by,
Ded høyeste nogen kund' sicte.
Dæd saae saa sæltsomt med Taage oc Mørck
Som hæne i øde oc vilddeste Ørck,
Dog loed mand sin Kaaesz did ricte.
Mæn derr kom paa stor Storm oc Vind,
Førde Skibbed saa vide oc langt i Ring,
Sit Seyl kunde ded icke føre.

256

Dær tured de vd huad Lycken hun gaff,
Til Væyred ded luentis oc faldt noget aff,
At de noged kunde giøre.
Saa fatted de sig baade Hierte oc Moed,
Och frilig at Landdet de standde loed,
Ded maatte paa Lycken gangge.
Vindden hand bleff dæm oc tæmmelig bljd,
De vændde derr paa stoer Trældoms jd.
De kunde ded Land oplangge.
Mæn fandt for sig dend haarddeste Isz,
Vaar dreeffuen tilsammen rætt ligerujsz,
Som suariste Muer oc Klippe.
Dend Bølgge hun brød oc støtte derr paa,
At Vandet mon hæn vnder Himmelen staa
Derr gæmmel kund' inggen slippe.
Foruden dreeff Stycker baade store oc smaa,
Naar de dæmdis sammen oc tuingde saa,

Stoed Skibbed sin største Fare.
Thi maatte de lægge derr fra igæn,
Forholdde Kaasen baade hid oc hæen,
Huur de sig bæst kundde bare.
Dær kom oc atter stor vowe oc Vind,
Och tuingde dem aff saa langdt omkring,
Før de kundde sig sælff raade.
Dog trængde de sig hæen fræm oc foert,
Langdt indmeer end de haffde føre giort,
Kom paa tre oc Sextj Grade.
Och huldde fast ved: det vaar nu Tjd,
Om de denne Reisse skuld' komme djd,
Da maatte det sig nu gjffue.
Midsommers Afften skindde Solen klaer,
Och Vindden dæm fast mod Landdet baer,
Dog saae de derr Isen fast drjffue.
Och holdt ded saa hen nogle Dager paa reed,
Kundde mercke ded vaar en langt andden leed,
End de i Fiord did droge.
Sligt Mørck oc Mulm faldt der oc oppaa,
Som mand kand ey sige oc inggen tro,
Med rug oc driffuendde Taage.

257

Derr fuldde oc med slig Dug oc Regn,
Som der faldder ellers i voris Egn,
Naar Tiden oc Natten giørs bljde.
Och effter mand kundde ey see sig for,
Huad Nød oc Fare forhaanden vaar,
Och Isen fast ind monne skrjde:
Daa maatte de holdde sig vd til rom,
Och saa tilbage at Søen kom,
Jo lægger oc meere fra Landde.
Som Hiort søger Føde blandt Busk oc træ,
Saa maatte de lægge baade Lho oc Lhæ,
Effter Pladtz oc klarriste Vandde.
Mand vildde vell sige ded vaar dend Stæd,
Huur Forbiszer oc hans Sællskab mæd,
Vaar før kommen ind i Hawne.
Ded vaar saa bister oc Bitzig en Oert,
Thi lagde de hæen oc sætte foert,
Oc næffned dænd aff hans Nawne.
Och flacked hæen om blandt Bøller oc Isz,
Med wmag oc Fare ræt ligerujsz,
Som Hinden blandt glubende Hundde
Isen hand dreeff oc Bøllen hun brød,
Och gaff dennem manggen Pust oc stød,
Dæm vildde slæt sla i Grundde.
Som Haren hand springger bod' aff oc til,
Saa maatte de bruge mangt' vnderligt spil,
Før de komme vell tilbage.
Och lagde saa Landdet hen om oc om,
Formodet derr vist nogen Leylighed kom,
De kundde sig ind ledsage.
Men fandt der ey reeffue ey noget skoer,
Men Isen hand laa saa fast oc hoer,
Som suariste Fiæld oc Klippe.
Derr vaar forindden ey Vjg eller Vraa,
Ey Bond eller Grund at sætte paa,
Thi maatte de aldtid rippe.
Och holdt ded saa Junij Maaned hen vd,
Och haabdis endda til Lycken oc GVD,
De maatte dend Seyladtz vindde.

258

Vor Frue Afften henddis Biærggang vaar
Toge de sig stadig oc alffuorlig for,
Mod Landdet sig ind at tuingge,
Søen var aldrig saa bósz oc whyr,
De vilddde jo vowe det Effwentyr,
Ded lyckedis huor ded kundde.
Mand giorde vell Anslag oc atskillig Togh
Men kom dog frem som Studen i Ogh,
Bleff sincket saa manggelundde.
Och som derr kand inggen Værdens mand,
Saa tuingge frjt Mod oc duelig Haand,
De mechter jo noget at drjffue.
Saa kundde *Neptunus* med all sin Mact,
Ey slæt forspildde der' Anslag oc Act,
De skuldde derr vde bljffue.
Men komme flux ind meer end de vaare før,
Dend Læding reisde saa høyt i Nør,
Sextj Grader paa dend fiærde.
Derr bleeff dem maalit stillet oc sæt,
Derr galdt icke Konst ey ville ey Ræt,
Ey Vaaben ey skarppe Suærde.
Dend strømmende Sø dreff vden for,
Blandt Isen vaar bangge oc haarde kor,
Forindden saae ded end værre.
Derr laa suar Isz hen vd fra Land,
Ded længste som nogen hand øye kand,
Kundde tunggeste Jærnlæsz bæere.
Derr paa laa Diunger hen rundt om trindt,
Som suariste Taarn oc høyeste Klindt,
Til Fods kundde mand litt vindde.
Vilddde mand end vowe sig sælff oc Ljff,
Kundde mand ey vnduige sin Herris Skjff,
Huur skuldde mand dem gen finde?
Den stund mand end inden for Boere vaar,
Giordde Vand oc Vind dem bangge kaar,
De Raden kundde offuer rjde.
Och huor de saae sig om i vraa,
Fands derr inggen rædning, ey hielp at faa,
Men Døden paa alle Sjde.

259

Derr stoed baade Skipper oc Styrismand,
Saae hæen, som Moeses i Canaans Land,
Och maatte dog vde bljffue.
Dæd tuingde dæm moxen taaren paa kind,
Saae Landdet oc kundde ey komme derr ind,
Dog de voffuet Godtz oc Ljffue.
Derr voxte oc Folcket Dag fra Dag,
Jo meere oc længger Amectig oc suag,
De kunddet ey længge ture.
Saa fæyled dem oc derr sammestæd,
Færskt Vand at læske oc quege sig mæd,
Dog somme ded litt mon' wure.
Saa vaar oc Sommerens bæste Tjd,
Som dæm skuldde hiælpppe oc føre djd,
Nu moxen ganggen at døre.
Och Folcket fast klaget slig Nød oc Sag,
Thi tog mand aldting i Raad oc Dag,
Huad mand kundde derr i giøre.
Och som de betæncked sig allerbæst,
Saa kom dennem paa stor Storm oc blæst,
Som lærde dæm aff at vjge.
Haldden hand meente det vaar dend Oert,
Huur Spanske Skjbe bleff dreffuen bort,
Til Culmar i Rydslandtz Rjge.

Derr siyntis at vredis bod' Himmel oc Sky
Derr faldt oc ind slig Kuld oc kny,
De kundde sig næppelig bare.
Thi acted de flittig all Leylighed,
Och lagde at Søen hæn vd paa Reed,
Och bade Grønland vell fare.
De toge dend Kaaesz som dennem vaar næst,
Och sætte ad Danmarck som de kundde bæst,
Och lode adt Iszland standde.
Men Storm oc Vind tuingde dem der fra,
De maatte lade at Søen staa,
Til de fick Ferrø for haande.
Och sætte mellem Feril oc Foele deris Kaaesz
Fick see paa Hætland baade Bierrig oc Aaesz
Lagde Sujnborrigs Howet om Boere.

260

De jled derr fra mod Norrig hen ind,
Ljst lode de ligge seyled der omkring,
Adt Manddall de gænnisten foere.
Der tuingde dem Vinden saa vjde fra Land,
Mod Jyllandtz Grund oc det Farruand,
Komme need imod Læssø Sjde.
Derr fra lode de at Sunddet staa,
Och ind for Kiøbinghaffn monne de naa,
Litt før Sancte Ibs dags Tjde.
Derr fandt de Konggen laa paa sit Togh,
Som hand strax op til Norrig drogh
Derr til Allminddelig mode.
Berætte dend Herre huor Reissen gick,
Med Landtzens Leylighed, Kaaesz oc Skick,
Och anddet som de vd stode.
Derr hand det hørde bode Himmel oc Vand
De krigde fast for dend Stæd oc Land,
Hand loed sig det lidet røre.
Men tenckte paa hænddig oc listig Anslauff,
At tuingge Neptuno dend Skandtze auff,
Och Sagen til Endde føre.
Och ligger endnu dend Herre i Sind,
GVD styrcke hans Hiærtte oc gjff ham ind
De nyttigste Raad oc bæste.
Och som hans Naade blandt ald sin Æth,
Haffuer ene med Lycke det Land efftersæt,
Hand vildde det endnu friste.
Dyd oc Ere findder aldtid Væy,
Och skøder fuld ringge om Ja eller Næy,
Mæn turer vd Tjd oc møde.
Och finddis i Værden slæt inggen Sag,
Som GVD ved Tjden, Bjstand oc wmag
Kand der bode giffue oc øde.
Ringge Fare dend giffuer kun ringge Roesz,
Naar møde oc wmag følger der hoesz,
Ded skæncker stort Naffn oc Ere.
Faren forgaar: Mæn Eren bliffuer ved,
Hoesz Slæct oc Børn vdi Tusindde Led,
Naar mand end død monne være.
Dend Skandtze hun kaasted vell Danmarck dyr
Før det fick Crone oc Kongelig Spjr,

261

Oc GVDS Ord kom der paa Fode.
Nu standder ded Rjge, med Ere oc Saffn,
De Saggen dreeff: Deris Rycte oc Naffn,
Ded rømmis hoesz alle gode.

Dv Æddelig, Friske oc Danske Bloed,
Du haffuer lagdt Verden meest vnder foed,
End kandt Du och Grønland tuingge.
I Fordum derr Skjben vaar ringge oc smaa
Och huermand monne vell lidet formaa,
Da kundde mand det end findde.
Nu haffuer Du GVD, oc aldt det du vill,
Saa Daphffer een Kongge som hand er till,
Du maat det aldt tijre voffue.
At bliffue fast ved: bruge Howet oc haand,
Och trolige driffue aldt det mand kand,
Ded er gammel Danske Loffue.
Rom bleeff icke bygd oppaa en Dag,
Mæn spildte lang Tjd oc megen wmag,
Før det fick slig Macht oc Myndde.
Mand kand icke paa een Tjd oc Stund,
Begyndde at driffue een Giærning til grund
Dog dend er liden oc ringge.
Huem intet gaat voffuer, hand vinder oc litt
Och huem inttet sætter til aff sitt,
Hand mister tjt mere for mindde.
Aff oc till, er Lyckens Spill,
Huem for huer Larrm forsage vill,
Kand alderig Marcken vindde.
Wider ahn forderffuer vell mangel Pherdt,
Dog er it Anslag ey meget verdt,
Naar mand ded ey vd vill døye.
Wider ahn det er dend Rytthens løst,
Naar modet er friskt oc Hiærttet er trøst,
Saa vil mand det vist forsøge.
Forsøge sig Lycken oc tage GVD mæd,
Forfremme hans Ere paa andden Stæd,
Blandt vilddeste Folck oc Blindde.
Ded giffuer bod' Raad oc Lycke i haand,
Och skencker en Herre bod' Folck oc Land,
Som inggen Mand før kundde vindde.

262

Dend Hellig oc Eddel Gudfryctighed,
Kræffter hiemme it Rjge, oc vden ved,
Giffuer mechtige Land i voldde.
Naar GVD er oss med saa maa alleting,
Baade Haw oc Himmel, bod' vand oc vind,
Dog lade oss Marcken holdde.

Gud giffue dig Danner Konning sin Aand
Och kræffte dit Hierte oc styrcke din Haand
Dend Sag at driffue til Endde.
Din Crone kand meris: Dit Rjge kand gro
Dit Folck oc Øer som vndder dig bo,
Sjn Himmelske GVD maa kiendde.
Och effter aldring er forgænggelig:
Her bygge GVDS Rjge oc Himmerig,
Som kand oss allderig sujge:
At naar wi en anden dag skillis her fra,
Din deylige Børn kand forrestaa,
Dine mechtige Land oc Rige.
Vor Frøken, met flere, maa runden om
Beskantze vor grentzer oc Herredom
Met Førster oc Herrer mange.
Vor ædelig Printz oc Herre goed
Maa leffue, voxte oc komme paa foed,
Oc Kongelig Scepter fange,
Oc som vort Rige, nu kommer her for
At giffue hannem Wall oc Konge kor,

Gud vilde alting vdrette:
Oc verre i Raadet oc stemmet met,
Selff hannem først Kore, oc kreffte det
Som menige mand hannem jette.
At Gud oc hans Kircke vnder hans vold,
Oc wi oc vore Børn femtusind fold
Maa lenge vel leffue oc lide,
Saa bygge her sammen i Jorderig,
At wi kunde samlis i Himmerig,
Der glædis til euig tide.

*LAVS DEO, PAX VIVIS,
REQVIES ÆTERNA
SEPULTIS.*

263

CARMEN

Dicolon Tristrophon,

huor vdi

KONGENS HAVFN

hoes

KØBMANDSHAVFN

vdi Galandt
Funderis/byggis/fuldendis/och
offuerantuordis
GUD OC RIGET.

MErcurius kaster Ancker vnder Sælands land,
Vdi skønniste Haffn som findis kand
Offuer alle de Norde Rige,
Men *Solen* oc *Mars* haffuer bygt nu der hos
En anden, er werd fem tusind meer roes,
Saa faa vide wi hendis lige.
Neptunus hen vnder det dybeste huell
Hand saae den gierning, hand howet ey vel
Mand ville i Stranden bygge,
Hand samlet Haffguderne, Frender oc Ven,
Tog *Eolum* met oc rycte der hen,
Den gierning at driffue til rygge.
Hand spillet der for vnder Bølgen hin blaa,
Baade Demning oc Vold skyllet hand der fra,
Oc listelig vandt den Hauffne,
Der stoed mand oc vndrede paa,
All Danmark maa giøre huad det formaa,
Det er icke verdt en Auffne.
Oc *Mars* som ellers er fredig i sind,
Hand skulmet om freden oc blegnet om Kind,
Hans gierning gick saa vdi grunde.
Her gielder ey Vaaben, Spiud eller Skiold,
Thi maa ieg lide den offuervold,
Mig til mangan mødiger stunde.

264

Men *Solen* rand op, gaff skinnende dag,

Det kostede hende fuld ringe wmag,
Neptunus hand maatte at dørre,
Hun sætte mellem hannem oc sig et skell,
Der vaar ey i Haffuet saa sterck en Hell,
Som det kunde rocke oc røre.
Befestet den Hauffn saa midler stund,
Met haardeste Kamp aff dybeste grund,
Som Bølgen kand alderig bryde.
Der alting vaar ferdigt: Den *Soel* biuder til,
Wi maa *Neptuno* leuere et spil,
Til gest ville wi hannem biude.
Hand laa saa mectig der vden faar,
De obnede hannem saa lidet et skaar,
Hand brød det hen vd saa vide,
Det varede neppe en haande stund,
Før Demning oc Dige vaar slaget i grund,
Paa platzen kunde ingen ham bide.
Hand tenckte, hand haffde den Seyer i haand,
Oc faldt der ind met sligt huellende vand,
Som Fossen aff høyeste Klippe,
Hand strømmet der ind met styrcke oc lifff,
Oc tuingde met sig baade Ancker oc Skiff,
Met nød kunde de vndslippe.
Hand heffuet sig op saa høyt vnder land:
Nu tuinger mig vd ingen Verdens mand,
Den skantze vil ieg beholde.
Solen hun skinnet saa mild der veed,
Velkommen *Neptune*, kun sæt dig need,
Jeg haffuer dig i min volde,
Du stundet her ind dig selff til meen
Oc haffuer nu lagt dig Bolten om Been,
Din lycke saa maat du nyde,
Nu skalt du mig tiene Nat oc Dag,
I alle min gierning, driffter oc sag,
Som ieg vil offuer dig biude.
Oc *Mars* du giorde det store hoffmod,
Skalt du oc tiene til Haand oc foed,
Jeg giffuer dig i hans volde,

265

Naar hand skal giøre sig nogen wmag
Skalt du hannem bæere paa ryg oc bag,
Met alle sine Vaaben oc Skiolde.
Der stod omkring den menige mand,
De prisede *Solen* met Mund oc Haand,
Som kunde slig Seyer vinde,
Oc alle de Guder paa steden vaar,
De ringede sig der inden for
Met frydefuld moed oc sinde,
Oc *Solen* til ære, oc *Mars* til gauffn,
Da lagdis de Skibe strax i den Hauffn,
Hen vnder de Lande side,
Oc som den glæde stoed aller bæst,
Bød *Maanen Solen* at være sin gest,
Paa samme baad' sted oc tide.
Solen trener sig for inden Skibsboer,
De Guder fulde met baade liden oc stoer,
Alting glædde sig der inde,
Tuct, ære oc fryd hørdis i huer vraa,
Oc Guderne monne for Borde gaa,
Saa villig loed de sig finde.
Ceres hun sette dem Mad paa Disk,
Bacchus vaar milder, lystig oc frisk,
Hand skencket i Kander oc Kruse.
Mars ladde sine stycker, varet paa met flid

Naar *Bacchus* skencket oc det vaar tid,
Begyndte hand fast at ruse.
Hand loed sig høre saa langt aff leed,
Baade Himmel oc Jord de røstet der veed,
Det maatte *Neptunus* lide.
Mig tyckte det vaar en vnderlig ting,
Apollo oc *Musæ* stoed i den ring,
Stoer ære dem huer monne vide.
Den gammel *Apollo* hand træner her for,
Met sider Kappe oc hengende Haar,
Met gyldene Kar vdi Hænde,
Hand gjorde sin tuct, som der er seed,
Saa hederlige bøyedede hand sig need
For *Solen* i Knæ at stande,

266

Hand heffuede an met sind oc mod,
Gud være dig euig oc altid god
Du skinnende *Soel* oc milde,
Gud signer din anslag oc fører dem fort,
Wi vndrer der offuer, huor de ere giort
Met lykkelig raad oc snilde,
Hand pryder din Krone, hand merer din Land
Til Verdens ende, i vildeste strand,
Som ingen aff dine før kunde,
Hand giffuer dig lyst met Hierte oc Sind,
Du bygger dine Riger her runden omkring
Saa festelig alt aff grunde,
Oc haffuer dig set fast mere i gier
End alle vore Konger, huor mange de er,
De bygde i deris tide.
Hand merer din Rystning saa mangefold
Met alleslags Vaaben, Verie oc Skiold,
Som nogen i Verden vide.
Her haffuer hand ladet paa samme sted
Dig bygge det Husz, som alle vel veed,
Her om haffuer faa sine lige,
Oc fyldt det op, baade offuen oc need
Met atskillig Rystning saa mange leed,
Som ingen mand kand vdsige,
Oc det wi alderig tenckte før,
Her vnderlig sætter dig Hauffnen for Dør
Mod Veyret oc Vandsens villie,
Den samme Euige rige Christ
Baade sligt oc andet haffuer beuist,
Den ære wi hiem ville stille.
Oc som vden hannem kand intet bestaa:
Ved hannem wi meget oc alt formaa,
Hand vilde her tage i volde
Konge oc Land, baade Husz oc Hauffn,
Sig til ære, vort Rige til gauffn,
Sin fyrm der offuer at holde.
Oc som hand effter Naturens skick
Quæger vort Legem met Win oc Drick
Som ieg haffuer her i haande,

267

Hand vilde saa styrcke baade Hauffn oc sted,
Husz oc Rystning oc Folckene med,
Som skibe her vd fra lande,
Oc som her inden er mangel taar,
For huer beskytte fem tusind Aar,
Heffuet saa det Beger til Munde.
Vulcanus oc *Mars* de glæddis der ved,
Oc loed sig høre saa mangleleed,

Før Skaalen vaar aff til grunde.
Den ædelig *Soel* befaldt det vel,
Tog Begeret an, gjorde samme skel
Den Himmelske Gud til ære,
Saa gjorde de andre huer i sin reed,
Til dagen hand skred, oc *Solen* gick need,
Saa vaar det ey lenger dære.

Gud signe den *Soel* oc verre hende goed,
Som hielper sine Land oc Riger paa foed,
Jo lenger oc alt jo mere.
Gud signe den *Soel*, Gud være hende blid,
Som icke forglemmer i glædens tid
Sin Himmelske Gud at hære.
Gud lade hende skinne i mange Aar,
Men Danmarcks oc Norrigis Rige staar,
Oc Himmel oc Jord kand vare,
Gud styrcke hendis Velde met lycke oc fred,
Wi oc voris Børn maatte glædis ved,
Baade her oc i Engle skare.

268

269

Den Calmarnske Triumph

270

Rammens orig. bredde 140 mm.

271

272

Vasorum
REGVM SVECIAE
Fata et Carceres.

GOstavus priscæ prognatus origine gentis
VASORUM, media nobilitate satus.
Ille fugit Danico, violans de Carcere, votum,
Et tumidus Sueciæ sceptrâ sacrata tulit.
Filius hunc belli sequitur Mavortis Ericus
Cæde et conjugio notus ubique suo
Quem fera præcipitant, Regni de culmine fata,
Et sævo vivum carcere jure premunt.
Ast vice jam versa, suspectus forte Johannes
Sub fratris duro compede clausus erat.
Exiit, invisio madefactum sanguine fratrem
Dejicit, et Sueciæ Regna relicta petit.
Tuque thronum subiens, chari Sigunde parentis
Pulsus es à Carolo, qui modo sceptrâ tenet.
Quid tibi (secreti novit Deus Arbiter ævi)
Carole continget? Fac vereare DEUM.

C. C. L.

Vasernes, de svenske kongers, skæbne og fangenskab

Gustav stammede fra Vasernes gamle slægt, rundet af adelens kerne. Han flygter fra dansk fængsel under krænkelser af et løfte og bar hovmodig Sveriges hellige scepter. Ham følger sønnen Erik, overalt berygtet for sit myrderi i Mars' krig og for sit ægteskab; ham styrter en grusom skæbne fra rigets tinde og holder ham indespærret i fængsel ved en grum retfærdighed. Men omvendt Johan: han var, uden grund under mistanke, blevet lukket fast i broderens hårde lænke. Han drog ud, fordrev broderen, der var modbydeligt gennemvædet af blod, og opsøger Sveriges forladte riger. Også du, Sigismund, blev, da du besteg din kære faders trone, fordrevet, af Karl, som nu holder sceptret. Hvad vil der (Gud, den ukendte tids dommer, ved det) ske dig, Karl? Sørg for at frygte Gud.

C. C. L.

273

Den Calmarnske Triumph.

I Smolanden' henne vid Østre Strand,
I fiegerste Egn oc skønneste Land,
Som SVERRIGE haffuer i volde,
Tuert offuer fra Øland, forinden det Sund,
Paa haareste Klippe oc fasteste Grund,
Der ligger du CALMARN hin bolde.
I fordum hen, for langden tid,
Vaar Gud oc Lycken dig mild oc blid,
Mand viste fuld faa din lige.
Du vaar de GOTHISKE Kongers trøst,
I Fred oc Fiegde deris høyggeste Løst,
Et Howet for begge deer' Rige.
Oc der Kong RINGH hand tog sig for
At gjøre Kong HYLDETAND bange kor,
Som den tid i DANMARCK boude:
Da loed du dig findis bod' huld oc troe,
Oc sende den Hielp som du formoe,
Den Konning at sla vnder Foude.
Oc strax hen vde paa BRAVELSE heed,
Der samlis de Herrer saa mangleed,
Som Vnder er aff at sige:
Otte Konger oc mangen skøn Kempe med,
Fyrreiuuffu' tusinde Herrer oppaa den sted,
Bleff slagen oc lagt vdi lige.
Der boude de GYLLANDS Konger paa reed,
SVERCHELD, JOHAN oc flere mand veed,
Oc loed dig kostelig bygge.
At fremmed' SCRIBENTER tør skriffue der fra,
Med MEDIOLAN du lignis maa,
I ald din adfer oc tycke.
Oc bleff en Moder for alle de Land,
Oc førde dem til offuer vildeste Strand,
Huad tarffuen hoes dem kunde kreffue.
Oc vesled igien dine Landbois gouds,
Korn oc Kierne, huad der fylder hous,
Oc monne der effter streffue.

274

At voxer i Velde, Rigdom oc mact,
Oc Gud gaff dig den ærre oc act,
Huer viste aff dig at sige.
Oc bleff som en faster Lycke oc Laaes,
I Fred oc Fiegde paa allen Kaaes,
For GYLLAND oc SVERRIGIS Rige.

Siden faldt du hen vdi SVERRIGIS vold,
Haffuer tit førd Fiegde oc affuinds skiold,
Moud dennem i DANMARCK bygge.
Oc været der effter vel sielden glad,
Men vdstaaet mangt et blodigt Bad,
Dig maa met tiden fortycke.
Dog kand mand dig giffue den ære oc roes,
Huilcken Herre, som Lycken haer sæt dig hoes,
Den haffuer du tient med ære.
Du vaar Kong ALBRET bod' huld oc goed,
Men der hans Mact motte gaa vnder foed,
Oc vaar ingen Raad paa ferre.
Da gaff du Dronning MARGRETE din haand,
Oc stoed met hende til Land oc Vand,
Moud MECHELBORRIG oc flere.
Hun holt hous dig sin tryggeste Stauffn,
Forrettet der meget, diss' Riger til gauffn,
Deris Friheder at formere.
Hun loed der KRONE sin Syster daatter Søn,
Kong ERICH vdaff det POMMERSKE køn,
Til SVERRIGIS Konning at være.
Hand slog den dag (som mangan hand veed)
Et hundredt oc tredue Ridder paa reed,
Oc fick tre KRONER at bære.
Hun loed der oc effter aff vjse Daad,
Did hen forskriffue diss' Rigers Raad,
Met alle deer' Ridder oc Suenne.
Der vaar slig samling, mand aldrig før,
I disse Riger, læss eller hør,
Aff Landbo oc Rigens Lhenne.
Der lod hun, met en samtydig Haand
Binde disse tre Riger i et Baand
Tilsammen Euig at bliffue.

275

Dog huer at holde sin Frihed oc Ræt,
Som i huert Rige aff fordum er sæt,
Oc ingen dem der fra driffue.
Men haffue en Eniste Konning oc Mand,
Der skulle staa for alle Riger oc Land,
Oc værre der offuer en Herre.
Oc at sligt skulde til Euig tid staa
Da giordis der stercke Breffue paa,
Oc motte der til oc suerre,
For sig, for Effterkom, huem de vaar',
At sligt skulle vare i Euigheds Aar,
Oc aldrig der moed at sige.
Bliffue et Folck oc en Menighed,
Styrcke hin anden mangleed,
Saa kreffte det mectige Rige.
Oc at sligt skuld' være kiend oc kynd,
For alde oc huer, bod' fremmed oc frynd,
Da loed hun i Vaabenet sætte
Tre gyldene KRONER i et blot Feld,
Men Himmelen varer for Alder oc Eld,
Da skulde det ingen forgætte.
Siden fulde da CALMARN dansk Konge bloed,
Oc vaar dennem stedse oc altid goed,
Til SVENSKE de monne det rygge
Oc sloge sig fra det Forbund hen,
Oc kiegset sig selff en Høffding igen
Aff dem der i Landet bygge.
Kong HANS det ancked' oc vaar icke seen,
Loed hid forskriffue bod' Moude oc Meen,
Aff disse tre KONGERIGE,

Oc rettet den Sag oc skreff saa her,
Den CALMARNNS Recess, som alde oc huer
Vid nocksom, end aff at sige.
Det hialp saa lidet, oc stacket en tid,
STEN STURE oc andre de gjorde deer' flid,
Det Forbund, oc Kongen at øde.
Thi lod Kong HANS paa ny igien,
Forskriffue sin Adel oc Raad her hen,
Med dennem ham gjorde slig Møde.

276

Da bleff STEN STURE (sig slog der fra)
Med alle de SVENSKE den Sag galt paa,
Sagt fra bode Heder oc ære,
Fra Skiold, fra Hielm, fra arffue oc gouds,
Fra Borrig oc Feste som der fyll' hous
I Kongens Eighe at være.
Saa vide bleff siden kyndet den Dom,
Stadfest aff Keyser' oc Pawen aff Rom,
Som førde dem oc vdi Bande.
Siden haffuer du CALMARN aff oc til
Met Herre skiffte frest Lyckens spil,
Oc lidet bod' Sorrig oc Vande.
Alt til Kong CHRISTIERN der frycted' ey Gud
Hand rømde saa sørlig aff Riget vd,
Oc Macten monne dig tuinge.
SØFREN NORBY dig haffde i haand oc Lhen,
Hand reed der fra, kom aldrig igien,
Oc actet den Sag saa ringe,
Men louffuet oc drack dig til den Skoel,
Du haffuer nu drucket met Bloed oc Boel,
Om du din Herre vild' suige.
Men GUSTE som siden Konge bleff,
Hand actet slig Aarsag, oc det saa dreff,
Du kom til SVERRIGIS Rige.
De Konger kom siden i Suogerskaff oc Mag,
Oc haffuer saa fuldt til denne Dag
Den SVENSKE Konge oc KRONE.
Diss midler haer dig ey mange bemøed
Vden SVENSKEN selff vdi hin støed
Men huiled i temmelig Lune.
Endog Kong FRIDRICH den dyre Heldt,
Motte griffue til Verie der andet ey geldt,
Oc føre mod SVERRIGE Fiegde.
Dog haffuer hand aldrig anfectet dig stourt,
Som hand ved ELSBORG oc andre haer giort,
Men du nyt skellige Liegde.
Thi beder ieg, sige naar det vaar,
Den Konge hand laa der i siuff Aar,
Som SVENSKE lader sig liude?

277

Foruden det vaar de siu Aars tid
Der førdis imellum Rigerne Strid,
Som ingen der hen kand tiude.
Den Konning slo aldrig sin Lieger der for,
Spør FALKENBIERG, HALMSTED, huor hand vor,
Saa vel monne de det vide.
Ellers findis der ey vdi Bog eller Skriffte,
I Mande minde, ey nogen Drifft,
Om Konge oc siuff Aars tide.
Du ved vel selff din største Nød,
Bestolling, Moed oc mangen Mands død,
Det er aff din egen Herre.
Den tid hand dreff sin KONNING aff Land,

Som hand oc du oc Menige mand
Haffde soret oc KRONED met ærre.
Hand sloeg hans Folck, oc ingen vaar til
Hour hand kunde haffue tryg hyl eller skiul,
Vaar du hannem huld allene,
Oc skaffuet ham i sit gode Behold,
Forsuaret dig siden met Vaaben oc Skiold,
Som ingen dig kunde formene.
Oc motte saa lide bode Hunger oc Tuang
Indtil den haariste Nød oc Trang
Dig tuingde, du motte dig giffue.
Hourlunde hand handlede siden med dig,
Med Ridder oc Suenne en huer for sig,
Vist du, oc tør mand ey skriffue.
Indtil hand omsiger nu fattet sig for
At giøre i DANMARCKS Rige it skor,
Foringe detz Act oc Eighe.
Tog ind mange Stæder, oc gaff Beskeed
Hans Folck at bruge dem mangleed,
Dog de laa dem langt aff Veige.
Skreff sig der aff oc gjorde stoer Sauffn,
Formeret sin TITEL oc Konge NAUFN,
De DANSKE til Hoed oc Skade.
Oc siden til Søes med Roff oc Mord,
Tit end paa de DANSKE STRØMME foer,
Oc vilde sligt ingenlund' lade.

278

Med meget sligt andet (som huer vid aff)
Spot oc Spee oc ont Naboskaff,
Mand kunde ey lenger lide.
Foraarsager DANMARCK bod' Konge oc Land
At griffue til Verrie oc veffnet Haand,
Med hannum oc SVERRIG' at stride.
Oc effter du laa da paa Grentzen nest,
Saa motte mand oc først verre din Giest,
Dog du loed dig icke forsage.
Oc vilde ey verre et Roff oc Prjs,
Oc fatted til Verrie effter Krigs vjs,
Dig selff til megen Wmage.
DANNER KONNING hand vaar sig wforsagt,
Hand fick sit Krigsfolck der om belagt,
Begynde saa dig at prøffue.
Oc brugte med dig en Krigsmands ret,
Anfectning, Skermytzel oc anden idret,
Oc loed icke lenge tøffue.
Indskencket dig bode Lod oc Krud,
Det sued i din Feste oc mangel Mands hud,
Begynde dig saa at storme.
Det vaar saa tilig en Morgen stund,
Mand haffde sligt ventet da ingenlund,
Mand hørde oc ingen larme.
Det Krigsfolck falt an, som Myrer oc Bj,
De inden for vaare, vild' gierne verr' frj,
En huer gjorde der sit beste.
Det vaar bode Ynck oc Lyst at see,
Hour huer paa sin side loed sig thee,
Oc monne hin anden freste.
Den ene vilde op, den anden slog need,
Mand sparet ey Bloed, ey Liffuet der veed,
Huer effter sin Fordeel tracte.
Der med greff DANSKE til taffper Moed,
Oc GUD oc LYCKEN bleff dennem goed,
De SVENSKE bleff nederlagde.
De stide den Vold, sloge Portene need,

Oc fulde der ind saa mangleled,
Oc vant den Feste met ærre.

279

De Naade vild' haffue, bleff Naade beteed,
De andre bleff slagen oc lagdis need,
Met Vaaben oc skarpe Suerre.
De beste Indvoner de flyde der fra,
De meente at CALMARN den stercke oc graa,
Den skulde vel for dem borre.
Saa tog de da Byen slet gantske ind,
Med Rob oc Bytte oc anden slig ting
Der fands vdi Hus oc Gaare.
Der SVERRIGIS Konge hand fick det sport,
Hand hoffuet det ilde, oc rycte sig fort,
Hand kunde Vndsætning giøre.
Hand kom der for med SVERRIGIS Mact,
Hand sende dem Bud, hand haffde i act,
Hous dennem Messen at høre.
De suared' saa fredig, vaar de icke Prest,
Saa vilde de ringe som de kunde best,
Oc fauffne fuld vel hans komme.
Saa skantzet hand sig der vden for,
De DANSKE gjorde ham bange kor,
Hans Folck til fulde lit fromme.
Oc som hand soo, hand lidet formaa
De DANSKIS mact imoud kunde staa,
Greff hand til listige Funde.
Loed føre paa Byen Ild oc Brand,
Oc falt sig an ret strax paa stand,
Det mechtigste som hand kunde,
Oc stormet til Byen aff Lieger oc Slot,
De DANSKE de loed det værre gaat,
De acted om ingen Fare.
Loed Ilden bliffue, tog Fienden for,
Det bancket for SVENSKEN til haare kor,
Der faldt hans mechtige Skare.
Mand vil det sig' aff tre hundrede Mand
Som faldt aff Slottet, met røstet Haand,
Kom der tre neppe tilbage.
De andre de rømde saa blodig der fra,
Oc motte da lade graa CALMAR staa,
De det monn' sørgelig klage.

280

Der med saa faldt den SVENSKIS moud,
De DANSKE greff an til Hest oc Foud,
Hand motte sin Lieger vige.
Oc siden ved Kircken som hand laa,
De hannem mechtig aff Marcken sloe,
Oc holdt hannem saa ved lige.
Siden fanger de an, at prøffue det Spil,
Om der vaar nogen i Verden til,
Der CALMARN hin graa kunde rocke,
Oc stormed der an, med fredig Moed,
Der de det fornumme, gick de til foed,
Paa Kongelig gunst oc tocke.
Den Dag da gick du ædelig Slot,
Med Herlighed, Gouds oc andet meer got,
I DANMARCKIS vold oc Eige.
Endog ieg kiendis du vaar vel graa,
Saa mangen kosted der liffuet paa,
Før mand dig bragte til veige.
Saa er du dog vunden med ærre oc Prijs,
Med Vaaben oc Verrie effter Krigs vijs,

Den ærre du DANMARCK maa giffue.
Oc som du fordum vid Suerret gick hen,
Saa er du nu kommen ved Suerret igen,
Oc skal der næst Guds hielp bliffue.

Derfore vel dig O DANMARCK bold,
Nu er du meret oc haffuer i Vold,
Det som din Fiende otte.
Saa voxer din KRONE, saa meris din MACT:
Saa krefftis oc styrckis din Velde oc Act,
Med mange fleer Vndersotte.
Oc skal her effter nu CALMARN hin graa,
Met Guds hielp euig wrocket staa,
Oc bliffue din Vern oc Feste.
Dig fylge oc tiene met ærre oc Tro,
I Fiegde oc Orloff, i Fred oc Ro,
Selff tuinge de fremmede Geste.

Vel dig oc DANNER KONNING goed,
Som haffuer ey sparet dit Liff eller Blod,
For Riget oc huer Mands beste.

281

Vel dig, Gud gaff den Lycke oc Aand,
Du tuingde din' Fienders mechtige Haand,
Som actede dig at freste.
Ærren hør Gud, men Siegeren dig,
Saa høy oc practig oc kostelig,
Som mand en Konge kand giffue.
Ald Tack, ald Loff, ald ærre oc Prijs
Vær dig, dit Fæderne land sligt beuijs,
Oc monne stoer Mandom driffue.
Oc som de *Rommer'* for langen tid,
Med Vogn oc Buer oc anden slig id,
Den Siegeren vant, monne pryde,
Oc skreff det op, oc tegned der hoes,
Semper Augustus til euig Roes,
Den Titel oc Nauffn at nyde.
Oc som end *Franckerig* holder for vijs,
De rober deer' Konning Sieger oc Prijs,
Med *Vive le Roy* ald tide.
Oc som der Guds folck drog i Strid,
Oc Gud vaar DAVID deer' Konning blid,
De glædis aff Hu oc Sinde.
Sang Kongen ærre, oc settet i Skriff,
At huer skulle vide hans Gierning oc driff,
Oc aldrig gaa aff minde.
Saa stiller wi dig, effter Møde oc Larm,
TRIVMPHENS oc Siegerens vogn oc Karm,
Guds høyge Beskyttels' oc gemme.
Der inden at huile med Lycke oc Lyst,
Guds tømme den styre dit Hierte oc Bryst,
Din Anslauff oc Raad at fremme.
At du, Rigens *Currus Auriga* oc Mand,
Fader oc Forsuar med mechtig Haand,
Kand fri dine Riger aff Møde.
Med *Istraël* gemmel den vildende Ørck,
Din' Fienders funds oc anslaufts mørck,
Kand kiende oc visselig øde.
Oc slaer vor Bue, der oben om vd,
Vnder Himmelen til den mechtige Gud,
Med hiertelig Ynsk' oc bede.

282

Gud stille oc føre din' Anslauff paa Foed,

Oc verre dig Euig oc altid goed,
Den hellige Aand dig lede.
Hand skiude i Tancke, Hue oc Sind,
Hans naadige Ville i alde ting,
Som kand ham teckelig værre.
Hand bliffue hous dig oc ald din Mact,
Beuare dem alde oc fremme deer' act,
Sit helligste Nauffn til ærre.
At Effterkommer' om mange Aar,
Kand skriffue din Mandom som den nu gaar,
Oc bringe den vide for orde.
Oc tegne der hous, en MERER ALTID
SIT FÆDERNE RIGIS, i alde sin id,
Som Rommere fordum giorde.
At *Vive le Roy*, bod' Rycte oc Nauffn,
Kand leffue oc gange aff vide Sauffn,
Hous Fremmede komme paa Foude.
At wi, voris Børn, oc alle vor Et,
Kand glædis, Gud dig til KONNING haffuer set
Sig, Riget oc oss til goude.

Vel dig oc DANMARCKIS RIGIS RAAD,
Som fremme skal alting met vise Daad,
Guds ville at haffue sin genge.
Oc ramme Landsens nytte oc huarff,
Den fattige Almuis vilkor oc tarff,
At ingen dem kand fortrenge.
Gud verre dit Lius oc skinnende Dag,
Oc side hous dig vdi allen Sag,
Som nogen dig for kand giffue.
Hand skencke dig fryctens oc visdommens Aand,
Oc legge der hous sin mectige Haand,
Det vel oc lykkelig driffue.
Din' Raad kand verre den Himmelske dug,
Som ledske kand mangen Hiertens suck,
Denne Fiegde kand met sig bringe.
Den Dug motte giffue bod' blomster oc blad,
At mangen nu sørger kund' bliffue glad.
Oc ald sin Sorrhig foruinde.

*

283

Vel dig du Eddelig ADELS BLOED,
Med mangen skøn Slect oc Herre goed,
Mand kand vdi Riget finde.
Du er, næst Kongen, oc en aff dem,
Der nu det gielder, maa trene frem,
Dog mangen skøn Heldt maa springe.
Vel dig som lader thæ Hierte oc Moed,
At tulle den Herre til Hest oc Foed,
Paa alle hans Tog oc Veige.
Oc fredig acter meer' Rigens gauffn,
Et Erligt Rycte oc euigt Nauffn,
End Liffuet oc alde din Eige.
Endog det er vel voffue spil,
Hour settis bod' Slect oc Venner til,
Oc synderlig aff de beste.
Saa er det dog den loufflige sted,
Hour Æren den vindis oc Rycetet med,
Som regnis end for det meste.
Liffuet er stacket oc løffuer snart hen,
Men Rycetet oc Nauffnet som leffuer igien,
De bliffuer euig vid lige.
Thi haffuer de Mectig i fordum tid
Da dømt sig Lycken at verre blid,

Mand falt for sit Fæderne rige.
STERCHODER oc HYLDETAND døm' det for spee,
At hiemme dø paa Bulster oc Blee,
Som siug Mand plieger at giøre.
Men rycke sig vd fra Land oc By,
Vnder oben Himmel oc vaaden Sky,
Der Sieger aff Marcken føre.
Oc icke hiemme i Pract oc stadtz,
Blant Fruer oc Jomfruer, hous vin oc Glass,
I Dantzen lade sig skue,
Men i Slactordning, naar frem er ruct,
Bønner er beden oc Hielmen er luct,
Lade kiende huad mand monne due.
Med fredigt Hierte oc taffpert Moed,
Angriffue sin Fiend' sla dem vnder Foed,
Oc mectig aff Marcken driffue.

284

Oc vilde end Lycken giffue det saa,
Mand icke beholden kund' komme der fra,
Men motte paa Platzen bliffue.
Saa er det, det lofflige Rytterspil,
Oc høygeste ære i Verden er til,
Som nogen Ridder kand hende.
Som Rycet er bedre, end Liff oc Goeds,
Saa er dette verd fem tusind' meer' Roes,
End dø sig hiemme paa Senge.
Thi rømmed de gamle oc tegned med flid,
Deris mectige Herrer som falt i Strid,
Beuisde dem megen ærre.
Hour Krien hun stoed, hen i den Egn
Der riegset de Stene til euigt Tegn
Som skulde deer' Aminde værre.
Oc tegnede mange i KRØNNICKEN ind,
At naar der glemdis end alle ting
Saa skulde deer' Nauffn dog leffue.
De dictet der om, oc sang der hoes,
I Samling oc Værskaff de Herrer til Roes.
Oc Mandommen som de dreffue.
Saa maa wi oc effter slig for dum vijs
Giffue de Herrer den vanlige Prijs,
Som monne for CALMARN bliffue.
Foruden de andre paa Platzen vaar,
Som komme der fra met blodige Saar,
Oc bleffue sig dog vid Liffue.

Ach dig du rymmelig Herre from,
Aff BRAHERS bloed oc mectig Affkom,
Du Eddelig OTTE BRAHE,
En Ecte oc Erlig AXELSSØN,
En duelig Krigsmand oc Rytter køn,
Huad maa ieg klage din Vaade.
Du riegsde først vd saa vide omkring,
I TIUSKLAND oc siden i VALLAND ind,
Der viste mand dig stoer ærre.
Til PADUA bleff du vdkaaret med Heer,
Offuer TIUSK NATION oc anden fleer.
En Høffding oc Raad at værre.

285

Oc holt dig med alle, som der vaar hoes,
Bode Rige oc Slect, til ærre oc Roes,
Som mang' en vid aff at sige.
Oc der du lysted i Riget igen,
Da fauffned dig vel bode Fader oc Ven,

Den fattige med den rige.
Siden drog du aff DANMARCK med Voben oc skiold,
At tuinge i NEDDERLAND SPANNERENS vold,
Holt dig som en DANSK MAND hørde.
Der kunde ey *Spino!* oc huem de vaar,
Dig tuinge oc skade for ringeste Haar,
Stour ærre du der fra førde.
Oc kom her ind, som Gud dig Aand,
At du skulde for dit Fæderne land
Hous oss, oc icke der bliffue.
Oc vaar den første DANSK Adels bloed,
Som Liffuet for KONGEN oc RIGET loed,
Den ære maa mand dig giffue.
Saa eigner den første Prjs oc dig,
Dit Rycete skal leffue Euindelig
Hoes oss oc i huer Mands minde.
Din Siel hun leffuer i Himmerig,
Met Gud oc Englene fryder sig,
Der acter wi dig at finde.

Ach dig TØNNE BRAHE du vnge Bloed,
Mand haffde om dig langt andet Moed,
End Døden dig nu skulle tuinge.
Som OTTE hand elskede Orloffs id,
Saa lagde du paa Studering flid,
Med Visdom oc Konst at vinde.
Bode Gud oc Lycken de prydet dig saa,
Som nogen Ridder det ynske maa,
Med Dyd oc mechtige Eige.
Du vaar din Eldris eniste Søn,
I Skaffning oc Adfer bod' yndig oc køn,
Din Sag bractis vel til Veige.
I fremmede Riger i langen tid,
Beriegset dig vide bod' hid oc did,
Forfoer huad Verden mon giffue.

286

Besindet oc actet saa mangede,
Det som der giffuer Forfarenhed,
Naar mand til Mands monne bliffue.
Oc kom saa hiem i din fiegerste floer,
Oc gaff dig i DANNER KONGENS gaar,
Oc tenckte din Sag vel vide.
Oc lod oss et hoff, om merckelig Mand
At bliffue, her i dit Fæderne land,
Forinden vel stacket tide.
Men Gud som alding haffuer i mact,
Lycke oc Liff oc ald voris Act,
Hand loed det anderleds falde.
Oc før denne Verdens onde tid
Dig kunde besuerre met Syndig id,
Da monne hand dig henkalde.
I Marcken effter den Leyligheed,
Som Ridder oc Suenne de leggis need,
Fick du din Bane at finde.
Oc skildis her fra saa Christelig,
Loed Venner, Verden, vandt Himmerig,
Det Gud lade oss oc vinde.

Ach LUCAS KRABBE huad er det tungt,
Alt for et Menniske lystigt oc vngt,
At falde i Dødsens vaade.
Huad er det bittert moed all sin Act
At komme vdi sine Fienders mact,
Hour mand finder ingen Naade.
Huad er det stoer Sorrig oc Hiertens ve,

Fra Slect oc Venner i fremmed Lhæ,
Stour Suaghed oc Trang at lide.
Vden Hielp oc Trøst vdi Smerte oc Nød,
At tuingis vdaff den bitter Død,
Sligt motte du gemmel stride.
Oc det ey for dig: Men dit Fæderne land,
Thi rømmis du nu vdaff alle mand,
Dit Rycte vil komme saa vide.
Dit Nauffn skal leffue men DANMARCK kand staa,
Oc mand denne Fiegde mindis maa,
Oc Sielen til Euig tide.

*

287

Ach dig ELER GRUBBE hour mødelig
Falder det Pennen, at tegne om dig,
Jeg loed det langt heller bliffue.
Du førde din Faders Eddelig Nauffn,
Oc Lycken dig skenckte hans Sæde oc stauffn,
Du skulde her bliffue i Liffue.
Oc vaar nu vdi din fiegerste tid,
Du skulle først legge paa Verden flid,
Bliffue Land oc Rige til goude.
Slecten til ærre oc mangel til gauffn,
Fremme oc mere de GRUBBERS nauffn,
At de kom vide paa Foude.
Men nu mand tenckte der mindst oppaa,
Da motte du snart oc hastig der fra,
Din' kieriste Venner til Quide.
Saa er denne Verden met ald sin art,
Hun vender Hiulet suindig oc snart,
Paa hende er intet at lide.
Men ærre oc Dyd oc Gudfryctigheed,
De varer euig i tusinde leed,
Som Klippen oc Halden hin haare.
Oc nu du ligger i sorten Muld,
Er disse dig bedre end Verdens guld,
Til Euig tid kand de vare.

Ach dig oc SIGMUND aff fremmede Land,
Blant Adelen gaff den første Mand,
Der motte paa Platzen bliffue.

Ach dig oc MILDNITZ dit Rycte er stoert,
Som Lycken det gaff, motte du først foert,
Oc see huad Stormen vild' giffue.

Ach dig oc RANTZOV oc anden fleer med,
Alde oc huer vdi sin sted,
Som der motte Ridderlig springe.
Sieger er vunden, oc i vant Seer,
Et euigt Rycte met ærre oc Heer,
Den Roes er Eder ey ringe.

*

288

Ach mangel skøn Suend til Hest oc Foed,
Der loed paa Valsteden Liff oc Bloed,
Som ærlige Krigsmend oc fine.
Deris Nauffn oc Rycte er icke forgæt,
Men hoes deris Venner oc Kyndinger sæt,
Som huer hand sauffner alt sine.
De vaare bod' KONGEN oc RIGET tro,
Oc loed det Mandelig kiende paa

Der det galt ret vdi kniffue.
Oc haabis til Gud hand er dennum blid,
Oc vil hoes sig til Euig tid
Dem Himmerigs glæde giffue.

Vel dig nu ocsaa du menig' KRIGSHÆR,
Rytter oc Knecte i huem de er,
Som hialp den Sieger at vinde.
I haffue ladt' the eders Hierte oc Moed
For RIGET oc saa voris KONNING goed,
Den mechtige Fiend' at tuinge.
Oc haffuer jer brugt, til Foed oc Hest
Villig oc fredig, naar Nøden vaar mest,
Oc spared ey Huden hin kierre.
Men sette den til, oc voffuet det Spil
Som Gud oc Marcken det skencke vil,
Oc Ley lighed vaar paa ferre.
Til Gud selff lagde der Haanden paa
Den Fiend', hand kunde saa lit formaar,
Hand motte aff Platzen rømme.
Oc lade By, Slot oc Liegeren med,
Vndvige fra en til anden sted,
Der myste sit Herredømme.
Oc CALMARN Suerrigis Loes oc Dør,
Som haffuer holt Kongerne vde før,
Den er opslagen paa Vegge.
Thi trener nu ind saa tid effter tid,
Eders Møde den bliffuer vel tollig oc blid,
Oc skal sig med tiden vel legge.
Saa verrer kun fredig oc frisk til Moed,
Bode Land oc Vand de erre jer goed,
Oc lader jer frilige bruge.

289

Det er vor Gud saa laet en ting,
Naar hand vil hielpe oc wi legger vind,
Den Fiende op at sluge.
Oc giffue bod' Sieger, Rige oc Land,
Huem hand det løster i vold oc Haand,
Der til sætter wi vor louffue.
Vor Liff, vor tid, vor Houit haar
Staar ene hous ham, som alting formaar,
Der paa ville wi det voffue.

Vel dig oc CALMARN du nykommen Gest,
Du haffuer bod' nu oc føre vel frest
Huad SVERRIG' haffuer at giffue.
Bloed oc Bad vdi mange Aar,
Oc feld' der inden mang' moudig Taar,
Det vilde ey anderleds bliffue.
Nu er du tagen med Vaaben oc Skiold,
Vd aff slig Møde oc Offuervold,
Som du før daglige lide.
Oc som mand tager fra Løwen saa gram
Det arme oc blodige lilde Lam,
Oc frelser det aff den quide.
Saa er du nu friet aff Løwens kløer,
Huur du laa bange oc blodige føer,
Er kommen i DANMARCKS volde.
Nu er du ledig fra Sorrig oc Hoed,
Oc falden en Christen Konning i Loed,
Dig lyster alt got at holde.
See hour hand vide ald DANMARCK om
Fører et ynskeligt Herredom,
Haffuer Gud oc Lycken om hende.
Hans Vndersott sider i Ro oc quer,

De bierger oc nærer sig her oc der,
Oc ingen mand monne dem trenge.
Ald Vold, ald Bloed, ald hemmelig Had,
De erre der dreffuen aff By oc Stad,
Til Suerrig' i stor Elende.
Oc det (Gud bør for ære oc Prijs)
Ligger i Christenhed ligeruijs,
Som Skiffuit i tryggeste Hauffne.

290

Det stormer nu om, bode Synder oc Nør,
Som mand ret aldrig hørde før,
Ey skader oss vid en Auffne.
Slig Lycke oc Skerm tagis du nu vdi,
Thi løffte op Øyen vær lystig oc fri,
Och tacke din Gud oc HERRE.
At hand din Skeffne haer giort saa goed,
Du haffuer fanget til Lycke oc Foed,
De DANSKIS egen at verre.
Du bygge dig nu, du bierge dig vel,
Til Lands oc Vands met redelig skel,
Du kommer vel snart paa Foude.
Holt Kongen for alt din Loffue oc Tro,
Saa kand du vel oc tryggelig bo,
Oc ingen mand gjør dig vaade.

Vel dig, vel dig, oc Euig vel dig,
Du ærens Konning i Himmerig,
Som Land oc Rige mon raade.
Dig stiller wi hiem, ald Lycke oc Seer,
Med ydmyg' Tacksigelse, ære oc Heer,
For Faderlig hielp oc Naade.
For Anslauff, for Bistand, for By, for Slot,
For Sieger i Marcken, oc *Summa* alt got,
Som du monne oss beuisse.
Wi ville det legge paa Hierte oc Bryst,
Dit helligste Nauffn, med glæde oc lyst,
Euindelig ære oc prise.
Oc lade det bliffue i KRØNNICKEN set,
Oc sige det for voris Børn oc Et,
De skulle der om oc snakke.
Oc vide at sligt er ene aff dig,
At de med oss Euindelig
Dig frycte oc altid tacke.
Oc effter wi seer saa obenlig
At Lycken oc Hielpen er ene hous dig,
Saa falder wi dig til Foude,
Oc kiendis vor Bryst, vor Synd oc Last,
De trenger oc tuinger oss hart oc fast,
Oc skiller oss vid det goude.

291

Sligt kiendis wi alle ydmygelig,
Oc obner vort Hierte en huer for sig,
Oc beder om Gunst oc Naade.
O hielpens Gud du vende dig hid,
Oc vær oss dit Folck nu naadig oc blid,
At Synden oss ey maa skade.
Befale din Krafft at styrcke sig fort,
Bekreffte i oss det du haffuer giort,
At det bliffuer lenger oc mere.
At naar de andre forlader sig mest
Paa Vaaben oc Verrie, paa Vogn oc Hest,
Du vilde da med os verre,
Styre vor KONNING med Raadsens Aand,

Ledsage hans Hær med mechtig Haand,
Oc verre deer' Skiold oc Verrie.
Beuare hans Naade, Raad, Adel oc Mend,
Rytter oc Suenne paa Toget er send,
Verre med dem i flock oc foere.
Du skytte dem fra deris Fienders fund,
Giff dem et oprictigt Hierte oc grund,
De kunde sin Sag besinde.
Anten gjøre de ting som dig er kier,
Eller falde sig for de skarpe Suer,
Som Wretten pliejer at tuinge.
Du er den vise oc videndis Gud,
Oc haffuer alt lauffuet hour det skal vd,
Paa dig saa ville wi hoffue.
Du er den stercke oc mechtige Christ,
Moed dig gielder huercken Mact eller List,
Til dig stander all vor Louffue.
Wi midler vil gjøre det Tiden hør,
Oc en huer ærlig, sit Fæderne land bør,
Den Fiende an at griffue.
Vdføre den Fiegde ret taffperlig,
Med Hierte oc Haand en huer for sig,
Gud skal selff Siegeren giffue.
Oc kaster paa dig nu alde ting,
Vor Villie, vort Anslauff, vort Hierte oc sind,
Du bringer det best i lauffue,

292

Befaler oss der met dig ene i vold,
Du verre vor Baner, vor styrcke oc skiold,
Som du vil, saa vil wi det haffue.
Du vende alting, dit HELLIGSTE NAUFN
Til ære, saa KONGEN oc RIGET til gauffn,
Med alde der er i Liffue.
Oc lad oss saa fiegde i Jorderig,
Wi motte med dig vinde Himmerig,
Til Euig tid hoes dig bliffue.

AMEN.

293

Christian V's Udvælgelse

294

Rammens orig. bredde 150 mm.

De grå linier er i orig. røde.

295

296

297

Stormectige Høybaarne Første
oc Herre, Herr

Christian den Femte,
Med Guds Naade, Danmarckis, Nor-
gis, Wendis oc Gottis wdualde Konning, Hertug vdi
Sleszuig, Holsten, Stormarn oc Dithmersken, Greff-
ue vdi Oldenborg oc Delmenhorst, etc. Min Allernaadig-
ste Herre oc Printz, ynsker Jeg
Et languarigt Liff oc lycksalig Fremgang.

STormectige Høybaarne Første, Allernaadigste Herre oc Printz: Effterdi voris Alder oc Tid, hastig henløber, oc den Menniskelige Yhukommelse er suag oc glemsom, oc lader offte mange lofflige oc tenckverdige Driffter oc Gierninger, v-actsommeligen hengaa oc forgettis: Oc Gierningen med det lofflige Naffn oc Rycte, er Herrer- nis oc Førsternis, Lands oc Rigers dyrebariste oc bestandigste Skat oc liggende Fæ: Da at aldellis intet i fremtiden skulde fattis eller forbigaais vdi Eders Førstelige Naadis Historia: Haffuer Jeg til første anfang oc begyndelse, for nogen tid, til en ringe Aminde oc Yhukommelse, enfoldelige oc kortelige hentegnet Eders Førstelige Naades Vduellelsis oc Hyldings Beskriffuelse. Oc effterdi mange gaat Folck haffuer begieret, den maatte dennem meddelis, oc bliffue et *Publicum Bonum*, oc gemene Rigens Indbyggere til Gaffn oc gode: Oc nogen mine synderligste Herrer oc Fordrere, haffuer saadant for gaat anseet: Da lader Jeg nu her den gemene Mand til gode (effter voris fordum Danske vijsz) paa Danske Rim, effterdi Rimen dog gierne læsis, oc henger snarligen vdi Hukommelsen, Eders forbemelte Førstelige Naadis Vduellelsis oc Hyldings Historia paa Trycken wdga.

Først at den skal vere en liden Anviszning oc Tenckeseddel (som sagt er) huoraff E. F. N. Historia i fremtiden kand anfangis, siden ordentlige forfygis, fremdragis, og paa det sidste (det Gud Allmectigste giffue E.F.N. Liff oc Tid til) lofflige forferdigis oc fuldkommis.

Dernest det kand vere Effterkommerne oc alle
298

vittriligt, huad Ordning, Skick oc Ceremonier haffuer veret holden vdi E. F. N. oc voris Tid, naar nogle vnge Herrer eller Printzer skulle keysis eller hyldis til det *Danske Rige*.

Der hosz ocsaa at alle Stender oc Stater, med menige Rigens Indbyggere, kand altid haffue for Øyne, oc lade sig rinde vdi Sinde, med huad Eed oc Løffte de ere E.F.N. forplictige, oc en huer tiltæncke det med dis store Ære, Liudighed oc Tieniste, oprictigen oc ærligen at holde oc forsuare.

Oc endog Jeg vel bekiender, saadant ringe Arbejde er icke verdigt, at føris E.F.N. for Øyne: Dog effterdi det anrører høye Sager oc Personer, E. F. N. Elskelige Herr Fader, voris Naadige Herre, som aff Høyguictige Aarsager oc Betenckning haffuer med *Danmarckis* Rigis Høyguise Raad, Adel oc den gantske Menighed, saadant betiden forsictelige stillet vdi Gierning: Desligeste medfører E.F.N. første Indgang til den Danske Crone, oc beslutter sig paa det gantske Rigis Velferd oc Herlighed: Da haffuer Jeg fordristet mig det E. F. N. paa det allerydmygeligste at *præsenterere*: Paa det vnderdanigste bedendis, at E. F. N. vilde det mildeligen optage oc lade sig Naadelige befalde. Oc effterdi Verdens oc Menniskens Domme ere vnderlige oc atskillige, oc Pennen haffuer iblant mange Dyder, ocsaa altid disse onde Lyder, at huer mand vil effter sit Hoffuit oc Haand, den om macke oc mage, oc siden der med saa snart pladtzere som noget nyttigt eller gaffnligt henskriffue: Oc er Verdens Lyde, at ingen ting er alle til maade. At E. F. N. derfor vilde tage denne ringe Fortegnelse, med Eders lofflige Forfædris *Historier* oc voris gandske Fæderne Rigis *Antiquiteter*, vnder E.F.N. Skerm oc Beskyttelse; Er den første Anfang icke saa geskickt eller fuldkommen som det sig burde, at den ringe begynte Impe maa dog finde Naade oc Ynde.

Den Himmelske, oc altid regerendis Gud oc Konge, som self kaarer oc wdueller, oc giffuer Land oc Rige, Crone oc Velde, huem hand lyster, oc haffuer Herrernis
299

Hierte, Liff oc Lycke vdi Volde: Hand befale sin Krafft oc naadelige stadfeste det hand haffuer begyndt, Vall, Hyll- -ding, Land oc Rige, Liff oc languarigt Regemente vdi E. F. N. Hender; Saa denne min ringe begyndelse, kand altid voxe med alle Kongelige oc Førstelige Dyder, oc med tiden giffue den Effterkommendis alder en stor vijtløfftig oc rømmelig *Cronica*. Oc vil her med haffue E.F.N. vnder den Allerhøyestis Beskyttelse til Liff oc Siel befalet. *Actum Herfølgæ, Sancte Oluff Kongis Dag, Anno 1623.*

E. Førstelige Naadis
Vnderdannige tro Tiener
Claus Christofferssøn.

GvD pryder oc siren huert Folck oc Sted,
Med mechtige Gierning' oc Sage,
At mand skulle mercke oc mindis ded,
I alle sin' leffuende Dage.
Men **Thiden** den er en vnderlig Gest,
Den legger saa megit i duale,
Naar mand ville acte oc tencke det best,
Ved ingen der om at tale.
Den glemmer saa mangen baad' Mectig oc Klog,
Som megit got gjorde i Liffue,
Oc tegner dem hen i Glemme Bog,
Men ingen mand vilde det skriffue.
Der findis til Rom, mangt' Vunderspil,
Hin mechtig Pallatzer oc store,
Men naar mand spør oc hører sig til,
Veed ingen mand huem dem giore:
Saa suinder hen Verdens Ære oc Naffn,
Med Røcte, Gierning oc Møde,

300

Naar ingen det skriffuer oc gjør aff Saffn,
Før Thiden hâer lagt det øde.
Thi tegnit de Gamle i Bøger oc Skriffit,
Huad Konger oc Høffdinge gjorde.
AT mand skulde vide deer' Manddom oc Drifft,
Naar de vor end lagt vdi Jorde.

SAA tegne Wi oc (som Gamle gjør' før,)
Huad indfald Thiden kand giffue,
AT det hosz Børn, oc alle det hør,
Kand altid i Minde bliffue.
AT huad der driffuis vdi Vor Thid,
Vor Gud oc Riget til gode,
Oc der vendis paa stor Vmag oc Flid,
Før det kand bringis paa Fode:
Det skal icke dø, som wi dør hen,
Ene ware, men wi kunde vere,
Men bliffue oc leffue i Verden igien,
Naar wi leffuer hosz vor HÈrre:

AT slige *Fragmenta*, med Thid oc Dag,
En Tenckeseddel kand vere,
Huor effter vor Børn, foruden Vmag,
Kand *Cronicen* stille med ære.
Oc At vor Vngdom, som legger fast ned,
Sit Færnelands Driffter at øffue,
Kand tage dem op, oc holde der ved,
Deris Nemmer der i at prøffue.

AT som *Homerus* i Græckenland,
Oc *Livius* hosz de Welske,
I Danmarck kund' vere oc mangen Mand,
Vor Driffter oc Gierning vild' elske.

AT wi vort Rige med all sin Sag,
(Som Gud saa herlig mon' giøre)
Kand rifflige stillis all Verden for Dag,
Oc Fremmede der om spørre.

*

301

AT Gud kand æns, osz sligt bevisz,
Oc allemand der om vide,
Vort Færneland staa vdi Act oc Prisz.
Oc rømmis paa alle side.

Hvad her er tegnit er ringe oc slet,
Kun Danske, oc Rim hin bare,
Men tenck, slict er kun skreffuit oc set,
For Landsens Menige skare:
De kand det sige, der' Børn paa reed'
Som Guds Folck i fordum giorde,
At det kand spredis vd mangede,
Oc komme en huer for Orde.
Rimen er ringe, oc giffuer vel Spot,
Mand setter slig dict paa Bane,
Men lad det dig teckis oc vere kun got,
Det er saa vor Danske Wane.
I fordum før wi fick Bøger oc Breff,
Oc Folckit Hædninger vaare,
Da rimid vor **Skialdrer** oc de det skreff,
Paa Barcken oc Steenen hin haare.
Vor **Adel Runer** vaar vise oc klog,
De gamle **Gydinge** Clercke,
De rimid paa Blade, oc ey vdi Bog,
De rammiste Runer oc stercke.
Vor Kemper, som sad offuer Kongens Bord,
Med Horn oc Miød vdi Haande,
De rimed oc giorde aff store Ord,
Huur de wunde Riger oc Lande.
Vor Ridder oc Suenne paa grøniste Heed,
De lode der' Heste springe,
Rimid oc dictit saa mange Led,
Huur de skulle Jomfruen vinde.
Vor' Jomfruer inden der' Buer oc Mag,
Med huidiste Lin paa Skiøde,
De rimid om Elskow oc anden slig Sag,
Huur den tuingde mangen til Døde.
Vor Lerde oc Prester i Kircke oc Chor,
Naar de HErre Gud skulle prjse,

302

De rimed oc sang hans hellige Ord,
Med *Psalmes* oc Aandelige Wjse.
Borgeren paa sin Haandwercks sted,
Det vaar hans høygeste Glæde,
At dicte oc rime sig hen paa reed,
Huad der vdi Kiøbinge skede.
Skipperen vnder sit Segel oc Raa,
Naar Vinden gick hannem til vilde,
Hand rimed oc sang huor det monne staa,
Til Søes baad vel oc ilde.
Bonden i Marcken vid sin Plouff,
Hand rimid oc som hand kunde,
Huur Herrerne trettis om Marck oc Skouff,
Oc dennem met Magten vunde.
Hyrden sig lagde paa Høye,
Oc bleszde der i sit Horn,
Sin Rim kunde hand vel føye,
Om Bondens bod' Queg oc Korn.

SAa rimed de alle i Landet vaar,
Den Mectige med den Ringe,
Saa haffue wi ocsaa taget osz for.
Om det kunde sig gelinge.
At fylle den gamle Tharelighed,
I saadan Daglige Sage,
At mand kand see, huad Aarlig er sked,
Med Lyst, vden all Vmage.
Thi lad dig befalde, slig ringe Anfang,
Kand dette til tacke bliffue,

Saa ville wi dig en anden gang,
Langt mere oc bedre giffue.

303

Stormectige oc Høybaar-
ne Førstis
Her Christian
den Femtis, &c.
Vdvellelse oc Keyszning til det Danske
Rige, effter som det aff Danmarckis Rigis Raad
oc Stender er paa almindelig Dannehoff vdi Kiøben-
haffn forhandlet oc besludet.

Anno M.DC. VIII. Den15. Maij.

Ad

Imitationem Cyri & Chrisantæ apud Xenophont. lib. 7.

WELuore det Folck, det Rige oc Land
God Lycke gangis i Hende;
Oc Gud hand giffuer en Konning oc Mand,
Som hannem for ald vil kiende:
Der Croner sin Riger, med Gudfryctighed,
Handt heffuer hans Ord oc Lere,
Guds Kircke kand sig vdi tusind Leed,
Forøge oc Daglige mere.
Der styrer sit Folck Retferdelig,
Ald effter Guds Bud oc Wille,
Oc effter den Ret, huert Land for sig,
Er giffuen sig effter at stille:
Handt heffuer de Fromme med Naade oc Fred,
Forfremmer der' Sag oc Lycke,
Oc straffer de Onde oc legger dem ned,
Som Retten vil vndertrycke:
Der vdi sin Welmagt oc Rigis tid,
Naar alt gangis hannem til vilde;
Ey setter til Verden sit Hierte oc Lijd,
Men som vise Herrer oc snilde:
Forsictige haffuer sin Skantze i act,
Oc tencker tilkommende Thide,
Oc legger der paa sin Wind oc Mact,
At kreffte paa alle side,
Sine Riger oc Croner fra Fare oc Wold'
Oc dennem der paa kunde hade,

304

Forsørger sin Lande femtusind' fold,
At ingen mand kand dennem skade:
Beskantzer dem wide med Borrig oc Fest'
Oc Waaben som der til høre,
Opdrager sit Folck til Fod oc Hest,
Huer de deris Banner skal føre.
Oc slager der om den Gyldene Ring,
Hin' hulde Venner oc Thrygge,
Hosz Nabo oc Herrer der grentzer omkring,
Oc sig vdi Rigit Bygge.
Der kand i sin stor Velde oc Flor,
Vdi slig Høyhed oc Ære,
Naar Land oc Riger de fredelig staa
Oc ingen mand dem besuere:
Iblant denne Verdens Lycke oc Lyst
Oc Herlighed hun monne giffue,
Lade sig rinde i Tancke oc Bryst,
Det vil ey her altid bliffue.
Thiden hun løber, Vor Aar skrier hen,
Huer Dag da kortis vor Thide,

Wi sider snart gammel oc graa igien,
Vor Alder lader sig lide.
Mand maa forlade bod' Rige oc Land'
Huem HERre Gud vil dem giffue,
Oc leffue hosz Gud med Siel oc Aand,
Naar de hosz dette skal bliffue:
Der paa bestiller oc skicker sin Sag,
Forsigtelig vel vdi Thide,
At Børn oc Rige en anden Dag,
Kand sig i Rolighed side.
Oc haffuer for alt i Sinde oc Act,
At elske den ympe fra rode,
Hand tencker at lade sin Rige oc Mact,
Oc føre den Sag paa Fode.
Driffende Anslag, de lignis vid Guld,
Der kand osz megit got giffue,
Lang haling den er som sterckeste Kuld,
Det Blumster kand snart forderffue.
Der driffuis oc megit vid Skiødiszløszhed,
Naar mand sin Sag ey vill vare,
Borrig oc Feste dem slaar hun ned,
Oc setter saa mangan i Fare.

305

Det haffuer alt **Danmarck** vel fordum forsøgt,
Oc lid der offuer stor Skade,
Men vid Forsictighed meret oc øgt,
Sin Welde i mange maade.
Kong Gyttrich som fordum all **Danmarck** Aa,
Med alle omliggende Rige,
Hand tenckte det skulle saa evig staa,
Der mod tore ingen mand sige.
Hans Søn hand skulde med Act oc Sind,
Opdraget **Danmarck** til gode,
Oc dreffuit den Sag med flijd oc Vind,
Der Landen' nu rolige stode.
Den sende hand Romerske Keyser i Wold,
Til Gissel oc venlig ware,
Oc meente naar hand sligt Forbond huld,
Saa vaar ingen Nød eller Fare.
Men Lycken hun vende det Venskab om,
Det suandt som Støffuen hin golde,
Kong Gyttrich i Saxen hastig omkom;
Den Keyser hans Søn beholde.
Saa mote de Danske kaare igen,
En anden oc vbetenckt Herre,
Dermed gick ocsaa Riget slet hen,
Fra **Gyttrichis** Børn, dissuerre.
Kong Hemming vaar sig baad' vng oc fro,
Actet evig en Konning at vere,
Det var ham saa fæligt at tencke der paa,
Huem Cronen skulle effter ham bere.
Hand leffde kun stackid, nep' to Aars thid,
Før Døden monne ham gieste,
Saa haffde hans Riger ingen Tillid,
Stor Sorrig fick de at freste.
Almuen som en Hoffuitløsz Krop,
Der viste sig lidet at raade,
Tog en, hen effter den anden op,
Sig selff til Sorg oc vaade.
Juderne vilde selff haffue sit Kor,
De andre skulde effter dem springe,
Thi tog sig **Skone** oc **Sæland** for,
Med Suerdit slig vold at tuinge.

Oc sette saa op, baade Liff oc Blod,
 Det vilde de heller lade,
 End vige hin anden den ringeste Fod,
 Sin Frihed til mangel oc skade.
 Saa reeff de Riget i stycker tho,
 Huert tog en Konge oc Herre,
 De Juder vild' vere **Kong Hemming** thro,
Kong Ring saa monne de suere,
 Hand vaar **Kong Hemmings** Søster Søn,
 Hans Fader i Jylland boede,
 Oc tenckte den Judske Herrers Køn,
 Den skulle saa komme paa Fode.
 Men **Skone oc Sælland** de saa sig hen
 Til **Danmarckis** Konge Stamme,
 De vilde den haffue til Cronen igen,
 Om Lycken kund' Manden ramme,
 De actid huor Riget vid Skødiszløszhed,
 Fra **Gyttrichs** Søn monne gange,
 De spurde hans Affkom vide paa reed,
 Om der aff vaar nogen at fange.
 De fand vdi Norrig en Dronning vaar
Kong Gyttrichs Datter i Liffue,
 De gaff' hendis Søn bode Wall oc Koer,
 I **Danmarck** en Konning at bliffue.
 Hand heed oc **Siguard** som Fader for ham
 Hand tog deris Spir oc Crone,
 De Juder de bleff hannem vred oc gram
 Den Sag kunde ingen Mand sone.
 Saa burde da Fremmid oc Nabo med,
 Paa Rigit fuld fast at hade,
 At **Sælland** begynte at grue ved
 At lide slig Daglig skade.
 Thi tog **Kong Siguard** sin Folck oc Skib,
 De fremmede Førster at tuinge,
 Oc voffuit fem Aar bode Blod oc Liff,
 Før hand dem offuer kund' vinde.
 Mens hand vaar vde oc brugte sig saa,
 Paa menige Landtzens beste:
Kong Ring oc Juderne ridde sig paa
 Bod' **Skone** oc **Sælland** at Geste.

De **Sielandtz**far vaar deris Herre saa tro
 De sig tilsammen forskreffue,
 De kork hans Søn vdi Wuggen laa,
 Med hannem at dø oc leffue,
 Forsende ham ind vdi Norrigis Land,
 Saa langt oc vidt wdaff lede,
 Hand skulle ey komme de Juder til haand,
 Om nogen Vlycke skede.
 Der **Siguard** det spurde hand vaar icke seen
 Kom Sieglende hiem til Lande,
 Hand røstet sig vd de Juder til Meen.
 Det vaar stor Sorrig oc Waade.
 Der droge de **Danske** de **Danske** imod,
 Saa mectig oc deilig en Skare,
 Oc slog en anden der need vnder Fod,
 At Landen' bleff øde oc bare.
 Thi Tusind Nihundrit oc Fyrretiuff' Mend
 Som **Francer** de der om skriffue,
 Bleffue der paa Valstæden funden oc kiend
 Aff **Danske** tagen aff Lifue.
 Der lagde Kong **Siguard** Kong **Ring** paa Baar

Hand vilde før aldrig vige,
Oc fick der self sin Banesaar,
Oc miste saa Liff oc Rige.
Saa bleff hans Søn som føre vaar keist,
Kong **Regner**, som **Lodbrog** hede
Cronet oc offuer all **Danmarck** Reigst,
Med Kongelig Pract oc Rede,
Hand voxste oc bleff en tapher Mand,
Wi haffuer fuld faa hans lige,
Hand tuingde oc vandt saa mange Land,
Oc lagde dem vnder sit Rige.
Gud gaff hannem mang' delige Børn i vold
Kom mesten til myndige Aare,
Hand sette sin Lid paa Vaaben oc Skiold,
Vilde ingen til Riget vdkaare.
Hand fick dennem vel vdi heffd oc Haand,
Bode **Norrig** oc **Suerrig** at eige
Skotland, Irland oc **Engeland**,
Dog vaar det ham langt aff Veye,

308

At hand skulle i sit leffuende Liff,
Til **Danmarck** nogen vduelle,
Hand meente det gaff Foract oc Kiff,
At vere med Børn til felle,
Hans Sønner de skiøtte oc ringe der om,
Alle Riger fald dennem til Fode,
De fick vel Crone oc Herredom,
Dog **Regner i Damarck** boede
Men Lycken sig vende som Øygenblick,
Det **Regner** før aldrig trode,
Irlandtz Konning ham fangen fick,
Oc Ormen' i Tornit ham aade.
Saa lode hans Sønner baade Rige oc Land
Hans Død saa vilde de hefne,
Oc fangit hans Bane, med mechtig Haand,
Saa sørgelig bleff hans skeffne.
Midler tog Danske sig Konger to,
Som ingen mand før vilde skiøde,
Siguard oc Erich, de flittid sig paa,
Kong **Regners** Sønner at øde.
Men de vurid det, fuld liden en ting,
De vilde ey lade saa bliffue,
De røstit sig vd oc komme her ind,
Med syttenhundrede Skibe,
Hosz **Sleszuig** hen neder vid **Siuards Sund**,
Droge Danske oc de til hobe,
Oc sloge de Konger oc Folckid i Grund,
For de hold ey anden Loffue.
Saa skiffte da **Siuard oc Iffuer** med sig
All **Danmarckis** Land oc Rige,
Men **Iffuer** hand lagdis kort effter i Lig,
Oc motte sin Broder vige.
Saa tog sig **Siguard** stadige for,
Sine Land at hielpe oc meere,
Dog tenckte hand aldrig paa Val eller Kor
Huem efter ham skulle regere,
Hand haffde saa deilig oc vnger en Søn,
Som huiled paa Moders Skiøde,
Hand meente det vaar en smedelig Bøn,
De Riget et Barn til bøde.

309

Saa døde da **Siguard** hastelig hen,
Hans Søn faa Venner kund' finde,

Erich Ringsøn stod effter Rigit igen,
Med **Judernis** ja oc minde.
Guttorm som vaar hans Fader Broder Søn
Hand lod sig det høyt fortryde,
At hand skulle skiudis aff Kuld oc Køn,
Oc icke det Rige nyde.
De røstid sig vd som de kunde best,
Med Danske Duner oc Herre,
Oc droge tilsammen til Foed oc Hest,
Med Glaffuend oc skarpe Suere,
De slog hin anden, som Bonden slaar hør,
Saa sørgelig ned vdi grunde,
Saa mangen skøn Heldt saa bleff der dø,
Det tenckte før ingenlunde.
Bønder oc Bomend, de lagdis der ned,
Saa mange Byer bleff øde,
Encker oc Børn felde taare der ved,
De kunde sig neppelig føde.
Der fick den Danske Adel et kneeg,
Som de kunde seent foruinde,
De Konger de stode som fasteste Eeg,
De vilde ey lade sig tuinge.
Før de finge oc deris Bane Saar,
Oc lagdis der baade i Lige,
Sligt slaug stoed icke i mange Aar,
Der nogen veed aff at sige.
Der faldt med dennem all Konge Blod,
Mand da vdi Danmarck viste,
Foruden **Erich Barn** den Herre goed
Da laa sin Moder paa Bryste.

SLigt gjorde den slemme Skiødisløszhed
Mand vild' ey raadet i tide,
Oc vele en Herre oc giør' ham Eed,
Som mand kunde siden paa lide.
Da togst du Danmarck aff saadan Aarsag
Slig stor oc vbødelig skade:
Sligt læsis oc tegnis end nu i Dag,
Mand skal det ey wuridtløsz lade.

310

Tiden hun driffuer saa vnderlig Spill,
Naar mand hende icke vil vare,
Naar Gud oc et Rige straffe vil,
Saa vendis der megit fore.
Forsømmelse Tryghed oc onde Anslag,
Pract, Ofuermod, Vellyst oc Glæde,
De sette mange Herrer oc Slecter aff,
Oc Landen i vilde rede.
Naar Dagen hand skin, seer Vijszmand til,
Med vaagen Øyen oc klare,
At naar den mørcke Nat komme vil,
Hans Husz stander vden all fare,
Gnisten det er saa liden en ting,
Der huiler i Møer oc Aske,
Men kommer der til den ringeste Vind,
Saa kand hun bod' blusse oc braske.
Men huem den demper oc høller paa,
Den holder i Vact oc giemme,
Hand veed, huad hand kand lide paa,
Naar andre de det forsømme.

Thi er det tid naar Lycken beer foed,
Sin Sag at danne oc Mage,
Oc driffue sin Gierning fra første roed,
Mand giffuer ey selff Aarsage.

Occasio haffuer vel deiligt Haer,
Men voxer kun for op paa Pande,
I Nacken er hun bod' skaldit oc baer,
Paa Hiulit saa monne hun stande.
Rocker sig Hiulit oc hun vendis hen,
Saa er det saa seent at hente,
Hun kommer ret anten aldrig igen,
Eller lader det lang tid lente.

Thi gjorde Kong **Hotter** forsictig oc vel,
Der Lycken gick hannem til ville,
Hand styret sin' Lande med Vijszdom oc skiel
At ingen mand skulde dem spille.
Hand nedlagde **Gunder** oc **Gelder** med
Som den tid i **Saxen** bode,

311

Oc **Balder** sig rømde aff Gudernis sæd,
Den lagde hand oc vnder Fode.
Med andre hand frycted hans Rige oc Husz
Vilde hinder oc Modstand gjøre,
Holdt dem vnder Auffue, som Katten gjør Musz,
Lod alle V-uenner det spørre,
Oc bleff sig en Herre saa mectig oc rig,
Mand viste da faa hans lige,
Betenckte derinden saa vijselig,
Huem hand vilde lade sit Rige.
Oc der **Bho Otthinsøn** vaxte flux til,
Vilde **Balder** sin Broders død heffne,
Oc **Hotter** hand motte voffue det Spil,
Som Herre Gud gaff hannem effne,
Oc kunde vel merck' aff allehaand' mied,
Som *Rostiphil Finde* ham spaade,
Hand bleff der slagen, oc lagdis need,
Mand kundet' ey anderlund raade.
Thi lod hand sin' Breffue saa vide vdgaa,
Sin' gode Mend sammen at skriffue,
De komm' tilhobe, hand lod dem forstaa,
Huad hand dem for vilde giffue.
Hand trengde sig selff hen i den Ring,
Vaar fredig oc frisk vdi Mode,
Hand heffuede an met act oc Sind,
For alle som der om stode.
I Eddelig Herrer oc Danske Mend,
Som bygger i alle min' Rige,
Eder er alle vel nocksom bekiend,
Huur Verden hun falder vlige.
Til oc fra det er hendis Løff,
Paa en Bo kand hun icke stande,
Hun driffuer osz om, som Veyrit gjør Støff
Oc skiffter bod' Rige oc Lande.
Oc naar der ey hosz god Forsiun er,
Saa spilder hun vnderlige,
Forstyrrer oc øder med anden slig fær,
Som wi vid nock aff at sige.
Kong **Helge**, før **Danmarck** haffde i vold,
Hand lod sig ilde bedrage,

312

W-uitterlig krenckid sin Daatter bold,
Oc afflid den mectig *Rolff Krage*.
Oc effter hans Byrd vaar syndig oc leed,
Da monne sig Lycken saa ramme,
Med hannem lagdis paa Suersiden need,
Eders Danske Kongelig Stamme.

Saa korid i mig hans neste byrd,
Som den tid i Suerrige boede,
Nu haffuer ieg Danmark regeert oc styrd,
Som i mig da til betroede.
Nu falder osz ind min Alderdoms tid,
Saa farlig oc slem en Feigde,
Otthin oc Thor ere osz vblid,
Wi maa icke nyde vor Leigde.
Oc effter ieg mercker aff mange ting,
Denne Kri tuinger mig til døde,
Da er det min Ville oc stadige Sind,
Ey lade mine Lande øde.
Oc effter det stander i Lyckens Haand,
Huem hun vill Seyeren giffue,
Saa vil ieg tilforne forsørge min Land,
Men ieg er i Velmact oc Liffue.
Oc i mine Eddelige Danske Mend,
Som her vdi raade kunde,
At Rige oc Crone bliffuer icke henuend,
Til dennem osz, lidet got vnde.
Oc bør at ligge med mig paa Haand,
Slig Gierning at driffue til grunde,
At alle samtydelig Folck oc Land,
En Herre sig kore kunde.
At om osz Lycken vil bliffue saa haar,
Jeg maa der paa Platzen bliffue,
En anden kand haffue da Vall oc Koer,
Som i eder vnder kand giffue.
I vide ieg haffuer saa liden en Søn,
End huiler i Blæ oc Wugge,
Som er aff jers Danske Konge Køn,
Den kand i icke vdlucke.
Sønner er liden, men faren er stor,
Om i min Bane skuld' tage,

313

Hand tuinger oc øder Jer ned vdi Jord,
Med Jammer oc Daglig Plage.
Men Forraad er got, saa er oc Tillijd,
Værd er liden thue at ære,
Som giffuer osz Luen en ringe tid,
Men ilingen er paa ferre.
Aff Kiernen voxer op høyeste Træ,
Giffuer grøniste Gren oc Blade,
Huer mand kand huile i Ly og Læ,
Naar Hæden gjør anden mand skade,
Lidet Fyll det er oc sin Penge værd,
Kand Ridderens Hest vel bliffue,
Saa er den mindste osz Gud beskier,
Som kand osz Rolighed giffue.
I huem selff haffuer Fulen paa stold,
Lydt Hest, tør hand icke fale:
Thi tencker Jer nu om Kor oc Kald,
Oc lader ey lenge hale.
I Dag raader ieg, i Morgen i,
Den tredie wi aldrig huem vide,
Nu er osz Valed oc Kored frj,
Thi gjøre sig det i tide.
Jeg haffuer saa verit Jer Konge oc Mand,
Oc i mine Mend med ære,
Saa ieg vil sette det i Jer Haand,
Om min Søn Cronen skal bere.
Min Tid er stackid som ieg vel veed,
Dog vaar det min høyeste Glæde,
At naar ieg lagdis for Rigit need,

Min Søn settis i mit Sæde.

DEn menige Mand, der stod omkring,
Slig Tale gick dennem til Hierte,
Der rand dem meesten Taare paa Kind,
Hans Død gjorde dennem stor smerte,
De acted hans Ord oc grandsked den Sag,
De lod' sig det saare vel tycke,
De kaared hans Søn den samme Dag,
Baade dennem oc Rigit til Lycke,
Saa drog Kong *Hotter* i Krien vd,
Var let oc lystig i Sinde,

314

Der møtte ham *Bho* med Skiold oc Spiud
Huem Seyeren kunde da vinde.
Der slog de hinandens Folck vdi grund,
Det gick alt som *Hotter* hand spaade,
Hand bleff der slagen i samme stund,
Det ingen mand førre trode.
Bho fick der oc sit Banesaar,
Sine Land til Sorrig oc meene.
Men Danske som haffde en Konge i Koer,
Beholdt da Marcken alleene.
Den vnge Kong *Rørich* hand voxte til mand
Saa tryggelig stod hans Rige,
Fenge oc *Amler* gjorde hannem Modstand
Dog motte de for hannem vige.
Saa bleff hans Børn oc mechtige Seed,
Som alle mand nocksom vide,
Ved Danmarckis Crone slet hen paa reed,
Til **Dronning Margretis** Tide.

SAa kreffter Gud bode Konger oc Land
Ved mechtige Børn oc gode,
Oc giffuer dem ind bode Raad oc Aand,
At føre slig' Sager paa Fode.
Det henger ey paa stor Velde oc Mact,
Ey Guld eller grøniste Skoffue,
Ey paa mange Borrig, ey Verdens Pract,
Ey huad som mange vel loffue.
Macten sig vender, med Lyckens Hiul,
Vor Fiende kand dresselen tage,
Slotte oc Feste er ringe Skiul,
Naar Gud oc Venner forsage.
Men Gud oc en Kongis Dydelighed,
De kreffte et Rige til grunde,
Raad, Rigdom oc Venner, de løbe oc med,
Huem dennem ret bruge kunde.

SLigt haffuer den Himmelske Gud giffuet ind
Vor Danner Konning i sinde,
Oc effter hand haffuer vel skickit alting,
Mand kand vdi Riget finde.
Med Fester, med Husz, med Vaaben oc Skiold
Med Bygning oc huer mands Sage,

315

Oc slaget om Rigit en Vern oc Vold,
Som ingen mand kand indtage.
Oc haffuer saa vide hen om i Ring,
Med mechtige Herrer oc fine,
Slaget vden en Mur, hen runt omkring,
Med Suogrer oc Maffrer sine.
Oc **Danmarck** det laa som Perlen i Guld

Oc Blummen i Eggit kand gjøre,
Baade Gud oc Lycken de vaare det huld,
Oc ingen mand tore det røre.
Da tenckte hand sig saa vjselig om,
Mand kand ey paa Verden lide,
Hun vender sit Velde oc Herredom,
Paa ringe oc stackit tide.
Huad løszlig' er fattit oc skickit i Reed,
Det kand icke lenge stande,
Det andris oc leggis igen snart need,
Naar Aarsag er ellers forhaande.
Oc effter hand fant sig Menniskelig,
Haffde Rigit, ey liffuit i Volde,
Da vilde hand stille det vjselig,
Sig effter sin leilighed holde.
Oc som hand saa, Gud hannem betro,
En deiliger Søn at eye,
Hand skulle den Leilighed ey forsmaa,
Men bringe hans Sag til Vey e:
At det Gud gaff hans Husz oc Land,
Ey ene for sig at nyde,
Men dele det med den menige Mand,
De kunde sig der aff fryde.
Oc styrcke der ved Guds Ære oc Naffn,
Sin mechtige Land oc Rige,
Oc søge sit Folckis Fred oc Gaffn,
Naar Wi vor end lagd vdi Lige.
Thi slog hand den Sag bode hen oc hid,
Lang haling, gaff aldrig god ende,
Besluttid hand vilde med Dag oc Tid,
Aluorlig det tage for Hende.

OC der mand skreff et Tusind Aar,
Sex Hundrit oc der til Otte,

316

Da fanget hand an, oc gaff sligt for,
Hosz Menige Vndersaatte.
Oc lod sin' Breffue offuer Riget vdgaa,
Til Stenderne der beside,
Raad, Adel, Clercker oc Burger ocsaa,
Oc lod dennem Naadelig vide.
Hand for atskillig, høyuictig Sag,
Som Landen laa an, icke ringe;
Gud til Ære, sin Riger til Mag,
Da haffde hand for vdi Sinde.
At lade Høybaarne Første Kiøn,
Som Hertug **Christian** hede,
Hans Naadis Elskelige kiere Søn,
Til Kongelige Koer at stæde.
Oc at all ting kunde leilig tilgaa,
Vden Møye oc megen Vmage,
Da skulle huer Stad vele nogen faa,
Som allis fuldmact kunde tage.
Raadføre sig midler som huer kunde best,
Gud, Landit oc Cronen til gode,
Oc møde **Trefoldighedtz** Søndag der nest,
I Kiøbenhaffn paa det mode.
Oc lod saa biude offuer alle sin' Land,
Den Himmelske Gud at bede,
At vere tilstede med Raad oc Aand,
Hans villie der inden skede.

HAns Adel, Clercke oc menige Mand,
Som actid den Sag til grunde,
De gledis der ved, met Hierte oc Aand,

At de den Dag leffue kunde:
Oc see deris Konning Arbeide paa,
Ey hans oc deris Gaffn eene,
Men at det oc vel vdi Riget kund' staa,
Naar de monn' huile sin' Beene.

DE samled sig sammen i alle Land,
Huer lod sig det vel befalde,
Giorde Vdskud oc gaff saa nogen i haand,
Deris Fuldmact for dennem alle.
De giorde sig ferdig oc droge sig frem,
Oc lode sig fuld vel lide,

317

I Kiøbenhaffns By saa samlid de dem,
Til rette bestemde tide.
Det vaar den **Hellig Trefoldigheds** Fest,
Alt got i Verden mon' giøre,
Thi vaar oc huer der først hans Giest,
I Kircken hans Ord at høre.
Den anden Dag der Soel rand op,
Offuer grøniste Skoff oc Hede,
Mand antuordet Gud baade Siel oc Krop
Oc monne sig saa berede.
Forsamlit sig inden det Kongelig Slot,
Som ligger mit i den Haffne,
Der timdis en huer, ald Ære oc Got,
Mand kunde der ingen saffne.
Det vaar stor Glæde, at see der paa,
Huer Adelen sig vndfinge,
Oc Venner hin anden ey lang tid saae,
Huer venlig de sammen ginge.
Saa bleff mand fodrit oc kaldit ind,
Paa Sallen at vere tilstede,
Der stod den Adel øffuerst omkring,
Saa lerde mend hen paa reede.
Dernest det Menige Burgerskaff,
Med tuctige Lader oc Fore,
Saa kom da **Danner Konning** hen aff,
Med mechtige Herrer oc store.
Ringen bleff slagen huer samledis om,
At høre huad handlis skulle,
Der stod den Herre, bode deilig oc from,
Som Perlen i rødste Gulde.
Hans Raad det stod hen runden i reed,
Hans Cantzeler ved venstre Side,
Hand giorde sin *Credentz*, som der er seed,
Oc lod icke lenge bide.
Men treente lit frem med ære oc Tuct,
Sactmodig oc mild vdi Sinde,
Hans Lader stod vel, hans Ord fulde smuckt
Sig glæde huer mand der inde.

HAnd heffuede an, saa mildelig,
Velbyrdige Herrer oc Lærde,

318

Velacte Burger en huer for sig,
Som ere forsamlede here.
Allis Vor Naadige Herre Bold,
Kong CHRISTIANUS den Fierde,
Som **Danmarck** oc **Norrig** haffuer i Vold,
Disz **Gotten** oc **Venden** med ære.
Hertug i **Holsten, Slesuig oc Stormar**
Oc **Dytmarsker** lande oc stæde,

Greffue oc Herre i **Oldenborg**
Oc **Delmenhorst** samme lede.
Hand haffuer for mangel høyvictig Sag,
Siuntis got oc raadsampt at vere,
Hans Naadis Søn med Tid oc Dag,
Kunde **Danmarckis** Crone bere.
Oc nu i hans vnge vmyndige Aar,
Men Landen saa fredelig stande,
At giffuis Val oc Konge Koer,
Offuer disse *Provintzer* oc Lande.
Hand effter hans Naade (den Gud beuar
Med languarig Liff oc Lycke)
Kunde stande for disse Riger til Suar,
Oc alle som der vdi bygge.
Oc haffuer der om ladet vide vdgaa,
Sin Kongelig Bud oc Breffue,
Til alle de Stender i Rigit boe,
Sig kendis for Frelszmand oc geffue.
At gjøre Vdskud, oc giffue fuldmact,
Nogen faa Personer oc visse,
Som med beskeden oc god for act,
Kunde handle i Sager disse.
Oc seer her at huer vdi sin sted,
Som villige Stender oc fromme,
Findis rede oc vbesuerit her med,
Hans villie at effterkomme.
Lader eder her skinne til dag oc tid,
Den Sag bestemd monne vere,
Oc ere nu samlid oc kommen hid,
At høre hans Naadis Begere.
Saa lader hans Naade, en alle oc sær,
For Liudighed, Tienist oc Ære,

319

Betacke oc loffue en alle oc huer,
En Naadig oc gunstig Herre.
Handheffue Jers Frihed som fordem er set
Den *confirmere* oc feste,
Eder holde ved lige Loff oc Ret,
Oc ramme Jers Gaffn oc beste.
Oc effter i haffue aff menige Mand,
Som monne nu hiemme side,
Fuldmact oc Myndighed giffuen i Haand,
At handle paa disse Tide.
Saa beder hans Naade Leeg Lærde oc Frj,
Her inden haffuer at gjøre,
I stiller ind i hans **Cantzeleri**,
Huad Fuldmact i med eder føre.
siden at samlis endrectelig,
Indbyrdis at handle oc raade,
Beslutte bod' alle oc huer for sig,
Huad i ville gjøre oc lade.
Oc siden paa Onszdag nu først tilstaar,
Igen eder ind at stille,
Oc giffue hans Naade et endeligt Suar,
Det er hans Mayestatz Ville.
Hand knælit der vid, oc trente lit aff,
Med tuctige Lader oc fine,
Saa giord' oc det menige Ridderskaff,
Oc huer effter leilighed sine.
Kredtzen bleff brøt, oc Rommit bleff stild,
Hoffsindit gick frem oppaa rede,
Saa kom den Herre bod' deilig oc mild,
Med Kongelig Adfær oc rede.
Hand saae sig frisk oc fredig hen om,

Som Falcken i Lufften mon' suinge,
helset sin Vndersot huor hand kom,
Med Førstelig Act oc Sinde.
Hans Raad det fulde flux effter paa reed,
Det vaar saa deilig en Skare,
Saa holdt en huer sig vd oc need,
Oc haffde sin Sag vdi vare.

*

320

DE stillede flux sin' Breffue hen ind,
Den *Secreterer* til Hende,
Oc bleffue endrectelig alle til Sind,
At gjøre den Sag til ende.
Saa bleff bestillet den Anden Dag,
Almindelig Meen oc Mode,
I Vor Frue Kircke at handle den Sag,
Gud, Kongen oc Rigit til gode.
Dagen hand kom den Soel skinnid klar,
Huer vilde Gudtz Ord først høre,
Thi søgte mand Kircken men tienisten vaar,
Før mand vilde nogit gjøre.
Der Folckit gick hiem oc Platzen bleff tom,
Begynte mand sig at samle,
Der vnder vaar mangen skøn Herre from,
Bode Vnge oc mest de Gamle.
Der lod sig finde alt Rigens Raad,
Med Adelen, Lege oc Lærde,
Oc fangede an med vjse Daad,
Som HÉRre Gud dennem beskerde.
Oc tog sig alle aluorlig for,
Den Sag at acte til grunde,
Huur det, vdi alle sin lemper oc koer,
Sig skicke oc laffue kunde.
Huur Gud, hans Kircke oc hellige Naffn,
Huur Rigens oc huermandtz beste,
Kunde rammis oc fremmis en huer til Gaffn,
Det vilde de gierne freste.
Oc effter huer klarlig for øyne saa,
Guds Forsiun oc Kongens Ville,
Oc huor dem høylig laa Mact oppaa,
Slig Gierning i Verck at stille.
Gud haffde dem giffuen en Konge Søn,
Det ey vden victig Aarsage,
Hand vilde haffue den Kongelig Køn,
Bevaret i mangen god Dage.
Oc gaff hand Sønnen Aar' Alder oc Tid,
Saa vaar ingen tuil paa Feere,

321

Hand vilde oc vere ham' mild oc blid,
Oc lade ham' Cronen beere.
Thi vaar det Daarligt, at sette sig mod,
Guds forsiun oc evige Ville,
Huad Gud vil haff' frem, kommer dog paa fod,
All Verden kand det icke spilde.
Vor Naadige Herre oc Konge god,
Vor Rigens Fader med ære,
Hand lod nu kiende sit Hierte oc Mod,
Hand for sit Folck monne beere.
At effter vor tid er ligeruijsz,
Som Boblen paa Vandit kand rinde,
Wi bygge her paa en skrøbelig lisz,
Der snarlig kand tømme oc suinde.
Her leffuer sig ingen fri Time oc Dag,

Huem veed huad Afften vil giffue,
Thi vilde hand laffue oc lempe den sag,
Den stund hand vaar vdi Liffue.
At naar Gud oc hans Naadis tid,
De vilde paa Dørrer bancke,
Hans Rige kund' haffue et Haab oc Lijd,
Som ingen mand kand paa ancke.
Oc Landit at vide sin Konning oc Mand,
Med dem vilde dø oc leffue,
Oc gribe dem an med mechtig Haand,
Som Riget vil effterstreffue.
Thi vaar det tid den Himmelske Gud,
At vide bod' Tack oc Ære,
Oc fylge saa Kongens Ville oc Bud,
Oc kore den vnge Herre.
Saa sluttid de da en huer for sig,
Med velberaad Hu oc Sinde,
Hannem kore oc tiene samtydelig,
Den stund de liffuit kand vinde.

SAa slogis op Chorit oc mand gick ind
For høye Altar at stande,
Der ende den Sag med Gudelig Sind,
Som Gud vaar stillit i Haande.
Der offre først Gud deris Anslauff oc daad
Deris Kongelig Søn oc Rige,

322

At om det vaar hans Ville oc Raad,
Hand vilde ey fra dem vige.
Men sende sin Himmelske Ild der need,
Sligt Offer motte optende.
Folck, Rige oc Raad opliuse der veed,
Mand motte hans Ville kiende.
Her gjøre oc lade oc bliffue der hosz,
Med stadige Hierter oc Trygge,
At mand kunde stedtze med Liff oc Godtz,
Vnder Gud oc hans villie bygge.
Oc effter det vaar den hellige sted,
Derfor hans Altar oc Øye,
Oc gald hans Altar oc Rige med,
Hand vilde det saa forføye:
Naar Cronen en anden Dag settis der hen,
En anden hand skulde den hende,
Den motte leueris Vor Printz igen,
Vden Oprør oc anden Elende.
At Altar oc Ord, med Rige oc Land,
De kunde i Rolighed bliffue,
Fremmis oc gangis ald Lycke i Haand,
Oc effter hans Ære streffue.
Oc som hand der samler med Hiert' oc Mund,
Sin hellige Hiord oc Kircke,
At den i Christen oc kierlig Samfund,
Kand hannem rettelig dyrcke.
Hand vilde saa samle, bod' Printz oc Folck,
Med Hierte Hu oc Sinde,
Oc vere der inden der' megler oc Tolck,
Deris Hierter tilsammen at binde.
Oc som mand der deler vd mangleed,
Sin Segn, Velsignels' oc ære,
Hand vilde saa giffue beskyttels' oc Fred,
Vort Rige oc vnge Herre.
Oc som de der stod for den Himmelske Gud,
Saa vilde de ey forgette,
Men holde oc aldrig slaa det vd,

Huad de der Ieffuit oc jette.

SAa slog de for det Alter en Ring,
Voris Raad stod fremmist paa rede

323

Saa bleff de Geistlige kaldet der ind,
Oc Borgerne sammelede.
Den Eddelig Herre oc Rigens Mand,
Som **Manderup Parszberrig** hede
Som Adelen haffde gifuet i Haand,
Hand skulde den Sag vdrede.
Hand fanget sig an saa sindelig,
Velbyrdige Herrer oc gode,
Lærde oc Lege en huer for sig,
Som samlid er til dette Mode.
Det er eder alle fast witterligt,
Huurledis Vor Naadige Herre,
Hafuer siuntis det gaffnsompt oc raadeligt,
Voris høybaarne Printz med ære;
Kunde kaaris oc vadis endrectelig,
Til disse *Provintzer* oc Rige,
Oc haffuer tilbødet osz skrifftelig
Oc ladit osz der hosz sige.
At raade den Sag oc giøre Vdskud,
Oc nu osz her ind at stille,
Oc ere hid kommen effter hans Bud,
At høre hans Naadige Ville.
Oc nu vdi Mandags forleden vaar,
Loed sig selff finde til stede,
Oc gaff osz der Sagen klarlige for,
Om wi sligt Koer vilde stæde.
Oc bød endnu med Act oc Sind,
Den Sag forsigtig at driffue,
Forføye osz saa i Morgen ind,
Et endeligt Suar at giffue:
Saa haffue wi nu betractet den Sag,
Fra første til sidste Ende,
Oc vend der hen bode Flijd oc Vmag,
Hur wi det best kunde vende.
Oc effter wi seer Guds Kircke oc Ord,
Hans hellige Naffn oc Rige,
Her ved kand krefftis oc komme i flor,
Oc stedtze bliffue ved Lige:
Oc at disse Riger hans Naade forstaaer,
De kunde en Herre fyller,

324

Oc icke ved Arff oc serdeelis Koer,
Det ene fra andit skylle.
Oc at Vor Kongelig Husz oc Et,
Kand stadig ved Cronen bliffue,
Handtheffue Vor **Danske** Loff oc Ret,
De monne osz fordum giffue.
Oc effter wi haffue bod' Haab oc Mod,
Aff merckelig Tegn oc mange,
Vor *Printz* skal bliffue osz huld oc god,
Om hand Voris Kaar kand fange.
Saa Wi oc vor' Børn, hen vnder hans Vold,
Kand sidde i Roe oc Lise,
Oc straffe vor Fiend' med Vaaben oc Skiold
Som andet vil osz beuise.
Oc om her midler oc nogen Tijd,
Kunde sig Forandring begiffue,
Wi motte da haffue et Haab oc Lijd,

Wi kunde Samtydig' hosz bliffue.
Da haffue wi nu vdi HErrrens Naffn,
Besluttid oc tagit osz fore,
At wi ville Gud oc Rigit til Gaffn,
Den unge Printz keyse oc kore.
Og giffue ham Hierte Loffue oc Haand,
Med Riget oc Land i Volde,
Hand igien som en Konge oc Mand,
Vil osz vor' Friheder holde.
Oc at en huer kand vide for sig,
Huad Wi voris Konning vil suare:
Da haffue wi fatid det Skrifftelig,
Skal læsis her Obenbare.
Saa bleff der læst med liudelig Røst,
Alle Puncter oc Sager til grunde,
At vaar der nogen, som kiende sig brøst,
Hand skulle strax samme stunde:
Giffue det an oc lade forstaa,
Om hand kunde det beer' raade,
At ingen skulde der klage paa,
At hand der offuer tog Skade.
Men alting det vaar saa rund oc vell,
Berammit oc fattid i gierre,

325

At ingen der haffde Sind oc skiel,
Hand kunde det føye berre.
Der stod den menige Mand omkring,
Aff Adelen oc de beste,
Det falt dem lenger oc bedre i Sind,
Jo lenger oc meer hand leste.
Der Breffuit vaar vde, de suaret der paa,
Med fast oc frydefuld Sinde,
De vilde der med baade staa oc gaa,
Den stund de liffuit kund' vinde.
Saa bleff der vdraabt, til Geistlige Mend,
Til Borger oc Menig Almue,
Huer de hafde Raadit oc Sagen vend,
Oc sluttid i Sind oc hue:
Oc om de vilde oc bliffue der hosz,
Det samme med dennem Samtycke,
Opsette med dennem Liff, Lycke oc Godtz,
Om nogen hand vilde det rygge.
De suaret der paa, som Gud dennem Aand
De vilde der hosz oc bliffue,
Lærde oc Lege huer eniste Mand,
Den vnge *Printz* Koer at giffue.
Forthobdis der' Naadige Konning god,
Deris Høybaarne *Printz* dislige.
De dennem all' Friheder fylge loed,
Som giffuit er Danmarkis Rige.
Der med saa bleff et bulder oc skrig,
Huer robte; De vilde ham haffue,
Oc skildis der med saa frydelig,
Hin anden gode Nat gaffue.

DEn anden Dag betimelig tiid,
Hellig Legemis Afften mon' vere,
De tog sig huer for Gierning oc lid,
Sin Konning det Suar at bere.
De samlis forinden det Kongelig Slot,
Raad, Adell, Lærde oc Lege,
Oc siuntis dem alle raadeligt oc got,.
Den Sag bragtis flux til veige.
Først gick Vort Raad til Konningen ind,

Voris Adel holdt finlig tilside,

326

Clercke oc Leegmend stod om vdi Ring,
Oc monne der' Kongen forbide.
Saa kom der bud oc foudrit dem frem,
Paa Kongens Sal ind at komme,
De gick hen for som Leedsagit dem,
Oc stillid bod' Platz oc Romme.
Der stod Drauanter hen offuen ned,
Beuebnt paa begge Side,
Oc holt en huer sin Orden oc Reed,
Saa ingen mand kunde den bryde.
Saa kom de ind oc fandt for sig,
Vor Konning oc Raad tilstæde,
Ridder oc Suenne endrectelig,
Huer effter sin Stat paa rede.

DA trente sig frem den Eddelig Mand
Som Manderup Parszberrig hede
Der ringet sig om ret strax paa stand,
De Menighed mangelunde.
Hand stillit sig hofflig oc fangit sig an,
Med sindige Ord oc sagte,
Vor Naadige Herre Kong *Christian*,
Disse Riger haffuer i magte.
Hans Mayestet lagde osz seenist for,
Wi skulde osz videre beraade,
Oc giffue i Dag et endeligt Suar,
Huad wi ville gjøre oc lade.
Om wi ere osz endrectig til Sindtz,
Aluorlig at tage osz fore,
Vor høyborne Første oc Eddelige *Printz*
Til **Danmarckis** Crone at kaare:
Saa haffue wi effter forfalden tid,
Naade som Gud vilde vnde,
Slagit den Sag bode hen oc hid,
Betractid den mangelunde.
Oc tacker den Euige Himmelske Gud,
Huisz Gierning er ey at glemme,
Som aldelis inted slaaer osz vd,
Det Rigit oc huer kand fremme.
Oc hafuer osz gifuit en Konning god,
Effter ynsken som wi begiere,

327

Velsingers hans Kongelig Stamme oc Rod,
Med denne vor vnge Herre.
Oc lader hans Naade i Velmactz tijd,
Slig vigtige Sager besinde,
Oc vender der an sin Anslag oc Flijd,
Med allemands ja oc minde:
Forsørge Riget men Landen saa staar,
I Lun oc fredelig Tide,
Hans Folck kand haffue en Herre i Kaar,
De tryggelig kand paa lide.
At effter alting er omuendelig,
Det kand sig saa megit begiffue,
Hans Naade kund' skee nogit Menniskelig,
(Den Gud spare dog i Liffue.)
Mand kunde da vide en Konning oc Mand,
Oc hand sine Land oc Rige,
Det samptlig forsuare med Mund oc haand
Om nogen der i vilde sige.
Wi tacke oc alle ydmygelig,

Vor Konning oc Naadige Herre,
Som vilde for Rigit saa tryggelig,
Slig Faderlig omhu berre.
Oc værdis at stæde osz Søn oc Kaaer,
Men wi vel leffue oc lide,
Vore Børn kand naar wi leggis paa baaer
I Fred oc Rolighed side.
Saa haffue wi nu Raadslagit den Sag,
Gud, Kongen oc osz til fromme,
Oc ville ey lenger stillen i drag,
Men den nu her effterkomme.
Oc haffuer saa samtyckt endréctelig,
Saa slutit oc giffuer for Suar,
At wi en alle oc huer for sig,
Hans Naade nu keyse oc kaar.
Oc loffuer der hosz med Mund oc Haand,
Ald Huldhed Mandskaff oc Ære,
Opsette med hannem baad' Liff oc Land,
Hans Tromend oc Tiener at vere.
Oc om wi leffue den sørgelig Dag,
Wi skulle Vor Konning myste,

328

(Den Gud beuar) da driffue den Sag,
Wi legger i Dag paa Bryste.
Hans Naade oc disse Riger til gaffn,
Da holde huad wi ham suerre,
Giffue ham *scepter* oc Kongelige Naffn
Oc Danmarckis Crone at bere.
Forhaabis, igien oc huer for sig,
En Naadig oc gunstig Herre,
At styre Vor Riger retferdelig,
Som Gud oc Retten de lære.
Handtheffue Vor Frihed slet ingen forget,
Som wi nu haffue oc nyde,
Oc huad Vor Fædre er giffuit oc set,
Det aldrig suegte oc bryde,
Oc naar voris *Printz* oc Herre gæff,
Vort Rige tager at eige,
At gjøre oc giffue osz Eed oc Breff,
Som førrige Konger pleige.
At Rige, Stender oc Menighed,
Kand voxe vnder hans Vinge,
Hans Naade hosz osz kand sammeled,
All Loffue oc Tro befinde.
Oc ynsker der med det vnge Blod,
Vor vdkaaren Printz oc Herre,
All Held, all Seiger all Lycke god,
Med Kongelig Koer oc Ære.
Gud lade det vere som giort er i Dag,
Sit helligste Naffn til gode,
Hand hielpe, hand styrcke oc kreffte den Sag
Nu lenger oc mere paa Fode.
Vort Kongelig Husz, Vort Rige oc Land,
Oc alle som der i bygge,
Ridder oc Suenne oc meenige Mand,
Til allskens Glæde oc Lycke.
Saa ende hand Ordet oc knælede ved,
Oc holt sig lit aff til Side,
Saa gjorde oc Herrerne huer paa reed,
Den Ære mon' de hannem vide.
Vor Konning hand stod der lidet fra,
Som Solen blant Stierne hin klare

329

Oc haffde ladit sin Cantzler forstaa,
At hand der paa skulle suare.
Den Herre trenner frem saa mildelig,
Hans Adfær fulde stor ynde,
Hand gjorde sin Tuct saa sindelig,
Oc monne sig saa begynde.

WELbyrdige Herrer oc Danmarckis Raad,
Med menige Adel oc Klercke,
Burgemestere oc Raad huer i sin Stadt,
Som i lade eder formercke:
At haffue vijdløfftig randsagit den Sag,
Voris Høybaarne *Printz* at kaare,
Oc ere saa kommen endrectig i Lag,
Oc tagit Jer aluorlig fore:
Nu kaare oc siden gjøre ham Eed,
Oc giffue ham Land oc Rige,
Oc lader samtydig her sammested,
Hans Naade sligt Koer tilsige.
Saa lader Vor Naadige Konning blid,
Sig sligt Eders Suar behage,
Betacker Jer alle med Naadig flid,
For Villighed, Tienist, Vmage.
For Kaar for Val oc al Lydighed,
Som i lader see oc kiende,
At styrcke Jert Færneland mangede,
Med hannem det haffuer i Hende.
For Huldhed oc Mandskaff som i beuijsz,
Det Kongelig Husz oc Stamme,
Oc loffuer igen det ligeruijsz,
Sig aldrig ville forglemme.
Men findis Eder, sin' Riger oc Land,
Oc alle som der i side,
En Naadig Herre med Mund oc Haand,
I alle sin leffuende tide.
Huad eders Friheder oc Herlighed,
Kand sig anlange oc røre,
Det haffuer hans Naade (som i vel veed,)
Nock rørd oc talet om føre.

330

Med Breffue oc siden med liudelig Ord,
Som hand lod seenist tilbiude,
Thi siunis det icke fornøden stor,
Der om lade megit liude.
Men huad vor Naadige Herre oc *Printz*,
Skal eder oc Riget gjøre,
Det er mand beraad oc nock til Sindtz,
Med Tiden til Dagen at føre.
Men for hans Naadis *Minorennitet*,
Da maa mand nu lade det bliffue,
Men haffuer Gud Naadelig saa forseet,
Hans Naade bliffuer i Liffue.
Da naar der giffuis en anden Dag,
Fuldt Rige oc Crone i Volde,
Da skal hans Naade fuldgjøre den Sag,
Oc det vbrødelig holde.

DEr hosz saa lader min Herre biud' til,
Eder menige Stender med ære,
At I her til stæde nu bliffue vil,
I Dag hans Giester at vere.
Oc tage til tacke med sted oc tid,
Huad denne *Dieta* vil skiencke,
Hans Naade loffuer slig Gierning oc lid,
Igien ville gierne betencke.

Endit sin Tale oc knælede ved,
Saa giord' oc saa mange de vaare,
Saa rymmedis Platzen oc mand vigit need
Men der deckis Disk oc Boere.
Mand samledis inden den Borregaard,
Med Fryd foruden all Fare,
Der fandtz ey før vdi mange Aar,
Saa deilig oc skøn en Skare.
Der hørdis Trommeter oc Trommen gaa,
Det larmed inden de Mure,
Der saae mand den **vnge Printz** oc staa,
Forinden sin Farmoders Bure;
Den Herre hand saae sig vide omkring,
Vaar risk oc frisk vdi foure,
Der skinnid aff Ansict bod' Hierte oc Sind
Huad der huiled inden fore.

331

Hans øygne vaar runde, hans Farfue vaar huid
Hans Mund som Rosen den røde,
I Adfer oc Skick bod' mild oc blid,
Sine Facter gaff hand god skiøde.
Dem fulde ey Barne, ey Børne fær,
Men aluaare held oc ynde,
Som dog icke gierne at finde er,
I vnge Aar oc Vmynde.
Oc som hans Naade bleff det vaar,
At mand fick hannem i Sicte,
Gaff hand sig frem meer aabenbar,
Oc dennem icke vnduigte.
Der stod den Herre som Stiernen klar,
Der skinner i huer mands Øyge,
Jo lenger mand saae, jo smucker det vaar,
Huer hand viste sig at føyge.
Der vnder saa stod den meenige Mand,
Oc gleddis i Hu oc Sinde,
De ynsked ham Lycke oc hellig Aand,
Sin Vngdom oc Aar at vinde;
At voxte i Alder Naade oc Dyd,
Hosz Gud oc Mennisker alde,
Saa kom der Bud med Glæde oc Fryd,
Lod dennem paa Sallen kalde.
Der sette sig need Vor Konning bold,
Med Danmarckis Raad paa reede,
Saa Ridder oc Suenne saa mangefold,
Huer effter sin Alder oc Sæde.
Forinden da bleff hans Lærdemend,
Med Bisperne skicked til Boere,
Siden Borger oc Almue: oc bleff anuend,
Stor ære som huer dennem giore.
Hans Naadis Hoffsinder oc andre fleer,
De lode sig villige finde,
Til *Ceres* oc *Bacchus* lenger oc meer,
Begynde Platzen at vinde.
Oc som *Apollo* hand dugger ved Vand,
Sine lille smaa Vrter oc Blade,
Saa dygdig der vin vdi huer mands haand
Til de bleffue alle glade.

332

Oc som *Asverus* i fordum Tid,
Lod sine Gester tractere,
Ey ene med Vin oc anden slig lid,
Men meere med Gunst oc Ære:
Saa lod oc Vor Konning med ære oc tuct,

Det Verskaff pryde oc sere,
Det stod saa vel oc lod saa smuct,
Finhed bleff lenger oc meere.
Oc som mand i *Cana* der Christus vaar hosz
Tog frilig til Beger oc Fade,
Den Herre fordrog bode Roisz oc Rusz,
De giorde sig dygende glade.
Saa lod oc Vor Konge befalde sig vel,
Hans Folck med frydefuld sinde,
Giorde sig glade med art oc skiel,
Hans Søn til ære oc minde;
Oc vil det sige i mangt et Aar,
I Vor oc vor Eldris Tide,
Slig *Dieta* icke i Danmarck vaar,
Som nogen kand mindis oc vide.
Dagen hand skred, oc Tiden løb hen,
Saa suinder all Verdens ære,
Saa skildis at saa mangen god Ven,
Der seeis ret aldrig meere.
Dog effter all ting vaar glædelig fat,
Da lod mand slig Tancker fare,
Ynsked Kongen oc *printzen* Fem Tusind god Nat,
Oc vandred sig saa aff Gaarde.

SAa bleff der stillid klar rictige Breff,
Paa begge Parter oc Side,
Indbyggerne sig til Printzen forskreff,
For sig oc tilkommende Tide.
At vere hans Naade bod' huld' oc tro,
Hannem tiene acte oc ære,
Oc legge med tiden Haanden oppaa,
Hand Danmarckis Crone kand bere.
Vor Naadige Herre oc lige saa,
For sig oc den vnge Herre,
Gaff Stenderne Breff oc Segel der paa,
Ved Kongelig Tro oc Ære:

333

Det Koer skulde aldrig, ey nogen tid,
Bliffue dem eller Rigit til Skade,
Men motte der til fast slaa sin Lid,
Langt mere til Gaffn oc Baade,
Oc loffuit der hosz (som føre er sagt,)
Dem holde vid ret oc lige,
Handheffue der' Frihed, Myndige oc Agt,
Den Fattige med den Rige.
Oc naar hans Søn fanger Cronen i Haand
Oc kommer til Myndige Aare,
Saa skal hand krefte huer Stat oc Stand,
Sin Friheder ringe oc store.
Huer Mand bleff trøstig oc lystig der ved,
Oc lode sig gjerne nøyge,
Oc tackede Gud saa mangede,
Det monne saa ynskelig føyge.
Saa droge de hiem en huer til sit,
Med glædelig Tiding oc goede,
Det spurdis oc kyndis saa langt oc vilt,
Hosz alle i Landet boede.
Huer hørde de Tiding som hand kunde best,
Oc bade fast Gud oc vor HERre,
At Kongen mott' nyde lang Alder oc frest,
Oc selffuer den Crone bære.
Vilde spare deris Printz oc Herre god,
Nest Gud deris trøst oc glæde,
At hand motte leffue oc komme paa Fod,

Oc nyde sin Faders Sæde.
Oc naar hans Naade for got ansaa,
Vilde de sig der effter rette,
At hylde oc giøre ham Eed der paa,
Huad de nu loffuit oc jette.
Der paa vilde de nu huile i Freed,
Oc tryggelig boe oc bygge,
Befale sig Gud med ald det di veed,
Saa timis dem Raad oc Lycke.

*

334

335

Christians V's Hylding

336

Rammens orig. bredde 150 mm.

337

338

339

Høybaarne Førstis
Her Christian
den Femtis, &c.
Hylding.

NV maa ieg Skrifue oc Rime igen,
Midler stod Tiden oc Landen hen,
I fulde god Fred oc Lune,
Til **Danner Konning** med tid oc dag,
Høyuictig betencket den Gierning oc Sag,
Med Danske Herrer oc Dune.
Oc effter hans Naadis Elskelig Søn,
Nu voxte oc bleff en Herre kiøn,
I Førstelig Sind oc Mode,
Der skinnid i hannem den Art oc Aand,
Hand skulde vel bliffue sit Fæderne Land,
Oc Kongelig Husz til gode.
Oc wi, vort Leffnit oc alle vor Aar,
Er som det suage oc hengende Haar,
Der ingen mand kand paa lide,
Oc dag oc drag vaar aldrig god,
Heldst naar en Gierning vaar kommen paa Fod,
Da halis i langen tide.
Med fleer slig høye betenckelig Ting,
Som rand den Herre oc Konning i Sind,
Som Pennen icke kand skriffue,
Thi siuntis hans Naade oc gode Mend,
Som all den Leylighed vaar bekend,
Den Sag til ende at driffue.
Oc effter som det vdi fordum gick,
Med Kongelig Pract oc gammel Skick,
Som mand pleyer Konger at suere,

Vdi alle oc huer hans Naadis Land,
Vnder oben Himmel for menige Mand,
Med Knæfald oc anden slig Ære.
Hans Stender samtydelig, hen paa reed,
At hylde oc giøre ham Landsens Eed,
Med fast oc frydefuld Sinde,

340

At Kongen oc alle i Landet boe,
Kunde vide huad de skulle lide paa,
Oc dragis slig Eed til minde.
Thi lod hand vdgaa sin Kongelig Breff,
Da mand et tusind aff Guds Aar skreff,
Sexhundrit oc ti de vaare,
Oc sende dem vide i alle sine Land,
Offuer **Danmarck** oc **Norrig** sit Folck til haand
Gaff dennem sin Villie faare.
At effter de haffde rom tid for hen,
Keyszet hans Søn til Riget igen,
Om Gud saa vilde det haffue,
At hand skulle leffue den Dag oc Tid,
Naar Gud oc Aaren oc Alderdoms id,
De lagde den Herre i Graffue.
Oc haffde loffuid med Haand oc Mund,
Med Breff oc Segel, vdi huilcken Stund,
Hans Naade det vilde begere,
Da at fuldgjøre sit Løffte oc Saffn,
Kongen til ære oc dennem til gaffn,
Den vnge *PRINTZ* Hylde oc suere.
Da haffde hans Naade (sligt Løffte vaar sked)
For got oc raadeligt nu anseet,
At lade den vnge Herre,
Vdi alle oc huer hans Riger oc Land,
Aff Vndersatte oc menige Mand,
Stadfeste oc hylde med ære.
Oc haffde berammit visz Tid oc Sted,
Lod dennem bede oc biude der med,
Først Danmarckis Raad paa reede,
Saa Adelen alle særdelis oc seer,
Med dem i den høye Skole er,
Personlig tilstede at være.
De andre huer effter sin Stad oc Reed,
Effter Landsens Seduane oc gammel Seed,
Selff vnder sig nogen vduele,
Oc dennem fremsende med fuldmact oc Bref
At huad de handlede gjorde oc dreff,
Det vilde de Myndig' mæle.

341

Oc da ydermere om Hylding oc Kaar,
Forfare oc acte huad gaffuis for,
Derinden at lade oc giøre,
Huad der aff hans Stender oc Rigens Mend,
For got bleff anseet oc loffligt kiend,
Som de skulle der mer' høre.
Forhaabendis alle oc huer for sig,
Som tro Vndersaatte goduillelig,
Lod sig herinden befinde,
Hans Naade igen loffuit alle oc huer,
En Naadig Herre oc Konning kier,
Der vilde med Hu oc Sinde.
Ramme oc vide der' beste oc tar,
Som hand tro Vndersatt' plictig vaar,
Med mere som Breffuene liude,
Oc lod saa strax der Aaret gick ind,

Sligt ridelig kynde sin Lande omkring
I god betimelig tide.
Oc effter at bode Crone oc Land,
De henger oc staar i Guds Haand,
Huem hand vil hielpe oc styrcke,
Da lod hand biude aff Gudelig iid,
Almindelig Bøn oc Bededags tid,
Den Himmelske Gud at dyrcke.
Affbede sin Synd oc store Bryst,
Formane om hielp oc Hiertens trøst,
I alle vor Giernings sage,
At Gud hand vilde (som alt formaa,)
For Rige for Konge for Folckid staa,
Oc altingist lempe oc mage.
At Wi motte huile i Lycke oc Fred,
Med Landsens gode oc rolighed,
Oc styrckis vdi det Gode,
Vilde være vor Raad oc beste Forsuar,
Nu tilstede i Anslag Hylding Kaar,
Oc hielpe sin Ville paa Fode.
Der paa beskicked hans Naade sin Sag,
I Mars Maanid paa den fiortende Dag,
I Siæland i Kiøbmands Hawne,

342

Anfange om Hylding oc stille der hosz,
Alt huad hans Rige kund' være til ros,
Oc menige Mand til gaffne.
Oc effter at Riget, nest Gud, vid Rett,
Som lowlig i Landet er giffuen oc Set,
Regeris oc holdis ved lige,
Dernest beskermis med Suerd oc Skiold,
Mod dem som gjør' ilde oc offuervold,
Oc icke vil lade sig sige.
Oc Rigens Velfart den henger der paa,
At nogen er til, det forre kand staa,
Naar Gud en Herre vil kalde,
Da lempid hans Naade med forsiun oc flid,
Alt dette at handlis til samme tid,
Der obenlig for dem alle.
Oc effter der indfald mang' anden Sag,
Forskreff en almindelig Herredag,
Oc rettere Ting at holde,
At Fattig oc Rijg slet ingen forget,
Skulle alle Time bod' Loff oc Ret,
Som trengdis med Mact oc Volde.
Lod dernest tilbiude sin Adel oc Mend,
Huer effter sin Taxt som hand var kiend,
Med Røstning oc Rytter at møde,
Derinden forfare beskedelig,
Om nogit kom paa, huor huer for sig,
Hand holdt sin Sag vdi skiøde.
Hand lod dem stille paa slettiste Heed,
Ridder oc Suenne huer i sin Reed,
Med fryd oc flyende Fane,
Bestillid dem Pladtzen hen om i Ring,
Med Rigens Raad stillid sig der ind,
Oc bragte dem paa den Bane:
Trommeterne bleste oc Trummen hun gick,
Det gaff i Marcken slig Art oc Skick,
Som det vaar i Fiende Lande,
Der stack vdi Hesten oc Manden et Mod,
De actede ringe om Liff oc Blod,
Som Slactingen vaar for Haande.

De reed her igemmel med Skiold oc Suerd
 Med Hest oc Harnisk oc anden Krigszferd,
 De viste sig vel at teere,
 Hand mynstred oc actede huer for sig,
 Huem sig holde tapffer oc Ritterlig,
 Lod hand med ære passere.
 Oc som det i Marcken er gammel vijsz,
 Bleff skenckid en huer baad Spot oc Prijsz,
 Som hand der monne forhuerre,
 Dog maa mand de Siælandsfar giffue den Rosz,
 Som alle vid' sige som der vaar hosz,
 Den Konning gaff dennem stor Ære.
 Saa bleff de stillid hen om vdi Reed,
 Hand prøffuid oc tumlid dem Mangeded,
 Om de deris Hest kunde ride,
 De førdis hen om, bode hid oc her,
 I flyende rend baade did oc der,
 Dog ordnlig' paa alle Side.
 Mand hørde der med stor bulder oc røisz,
 Huor Jorden hun rystid oc Hestene fnøisz,
 De Stycker i Marcken klinge,
 Der kunde mand see stor Euentyr Spil,
 Huor Hestene foer baade aff oc til,
 Oc huem der med act oc sinde.
 Holdt sit Rytteri artig oc klar,
 Oc med slig Sager beuarid vaar,
 Oc lod sig Ridderlig finde,
 Ey ene med Macten, Styrcke oc Strid,
 Men mere med Brugen, Anslaug oc Flid,
 Sin Fiend' i Marcken at tuinge.

SAa lod mand da ringen oc reden slaa,
 Oc tackede aff, oc reed der fra,
 Med megen stor Pract oc Ære,
 Ledsagede sin Herre oc Konning hen,
 I Byen ind paa Festen igen,
 I sin Beholding at være.
 Der gledde sig ved, bode Lod oc Krud,
 Folck oc Sted, med Stycker oc Skud,
 Som lode sig vide høre,

De Rytter hoffuerit, vaar lystig oc fro,
 De tumlid der' Heste, oc rede der fra,
 Deris Herrer til Herberg at føre.
 Tiden hun gick, huer acted sin Sag,
 Til god betimelig anden Dag,
 At der kom Tiding oc Rycte,
 Hans Naadis Fru Moder for haanden vaar,
 At komme der ind, oc see det Kaar,
 Som Mand Voris *Printz* beskickte.
 Thi tog hans Naade den Sag i act,
 Hendis Førstelig Naade med ære oc Pract,
 I Marcken at vilde vndfange,
 Oc lod besicke det Burgerskaff,
 I Vaaben oc Røstning, fra Slottid hen aff
 Saa langt som Byen kund lange;
 Der stode de' Gaderne langs hen need,
 I skinnende Harnisk, huer i sin Reed,
 Med Spidtz oc bøsser i Hende,
 Hans Naade reed vd med mangel skiøn Mand
 Oc møtte hend' Naade mod huden Sand,
 Der lod hand sin Rytter vende.
 Selff rycte den Herre fra Hoben hen,

Vndfanged hend' Naade oc kom igen,
Med Førstelig Pract oc Fore,
Det vaar stor glæde at see den Skick,
Hvor Søn oc Moder hin anden vndfick,
Oc ære som de der giore.
Trommeterne liude oc bleszde der ved,
Det Skreg det hørdis saa langt aff leed,
Der vaar idel lyst oc glæde,
Hestene spillid oc gick vdi spring,
De Rytter vaar fredig oc frisk i Sind,
Oc Rycete saa foert aff stæde.
Mod Byen hen ind: oppaa den Vold,
Saa mand de Stycker saa mangefold,
Hvor de vaar stillid paa Rede;
De laae der om, som Løffuen hin graa,
Med glubende Munde, der Vaacter aa,
De villiste Diuer at beede.

345

De Herrer drog ind, saa fyrret mand paa,
Oc lod de Stycker at Marcken gaa,
At Jorden hen vnder dem ryste,
Ild oc Røg stod offuer den By,
Der faldt sig ind, sligt bulder oc kny,
Som Himmel oc Jord vilde bryste.
Saa kom den deylige Skare her for,
Saa kostelig oc mangfoldig den vor,
Mand kunde den icke telle,
Først vaar der fremmist vdi den færd,
Et hundred Soldater med Bøsser oc Suerd
De beste mand kunde vduelle.
Vaar alle Danske oc Gydinge Blod,
Hans Naade for Tiden affrette lod,
Om de vilde Krigszmend bliffue,
De trente her for saa tapfferlig,
At Spanien oc Valland kand icke for sig,
Oss bedre Soldater giffue.
Deris Farffue vaar idel Himmel blaa,
Hin korte Kaszjacker haffd' de oppaa,
Vaare ledig oc rask til Fode,
Saa strax paa reden fulde der nest,
Den Siælandske Fane med Harnisk oc Hest
Vdrøstid offuer ald maade.
Trommeterne holdt det første Leeed,
De bleszde oc Larmed som der er seed,
Oc lod sig høre saa vide,
Saa fulde der effter den menige Hoff,
Som det haffde værít den bloiste Skoff,
Der skiolder om Vinters tide.
Den Fane hun sueffuit oc vaar vel kiend,
Der vnder reed mangan rask vnger Suend,
Bekled vdi Jernit hin kaalde,
Ridder oc Suenne huer i sin sted,
De lod sig finde oc vaar der med,
Berusted saa mangefolde.
Der effter saa reed hans Naadis Hoff,
Den gaff den Herre stor Prijsz oc Loff,
Hand dem saa Førstelig førde,

346

For an hen mange Trommeter paa Reed,
De holdte fast ved den forige Seed,
Oc lode sig prectige høre.
Der med bleff førð nogen Heste her for,
De skiøníst som vaar vdi Kongens Gaard,

Med kostelig Sadel oc Tømme,
Dernest Marskalcken flux i sit hold,
Med Kongens Hoff Juncker oc Adel bold,
Stafferid som sig monne Sømme.
Dennem prydde Vngdom oc Deilighed,
Med Ynde oc Held saa Mangeleed,
Med tuctige Lader oc Sinde,
Deris Tøg, deris Suerd, deris Sadel oc Hest,
Fandtz vdstafferit som de vaar best,
Hosz feigerst Ridder at finde.
Deris Klæder vaar gandske fra Haand til Fod,
Aff idel Siden oc Sammet god,
Forblandit med mange slags Farre.
Deris Hatte vaar offuer oc offuer deckt,
Med kostelig Feire saa herlig belegt,
Med Perler oc dyrebar Vare.
Det gaff vdi reden slig ynde oc art,
Som stierne der skinner baad hell oc klart,
I mørckiste Nat oc tycke,
Oc som de Blomster bode Brune oc Blaa,
Bepryder de Enge hen vde ved Aa,
Saa monne de Reden smykke.
Deris Fane den førde en Hertug god,
Aff Holster Land oc Førstelig Blod,
Den Herre *Philippus* hede,
Der effter stillid sig ordentlig ind,
Det Meenige oc gandske Hoffgesind,
Med Rytter oc Suenne paa rede.

SAa skinnid hans Naadis egen Thog,
Trommeterne fore i Veyen drog,
Med Puppenslager oc Tromme.
De bleszde oc spillid med glæde oc fryd,
Mand hørde saa langt den Larm oc Liud,
Før de her for monne komme.

347

Der paa fulde flux sin ordenlig,
Hans Naadis Spidtzjuncker saa kostelig,
En deylig oc vnger Skare,
Som Lillien hun voxer blant høyeste Træ,
Saa vaar de blant andre Rytter at see,
Med deylige Ansict oc klare.
Der med da saa mand i reden her,
Hans Mayestet komme i Kongelige fær,
Med Førstelig Pract oc Ære,
Der fulde med hannem bod' Ære oc Tuct,
Hans Adfer oc Lader de fulde ham smuct,
Mand ynsked den mectige Herre,
Lycke oc Fred, fem tusind Leed,
Med Kongelig Husz oc Herrer paa Reed,
Gud Rigit oc dennem til gode,
Der stode de Borgere Mand fra Mand,
At Gaderne need med vebnit Haand,
At tiene hans Naade til Fode.
De Fauffnit hans komme oc stillid sig for,
Med flyende Fennicker paa det Thor,
Hoffuerit saa mangelede,
Den Herre hand helszit sit Folck der stod,
Oc reed saa sædelig Fod for Fod,
Saa fulde der flux paa rede.
Ald Danmarckis Raad i Led oc Led,
Mand motte sig glædis oc frydis ved,
Den herlige Hoff oc Bolde,
Dreffuelig Herrer oc kaastelige Mend,

De feigerst' Mand haffuer i Rigit kiend,
Saa Riddelig de sig holde.
Mand oc Hest med Røstning oc skick,
Saa finlig oc sindig paa Reden gick,
Med aluor oc tarrelig lade,
Der effter holt sig vdi Thogit nest,
Hans Naadis Fru Moder med Karm oc Hest,
Kom practige paa den Gade.
Hendis Folck, hendis Tog ald huerd for sig,
Det lod sig aldsammen saa Førstelig,
Effter Enckelig set oc stande,

348

Hendis Karm ved siden opslagen vaar,
At hun kunde seeis klar aabenbar,
Aff Folcket oc meenige Mand.
Det gaff hendis Naade stor ære oc Rosz,
Aff Fattig oc Rige som der stode hosz,
Hun vdi slig glædis tide,
Ville lade det kiende i alle Ting,
Huor dybt hendis Herre, hend' laa vdi sind,
Oc vilde ham' Æren vide.
Der lod sig oc see saa mangede,
Hen vnder den tarelig Deylighed,
Den ydmyge Mildhed at bygge,
Med megit andet som pryder langt meer,
End Perler oc smykker mand vduortis seer,
Oc mangel sig aff lader tycke.
Hun ryckte hen fort; oc der fulde med,
Hendis Fruenzemmer oppaa den sted,
I kostelig Karme paa rede.
Oc holdte de alle een Vijsz oc Seed,
Oc lod den fine Aluorlighed,
Erskinne i allen Stede.
Der med kom Ridende fort her for,
Rigens Raads Heste saa mange de vaar,
Med raske oc kogre Suenne,
Huer førde som Herren befaldt det best,
Sit serlige Mynster med Klæder oc Hest,
Saa vel kunde mand dem kenne.
Der paa da fulde den meenige Mand,
Som ingen tegne, ey skriffue kand,
Med megen stor bulder oc trenge,
Landsknechte, Skytter de løbe her om,
At stille de Herrer oc Folckit rom,
Til Reden hun fick en ende.
Geleigdet saa Kongen forinden sit Slot,
Saa rycte huer hen, huor ham siuntis got,
Hand vilde om Natten huile,
Siden bleff der vdblest for Fremmed oc Frynd
Oc obenlig Hylding oc Herredag kynd,
Til Afften monne dem ile.

349

Saa spilte den kaalde oc mørcke Nat,
Huad glæde mand haffde om Dagen hat,
Oc gaff en huer ro oc lijse,
Til Dagen hand gryde oc Solen gick op,
Saa falid mand Gud baade Siæl oc Krop
Hand vilde den Dag beuijse
Konge oc Rige oc meenige Mand,
De kunde lycksalig' med Hierte oc Haand,
Den Hylding til ende at driffue,
Oc fangit saa an strax Aarle daug,
Med alle sager at bringe til lauff,

Der intit forsømmid skuld' bliffue.
Hans Naade den haffde for nogen Aar,
Der ladet indrømme et kosteligt Thor,
Som der vaar aldrig føre,
Ladit Raadhusit prectige bygge oc fly,
Med vide Vdseen oc Galgerj,
Som til slig Sager mon' høre.
Oc mit hen vde oppaa den Pladtz,
Ladit bygge et høygte oc herligt Palladtz,
Med Kongelige Throne oc Sæde,
Det lod mand omklæde paa allen sted,
Ald Gullid hen offuer oc Trapperne med,
Med rødste Dug oc Klæde.
Den Trone hun vaar offuer Himled slet,
Oc bag om behengt, slet intet forget,
Med Fløygel oc dyrebar Vare,
Ald Rigens Vaaben vaar vircked der ind,
Oc listed hen ned vdi atskillige sind,
Aff Guld vdi Eddelig farre.
Sædit vaar prydet med konstlig Tapet,
Mand skiønner i Rigit ey haffde seet,
Med Sammidske Decker oc Dyne,
Herfor paa Gulffuit oc ned vnder Fod,
Vaar brid den finiste Fløygel god,
Mand skulde paa gaa oc trine.
Derfore stod lange Bencker paa reed,
Huur mand skulle knæle oc bøygte sig need,
Naar mand skulle æden giøre,

350

Siden bestilled der Pladtz oc Sted,
Huur Rigens Raad oc Adelen med,
Alting kunde see oc høre.
Det Folck det samlid sig runden hen om,
Saa mangan skiøn Mand paa Pladtzten kom,
De bleff io lenger oc flere,
Indtil der samlis slig Mænge oc trang,
Mand kunde ey vige sin Fod hen lang,
For dem mand end skulle hæere.
Lofften vaar fulde oc Tagen togs aff,
Det sligt et Vnderligt Landskaff gaff,
Som Himmel oc Jord varde fulde,
Som Bladen paa Træ oc Vrter i Dall,
Oc Fulen di flyer i Liunge Tall,
Oc Græsz skiuler sortiste mulde.
Saa bleff der need send oc kom herfor,
En hoff Soldater med Hellebor,
Hin friske blo Gydinge Knechte,
De skaffid tilside oc stillede rom,
Der med en kostelig Skare kom,
Saa vide den sig vdstreckte.
Med Karm oc Køersuend som det bør,
Oc Fruenzemmer, Jomfruer oc Møer,
Oc Danner Dronning hin bolde,
Hans Naadis Fru Moder vaar der oc med
De rycte hen ind oppaa den sted,
Der lode de stille holde.
Bleff der vndfangen oc førde ind,
Aff Mectige Herrer der stode om kring,
Paa Raadhusit med stor ære,
Der vaar dem bestillid, tuert offuen fra,
Som Tronen oc Palladtzten monne staa,
Deris Naadis sæder at være.
De Bencker de vaare saa herlig bedeckt,
Deris Fløygel det bleff i vinduet legt,

Selff stod de hen inden fore,
Som Rosen hun skinner aff høyeste Træ,
Det vaar (saa deyligt oc selden at see,)
I Danmarck to Dronninger vaare.

*

351

KOrt effter dem, fulde hans Naadis Reed,
Med Danmarckis Raad saa mangede,
Med Adel oc Hoffgesinde,
For an, kom frem, med glæde oc fryd,
Trommeter oc Tromme med larm oc liud,
Som mand hørde vide klinge.
Der effter mand nest vdi Reden saae,
Danmarckis Rigis Herrolder toe,
Med skinnende *Scepter* i Hende,
Bar Danmarckis Vaaben som konstelig,
Vaar virckid paa Kaaben, at huer for sig,
Det lod sig skedelig kiende.
Saa reed der siden i Veyen for,
De ypperste Herrer i Danmarck vaar,
Som Rigens *Regalia* førde,
De stillid sig ind, huer effter sin Reed,
Med aluor oc act, som der er seed,
Oc det sig Ridderlig hørde.
Sthen Malthesøn det Eddelig Blod,
Til Hest oc Fod en Krigszmand god,
En vide forfaren Herre,
Som bleff forordnit der samme Tid,
I Feigde oc Fred oc anden slig lid,
Ald Danmarckis *Mars* at være.
Hand førde for an med fredigt Mod,
En flyende Fane, som rødste Blod,
Den gaff i Tancke oc Sinde;
Der lagdis i Dag, det Løffte oc Baand,
For Gud imellem bod' *Printz* oc Land,
Som aldrig ingen skuld' tuinge.
Som Fanen hen for *Regalia* gick,
Saa vilde den *Printz* effter gammel Skick,
Sit Blod for Riget opsette,
Oc som vnder Fanen, reed *Printz* oc Mand,
Saa bandt de tilsammen, Liff, Blod oc Aand
Om nogen der paa vilde trette.
Som Fanen i Marcken er huer Mands lid
Saa skulle det Forbund oc allen tid,
Nest Gud, deris Trøst oc bliffue,

352

Kongen at lade før Liff oc Blod,
Huer Mand at leggis hen need vnder Fod,
Før nogen den Hylding skuld' driffue.
Oc som Rigens *Mars* den haffde i Haand,
Som Krien skal føre i alle Land,
For Kongens oc Rigens eyge,
Saa skuld' oc huer erlig der vnder reed,
Med Liff oc Blod, huer i sin sted,
Bode Hylding oc *Printz* fordeige.
Som Fanen oc førdis der Ærerig,
Saa vilde de alle oc huer for sig,
Med Blodet, Æren fordeige,
Ved Blodet straffe all Synd oc Last,
Huer erlig kand vandre sig tryg oc fast,
Guds, Rettens oc ærens Veyge.

DEr effter saa finlig paa reden kom,
Manderup Parszberg den Herre from
Ham prydet bod' alder oc ære,
Vijszdom, Høvglærdom oc Veltalenhed,
Med gammel Dansk Loffue oc Tarelighed,
Oc bragte saa herlig herfore.
Eblet vdaff det puriste Guld,
At som de hin anden vaar tro oc huld,
Saa vilde de *Printzen* skencke,
Eblet oc all deris Riger oc Land,
Med tiden leuere i Vold oc Haand,
Hans Naade derinden at tencke.
At Eblet oc Rigit er Gaffue oc Gods,
Gud lader en Herre saa lenge vær' hosz,
Som hand monne Christelig raade,
Oc lige som Guldit er skeert oc reen,
Saa holde sin Land vden Last oc Meen,
Det beste Gud giffuer til Naade.
Oc som det Eble er smuckt oc rundt,
Saa er oc et Rige, huem det er vndt,
En høy oc ypperlig Gaffue,
Oc som det runde snart rømme kand,
Saa er det oc met Rige oc Land,
Naar mand dem ey ret vil laffue.

353

Men som det Eble der fatted er,
Med stercke Finger runden om her,
Det ligger saa fast vdi Haande,
Saa huiler et Rige oc stadelig,
Som mange haffuer Venner runden om sig,
Oc Landbo vil trolig med stande.

SAa reed hen effter foert samme tid,
Sthen Brahe den Herre bod' mild oc blid,
Som da oppaa disse tide,
Haffde lengst sidet i Danmarckis Raad,
Oc styrcket vort Rige med vijse Daad,
Som alle vel nocksom vide.
Hand førde den Kongelig *Scepter* her for,
At mand med den bode Vall oc Kor,
Vilde *Printzen* skencke oc giffue,
Scepter, Velde, Regering oc Mact,
Offuer Danmarck oc huad der til er lagt,
Vdi hans Hender at bliffue.
Oc lige som Spiren er fast oc sterck,
Dog prydit hen vden med kostelig Verck,
Som giffuer hend' Art oc ynde,
Saa skal den mectig Regering oc saa,
Som med sin styrcke kand megit formaa,
Ey henge paa tuingsel oc tynges,
Men prydis oc ziris med Dydelighed,
For Gud oc alle fem tusinde Leed,
Oc tencke sin Act oc Ære,
Oc som mand er høyt offuer alle Mand,
Saa skal mand oc alltid med Hierte oc Haand,
I Kongelig Dyder være.
Oc om sig nogen induelle vil,
Wijslig oc fredig gribe der til,
Oc lade sig icke trenges,
Men huer nyde egit, oc nøyges med sit,
Intet forringe (dog det er lit)
Som Gud haffuer giffuit i Hende.

KOrt effter da fulde en tapffer Held,
Magnus hand heed en Eddel **Vifeld**,

Som før vdi forige Aare,

354

Haffde vide hen' i den Øster Søe,
 Før Rigens Flode saa langt vnder Øe,
 Oc standit den lofflige fore.
 Oc bleff nu til denne Hylding oc Vall,
 En Danmarckis Raad oc *Ommeral*,
 Forordnit her effter at være,
 Hand førde saa prectig det Gyldene Suerd,
 Som Kongen aff Gud befalid er,
 For Land oc Riger at bære.
 Der med at handtheffue Loff oc Rett,
 Som fordum i Landen er giffuen oc sett,
 Oc straffe de Arrig oc Lede,
 Forsuare sin' Grendser oc Rigens skel,
 De altid kand staa sig rolig oc vel,
 I Fred oc i gode Rede.

DER effter kom sig saa sindelig,
 Den mectige Herre oc yndelig,
 Voris Konnings Cantzler hin bolde
Christian Frijs til Borreby Gaard,
 Aff Fynske Friser den Herre vaar,
 Som Egerne før vdi skiolde.
 Hand førde herfor, som en Rigens Mand,
 Danmarckis Crone paa huidiste Haand,
 At alle skuld' see oc lære,
 Naar *Printzen* sit Eble, Spijr oc Suerd
 Fører, som det formeldet er,
 Saa hører ham Cronen med ære.
 Som Cronen hun vaar aff puriste Guld,
 At være saa Gud oc sit Rige huld,
 Der effter sig altid føye,
 Som Cronen den skinnede klar oc reen,
 Beset med mangan skiøn Eddelsteen,
 Som skinned i huer Mands Øye.
 Saa skulde den *Printz* i Hierte oc Sind,
 Liuse oc skinne hen runden omkring,
 Med Kongelige Dyder mange,
 Saa vilde hans Folck oc Crone hans Nafn
 Med Lydighed, Ære oc euig Saffn,
 Den Stund de liffuit kund' lange.

355

Der med erskinnede paa den Sted,
 Voris **Danner Konning** oc *Printzen* med,
 Bod' Fader oc Søn til lige,
 Der fulde med dennem en Kongelig Pract,
 Dog alting vdi slig finhed oc act,
 Som ingen Mand kand det sige.
 De rede saa sindig oc sact her ind,
 Oc vaare sig begge saa milde i Sind,
 Med Adfer oc alle der' Lade,
 I Ansict, i Facter, i Haand oc Mund,
 Der skinnede vd, saa mangelund,
 Ald Kongelige Gunst oc Naade.
 Der stod sig om hen runden i Reed,
 Drauanter oc Skytter saa mangede,
 Med Bysser oc Hellebore,
 Det Burgerskab stillid sig der om kring,
 Med flyende Fennicker i den Ring,
 Paa Kongen hen op at vare.
 Mit for det Pallatz stod Herrerne aff,
 Der gick for hen det Ridderskaff,

Oc Sønnen ved Faderens Side,
Som lille Kong David i fordum gick,
Hosz *Samuel* der hand Cronen fick,
Saa monne hand hosz hannem skride.
De komme for Thronen, der treende de ind,
Den Adel slog sig hen aff i Ring,
Saa vide paa begge Side,
Der stode de Herrer oppaa den sted,
Som *Salomon* i sin Herlighed,
I feigerste Alder oc Tide.
Oc som Morgenstiern hun rinder her for,
Naar Solen hen op offuer Jorden gaar,
Oc glæder all Verdens Rige,
Saa prydit oc frydit de Herrer to,
Baade Throne oc Folckit der om monne staa,
Langt meere end Pennen kand sige.
Som huer saa acted den Kongelig fær,
Bleff der offuer alt et tysz oc quer,
Mod forige Skick oc Vane,

356

Der med trente frem det Eddelig Blod,
Hans Naadis Cantzler den Herre god,
Oc stædis mit paa den Bane.
Hand gjorde sin Tuct oc knælid der vid,
Oc saa' sig saa vide hen vd oc need,
Offuer alle der samlede vaare,
Hand fanget sig an, det stod hannem vel,
Hans Ord dem fulde bod' act oc skiel,
Oc laae hannem redlig fore.
Velbyrdige Herrer oc Danmarckis Raad,
Riddermends Mend oc Adel god,
Samt Høyguijse Mend oc Lærde,
Doctores oc Professores der nest,
Prælater, Canicker, Prouist oc Præst,
Med Geistlig Mend oc Clærcke.
Velact Borgemestere oc Raad paa reed,
Erlige Burger huer i sin sted,
Paa Stendernis vegne at være,
Herridtz Fogder, Bønder oc meenige Mand
Huer effter sin Stand hand neffnis kand,
Som ere forsamlede here.
Eder alle oc huer nock vitterligt er,
Huer alles Vor Naadige Herre kier,
Kong CHRISTIANUS den Fierde,
Danmarckis oc Norgis Konning bold,
Som Wenden oc Gotten haffuer i vold,
I Sleszuig oc Holsten med ære,
I Stormar oc saa vdi Dithmarsken Land,
En mechtig Hertug som være kand,
Oc der til end ydermere,
En Greffue oc Første i Oldenborg,
Oc Delmenhorst med samme koer,
Oc andre Prouintzer flere.
Hans Naade den haffuer for nogen Tid,
Af høy Betencken oc Kongelig lid,
Sin' Land oc Riger til gaffne,
Ladet Vele Høybaarne Første køn,
Hans Naadis elskelig kiere Søn,
(Om wi hans Naade kand saffne.)

357

Den dog Gud lenge oc vel beuar,
Ved Liff oc Rige i mange Aar,
At staa disse Lande fore,

At wi kunde vden all fare oc meen,
Vide en Herre oc Konning igen,
Oc ingen paa ny da kaare.
Oc i Rigens Stender oc gode Mend,
Som all disz' Lelighed er bekiend,
Da loffuid' paa Tro oc Ære,
At naar hans Naade for got ansaa,
Saa vilde de legge her Haand oppaa,
Vor *Printz* at hylde oc suere.
Saa haffuer hans Naade med fljd oc vmag
Høyuictig betenckt oc actid den Sag,
Oc tagit den nu for Haande,
Oc ladit sin Breffue vide vdgaa,
Sin Naadis Ville der med forstaa,
Offuer alle sine Riger oc Lande.
Oc eder som her vdi Siæland boe,
Oc vdi Smaalandene lige saa,
Lod timelig der om vide,
Her til neruerendis tid oc sted,
At møde, hylde oc gjør jer Eed,
Som loffuid er forige Tide.
Oc seer i alle med Hu oc Sind,
Her nu paa Platzen stiller jer ind,
Jert Løffte at effterkomme,
Saa lader Vor Naadige Herre kier,
Eder alle betacke en huer oc seer,
Som tro Vndersaatte oc Fromme.
Oc loffuer igen en huer for sig,
En Naadig Herre, som gunstelig
Vil alle jert beste ramme,
Handt heffue jer Frihed, slet ingen forget,
Oc holde en huer, ved Low oc Rett,
Som det en Konning mon' sømme.
Oc beder der hosz, naar her kaldis paa,
Huer effter sin Reed, her frem vil gaa,
Oc gjøre sit Løffte fylde,

358

Credentzet der ved, oc skedit der med,
Saa bleff der rymmed bod' Platz oc Sted,
Oc fangit sig an at hylde.
Først gick der frem ald Rigens Raad,
Som hosz hans Naade paa Pladtzen stod,
Oc stillid sig ind vdi Reede,
De trente her for saa Sindelig,
Det stod saa prægtig oc yndelig,
Der de skickid sig til Sæde;
Hen for den Throne vdi en Ree,
Oc alle med bucte oc bøyede Knæ,
Med opracte Hender oc Fingre,
Oc loffuid oc soer vdi høyeste Krafft,
Oc ved den Gud som alting har skabt,
(Det kostid dem icke mindre,)
For sig oc sin effterkommere med,
Danmarckis Raad effter tid oc sted,
Som komme skal eller ere,
Her CHRISTIAN den Femte, den Herre god,
Vor Kongelig Søn oc vnge Blod,
Voris Vdualde *Printz* oc Herre.
At være hans Naade med Hierte oc Mod,
Euig oc altid hulde oc god,
Den Stund de ere vdi Liffue,
Oc kiende ham for den ene er til,
Wi Danmarckis Crone leuere vil,
Om Gud hannem Liffuit vil giffue.

Forsuare med hannem, vor Fæderne Land,
For Wret oc Voldtzmend oc Fiende Haand
Oc sette op Liff oc Lycke,
Gods oc Blod oc alt det wi maa,
Om nogen hand vilde sig vnderstaa,
Den Gierning at driffue til rygge.
De vilde ham tiene til Haand oc Fod,
Alt som der' Konning oc Herre god,
Med Effne, Gierning oc Orde,
Sig holde oc handle i alle vilkaar,
I Riget oc saa hen vden for,
Som Rigens Mend egned oc borde.

359

Der paa bade de endrectelig,
Den Himmelske Gud saa hielpe sig,
Som alting haffuer i volde,
Hans Sandhed, hans Naade, hans Retfærdig dom
Hans hellige Ord, *Evangelium*,
Som de vilde det fast holde.
Der med ryste de sig ydmygelig,
Oc gick til hans Naade huer for sig,
Med Adelig Tuct oc Ære,
Oc gaffue ham Tro oc høyre Haand,
Den Stund de eignede Liff oc Aand,
Hans Mend at bliffue oc være.
Saa holdt sig huer hen i sin sted,
Oc Platzen bleff rømmet oc ledig der med,
Saa lod *Secreteren* sig finde,
Med klar fortegning hen red fra red,
Oc effter som hannem vaar giffuen besked,
Lod hand deris Naffn fast klinge.
En huer bleff ordnit oc stillid her for,
Effter som Stendernis leilighed vaar,
Med tydelig Ord oc klare,
Men de bøyet Knæ oc løffte op Haand,
Da stod Herr Cantzler den Edel Mand,
Forleszde dem aabenbare.
Vor Adel, Ridder oc Riddermendtz Mend,
De komme først for, vaar vel bekiend,
Hen stillid i visse Sæde,
Saa fulde den Høye Skole paa Reed,
Magnificus Rector i første Leed,
De andre vaar oc tilstæde.
Dernest hen vnder den samme Ly,
Hærlig Capitel aff Roskyld By,
Nogen særdelis Mend oc fine,
Saa Prouster oc Præster saa mange de vaar
Med Side Kiortler oc hengende Haar,
Effter Stand oc Leilighed sine.
Saa stillid sig ind Borgemester oc Raad,
Med meenige Borgerskab der om stod,
Hen om oppaa alle Side,

360

De holdt sig vel, der vaar iblant,
Mangen velactet oc finer Mand,
Den ære maa mand dem vide.
Paa sidsten bleff der oc kaldit for,
Herridtz Fogder oc Skriffuere som der vaar
Med Almue oc Adel Bonde,
De holdte sig tarrelig, meente det got,
Den Tarff gaff hæder oc icke Spot
Foruden, vdaff de Onde.
Der med bleff Reden oc Raden end,

Oc steden igen med Adel bespend,
Saa rycte de Herrer aff Sæde,
Trommeterne liude oc Trommen den gick,
Hen neder paa Platzen med Førstelig skick,
De Herrer til Hestene træde.
Høybaarne Førstinder oc Dronninger god
Sig for i Veyen leedsagede lod,
Med Fruer oc Jomfruer bolde,
Saa vactede huer sin reed oc skick,
Som de tilforne bod' red oc gick,
Oc ordenlig sig forholdte.
Oc komme herfor at Gaderne need,
Med fryd oc hoffuering saa mangeleed,
Den Ringiste med den Store,
Med Pract oc Ære oc lystigt Sind,
Geleigdet de Herrer paa Slottid ind,
Oc der deris Affskeed giore.
Midler vaar der hen runden om,
Glæde oc Fryd i huor mand kom,
Oc Banen sin lyst monne giffue,
Klæde oc Dug bleff skenckit til prijsz,
Der faldt mand an, ret ligeruijsz,
Som Ørnen der Fulen vil gribe.
Drauanterne holdte den beste Platz,
Soldaterne vilde ey lide den tratz,
De veldit her for saa tycke,
Mange oc blaa, som Skyen hin graa,
De vilde ey lade sig trenge fra,
Men helder Voffue den lycke.

361

De stormet Platzen oc trengde sig ind,
Oc fløyge om anden som Huirril Vind,
De actid ey hug eller fare,
Den ene hand holdt den anden drog,
Den tredie hand slap, den Fierde hand slog,
Saa skiff te de deris Vare.
Somme fick nogit, oc somme fick lit,
En huer hand fant vel hieme til sit,
Huad Marckedit meest monne giffue,
Slig Spilfectning gaff den meenige Hoff,
Stor Kortuil oc Lyst med Jørl oc Roff,
Men mand der lystid at bliffue.

Der Taffel vaar holden, lod Kongen biud' til
At Stenderne skulde, før skilzmys oc skil,
Hans Gester paa Raadhusit være,
Oc lod berede med all sin Sag,
Et kostelig Pancket den samme Dag,
Med Kongelig Pract oc Ære.
Oc lod hen mit oppaa det Thor,
Huor det for alle Mands Øyen vaar,
Et Fyruerck stille i giere,
Med *Colosser* oc Piller hen i en Ring,
Elephanter, *Cameler* oc anden slig Ting,
Med døde Corper oc mere.
Racketer her om, huer i sin sted,
Smaa oc stor fem tusinde leed,
Som mand saa ey skønner føre,
Saa stillid sig ind den meenige Mand,
Leerde oc Læge huer effter sin Stand,
Til Kongen hand lod sig høre.
Med Tromme, Trommeter oc anden slig skrig
Oc kom hen fore saa Førstelig,
Med *Printzen* den hyllede Herre,

Med Dronning, Fru Moder oc gandske Hoff
Ridder oc Suenne som tyckeste Skoff,
Der kand vdi Landet være.
Saa rycte de ind, de Gester fulde med,
Dem bleff beskedet tractering oc sted,
Oc det vdi Førstelig maade,

362

Pancket hen offuer bod' Dug oc Disk,
Saa skiencktis der i den Win saa frisk,
Oc Venner sig finde lode.
Winen gaff verme oc Venner sin Lyst,
Der quegidtz ved bod Hierte oc Bryst,
Den Glæde lod sig da kiende,
Det vaar den tid oc frydefuld Dag,
Guds, Rigens, vor oc vor Børns Sag,
Vaar lykkelig kommen til ende.
Thi glædde huer sig med Konge oc Land,
Med Rigens Herrer oc meenige Mand,
Som den tid vaar der til stede,
Midler stack *Bacchus* sig ibland,
Med Glasze oc Beger aff Haand i Haand,
Til Tiden oc Timerne skrede.
Der Afftenen kom oc Solen gick need,
Oc Mørckid faldt ofuer bod' Folck oc Sted,
Saa lod mand det Fyruerck tende,
Det fanget sagt an jo meere oc meer,
Med Ild oc Lue oc Løszninger fleer,
At lade sig gruelig kiende.
Det haffde sin Tid oc holdt sin Reed,
Oc skiød den Ild saa vide aff leed,
Vnder klariste Himmel oc Høyge,
Hand foer hen op med hast oc ijl,
Som det haffde værít den rindende Pijl,
Langt høyer end nogen kunde øyge.
Oc stillis omsiger vdi sligt Verck,
Oc bleff med tiden saa mechtig oc sterck,
Saa Himmelen stod i Lue,
Det lumrid oc laassed' allen sted,
At Jorden oc Byen den rystede ved,
Oc huer Mand tog til at grue.
Mand vndrit at nogen Menniskis Haand,
Slig Gierning anrette oc stille kand,
Oc holde den Dag i raade,
Somme saae sligt for Øyen lyst,
Oc somme lagde det dyber paa Bryst,
Betenckted' i mange maade.
Huer Herrerne fordum slig Gierning har stiftt,

363

De vilde ey ene med saadan drifft,
Lade Kongelig Ære kiende,
Men der vdinden aff høy Forstand,
Erindre sit Folck oc meenige Mand,
Naar gode Nat vaar for haande.
At de vdaff slig vnderlig ting,
Skuld' lade sig rinde i Tancke oc Sind,
Huer Verden oc all hendis ære,
Huer vi vort Leffnet oc all vor Tid,
Vor Herlighed, Pract oc all vor lid,
De monne forgengelig være.
Verden hun stiller sig vel herfor,
Med *Colosser* oc driffuer oc anden slig kor,
Det varer saa stacket en tide,
Hun spiller der inden saa vnderlig,

Den vendis oc suinder saa hastelig,
Paa hende er intet at lide,
Naar Lycken hun ganger til vill' oc vild,
Saa tendis oc yppis vor Lyckis Ild,
Den skinner hen vd saa vide,
Vort Velde vort Naffn ganger vide aff ry,
Oc stier hen op vnder høyeste Sky,
Oc høris paa alle side,
Der følger med stor Larm oc Roisz,
Som Skudt oc Karto naar de ganger løsz,
Oc er dog kun bulder oc fare,
Saa vnder den practig' oc høye act,
Er megen Vmag oc Møde hen lagt,
Som tuinger vor Alder oc Aare.
Oc som det Fyruerck snart farer bort,
Saa løber oc Tiden gesuind oc kort,
Wi kand det ey selffuer besinde,
Vor Styrcke, vor Mact, vor Deylighed,
All Verdens Glæde oc Herlighed,
De monne alt til sig finde.
Oc før wi acte oc tencker oss om,
Da er den gammel graa Alderdom,
Indgsted til oss i Gaarde,
Vor ild, vor styrcke, vor helbred oc mact,
Det er da bleffuen saa ringe oc suact,

364

Wi grue der selffuer fore.
Der gelder ey sterckiste Styttte oc Steen,
Ey Elephantz styrcke mod Alderdoms meen
Men teeris aff tidtzens Lue,
Oc før wi tencke oc vide der aff,
Da er wi vdblusit oc leggis i Graff,
Saa lidet vor Mact monne due.
Naar Natten er skreden den Dag skinner for
Det Fyruerck er henne i Afttis vor,
Der aff er ey meere at finde,
End skidne Patroner oc Stycker smaa,
Dem skiøder oc passer mand lidet paa,
Oc acter der om vel ringe.
Wi tencke vel Verden skuld' være oss huld,
Men naar wi er lagt vnder Sorten muld,
Oc borte er Liff oc Dage,
Da actis ey om voris Gierning oc Graff,
De glemmis saa snart oc døer hen aff,
Med Gierning oc megen wmage.
Thi er det kun falsk oc daarlig lid,
At sette paa Verden sit Haab oc Lijd,
Oc lade sig aff hende daare,
Med megit mere det Folck rand ind,
Oc løb dem vide i Tancke oc Sind,
Som Fyruerckit bar dennem fore.
Thi tenckte de alle saa stille ved sig,
At elske den Gud vdi Himmerig,
Som euig oc altid mon' bliffue,
Ære sin Konge oc Sønnen med,
Oc skicke sig vel vdi allen sted,
Den Stund de vor vdi Liffue.
Der med toge de til Glasze oc Fad,
Oc giorde sig alle fin, lystig oc glad,
Til Natten den monne dem minde,
Saa ynsked de Kongen fem tusind leed,
Dronning oc Printz huer i sin sted,
Med frydefuld Hu oc Sinde.
Lycke oc Raad med Seyer oc Hel,

Det Euig oc altid, at gaa dem vel,
Vor Riger til glæd oc fromme,

365

Giorde saa deris Affskeed, oc skildis der fra,
Den Himmelske Gud det vide maa,
Naar de saa sammen vil komme.

DEr effter holt Kongen sin Herredag,
Skicked Low oc Rett vdi huer mands sag,
Oc stillid all tingist i lauffue,
Der det nu altsammen danned oc skeed,
Holdt huer sig der fra effter leilighed,
Hiem til deris Husz oc Hauffue.
Der Landet nu spurde huad ende det fick,
Huur lykkelig det effter ynsken gick,
At mand nu haffde oc viste,
En hyldet Herre med Dag oc Aar,
At stande vor Børn oc Rige faar,
At de skull' ey modgang friste.
De tackede Gud vaar glade oc fro,
Oc loffuid oc suor ald der paa,
Om de den Dag vaar i Liffue,
Da skulle de holde i alle Kaaer,
Som det nu sagt oc loffuid vaar,
Oc *Printzen* den Crone giffue:
Oc giorde der hosz deris Hiertis Bøn,
At Konge oc Printz bode Fader oc Søn,
Motte lenge vel leffue oc lide,
Kongen hand selff vdi mangel skiøn Dag,
Motte styre sin Landis oc Rigers sag,
I vor oc tilkommende Tide.
Oc *Printzen* at voxte i Naade oc Aand,
I Alder oc ynde hosz Gud oc Mand,
Oc bliffue en mechtig Herre,
At slecte sin' Fædre i Lycke oc Raad,
Oc giffuis aff Gud baade Held oc Daad,
Den Kongelig Crone at bere.
Vort Rige mott' staa vdi ro oc fred,
Voris Børn oc Børnebørn glædis der ved,
Oc oss den Herlighed vide:
Her kunde saa hylidis i Jorderig,
At wi mott' Cronis i Himmerig,
Der glædis til euig Tide.

366

ODE PARENETICA ET GRATULATORIA.

AD
REGNUM, REGIAM
DOMUM, REGEM, ELECTUM
Principem et singulos im-
perii Danici ordi-
nes.

WEluore dig Danmarck, med ald din Egn,
Du mechtig oc deylige Blomme,
Gud lader dig kiende sin Naade oc Seign,
Arbeider dig alt til fromme.

Du søgte saa vide for nogen Aar,
Hvor du dine Konger skuld' finde,
I *Pomeren, Bayren* oc *Oldenbor*,
Den Vmag faldt dig icke ringe.
Din Naaboer saae du vaar saa glap,
Oc togst mange fremmede Herre,
Den ene hand fattid, den anden hand slap,
Det lod sig see lenger oc verre.
Som Musen hun gnafuer bod' Ost oc Brød
Naar Katten er ey i Gaarde,
Saa plockid dig Naboerne i hin stød,
Naar de saae ingen Fare.
Dine Landbo haffde ey hell oc frest,
Paa Husz, Hiem, Liff eller Eige,
Men leffde som vsicker Biørn oc Beest,
Der huile i Ørcken leige.
Nu haffuer Gud skenckt dig en Kongelig Roed
Den voxer jo lenger oc mere,
Før Faderen dør er Sønnen paa Foed,
Som kand din Crone vel bere.
Oc sider nu som en Perle i Guld,
See vide i andre Rige,
Hvor Førster oc Naabo er anden vhuld,
Oc ingen kand dem forlige.
Hvor *Polen*, hvor *Muscho* oc Tydskland oc saa,
Nu ligger for Bøsse oc Pile,

367

Oc huer hand legger sin Vind oppaa,
Den anden at offuer ile.
Hvor nu er mange i Christenhed,
For liden fordeel oc ringe,
Setter op Liff oc alt det de veed,
At de den Skandtze kand vinde.
Oc hvor icke er end aabenbar Krij,
Saa kand mand dog Freden ey nyde,
Der sticker forinden all Forræderj,
Det Gud maa selffuer fortryde.
Som oss huer Dag for Øren er,
Oc voxer jo lenger oc meere,
Og seer sig til en ynckelig fer,
I andre Lander oc flere.
Hvor Ild oc Brand med Blod oc Mord,
Regerer vden all Ende,
Forvuster Landen til sorten Jord',
Med megen oc stor Elende.
Oc alt huiler du saa rolig oc frj,
Som Skibit i tryggeste Haffne,
Gud vender fra dig all Orloff oc Krj,
Oc føyer dig alt til gaffne.
Hand haffuer beskantzit dig runden omher,
Med mechtige Suogrer oc Geffue,
Saa der vden Gud slet ingen er,
Dig Mecter at effterstreffue.
Din Konge hand merer din Velde oc Mact
Hand bygger din Slot oc Feste,
Oc haffuer din Lycke i sicte oc act,
Oc danner dig alt til beste.
Oc nu hand sider i feigriste floer,
I Kongelige Pract oc Throne,
Da lader hand kore i vnge Aar,
Sin Søn til Kongelig Crone.
Forsørger dig alting paa rede Haand,
Før du der til monne trenge,
At du med alle dine Grendser oc Land,

Kand lide baad' vel oc lenge.
See til du legger ald sligt paa Sind,
Oc tacker din Himmelske HERre,

368

Oc vender der an din flid oc Vind,
Din Konning at tiene oc ære.

VEluore dig oc du Kongelig Blod,
Kong *Gyttrichs* Eddelig Stemme,
Som fester i Rigit saa dyb en Rod,
Oc monne dig huer Dag fremme.
Wi seer huor Gud vender altingist om,
Høy Byrd haffuer oc sin Knæge,
Giffuer andre sin Land oc Herredom,
Med ald deris Gods oc Eige.
Polen, Prytzen oc anden flere Land,
Maa nu slig skeffne forsøge,
Dem haffuer ald fremmede Herrer i Haand,
Oc maa dog lade sig nøyge.
Men see huor Gud fra første Tid,
Fra *Adam* til disse vor Aare,
Med synderlig forsiun oc vnderlig lid,
Monne dig saa Naadig beuare.
Hand lod din Fædre i fordum tid,
Med *Dan* fra *Danmarckis* Rige,
Beskermid dem stedtze oc vaar dem blid,
Oc holdt den Stemme ved lige.
Endog mand meener det Kongelig Blod,
Som Rigit mon' fordum beside,
Det fald slet aff oc gick vnder Fod,
I Dronning *Margretis* tide.
Men huem som acter den Slecte red,
Fra første Anfang til ende,
Saa finder mand det fast anderled,
Thi Stammen monne sig vende:
Hen fra Kong *Gyttrickis* Daatter bold,
Som Kongen aff *Saxen* feste,
Fra dennem er Børn saa mangefold,
Oc Stammer heldst aff de beste.
Det *Ringelhiems* Husz er siden paa reed,
De *Oldenburgs* Herrer med ære,
Aff dennem er kommet (som alle vel veed)
Den Mectig oc Høybaarne Herre.

369

Kong *Christen* den Første som Gud oss aand
Der Kong *Christoffer* affdøde,
Aff Bayriske Stamme den sidste Mand,
Oc *Valdemars* mectig afføde.
Kong *Christian* bleff en Herre saa bold,
Elskte Gud, sine Mend oc Clærcke,
Thi gaff oc Gud hannem Velde oc Vold,
Formered' hans Landemercke.
Hen offuer den Norde Verdens tract,
En Konning derinden at være,
All *Danmarcks, Norgis* oc *Suergis* Mact,
Tre Kongelig Croner at bære.
Hans Ecteskab gaff hannem to Sønner i vold
Kong *Hans* oc *Fredrich* de hede,
Kong *Hans* fick Rigit oc Herre Skiold,
Oc *Fredrich* det Hertug Seede.
Oc haffde Gud vel i Sinde oc Act,
Kong *Hansis* Æth Riget at giffue,
Men der hans Søn Kong *Christiern* fick mact

Saa blodgerig monne hand blifue.
Thi bleff hand Gud oc huer Mand leed,
Hand motte aff Rigit rømme,
Saa kom Kong *Frederich* vdi hans sted,
Fick siden det Herredømme.
Hans Søn Kong *Christen* fick Crone oc Land,
Med møde oc megen vmage,
Rensit Kircken oc Rigit med mechtig Haand
Oc grundit saa alle sin Sage.
Kircken paa Lærdommen Christus befoel,
Sit Rige paa Retten hin rene,
Thi krefftid oc Gud hans Kongelig Stoel,
Oc gaff ham ey Rigit alleene.
Men ocsaa deylig' oc mechtige Børn,
Hans Rige kunde beside,
Kong *Fredrichs* lige vaar aldrig tilførn,
Hans Naffn det stander saa vide.
Hand sette bod' sit oc Rigens Lijd,
Oc haab til Christum alleene,
Thi vaar oc Gud hannem altid blid,
Der gick hannem intid til meene.

370

Men øygte sin Crone oc hialp paa Fod,
Alle Stender i Rigit bygge,
Oc vaar dennem som en Fader god,
De sad vnder ham saa trygge.
Gud signed' ham bode med Daatter oc Søn
Som sig nu vide beside,
Oc skandtzer vort Rige oc meerer hans Køn
Til vor oc næruerende Tide.

SEe her du Eddelig Konge Blod,
Huer Gud monne dig beuare,
Saa mangen Stamme hand falde lod
Fra første til disse Aare.
Mangen er ødt oc mangen har fløt,
Oc mangen er lagt vdi Mulde,
Men du leffuer vnder Guds skerm oc skøt,
Bistandig som rødste Gulde.
Dig skader ey Alder, Tid eller Aar,
All Verden pleyer at tuinge,
Men leffuer men Himmel oc Jord de staae,
Oc kand det ald offueruinde.
Oc som det ey findis i Christenhed,
Lader dig oc dine beholde,
Halff tredie tusinde Aar paa reed,
Den Danske Crone i volde.
Oc som den ene Æth falder hen,
Som Tiden oc Aarene kreffue,
Saa voxer i steden en anden igen,
Som der skal raade oc leffue.
Besidder nu saa dit Fæderne Land,
I Rolighed, Lyst oc Glæde,
Oc gifuer oss mangen skiøn Konge oc Mand
Bode Fader oc Søn paa rede.
Du voxer oc blomstris som Rosen paa quist
Oc fremmer dig mangelede,
Dig signer oc meerer den Himmelske Christ
Oc kreffter dit Kongelig Sæde.
I Byrd, i Dyd, i Velde oc Mact,
I ynde hosz Gud oc Alle,

371

I Fred, i Effne, i Ære oc Act,

All Lycke mon' dig tilfalde.
Thi leffue nu vel oc lide nu vel,
Oc sprede dig vd saa vide,
Hen offuer ald *Danmarckis* oc *Norrigis* skel,
At bliffue der allen tide.
Vox til vdi Stamme oc Dydelighed,
Din Himmelske Gud at dyrcke,
Saa skal hand hen vdi tusinde Leed,
Din Kongelige Throne styrcke.

DErfore vel dig *Danner* Konge bold,
Som nu monne Cronen beere,
Gud haffuer dig giffuet i mact oc vold,
Din Faders Riger med ære.
Dem zirer oc pryder du mangeleed,
De styrckis paa alle side,
Oc stander dem for vdi Feyde oc Fred,
At de vel stande oc lide.
Den vnge Verden oc Børn saa smaa,
Lader du optucte med ære,
Oc koster oc voffuer der megit paa,
Mand kunde dem vel oplære,
I Gudfryctighed oc Dulighed,
Gud, Riget oc huer til gode,
At Handtuerck oc Konster kand mangede,
I Riget her komme paa Fode.
Din Kircke oc Lærde haffuer du i sict,
Guds Ord oc Ære kand bliffue,
Helligt oc reent, vden Menniskens Dict,
Oc hannem sin Ære giffue.
Du fører oc bringer oss ocsaa paa Fod,
Det mange Konger lod bliffue,
Vor Danske Driffter oc Konge Blod,
Som oss kand Cronicken giffue.
At Kongelig Stamme oc Mandelig Drifft,
Kand komme all Verden for Orde,
Oc det befattis i Pen oc Skriff,
Huad de vdi fordum giorde.

372

Din Adel oc Almu stander du saa for,
At alt vendis dennem til gode,
Handtuerck oc Vandel stiller du vdi flor,
De komme huer Dag paa Fode.
Din Slot de festis, din Byer ocsaa,
Staffens for vden all ende,
Med meget Meer mand lader bestaa,
Som alle kand see oc kende.
Men det er dig ære, rosx offuer rosx,
Du elsker saa Gud oc vor HERre,
At hand giffuer dig den glæde der hosx,
Du seer din Børn med ære.
Oc vil beuise det Naadelig,
Hand David i fordum jette,
Naar Aar oc Alder vil feigle dig,
Saa vil hand din Søn opsette.
Oc feste Riget vdi hans Haand,
Hosx hannem oc hans at bliffue,
Oc hand (siger HERren) skal være min Mand,
Oc ieg hans Fader i Liffue.
Om hand aff suaghed kand sig forsee,
Saa vil ieg ham Naadelig quiste,
Oc hannem dog Naade oc Miskund bethe,
Hand skal mig aldrig miste.
Hans Husx, hans Crone oc Kongerig',

Skal varig oc stadig bliffue,
Oc fylge hans Æth euindeligen,
Men nogen Mand er i Liffue.
Det er stor Glæde at tencke der paa,
Guds vnderlig Naade er store,
At hand er din Æth for Riget skal staa,
Naar wi er end lagd vdi Jorde.
Oc nu i leffuende Liff oc Tid,
Fuldriffuer den Sag vdi gere,
Den grunder med Hylding oc anden slig lid
Wryggelig fast at være.
Den Hylding binder her sammen i Baand,
Aff inderste Hu oc Sinde,
Vor *Printzis* oc gode Mends Hierte oc Haand,
Den Stund de Liffued kand vinde.

373

Hans Adel, hans Lærde oc meenige Mand,
De ere nu Guds oc hans eigne,
Slet ingen i Verden dem skille kand,
Paa Loffue oc Lofftens vegne.
Oc som purt Guld det smeltis i Kar,
Oc det løber alt til hobe,
Saa smeltis oc i dette Vall oc Kor,
Tilsammen den Danske Loffue.
Oc som der ingen ald Verden omkring,
Det Guld kand skede oc skille,
Saa kand oc ingen Verdens ting,
Den Loffue oc Løffte spille.
Ey Thocke, ey Black, ey sorte Ploff,
Som vaar deris Herrer vtrygge,
Ey Clemmend, ey Norby, faa tijd eller loff,
Det ringist at driffue til rygge.
Herr' Sthen maa ride i dybeste Dall,
Oc der sine Bønder vdiude,
Men dette vor Kaar oc Kongelig Vall,
Kand hand oc ingen Mand bryde.
Men som den haardiste Hald oc Steen,
Bestaaer mod Vind oc Voffue,
Saa skal oc bestaa, foruden ald Meen,
Den Eddelig *Danske* Loffue.
Vor Loffue, vort Løffte oc Kongelig Roed,
Skal voxer io lenger oc meere,
Oc føre oss mangen skøn Herr paa Fod,
Som skal voris Crone bære.

VEluore oc *Danmarckis* Adel oc Raad
Med mangen skøn Slect der inde,
I vaare de første i Anslag oc Daad,
Som HERre Gud gaff i Sinde.
At væle oc kore vor Eddelig *Printz*,
Men Faderen er vdi Liffue,
Gud ære oc tack i bliffue til sindtz,
Hannem Kongelig kaar at giffue.
I haffuer der med forsørgit vort Land,
Oc styrckid det Kongelige Sæde,

374

Bekrefftid jer Frihed oc Eddelig Stand,
Eder oc eders Børn til glæde.
Tilbundit jer Kongens Hierte oc Sind,
Med alle hans Slect oc Suore,
Oc ødit oc dødit alle de Ting,
Som før besuerlig vore.
Nu skal icke Clemmend, ey Vendelbo pig,

Ey Greffuen med alt sin Skare,
Ey Indbyrdis Had legge nogen i lig,
Oc sette vor Land' vdi fare.
Men nu skal i huile i roe oc mag,
Oc nyde ald Landtzens gode,
Haffue Lycke oc fremgang i allen Sag,
Oc komme huer Dag paa Fode.
Oc bæere med ære det Verdslige Suerd,
HERre Gud gaff eder at raade,
Ære vor Konning, oc haffue dem kier,
Som trenger fast til jer Naade;
Med Adelig Mod, med Liff oc Blod,
Beskerme vor Fæderne Rige,
Handtheffue oc hielpe huer erlig oc god,
Som sig lader raade oc sige.
Oc tage det Onde aff Israel hen,
Som Guds oc vort Rige forstørre,
De Fromme oc Gode kand leffue igen,
Et Christeligt Leffnit føre.
At i med Velde bod' Ære oc Gods,
Oc Adelig Byrd oc Stemme,
Kand daglige voxer med Ære oc Rosz,
Eders Slect formere oc fremme.
Opfylde vort Rige med Adel oc Byrd,
Ey Adel oc Byrd alleene,
Men Ære oc Dyd, som Rigit har styrd,
Fra første det kom paa Beene.
Nu haffuer i Konning; nu haffuer i Godtz,
Nu haffuer i Gud oc Ære,
Eders Byrd oc Børn at leffue hosz,
Oc ald det Landit kand bæere.
Eder Tiener oc Neyer den meenige Mand,
Huer føyer sig effter jers Ville,

375

Oc alt huad Lycken den giffue kand,
Det monne hun eder tilstille.
Thi frycter Gud, tencker fattig Mandtz sag,
Lader Lycken jer aldrig beuege,
Saa skal i leffue i mangel skøn Dag,
Beholde jer Act oc Eige.

VELuore vor Lærde oc Geistlig Stand,
Med meenig' *Prælater* oc Præste,
At dennem er kommen den *Printz* til haand
Dem alting kand vende til beste.
Forsuare oc styrcke Guds hellige Ord,
Fra den Wgudelige Skare,
Som vaar til freds med Suerd oc Mord,
At gjøre hans Kircker bare.
Nu skal icke Menniskens egen fund,
Som før vdi forstum tide,
Formørcke vor Saligheds rette Grund,
At wi skulle søge den vide.
Nu skal ingen Daarlig' i Verden til,
Oss sette Briller paa Øyge,
Ingen med Anslag oc listige Spil,
Til fremmede Lærdom oss bøygge.
Nu skal ey *Calvinus* den skallede Mand,
Med alle sin skallede Lære,
Ey andre (de gjøre sig huad de kand,)
Oss vende fra Gud vor HERre.
Men Konge oc *Printz* som Kircken gaf koer
De skulle oss der for skytte,
Oc holde oss saadan hen vden for,

At de vdi Riget ey flytte.
Beuare oss fra all Offueruold,
Oc alle dem Præster hade,
Oc slaa dennem med Guds vredis Skiold,
Som spottelig om dem lade.
Oss vocte fra *Cyclops* store Affkom,
Som dømmmer om Gud saa ilde,
Oc vender der an deris Herredom,
Hans hellige Hiord at spille.

376

Holder Kircker oc Præst for spille Fugl,
De maa deris Daarer være,
Oc riffuer fra dennem, som glubende Vlff,
Det de skulde sig med nære.
Fra dennem med *Aman*, forfører der' Sag
Mand skulde der' rencke stecke,
Kappen oc Staff oc Veyen oc Dag,
Vaar nock til dennem at legge.
Fra dem som spottelig dømmmer oc meen,
Oc lader sig Daarlige tycke,
Det vaar ey skade, bod' Tempel oc Steen,
Vaar slagen i smul oc stycke.
Kunde de faa Godtzit som der følger med,
De lode Gud gierne springe,
Oc toge langt heller vdi den sted,
Det dem vdi Tasken kund' klinge.
Med mange slig flere, som megit er beer
Begræde, end her beskrieffue,
Huis velde er dempid oc gielder ey meer,
Skal ingen til skade bliffue.
Aman er hengd oc *Cyclops* er død,
Ulysses oc *Hester* de leffue,
Assuerus hand hielper sit Folck aff nød,
At ingen der effter maa streffue.
Xerxes den Anden er kaarit igen,
Naar *Artaxerxes* maa huile,
Saa haffuer Guds Kircke oc der en Ven,
Som hun tør aldrig paa tuile.
Saa glæde dig nu du lille Hiord,
Med alle dine Clærcker oc Lærde,
At den haffuer fanget bod' Vall oc Koer,
Som HERre Gud dig beskerde.
Hans Herr Fader loffuer med Mund oc Skriff
Ved Kongelig Tro oc Ære,
At alle din Friheder i huer Stiff,
De skal wbrødelig være.
Dig Naadelig holdis, ved Heffd oc Mact,
Ved ringeste Punct oc Pricke,
Oc naar vor *Printz* fanger Crone oc Mact,
Saa vil hand det oc samtycke.

377

Thi beder i Clærcker, som Gud eder bød,
For Kongens Søn oc hans Rige,
Hand Naadellg vilde i aldskiens Nød,
Dem styre oc holde ved lige.
Beuare vor *Printz*, giffue Lycke oc Hell,
Oc meere ham i det Gode,
At hand motte leffue, bod' lenge oc vel,
Oc komme med Tiden paa Fode.
Saa wi oc vor Børn ved slig Frihed,
Som Gud oc Konger de giffue,
Motte styrckis, fremmis oc glædis der ved,
Men nogen Mand er i Liffue.

Oc nu ald Verden leffuer i Duesz,
Oc faa ved aff Gud at sige,
Vort *Danmarck* kund' være et *Abrahams* Husz,
Oc *Israëls* mechtige Rige.
At naar andre Kircker med Klammer oc Kiff,
Med skendige Skriffter oc groffue,
Søger hin anden paa Lempe oc Liff,
Oc Lærdommen stander i voffue:
Wi kunde da huile saa stille oc quer,
Som Skibet i tryggeste Haffne,
Ey Suermerj, Oprør, oc anden slig Feer,
Oss skade for ringeste auffne.
Men som *Halciones* vide fra Land,
Samler sig smaa sticker til hoffue,
Oc der vdi Vinter oc vildeste strand,
Blant sterckiste Vind oc Voffue.
Huiler oc roer saa tryggelig,
Forinden sin lille Rede,
Oc ligger sin Vnger saa vnderlig,
Oc oxler der mangelede:
Wi kunde saa mit blant Bøllen hin blaa,
Her Norden ved Verdens ende,
Oppaa voris Øer bod' mechtig oc smaa,
Den Himmelske Gud ret kiende.
Oc her ibland driffuende Storm oc Vand,
Oppaa disse Danske Strømme,
Bestaa denne Verdens mange modstand,
At den motte for oss rømme.

378

Her bygge (som Fulen) blant Klipper oc Steen,
Vor Gud oc hans Kircke en rede,
Huor den foruden all fare oc meen,
Kand haffue sit Nest oc Sæde.
At wi som ere Guds fattige Børn,
Wi kunde huile der inde,
Som Vngen vnder den mechtige Ørn,
Forinden vor *Printzis* Vinge.
Oc som den Ørn med frien Mod,
Med Flucter oc Kløer hin stiffue,
Slaaer dem Mectige need vnder Fod,
Hans Vnger vil fra hannem riffue.
Hand kurer, hand quæger, hand vermer dem,
Vnder bariste Bryst oc Hierte,
Forsørger, føder oc drager dem frem,
Beuarer dem fra all smerte.
Saa er oc vor Kirckis Haab oc Lijd,
Nest Gud sin høyeste HERre,
Vor *Printz* hand skal vdi allen tijd,
Hendis Fader oc Moder være.
Affskaffe Straffe oc dempe dem need,
Som hende vil øde oc hade,
Hielpe oc styrcke dem mangeleed,
Der hende skal lære oc raade.
Findis der stundum (som der vel giør,)
Hosz mangen vel stor Vsemme,
Huorfore Guds Kircke tijt ilde hør,
Med groffue Laster oc slemme:
Da vil hand tage den vissen Græn hen,
Oc mildelig den affbryde,
Den grønne som sider oc voxer igen,
Hand skal det aldrig at nyde.
Hand vil oc haffue til Sind oc Hu,
At de maa Christelig leffue,
Med *Constantino* riffue i thu,

Ald klammer oc klagmaals Breffue.
Oc kaste saa offuer den Geistlig Stand,
Som Keyseren fordum gjorde,
Sin Kappe oc Decke med Faderlig Haand,
At ingen den røhre torde.

379

Saa skal da *Pietas* springe herfor,
Som Blomster aff grøniste Quiste,
Formeris oc voxer saa Aar fra Aar,
I Kircken oc huer Mands Bryste.
Oc som liden Vrt vnder høyeste Træ,
Forinden hans Naadis Vinge,
Saa rolige stande i Ly oc Læ,
At ingen Mand skal dem tuinge.
Saa skal da Guds Vilie i Jorderig,
Skee som vdi Himmelen Throne,
Oc wi effter dette Forgengelig,
Beholde Saligheds Crone.

VELuore dig oc vor Meenighed,
Med Burger oc Adel Bonde,
Gud gifue dig Naade fem tusind Led,
At du oc ret acte kunde:
Huer Gud hand mildelig handler med dig,
Aff Faderlig Gunst oc Naade,
Acter Tid oc tarff forsictelig,
Forsørger dig offuermaade.
Dine Fædre haffuer for stackid smagt,
Huad Konge skiffte mon giffue,
Huer det haffuer mangel Nederlagt,
Berøffuid dem Gods oc Liffue.
Haffuer slagit din' Byer oc Festninger need
Skild Bonden ved Arffue oc Eye,
Oc gjorde dig huer Mand hadig oc leed,
Wfællig paa alle din' Veye:
At du fast neppe kom der fra,
Saa reffuen, blodig oc ringe,
Som vildiste Due, der Høgen mon slaa,
Med blodige Feire oc Vinge.
Sligt skede din Fædre; men see til dig,
Huer Gud betimelig tide,
Nu handler forsiunlig oc Naadelig,
Du skalt sligt aldrig lide.
Hand giffuer dig oc din Konge i vold,
Nu inden sin feigriste grøde,

380

Saa deylig en *Printz* oc Herre bold,
Dig vocte skal fra den møde.
Før Faderen falder, er Sønnen reyst,
Nu voxer i Gud oc ære,
Før wi tiltrenger er Kongen keyst,
Som skal voris Crone bære.
Som Lencken hun samler sig Lid i Lid,
Oc den kand ingen Mand bryde,
Saa samlis her Fader oc Søn paa reed,
At wi skulle Freden nyde.
Thi fryde dig nu Borgemester oc Raad,
Som skal den Menighed styre,
Nu haffuer du Konge, nu haffuer du Daad
Som letter din store Byrde.
Hand hielper Lowen, gjør huer Mand Ret,
For Oprør tør i icke frycte,
Vil nogen være, saa løsz oc let,

At Vrette det i samtyckte.
Hand lærer dennem saa lettelig,
Bode Gud oc Øffrighed ære,
Betiden at suecte oc stille sig,
Om de vil ey fare værre.
Saa kand i nu vnder fredelig Ro,
En lofflig *Politi* holde,
Baad' Fattig oc Rige vel sammen bo,
Med alt det de haffue i volde.
Glæd dig oc meenige Handuercks Mand,
Skalt du end skatte oc skylde,
Oc søge din Næring vide om Land,
Saa monne du dig nu hylde.
Den dig skal skerme fra Orloff oc Krij,
Fra Fiendens vold oc velde,
At du kand vandre secker oc frij,
Huor Varen dig best vil gelde.
De *Vendiske* Steder oc *Norby* med,
De *Vitalianer* oc flere,
Maa dig nu lade i allen sted,
Saa tryggelig hen passere.
Dine Porte, Din Vold, din Skandtzer, din Graff,
Dem skal mand ey mere bryde,

381

Du skal derinden din Handel oc Lauff,
Din Skraa oc Herlighed nyde.
Huad fremmid tilforne, ved adskillig fund,
Aff Rigernis Næring oc beste,
Haffuer nyttid oc brugt, saa mangen stund,
Oc værid dig skadelig Geste.
Det seer du huor din Konge god,
Dig vender til fordeel oc gaffne,
At du skalt ocsaa komme paa Fod,
Oc mere dit Gods oc stauffne.
Din Frihed dig holdis, oc loffuis her meer,
Med *Printzen* som du monne kaare,
De skal dig aldrig leggis neer,
Ey giøris dig der i skore.
Saa du nu sider i Fryd oc Fred,
Forinden din Røde tage,
Voxer oc triffuis mangleled,
At ingen giør dig wmage.
Som Hiorten hand spiller secker oc frij,
Forinden den Diure Hawe,
Saa sider du vnder din Kongis Ly,
Din Sag falder vel i Lauffue.
Hiorten hand haffuer bod' Græsz oc Vand,
Oc spiller der med sin Vie,
Saa haffuer du alt det der orffuis kand,
Til lenge oc vel at lie.
Thi frycte nu Gud, haffue Kongen kier,
Dig nære med Gud oc ære,
Saa est du lycksalig bode her oc der,
For Verden oc saa vor HErre.

VEluore dig Bonde hosz Plofuen gaar
Som Jorden skal dyrcke oc bryde,
Endog du vaar icke i det Kaar,
Saa skalt du dog Hyldingen nyde.
Nu ere de Greffuer dreffuen aff Land,
Som dig før pleiget at plage,
Rytter oc Landsknecht dig vaar paa haand
De skal intet fra dig tage.

382

Din Oxe kand gaa i Skoff oc Marck,
Dit Korn ligger i din Lade,
Din Penge oc Godtz vdi din Arck,
Der paa gjør ingen dig skade.
Nu tør du ey tage din Vaaben i Haand,
Ey Posen paa Bagen binde,
Ey vandre i Læding vide om Land,
Forlade bod' Husz oc Quinde.
Nu skal mand ey sende dig vidde oc brand,
Oc ey lade dig vdbiude,
Ey ligge vnder oben Himmel oc Vand,
Paa Trommen oc Bøssen liude.
Ey stillis i Marcken for Bøsse oc Pijl,
Oc lide der hunger oc vaade,
Driffuis oc jagis saa mangel Mijl,
Oc leggis tijdt vnder Fode.
Slaais oc slactis som anden Faar,
Lade Landit oc Byerne bare,
Trenngis oc tuingis med bange Kaar,
Lang tid Aar effter Aare.
Nu skal mand ey see (som lenge tilforn,
Der huer sin Konge vild haffue)
Saa mangel Encke oc Faderløsz Børn,
Øde Husz oc døde Mands Graffue.
Men nu haffuer du bod' Konge oc *Printz*,
Nest Gud dig her for kand vacte,
Thi vær kun lystig oc let til Sindtz,
Oc slig din Lycke betracte.
Nu kand du side saa tryggelig,
Dig biere med Gud oc ære,
Forbedris oc æris mangfoldelig,
Oc dig vdaff Landit nære.
Vde oc inde i Fred oc Roe,
Din Verckning oc Auffl vdføre,
Oc soffue forinden din stauffn oc boe,
Saa sødelig paa dit Øre.
Nu ganger din Ploff paa huæde Land,
Som nogen kand best begere,
Oc haffuer alt huad du ynske kand,
Oc bliffuer alt lenger oc mere.

383

Din Effne voxer, som grønniste Træ,
Med deylige Blomster oc Blade,
Gud Croner dit Land som huer maa see,
Med Faderlig Gunst oc Naade.
Skoff oc Marck din Byer oc Land,
Din deylige Ager oc Enge,
Formeris oc voxer Aarlig i Haand,
Saa dig kand aldrig trenge.
Thi tack du din Gud oc giff hannem prijsz,
Oc lad dig sligt rinde i Sinde,
Som hand dig Aarlig oc Daglig beuijsz,
Oc lad det dit Hierte tuinge.
At tiene oc frycte den Himmelske Gud,
Oc høre hans hellige Lære,
Oc stille dig effter hans Ville oc Bud,
Din **Konning** oc **Prindtz** at ære.
At voxe oc meris i tarelighed,
Med Hierte, Gierning oc Orde,
I Tro oc Loffue oc Kierlighed,
Som *Danske* de fordum giorde.
At om den gamle Enfoldighed,
Vilde sig aff Kiøbstedden giffue,
Den vilde paa Landsbyen sette sig need,

Der stedtze oc altid bliffue.
At Dyd oc Ære med Fred oc Roe,
Kand zire vor bøgð oc pryde,
Oc Læge oc Lærde saa sammen boe,
Wi kunde Guds Naade nyde.

OC du vor Høyborne Herre oc *Printz*,
Som er voris Anfang oc Ende,
Gud lade dig leffue men nogen mand mindtz
Oc *Danmarckis* Crone hende.
Gud giff dig Kong *Schioldis* styrcke oc mact
Kong *Frode* den *Frede*gods Rige,
Kong *Egegods* Hierte oc *Danebods* Act,
Blifue *Erich* den Vise hans lige.
Kong *Gyttrichis* Haand, Kong *Regners* mund
Kong *Hyldetandtz* Alder oc Aare,

384

Sancte Knud Kongis Anslag oc Grund,
Mod Gud oc hans hellige Skare.
Kong *Valdemars* Sind, med Low oc Ret,
At giffue oc holde ved lige,
Dronning *Margretis* Seyer oc lofflig forset
At skerme sit Fæderne Rige.
Kong *Christians* Held oc yndesomhed,
Blandt andre Konger oc Herre,
Kong *Hansis* milde Sactmodighed,
Kong *Frederichs* Tuct oc Ære.
Kong *Christian* den Tredies Lycke oc flijd,
I Kirckens oc Rigens Sage,
Guds Ord oc Cronen, med all deris lid,
At fremme i alle din Dage.
Kong *Frederich* den Andens Førstelig Mod,
I Fred oc i Feydis tide,
Din Herr Fader oc din Moder god,
At slecte paa begge side.
I visse Anslag oc Dydelighed,
At bygge dine Riger oc Feste,
At handtheffue Fred oc Rolighed,
Oc altid elske de beste.
I Mildhed, Fromhed oc Dydelighed,
Mod alle bod' Fattig oc Rige,
Oc saa i den Eddel Gudfryctighed,
Som Landen skal holde ved lige.
Med meget mere, som Pennen ey kand,
Saa kortelig her betencke,
En *Summa* at bliffue, en Konning oc Mand
Den beste *Danmarck* kand skencke.

DEr paa beslutte wi Hylding oc Kaar,
Oc ville i fremtiden giffue,
Naar Herr Fader trættis aff mange Aar,
Med dennem da bliffue i Liffue.
Crone oc Eble med *Scepter* oc Suerd,
Oc *Danmarckis* oc *Norragis* Rige,
Gud spare dig nu oc haffue dig kier,
At bliffue din Faders lige.

385

Wi motte saa kore i Jorderig,
Wi kunde vel leffue oc lide,
Oc koris aff Christ til Himmerig,
Der glædis til Euig tide.

ENDE.

Prentet i Kiøben-
haffn, hoss Henrich Waldkirch,
paa sin egen Bekostning, Oc
findis hosz hannem til
kiøbs.

*

386

387

Digte indlagt i: Danske Kongers Slectebog, 1622.

388

389

Hi liger Vese aff Hetum by
Vnder aabna himlum oc vodum sky.

Konning *Simle* aff *Findland* gaff mig i vold,
Signe sin daatter den Frøcken bold,
Som hand Kong *Gram* haffde loffued.
Gram det fortrød oc lauffued sin sag,
Oc kom ret paa voris brøllups dag;
Paa lycken vilde hand voffued.
Hand var de *Saxer* vbekiend,
Oc ieg haffde ingen fare foruend,
Men leffde i lyst oc glæde.
Der slog hand mig, oc kom mig god,
Huem haffde den Konge der til fortrod
Oc helst paa fremmede stæde?

Fra *Iulland* kom en whyre mand,
Besuerred min Land oc Lyde,
Hand var kun aff ringe byrd oc stand,
Jeg tenckte det lidet kund' tyde.
Tosten hand heed; vor fredig oc fro,
Oc skaffed mig nock at gøre:
At vilde Jeg haffue fred eller ro
Jeg nød den alderig føre;
End ieg maatte loffue ham hielp oc bistannd,
Mod *Hading* aff Danmarcks Rige.
Men hand bestod oss til Land oc Vand
Oc lagde *Tosten* i lige.

Jeg lod effter mig en Søn saa bold,
Som ieg haffde acted at giffue i vold,
Min Crone, med Land oc Rige.
Hand giorde sig op, med folck saa sterck
Imod Kong *Helge* aff *Danmarck*:

Men hand vilde hannem ey vige,
Leureret i Marcken, det vnge blod,

390

En mechtig Slactning oc lagd' vnder fod,
Hans kaastelig Folck oc mange.
Siden gick hand, med hannem allene i kreds
Der lauffued ey lycken det anderleds
Hand gjorde ham veyen bange,
Oc slog hannem der oc lagde ham need,
Det tuingde mit hierte saa mange leed
At skeffnen var oss icke bedre.
Siden kalled mand *Helge* for seyer hand vand
Hundings bane i alle Land
Den ære kund' ingen ham vedre.

- - -

Mod *Hotter Danners* Konning god,
Rysted ieg mig til Hest oc fod,
Oc haffde saa vist i sinde:
At føre ham bode paa sorrig oc nød,
Jeg acted saa ringe huem det fortrød;
Naar ieg kunde seyeren vinde.
Saa frydig oc lystig ieg med hannem drog,
Men vforsigtighed spilte mit tog,
Mig til bode spot oc skade.
Jeg myste mit folck; kom nep' der fra,
Dog vilde Kong *Hotter* ey effter mig staa
Der wi ham om leyde bade.
Wi gjorde bod' fred oc forbond sterck;
Jeg miszfald siden den gierning oc verck
Jeg lysted' igen at voffue.
Thi tog hand fra mig Land oc Liff
Oc ødelagde min flode oc skib
Med Ild oc brendende Lue.

- - -

Kong *Frode* som *Dane* med hiertens attraa
Begerede lenge at leffue.
Der hand vor død oc falden dem fra
Saa sorgefuld huer mand bleffue
De vilde ey miste den Herre saa from,
Med jammer oc huer mands quide:

391

Førde de hans Lig, tre Aar hen om
Med sig i Landen saa vide.
Her vnder mulde oc vaaden sky
Huiler den Herre med ære.
Hans Naffn der ganger aff vide Rhy
Men Verden til monne vere.

- - -

Ebbe oc *Aaghe* de hellede fro,
Siden de for hunger aff *Skaane* dro:
Da stædis de næst vorum gute *Gutland*.
Met gamle oc vnge baade quindum oc mand.
Deris Sneckum varum halff fierdum sti
Oc hundrum mandum inden huerum di.
De neffnede sig *Vinnilender* Jach siga kand,
Effter *Ebbe* som kom aff *Vendelbo* Land:
Meden *Aaghe* var enum *Gøding* køn,

Dog de vaarum baadum einum moders søner.
Wir tagum til vern baadum store oc smaa,
At de skulde ey vorum Landum naa.
De bade oss allum med quidendum røst,
Hed wi ville komme dennum til trøst.
Wi tockom til gisel høffuitzmendum baadum,
At de skuldum icke formecket raadum.
Saa duelde de nest Wsz, monedum toe,
De varum der veder saa mekut fro.
Wir lodum dennum følgum med Snecker thi,
Oc hundrede mandum inden huerum di,
Til Rylandum lodum de standum da,
Jach kand med sandum sigum fra,
Derum mact kundum ingen standum moed,
De vundem hæd Landum vnder derum foed.
Oc andrum Landum, huickum der laagum nest,
For liucken vaar dennum allum tidum best.
Der hoffuitzmandenum varum aff dødum quald,
Gaff de sig icke til lengrum taal.
Meden valdum til Konning einum fracker mand,
Hagelmunder hand hæd Jach siga kand.

392

De Sloge de Langobarder indum derum Land,
Der bleff icke leffuend einum eniste mand.
Saa lode de sig Longobarder kaldum,
Pannonien bestridum de oc med aldum.
Oc togum saa nidum *Vallandum* der næst,
Der timedis dennum liucken allum best.
Hæd ier vel skreffuit hæd ier vel spurt
Huad de haffue sidum mandelichum giord.
Oc mest siden de indum *Vallandum* kom,
Hæd er vel kynd allum verdum om.
Fordi aff dennum leed mangel mand møde
Til *Carls* Keyser hin stora fick lagd dennum øde.

*